

ՎԱՐՔԱԳՐԱԿԱՆ



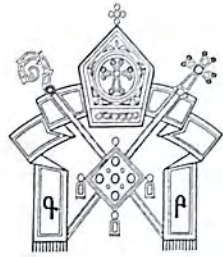
ՎԱՐՔ ՍՐԲՈՅ ՆԱՐԱՆՅ

(ՍՈՒՐԲ ՆԱՅՐԵՐԻ ՎԱՐՔՆ

ՈՒ

ԿԵՆՅԱՂԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ)





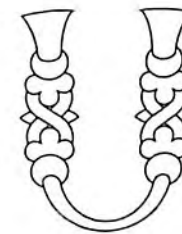
ՀՐԱՄԱՆԱԻ
ՆՈՐԻՆ ՍՈՒՐԲ ՕԾՈՒԹԻՒՆ
Տ. Տ. ԳԱՐԵԳՆԻ Բ
ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԵՒ ՎԵՀԱՓԱՌ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

5635

9147 925)
24-20

գր-4

ՎԱՐՔԱԳՐԱԿԱՆ



ՈՒՐԲ ՆԱՅԻՐԵՐԻ ՎԱՐՔՆ ՈՒ ԿԵՆՑԱՂԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԵՐ

Թարգմանություն գրաբարից



ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՆ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱԾԻՆ
2016



*Տպագրվում է երաշխավորությամբ
Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի
Հրատարակչական խորհրդի
Թարգմանիչներ՝ Շահե Ծ. վրդ. Անանյան, Սիրանուշ (Նանա)
Գրիգորյան, Վաղարշակ Թանգամյան
Խմբագիրներ՝ Շահե Ծ. վրդ. Անանյան,
Սիրանուշ (Նանա) Գրիգորյան
Լեզվաոճական խմբագիր և սրբագրիչ՝ Արմինե Սահակյան*

ՍՈՒՐԲ ՀԱՅՐԵՐԻ ՎԱՐՔՆ ՈՒ ԿԵՆՑԱՂԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ: Թարգմ.
U 970 գրաբարից/Թարգմանիչներ՝ Շահե Ծ. վրդ. Անանյան, Սիրանուշ (Նա-
նա) Գրիգորյան, Վաղարշակ Թանգամյան; Խմբագիրներ՝ Շահե Ծ.
վրդ. Անանյան, Սիրանուշ (Նանա) Գրիգորյան; Լեզվաոճական
խմբագիր և սրբագրիչ՝ Արմինե Սահակյան.-Սուրբ Էջմիածին: Մայր
Աթոռ Ս. Էջմիածնի հրատարակչություն, 2016.
Հտ. Ա: - 600 էջ:

Ժողովածուի ներկա աշխարհաբար թարգմանությունն իրականացվել է
միայն ժողովածուի՝ «Վարք սրբոց հարանց եւ քաղաքավարութիւնք նոցին ըստ
կրկին թարգմանութեան նախնեաց»-ի (Վենետիկ, 1855) կորիզը կազմող
«Բանք եւ պատմութիւնք հարանց» հատվածի համար: ԺԹ գլուխներում ամ-
փոփված վանական-անապատական բարոյախոսությունն ըստ այսմ յուրահա-
տուկ մի թեմատիկ ուղեցույց է բոլոր նրանց համար, ովքեր փափագն ունեն
անապատական հայրերի հոգեւոր փորձառությանը ծանոթանալու եւ դրանք
առօրյա կյանքում իբրեւ լուսաբանող օրինակներ ունենալու: Յուրաքանչյուր
գլխի ներսում կատարվել են համապատասխան պարբերությունների թվաբա-
ժանումներ՝ ընթերցանությունն ավելի հեշտացնելու նպատակով: Թարգման-
վել են թե՛ առաջին եւ թե՛ երկրորդ թարգմանության բնագրերը, ինչպես նաեւ
երկրորդ թարգմանության «մնացորդը»-ները՝ իբրեւ «Պահպանված հատված-
ներ երկրորդ թարգմանությունից»: Այսու թարգմանիչների հիմնական նպա-
տակն է եղել ընթերցողին հասանելի դարձնել գրաբար թարգմանությամբ մեզ
հասած այս ժողովածուի բոլոր հատվածները:

Լիահույս ենք, որ ժողովածուի նմանատիպ առաջին թարգմանությունը պի-
տի ծառայի իր նպատակին:

ՀՏԴ 27

ԳՄԴ 86.37

Տպագրվում է մեկենասությամբ

«ՍԱՐԳԻՍ ԳԱՔՐԻԵԼՅԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ

ՆԵՐՈՇՈՒԹՅՈՒՆ

1. «Անապատի հայրեր» հասկացությունը Վաղ քրիստոնեական
եկեղեցու պատմության ամենակարևոր և միևնույն ժամանակ ամե-
նաքիչ ուսումնասիրված հատվածներից է: Ինչո՞ւ քիչ ուսումնասիրված,
որովհետև հիմնականում անապատական և վանական հոգեկանու-
որովհետև ոչ այնքան աստվածաբանական-վարդապետական և կամ քա-
ղաքական հայացքներին, որքան հավատացյալի ներքին՝ հոգևոր աշ-
խարհին վերաբերող մի իրողություն է: Ըստ այսմ, այն կարիք չունի
պատմական ճշգրտումների, դավանական-վարդապետական հարցե-
րի մասին հստակեցումների.... անապատի հայրերի իմաստությունն ու
խրատը կարդացվում են պարզապես, որովհետև դրանք կենցաղից,
առօրյայից վերցված հասարակ օրինակներով մարդուն կարող են
հասցնել հոգևոր կյանքի բարձրագույն ոլորտների: Հենց այս փաստի
մեջ է թաքնված եկեղեցու պատմության մեջ անապատի հայրերի թո-
ղած ժառանգության գաղտնիքը. այստեղ կարևոր չեն ոչ հեղինակը, ոչ
դա՞ծ ժառանգության գաղտնիքը. այստեղ կարևոր չեն ոչ հեղինակը, ոչ
գրվածքի թվականը կամ դարաշրջանի համատեքստը, ոչ էլ առավել
ևս բնագրական-գիտական հստակությունը: Քրիստոնեական ոգեկա-
նության անգուգական գանձ նկատվող այս ժառանգությունն ընթերց-
վում է ինքնին, իբրև հարատև արդիականացող և երբեք իր ժամանա-
կակից ոգին չկորցնող կյանքի ուղեցույց:

Սակայն սա բնավ էլ չի կարող նշանակել, որ «Վարք հարանց» ժո-
ղովածուի հրատարակությունը պետք է վերարտադրվի այնպես, ինչ-
պես սովորաբար արվել է նոր ժամանակներում՝ ԺԷ և ԺԸ դարերում
հրատարակվելով առանց համապատասխան ճշգրտումների¹: «Վարք

¹ «Վարք հարանց»-ի առաջին տպագրությունը կատարվել է 1641^{1/2} թ. Խաչատուր Կե-
սարեցու հիմնած տպարանում՝ Նոր Զուղայում, եւ ունի բավական երկար խորա-
գիր. «Ցանկ է: Գլխաւոր բանից: Հարանց վարուց սուրբ գրոց:ի քաղաքն Շոշ, որ
է Սպահան, յանապատն Նոր Զուղայոյ»: Երկրորդ հրատարակությունն իրականացել
է 1720-1723 թթ., Կոստանդնուպոլսում՝ «Գիրք որ կոչի Վարք հարանց»: Այս վերջինի
լուսապատճեն վերահրատարակությունը լույս է տեսել բոլորովին վերջերս, տե՛ս
«Վարք հարանց», Երուսաղէմ 2012:

Նը համարվել է գրել-կարդալ չիմացող մեկը: Սակայն որոշ սկզբնաղբյուրների հավաստմամբ նա բազմաթիվ թղթեր է գրել վանական համայնքների և 'նույնիսկ' Կոստանդին Մեծ կայսեր և նրա որդիներին: Ընդհանուր հաշվով Անտոն Մեծին վերագրվում են յոթ թղթեր, որոնք տարբեր սկզբնաղբյուրների տվյալներով գրվել են հիմնականում հին եգիպտերեն՝ ղպտերեն լեզվով²:

Վերին Եգիպտոսում՝ Թեբեյում կամ Թեբայիդում (ներկայիս Եգիպտոսի հարավում, Նեղոսի աջ և ձախ գետաբերաններին) տարածվում էր *coenobitic* կամ *համայնակեցական* վանականությունը, որի հիմնադիրն էր Պախոմիոսը (290-347): Այստեղ արդեն չկային մենակյացներ, որոնք հավաքվում էին հոգևոր հոր առաջնորդության ներքո, այլ յուրաքանչյուր վանական համայնք միացած էր համատեղ աշխատանքի ու աղոթքի մեջ: Պախոմիոսի վարքն ու նրա նամակները նույնպես կարևորագույն նշանակություն ունեցան հետագայի վանական կյանքի ձևավորման ու զարգացման վրա³:

Եգիպտական վանականության երրորդ կարևոր ճյուղն այսպես կոչված *լավրայի* կամ *սկեթեի* վանականությունն էր: Վանական այս տիպին հիմնականում բնորոշ էր վանականների համայնակեցական ձևը, որոնք ապրում էին իբրև այս կամ այն աբբայի՝ հոգևոր հոր աշակերտներ: Վանական այս ճյուղի առավել նշանավոր ներկայացուցիչն էր Եվագր Պոնտացին (345-399): «Բանք հարանց» ժողովածուների մեծ մասը ծագել են հենց այս միջավայրում, քանի որ դրա մեջ նկարագրված կերպարների ճնշող մեծամասնությունը՝ Մակար Մեծ, Պամբո, Մովսեսն են, ապրել են վանական այս ավանդության մեջ⁴:

4. Ինչպես արդեն նշեցինք, վանական-անապատական ոգեկանության ձևավորման վրա մեծապես ազդել են տարբեր անապատական

¹ Տե՛ս W. Harmless, նշվ. աշխ., էջ 78:

1 Տես **W. Harmless**, նշվ. աշխ., էջ 78:
2 Տեղեկությունը հիմնականում պահպանվել է Հերոնիմոսի «Նշանավոր մարդկանց մասին» երկում, որտեղ նա Անտոնին համարում է իր ժամանակի ամենակրթված հայրերից մեկը, հմմտ. **W. Harmless**, նույն տեղում: Անտոնի յոթ թղթերի ամբողջական մի ժողովածու պահպանվել է Ժե դարի լատիներեն տարբերակով, իսկ առավել ամբողջական եւ հավաստի տարբերակը՝ ղպտերեն եւ վրացերեն լեզուներով, տես **Gérard Garitte**, *Lettres de Saint Antoine: version géorgienne et fragments coptes*, CSCO 148-149 (Louvain: L. Durbecq, 1955):

3 Պախումբիսի վարքն ու նամակները պահպանվել են իրական
բերեն լեզուներով, տես W. Harmless, նշվ. աշխ., էջ 79-80:

4 Տե՛ս "The Sayings of the Desert Fathers. The Alphabetical Collection", էջ xviii:

հայրերի վարքերը, հատկապես Ս. Աթանաս Ալեքսանդրացու կողմից գրված Ս. Անտոնի վարքը, որոնք, սակայն, իրենց բովանդակությամբ և ժանրով ավելի շուտ աստվածաբանական ու մեկնաբանական բարձր որակի երկեր էին: Իսկ «Բանք հարանց» ժողովածուն արտահայտում է անապատական ոգեկանության բուն էությունը. կյանքի և մարդկային հոգեբանության վերլուծություն ամենապարզ, բայց ամենախորունկ օրինակներով: Հենց այս ժողովածուն է կազմում «Անապատի իմաստություն» հասկացության բուն արտահայտիչը, որն իր ազդու կրողներն ունեցավ ինչպես Արևելքում, այնպես էլ Արևմուտքում, ի դեմս Հովհան Կասսիանոսի¹:

Ի սկզբանե «Բանք հարանց» ժողովածուն կազմվել է իբրև ոգեկանության և անապատական կյանքի ամենատարբեր թեմաների շուրջ հարց ու պատասխանի ժողովածու: Այն ստացավ Apophtegmata (Ἀποφθέγματα) Patrum հունարեն անունը, այսինքն՝ «Ի բանից հարանց»՝ մատնանշելով անապատի հայրերի խոսքերից քաղված իմաստներին նշանակությունը²: Այս ժողովածուն իր բնագրային ձևով մեզ է հասել հունարեն և ղպտերեն, առկա են նաև ասորերեն ու հայերեն վաղ շրջանի, ինչպես նաև արաբերեն և հին սլավոներեն ավելի ուշ շրջանի թարգմանությունները³: Սովորաբար այս ժողովածուն բաժանվել է նի թարգմանությունները³: Սովորաբար այս ժողովածուն բաժանվել է յան իրականության մեջ տեղի է ունեցել ժողովածուի համակարգված, այսինքն՝ թեմատիկ բաժանում: Տարբեր դարերում այն ձեռք է բերել տարբեր անվանումներ, ինչպես, օրինակ, Gerontikon՝ «Ծեր մարդկանց գիրք», Paterikon՝ «Հայրերի գիրք», իսկ ասորական ավանդության մեջ, սկսած Զ դարից՝ նաև «Դրախտ հարանց»⁴:

Հայ մատենագրության մեջ այն առավել հայտնի է դարձել «Վարք հարանց» անվանումով: Բայց այս խորագիրը, բովանդակային առումով, վերաբերում է միայն ժողովածուի առաջին մասին, որտեղ ամփոփվել են շուրջ 55 վարքեր: Ժողովածուի երկրորդ մասը կրում է «Բանք և պատմութիւնք սուրբ հարանց» խորագիրը՝ ներառելով ԺԹ գլուխներ ամենատարբեր թեմաների շուրջ՝ կատարյալ առաքինու-

¹ Տե՛ս «The Sayings of the Desert Fathers. The Alphabetical Collection», էջ xix:

1 Տե՛ս "The Sayings of the Desert Fathers. The Alphabetical Collection", էջ xix:
2 Apophtegmata Patrum-ծագում է հունարեն apo-ից, phtheggomai-աղերեսել, խնդրել մի բան ասելու, pater-հայր բառերի համադրումից:

³ Տե՛ս "The Sayings of the Desert Fathers. The Alphabetical Collection", էջ xix:

4 Sᑭᑦ W. Harmless, ᑭᑦ. ᓐᑦᑦ., ᑦᑦ 169:

թյուն, արիություն, աղոթք և այլն: Երրորդ մասն ավելի շատ բովանդակում է անապատական հայրերի թղթեր ու «հարց-պատասխանի»-ներ, որոնց թվում նաև Ամոնի երեք թղթերը, Մակար Մեծի թուղթը, Մերապիոն Թմուխացու և Նեղոս Անապատականի խրատները: Ժողովածուի վենետիկյան հրատարակչի առաջաբանում հայերեն թարգմանության վերաբերյալ առկա սակավաթիվ տվյալները կարելի է ամփոփել ըստ այսմ¹: Միջնադարում հունարեն և ասորերեն աղբյուրներից թարգմանվել են անապատական հայրերի վարքերի ու խոսքերի տարբեր խմբագրություններ, ընդհուպ մինչև կիլիկյան ժամանակաշրջան, երբ առկա բոլոր թարգմանությունները հավաքվել և միախմբվել են իբրև մեկ, ընդարձակ ու միասնական մատյան: Ձեռագրերում առկա տվյալները որոշ վարքերի թարգմանություններ, ճառընտիրներում պահպանված վկայությունների համաձայն, հասցնում են մինչև Ը դար՝ Սողոմոն Մաքենացի: Այսպիսով, հնագույն այս թարգմանությունները պայմանականորեն կարելի է տանել մինչև Գրիգոր Բ Վկայասեր կաթողիկոս (1066-1105)² տալով դրանց «հին թարգմանութիւն» պայմանական անվանումը: Ձեռագրերից մեկում առկա հիշատակարանի համաձայն՝ ժողովածուի համախմբման, վերանայման ու դասակարգման ներշնչողներից և նախաձեռնողներից մեկը եղել է Ներսես Լամբրոնացին: Ժողովածուի վերջին, և թերևս որոշակի նորարարություններով ճոխացած խմբագրումը կարելի է թվագրել ԺԴ դարով, երբ նորենոր թարգմանվել են վարքեր ու խրատներ հունարենից և ասորերենից՝ այդպիսով վերջնականապես համալրելով ժողովածուն: Այնուամենայնիվ, հակառակ միասնական ժողովածու ստեղծելու այս ջանքերին՝ ձեռագրական ավանդության մեջ պահպանվել են իրարից անկախ երկու թարգմանություններ՝ հին և նոր կամ առաջին ու երկրորդ: Վենետիկյան հրատարակիչը բուն բնագրում զետեղել է առաջին թարգմանությունը, իսկ երկրորդը՝ տողատակում՝ մանր տառերով: Երկրորդ թարգմանությունից պահպանված և առաջինում չարտացոլված հատվածները զետեղել է բնագրից հետո՝ իբրև «մնացորդ» երկրորդ թարգմանության: Առաջին խմբագրության բնագիրը պատրաստված է վեց, իսկ երկրորդինը՝ չորս ձեռագրերի հիման վրա:

5. Ժողովածուի ներկա աշխարհաբար թարգմանությունն իրականացվել է միայն ժողովածուի կորիզը կազմող «Բանք և պատմութիւնք հարանց» հատվածի համար: ԺԹ գլուխներում ամփոփված վանական-անապատական բարոյախոսությունն ըստ այսմ յուրահատուկ

մի թեմատիկ ուղեցույց է բոլոր նրանց համար, ովքեր փափագն ունեն անապատական հայրերի հոգևոր փորձառությանը ծանոթանալու և դրանք առօրյա կյանքում իբրև լուսաբանող օրինակներ ունենալու: Աշխարհաբար այս թարգմանությունը փորձել է հնարավորինս հավատարմորեն վերարտադրել անապատական հայրերի փորձառությունը՝ շատ հաճախ հետևելով գրաբարյան խոսքի կառուցվածքներին ու տրամաբանությանը: Յուրաքանչյուր գլխի ներսում կատարվել են համապատասխան պարբերությունների թվաբաժանումներ՝ ընթերցանությունն ավելի հեշտացնելու նպատակով: Թարգմանվել են թե՛ առաջին և թե՛ երկրորդ թարգմանության բնագրերը, ինչպես նաև երկրորդ թարգմանության «մնացորդ»-ները՝ իբրև «Պահպանված հատվածներ երկրորդ թարգմանությունից»: Այսու թարգմանիչների հիմնական նպատակն է եղել ընթերցողին հասանելի դարձնել գրաբար թարգմանությամբ մեզ հասած այս ժողովածուի բոլոր հատվածները: Ներկա թարգմանության վերջում դրվել են նաև անձնանունների ու տեղանունների ցանկեր, որով ավելի է հեշտացել այս ծավալուն հատորի ընթերցումը:

Լիաժույս ենք, որ ժողովածուի նմանատիպ առաջին թարգմանությունը պիտի ծառայի իր նպատակին: Աղոթում ենք, որ մոտ ապագայում Աստծո շնորհով ու ողորմությամբ աշխարհաբար նոր թարգմանությամբ կարող լինենք լույս ընծայելու «Վարք հարանց» ժողովածուի Ա և Գ բաժինները նույնպես:

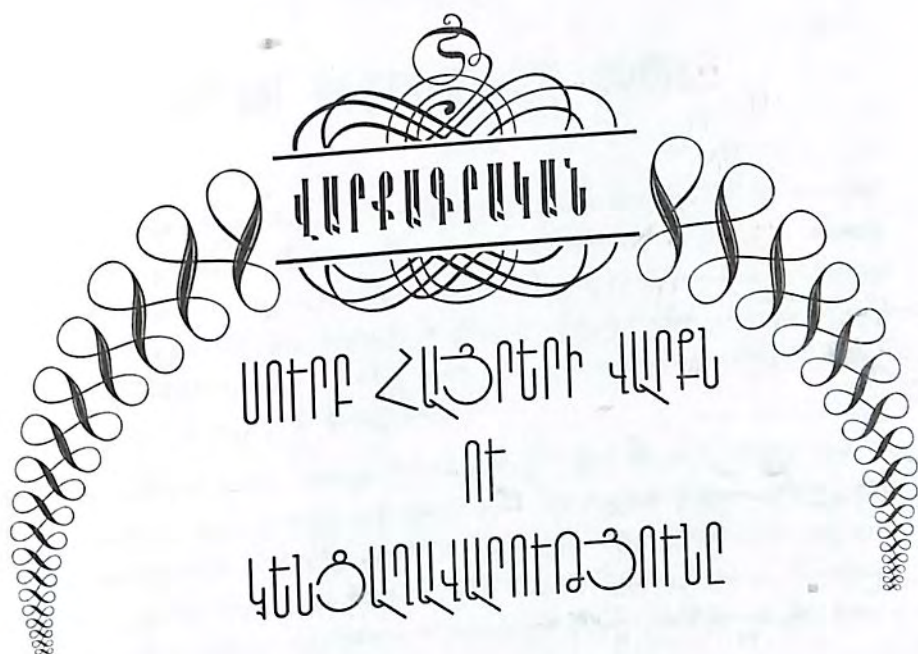
Օգնեա Հոգիդ Սուրբ, Աստուած ճշմարիտ. ամէն:

Շահեն Ծ. վրդ. Անանյան

25 Մարտի, 2016 թ.

*Յիշարակ չարչարանաց և խաչելութեան
Տեառն մերոյ Յիսուսի Զրիստոսի*

¹ «Վարք սրբոց հարանց», էջ Ա-Ը:



ԳԼՈՒԽ Ա

ԿԱՏԱՐՅԱԼ ԱՌԱՔԻՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

1. Ոմն եղբայր հարցրեց աբբա Անտոնիոսին և ասաց. «Ի՞նչ պահեմ, որ արժանի լինեմ Աստծուն»: Պատասխան տվեց ծերը և ասաց. «Ինչ պատվիրեմ քեզ՝ պահիր և կապրես: Քո բոլոր ճանապարհներում Աստծո՛ւն ունեցիր աչքիդ առաջ, և ինչ էլ որ գործես՝ Սուրբ Գրքի վկայությամբ ձեռնարկի՛ր: Ամեն տեղ, ուր նստես, դյուրաշարժ մի՛ եղիր. այս երեքը պահի՛ր և կապրես»:

2. Աբբա Անտոնիոսն ասաց. «Երեք գործ կա Տիրոջ առաջ պատվական. առաջին՝ երբ մարդը տկարանա, և նրա վրա փորձություններ գան, ու գոհությամբ ընդունի դրանք, երկրորդ՝ երբ մեկը սրբությամբ կատարի իր գործը Տիրոջ առաջ և ոչ թե մարդահաճությամբ, երրորդ՝ երբ մեկը նստի հոգևոր հոր մոտ և ամբողջովին հրաժարվի իր կամքից»:

3. Ոմն եղբայր հարցրեց մի ծերի և ասաց. «Ո՞րն է բարի գործ, որ կատարեմ և դրանով ապրեմ»: Եվ ծերն ասաց. «Աստված գիտե բարին, կատարեմ և դրանով ապրեմ»: Եվ ծերն ասաց. «Աստված գիտե բարին, որդյա՛կ, սակայն լսեցի, որ մեկը մեծապես սիրելի աբբա Անտոնիոսի հետ բնակվող աբբա Նեսթերինոսին հարցրեց, թե՞ ո՛րն է բարի գործը, որ անեմ: Նեսթերինոսն ասաց. «Ամեն կենցաղավարություն տարբեր է, քանզի Աբբահամը օտարընկալ և հյուրասեր էր, և Աստված նրա հետ էր, Դավիթը հեզ էր, և Աստված նրա հետ էր, Եղիան սիրում էր հետ էր, Դավիթը հեզ էր, և Աստված նրա հետ էր. դու ևս ջանա պահել այս ամենը և կապրես»»:

4. Հայր Նեսթերոնը դարձյալ ասաց. «Տառապանք և նեղություններ. սրանք են այն միջոցները, որ բարձրացնում են մենակյացի հոգևոր աստիճանը, քանզի գրված է, թե երեք այրեր կան՝ Հոբբը, Դավիթը, Նոյը: Հոբբը պատկերն է վշտերի, Դանիելը՝ իրավունքի, Նոյը՝

անընչույթյան: Եթե այս երեք վիճակները լինեն մարդու մոտ, ապա և Աստված կընակվի նրա մեջ»:

5. Մի ծեր ասաց. «Մարդս միշտ պետք է մի որևէ գործով զբաղված լինի. և երբ բարի գործ է անում, գալիս է նրա մոտ բանասարկուն, սակայն տեղ չգտնելով՝ թողնում-գնում է, իսկ երբ գործերը չար են, ստեպ-ստեպ գալիս է Աստծո Հոգին, սակայն տեղ չգտնելով՝ հեռանում է: Սակայն եթե մարդը դարձյալ խնդրի Նրան, իսկույն կվերադառնա»:

6. Ծերն ասաց. «Ատի՛ր քո որովայնը և աշխարհիկ կարիքներն ու պատիվը, և հանգիստ կունենաս»: Երկրորդ անգամ ասաց. «Գլխավոր ախտերը չորսն են»: Եղբոր հարցին՝ որո՞նք են դրանք, ծերը պատասխանեց. «Տրտմությունը՝ երբ երկարաձգվում է, արծաթասիրությունը, սնափառությունը և պոռնկությունը. առաջնահերթ սրանցի՛ց պետք է պաշտպանվել»:

7. Նույն ծերն ասաց. «Եթե մենակյացը կամենա երկու բան ատել՝ նա կկարողանա ազատվել այս աշխարհից»: Եղբոր հարցին, թե՛ ի՞նչ բան է այդ, պատասխանեց. «Մարմնական հանգիստն ու սնափառությունը»: Նաև ասաց. «Մարդու բարկությունը բնական է՝ եթե ախտերից է, այլ ախտի վրա զայրանալու ու այն արմատախիլ անելու պատճառով է: Բնական է մարդու քաղցը՝ եթե մարմնի կարիքից է, և ոչ թե՛ ախտերից: Ինչպես Դավիթն է ասում. «Ով ծածուկ խոսեց իր ընկերոջ դեմ, նրան բացելիքաց հալածեցի, ով ամբարտապան էր աչքով և ազա՛հ՝ սրտով, նրա հետ հաց իսկ չկերա» (Սաղմ. Ժ, 5)»: Նույն ծերն ասաց. «Դուք բնական է մարդու համար, բայց ոչ՝ հագենալու աստիճան»:

8. Ոմն եղբայր դիմեց արքային, թե. «Ինձ մի խո՛սք ասա»: Աբբան պատասխանեց նրան և ասաց. «Ձանք գործադրենք քայլ առ քայլ ու չծուլանա՛նք և կապրենք»: Եվ արբան նրանց մի այսպիսի բան պատմեց. «Մի մեծահարուստ հողագործ կար, որը, կամենալով իր որդիներին հողագործություն սովորեցնել, նրանց ասաց. «Որդյակներ՛ս, տեսե՛ք, թե ինչպես ես հարստացա, և դուք էլ եթե կամենաք լսել ինձ՝ կհարստանաք»: Եվ նրանք ասացին. «Աղաչում ենք, հա՛յր, ասա՛ մեզ՝ ինչպե՞ս առաջադիմենք և հարստանանք»: Հայրն իմաստությունը գործի դրեց, որ չծուլանան՝ գիտենալով, որ եթե ամեն ոք աշխատի, հանապազօր՝ կառաջադիմի: Եվ ասաց նրանց. «Տարվա մեջ մեկ օր կա, հանապազօր՝ կառաջադիմի: Եվ ասաց նրանց. «Տարվա մեջ մեկ օր կա, հանապազօր՝ կառաջադիմի: Ես մինչ ծերություն եթե մեկը աշխատի՝ կհարստանա և կառաջադիմի: Ես մինչ ծերություն եթե մեկը աշխատի՝ կհարստանա և կառաջադիմի: Ահա դուք թյանս օրը այդ օրվան էի նախանձախնդիր և հետամուտ: Ահա դուք

ևս գործեցե՛ք և մի՛ ծուլացեք, և կգտնեք այդ օրը հաստատապես: Իսկ եթե գեթ մեկ օր ծուլանաք, զգո՛ւյշ եղեք. դա հենց այդ օրհնյալ օրը կարող է լինել, և չլինի թե՛ զուր տքնած լինեք ողջ տարին»: Այդպես և մենք՝ եթե հանապազ գործենք, կենաց ճանապարհը կգտնենք»:

9. Պատմում էին ոմանք Պախիոսի մասին, թե մի անգամ, վերցնելով կողովը, գնաց կալը և տանուտերին ասաց. «Ինձ ցորեն՝ սուր»: Նա ասաց. «Դո՞ւ հնձեցիր, հա՛յր»: Նա ասաց. «Ո՛չ, Տանուտերը նրան ասաց. «Դո՞ւ հնձեցիր, հա՛յր»: Նա ասաց. «Ո՛չ, Տանուտերն ասաց. «Իսկ ինչպե՞ս ես կամենում ցորեն ստանալ, տե՛ր»: Տանուտերն ասաց. «Ի՞նչ է, ով էի հնձում՝ վարձ էի՞ եթե չես հնձել»: Ծերը նրան ասաց. «Ի՞նչ է, ով էի հնձում՝ վարձ էի՞ համար արեց այդ: Ծերն առաջ՝ աղաչելով և հարցնելով, թե ինչի՞ համար արեց այդ: Ծերն ասաց նրանց. «Խրատելու համար արեցի այդ, որովհետև եթե մեկը չգործի և չաշխատի՝ Աստծուց վարձ էի ստանա»:

10. Ոմն եղբայր դիմեց Թեոդորոս Փերմացուն և պատմեց բաներ, որ գործնականում է՛լ կատարել: Ծերը նրան ասաց. «Դեռ ո՛չ ճանաոր գործնականում է՛լ կատարել: Ծերը նրան ասաց. «Դեռ ո՛չ ճանաոր գործնականում է՛լ կատարել, ո՛չ քո կարասիներն ես բարձել, պարհն ես գտել, ո՛չ նավն ես վարձել, ո՛չ քո կարասիներն ես բարձել, սակայն արդեն քաղաքին ես ուզում հասնել: Երբ գործը կատարես, այնժամ կհասնես նրան, ինչից պատմում էիր»:

11. Հայր Մակարիոսն ասաց, թե Գրիգոր եպիսկոպոսն ասում էր. «Աստված բոլոր մարդկանցից այս երեք բանն է պահանջում. բերանի ճշմարտացիություն, մարմնի սրբություն և ուղիղ հավատք»:

12. Հայր Պիմենն ասաց. «Մենակյացները պետք է երեք որակ ունենան. առաջինը՝ խոնարհություն, երկրորդը՝ հնազանդություն և երրորդը՝ արթնություն: Մենակյացները պետք է փութաջան լինեն, որպեսզի չարհամարհվեն»:

13. Հայրերից ոմանք ասում էին, թե մինչ վախճանվելու վրա էր մենաստանի երեց Հայր Իսահակը, նրա շուրջը հավաքված ծերերը լալիս էին և ասում. «Քեզանից հետո ի՞նչ անենք, հա՛յր»: Եվ նա նրանց լիս էին և ասում. «Տեսե՛ք, թե ինչպես ընթացա ձեր առջևից: Եթե դուք ևս կասաց. «Տեսե՛ք, թե ինչպես ընթացա ձեր առջևից: Եթե դուք ևս կամենում եք ընթանալ և պահել ձեր հայրերի պատվիրանները, ապա մենում եք ընթանալ և կպահպանի այս տեղը, իսկ եթե Աստված կառաքի իր շնորհները և կպահպանի այս տեղը, իսկ եթե օրվան, մենք տրտմում և լաց էինք լինում, սակայն, նրանց պատվիրանները պահելով, հաստատուն մնացինք՝ որպես թե նրանք մեզ հետ էին: Ահա այդպես արեք նաև դո՛ւք, և կապրեք»:

14. Հայր Իսիդորոսի մասին, որ միաբանների հետ էր բնակվում, արբա Պիմենն ասաց. «Ինչպես պղնձե օձն էր, որ Մովսեսը շինեց ժողովրդի առողջության համար (Թվ. ԻԱ 9), այնպես էլ հայր Իսիդորոսն է՝ ամենայն առաքինություններով լեցուն, որ լուսավորելով ամենքին՝ օգնում է առաջադիմել»:

15. Հայրերից մեկն ասաց. «Եթե նախ չատես՝ չես կարող սիրել, եթե մեղքը չատես՝ չես կարող արդարություն գործել, ինչպես և գրված է. «Հեռացի՛ր հարից և բարի՛ն արա» (Սաղմ. ԼԳ 15): Սակայն այս ամենի համար կամքի հոգարություն է պահանջում Աստված ամենուրեք: Աղամբ դրախտում էր, սակայն պատվիրանադանց եղավ, իսկ Հորը աղբանոցի մեջ էր, բայց պահեց պատվիրանը, քանզի Աստված մարդկանցից հոգարակամություն է պահանջում, որպեսզի երկնյեն Իրենից ամենայն ժամ»:

16. Հայր Սիրիլիանոսի աշակերտ Զենոնն ասում էր. «Նշանավոր վայրում մի՛ բնակվիր, մեծանուն մարդու մոտ մի՛ նստիր և քեզ համար որևէ տեղ խուզ չինելու հիմքեր մի՛ գցիր»:

17. Ծերն ասաց. «Եթե քո և ընկերոջդ միջև վիճաբանություն լինի, և ընկերդ ուրանա և ասի, թե՝ չեմ ասել այդ բանը, մի՛ հակառակվիր նրան և մի՛ ասա, թե՝ ասել ես, ապա թե ոչ՝ հանդուգն կդառնա և կասի՝ այո՛, ասել եմ, և այդպիսով մեծ խռովություն կլինի»: Եվ այսպիսի բան պատմեց. «Երկու ծերեր խցում Սուրբ Գրքից էն խոսում, և մեկը խոսքի մեջ մեղանչեց, իսկ մյուսը դա հայտնեց երեցին: Երեցը գալով նրա մոտ՝ հարցրեց. «Դո՞ւ ես ասել այս բանը»: Եվ նա ասաց՝ այո՛: Երեցը նրան ասաց. «Եթե եկեղեցի գաս, և քեզ հարցնեմ, ուրացի՛ր այդ բանը»: Մյուս ծերի մոտ գալով՝ երեցն ասաց. «Եթե եղբայրը գա և ուրանա այդ բանը, ավելորդ չխոսես»: Երբ եղբայրը եկավ եկեղեցի, երեցը կանչեց նաև այն եղբորը, որը նրա մասին հայտնել էր: Երեցը հարցրեց եղբորը. «Դո՞ւ ես ասել այս բանը»: Եվ նա ասաց՝ ո՛չ: Երեցը հարցրեց մյուսին. «Դու լսե՞լ ես այս բանը»: Սա ևս ուրացավ: Սրանք իրար առաջ ընկնելով՝ հաշտվեցին»:

18. Մենաստանի երեց հայր Հովսեփը հայր Թեոդորոսի մասին ասում էր, թե. «Նա ոչ միայն հիմա է մեծ, այլև՝ երբ Սկյութիայում էր: Նրա մասին ասում էին, թե այս երեք գլխավոր բաները բոլոր մարդկանցից ամենաշատն ինքն ուներ. այն է՝ անընչություն, կրոնավորության և մարդկանցից խուշա տալը: Նրա մասին ասում էին, թե երբ Սկյութիան ավերվեց, նա եկավ Փերմիայում բնակվելու: Երբ ծերա-

նալով հիվանդացավ, ինչ բերում էին նրան՝ առաջինի բերածը տալիս էր երկրորդին, ինչ առնում էր մեկին՝ տալիս էր մյուսին. ու այսպես հերթով: Իսկ ճաշի ժամին, ով ինչ բերեր՝ այն էր ճաշակում: Նրա աշակերտը պատմում էր, թե մի անգամ եկավ մեկը, որ սոխ էր վաճառում, և լիքը լցրեց իմ սկավառակը: Ծերն ինձ ասաց. «Լցրո՛ւ դա ցորենով և տո՛ւր նրան»: Ցորենի երկու շեղջեր կային. մեկը՝ մաքուր, մյուսը՝ անմաքուր: Ես լցրի խառը ցորենի շեղջից, որ այդ մարդուն տամ, իսկ ծերն ինձ էր նայում տրտմությամբ ու ամոթով: Ես նրա ահից վայր ընկա, շուռ տվեցի սկավառակը և ծնկի եկա նրա առաջ: Ծերն ինձ ասաց. «Վե՛ր կաց, որովհետև մեղքը քոնը չէ, այլ ես մեղանչեցի, որ քեզ ասացի»: Եվ ծերը գողը լիքը մաքուր ցորեն լցրեց և տվեց նրան, նույնպես և սոխը տվեց նրան»:

19. Սուրբ հայրեր արբա Պափնոտիոսի, արբա Բեսարիոնի, արբա Եսայու և արբա Պաիսիոսի մասին ասում էին, թե հույժ գորավոր էին: Մի անգամ նրանց հանդիպեց Նիտրիա լեռան երեց Հաթրին և հարցրեց, թե ինչպե՞ս պետք է եղբայրները վարեն իրենց կյանքը: Եվ նրանք ասացին. «Խիստ ճգնակեցությունը և մերձավորի հանդեպ խիղճը մաքուր պահելով»:

20. Ծերերից մեկն ասում էր. «Մեր հայրերը չափավոր խստակեցությամբ ներս մտան, իսկ մենք, եթե կարող ենք՝ քաղցրությամբ մտնենք»:

21. Մի ծե՛ղ ասաց. «Ամեն բանի հավանություն մի՛ տուր և լծակից մի՛ եղիր, այլ լուելյա՛յն հավատա և հաճախակի՛ ասա ճշմարտությունը»:

22. Հայր Պիմենն ասաց. «Գործի մասին, որը դեռ չես արել, մի՛ խոսիր. հանուն Աստծու կրած ամեն մի բռնություն խոստովանություն է Աստծուն»: Հայր Ուլր Նիտրացու մասին ասում էր, թե երբ վերջինս մահանում էր, ասաց. «Այն օրվանից, ինչ եկա այստեղ, ոչ մի օր չմնացի առանց ձեռագործի, որևէ մեկի ձեռքից ձրի հաց չկերա և չզղջացի իմ ասած որևէ խոսքի համար»: Եվ այսպես ասաց. «Այժմ վախճանվում եմ այնպես, կարծես թե աստվածապաշտության սկիզբն իսկ չեմ դրել»: Նրա մասին նաև լսել էին, որ ավելին գիտեր, քան բազում մարդիկ, սակայն երբ մեկը մի բան էր հարցնում Սուրբ Գրքից կամ հոգու մասին, շուտափույթ պատասխան չէր տալիս, այլ ասում էր՝ ես դա չգիտեմ, և մեկ ամիս և ավելի՝ պատասխան չէր տալիս:

23. Ծերերից ոմանք ասում էին, թե. «Սկզբում երբ հավաքվում էինք իրար մոտ, մեր օգտի համար էինք խոսում, միմյանց շահում էինք և դաս-դաս լինելով՝ երկինք էինք բարձրանում: Իսկ այժմ, երբ հավաքվում ենք, չարախոսություններ ենք զբաղվում, և ընկերն ընկերովը խորխորատ է գցում»:

24. Հարցրին մի անգամ հայրերը հայր Սիդվիանոսին և ասացին. «Ինչպիսի՞ ընթացք վարեցիր, որ այդպիսի իմաստություն ամբարեցիր»: Եվ ծերն ասաց. «Իմ սրտում չթողեցի այնպիսի խորհուրդներ, որոնցով բարկացնեի Աստծուն»:

25. Հայրերից մեկն ասաց. «Եթե մեր ներքին մարդն արթուն լինի, կարող է մեզ պահել նաև արտաքուստ: Իսկ եթե դա չենք կարողանում անել, գոնե մեր լեզուն զսպենք՝ որքան կարող ենք»: Նույն ինքն ասաց. «Հոգևոր գործեր են հարկավոր՝ ինչի համար և եկանք այստեղ: Մեծ տառապանք է՝ դուրս գալ մարմնից, սակայն հոգու գործեր չգործել»:

26. Ծերն ասաց. «Ով չարհամարհի նյութական բարիքները, մարմնական փառքը և հանգիստը, ով չկարողանա հատել իր կամքը և չզսպի բարկությունն ու զայրույթը և չհանդարտեցնի մերձավորին՝ չի կարող ապրել»: Դարձյալ ասաց. «Եթե մարդը սկսում է փախչել իր կամքից, թողնում է իր մեղքերը և գնում է առ Աստված, նախ նրա կամքը սկսում է մարտնչել իր հետ և հորդորում է նրան դառնալ դեպի իր մեղքերը: Իսկ եթե մերժի իր կամքը՝ անարատություններ կընթանա առ Աստված. և եթե անարատությամբ ընթանա, ժուժկալություն կդրսևորի, իսկ ժուժկալությունը պահելը՝ մարմնական տառապանք է: Այնժամ մարդը գոհություն է առաքում առ Աստված և ասում՝ ոչ թե ես, այլ Դու՛՛ օգնական իմ: Պետք է գիտենալ, որ միայնակյացն անկարող է պահպանել իր ջանքերը՝ առանց լուծության և իրեն ոչինչ համարելու»: Դարձյալ ասաց. «Նեղությունը շարժում է Աստծու ողորմածությունը դեպի մարդը, ինչպես որ հողմն՝ անձրևը»: Դարձյալ ասաց. «Եթե մի եղբայր տկարություն ունենա և թուլանա, պետք է հանդուրժել նրան, իսկ եթե գող լինի՝ արտաքսել նրան, քանզի նրա անձը գայթակղեցնում է, և բոլոր նրանց, որ այդ տեղում են գտնվում, խռովեցնում է»:

27. Հայր Պամբոսը իր աշակերտին ուղարկեց Ալեքսանդրիա՝ վաճառելու ձեռագործը. և նա տասնվեց օրում կատարեց այդ գործը: Ապա գնում-նստում էր սուրբ Մարկոսի տաճարում և դիտում ընդհանրական եկեղեցու ծիսակարգը. սովորեց նաև երգասացություն-

ներն ու վերադարձավ ծերի մոտ: Ծերը նրան ասաց. «Քեզ խռոված եմ տեսնում, որդյա՛կ, գուցե փորձա՞նք է պատահել քեզ քաղաքում»: Եղբայրն ասաց ծերին. «Ինչո՞ւ այսպես վատնեցինք մեր օրերն անպատում և ոչ կանոն, ո՛չ շարականների երգասացությունն չուսանեցինք. գնացի Ալեքսանդրիա և տեսա եկեղեցական դասը, թե ինչպես էին սաղմոսում, և մեծապես տրտմեցի, քանզի մեղանում ոչ մեղեդիներ և ոչ էլ շարականներ են երգվում»: Ծերը նրան ասաց. «Վա՛յ ինձ, որդյա՛կ, այս օրին հասնելուս համար, քանզի կրոնավորներից ոմանք, թողնելով հաստատուն կերակուրը, որ Սուրբ Հոգուց սահմանվեց, երգերի ու ձայների հետևից են գնում. ի՞նչ է հաստատում շարականների երգը, կամ ի՞նչն է, որ լուսավորում է մենակյացներին. երբ եկեղեցում կանգնի և բարձրացնելով իր ձայնը՝ որպես զվարակ բառաչի՞, թե՞ կանգնելով Աստծո առաջ՝ բազում խոսքեր պտղաբերի մտքում: Քանզի մենք չպետք է աղոթքի կանգնեք մոռնալով և այդպես հոգիներս կոկորդներս հասցնելով, քանի որ կրոնավորներն այս անապատ ելան ոչ թե ձայներ հնչեցնելու, կամ երգեր երգելու, կամ մեղեդիներ գոչելու, կամ ձեռքերը շարժելու և ոտքերով դուփելու, այլ բազում երկյուղով ու դողով լցված, արտասուքներով ու հեծությամբ բարեպաշտության և մտքերի սրբության մեջ մնալու և յուրաքանչյուրն իր խոնարհության չափով աղաչանքների ձայնը Աստծուն մատուցելու համար: Եվ արդ, ասում եմ քեզ, որդյա՛կ, որ կգան օրեր, երբ քրիստոնյաները կաղավաղեն Ավետարանի և սուրբ առաքյալների ու մարգարեների Աստվածային Գրքերը, կջնջեն և կգրեն հելլենական բանաստեղծություններ ու հելլենացիների շարականներ: Սրա համար էլ մեր հայրերը մեզ պատվիրեցին, որ անապատի իմաստուն գրագիրները սուրբ հայրերի ու մարգարեների վարքն ու խոսքը մագաղաթների վրա չգրեն, այլ պապիրոսե թղթերի վրա, քանզի հաջորդ սերունդը, որ պիտի գա, կջնջի սուրբ հայրերի վարքն ու իր կամքի համաձայն կգրի այն»: Եվ եղբայրը նրան հարցրեց. «Իսկ ի՞նչ կլինի, հա՛յր, կփոփոխվե՞ն քրիստոնյաների կարգն ու օրենքը, և չե՞ն լինի եկեղեցիներ և քահանաներ, երբ այս կատարվի»: Նա պատասխանեց. «Այնժամ շատերի սերը կնվազի, շատ նեղություններ կլինեն, հեթանոսների հարձակումներ և ժողովուրդների խռովումներ, թագավորների անհաստատություն և իշխանների անկարգություն, քահանաներն՝ այլապես, և կրոնավորները հեղգ կլինեն, և եկեղեցու հայրերն իրենց և իրենց հոտերի փրկությունն արհամարհողներ կլինեն, փութաջան և առաջինը վազող՝ դեպի սեղանները, կովազան և ծուլ՝ աղոթքների մեջ, պատրաստակամ՝ շատախոսության և համարձակ՝ հայրերի

կարգն ու խոսքը դատապարտելու մեջ. ոչ հայրերին նմանվել կցանկանան և ոչ էլ նրանց խոսքը լսել, այլ մանավանդ կպատասխանեն և կասեն՝ եթե մենք լինեինք նրանց ժամանակ՝ մենք էլ կջանայինք: Եվ եպիսկոպոսներն այն օրերին կլինեն բռնակալների պահանջները կատարող, դատաստանը կանեն կաշառքով և չեն ողորմի աղքատին դատաստանի ժամին, այրիներին կտրտմեցնեն և որբերին կկսկծացնեն: Անհավատություն կգա նաև ժողովուրդների վրա. անառակություն, ատելություն, թշնամություն, նախանձ, արբեցողություն, պոռնկություն, շնություն, սպանություն, գողություն»: Եվ եղբայրն ասաց. «Ի՞նչ անեն նրանք, ովքեր այդ օրերի ու ժամանակների մեջ կհայտնվեն»: Եվ ձերն ասաց. «Կապրի նա, ով կապրեցնի իր հոգին, և նա մեծ կկոչվի Երկնքի Արքայություն մեջ»:

28. Աբբա Պիմենը հարցրեց աբբա Նեսթերոսին, թե՝ «Որտեղի՞ց ուսանեցիր այդպիսի վարք, որ երբ միաբանությունում վշտացնում են քեզ, ոչինչ չես խոսում և լուռությամբ տանում ես»: Եվ աբբա Նեսթերոսն ասաց. «Թողություն տուր ինձ, հայր, երբ եկա այս միաբանություն, մտքիս մեջ ասացի ինքս ինձ. «Դու և ավանակը մեկ եք. ինչպես ավանակը ծեծվելիս չի խոսում, անարգվելիս չի պատասխանում՝ նույնպես և դու, ինչպես սաղմոսում է ասվում «Որպես մի անասուն եղա քո առաջ, և ես ամենայն ժամ քեզ հետ եմ» (Սաղմ. ՀԲ 22-23)»:

29. Աբբա Պիմենն ասաց. «Խոնարհությունը, նեղությունն ու վշտերը մենակյացին տանում են դեպի հանգիստ»: Դարձյալ ասաց. «Որչափ կարող ես, գործիր ձեռքերով, որովհետև դրանցով կարող ես ողորմություն անել, որովհետև գրված է. «Ողորմությունն ու հավատքը թո՛ղ չպակասեն քեզանից»:

30. Կոստանդնուպոլսի արքեպիսկոպոս սուրբ Հովհաննու մասին, ով իր վարդապետական խոսքի շնորհիվ արժանավորապես Ոսկեբերան կոչվեց և պայծառապես փայլեց, ասում էին, թե փրկչական մկրտությունն առնելուց հետո ո՛չ երգվեց, ո՛չ երգվեցրեց որևէ մեկին, ո՛չ բամբասեց, ո՛չ ստեց, ո՛չ տգեղ խոսք դուրս հանեց իր բերանից, ո՛չ էլ մեկնումեկից ամաչելու առիթ ունեցավ:

31. Աստծո մեծ քաղաքի պատրիարք Գրիգորի մասին ծերերից ոմանք ասում էին, թե իր կյանքն ուղղեց դեպի ողորմությունը, անհիշաչարությունը և արտասուքը: Նա մեծ զթասրտություն ունեցավ մեղավորների հանդեպ:

32. Հայր Հովհաննես Կարճահասակն ասում էր. «Ես կամենում եմ, որ մենակյացը քայլ առ քայլ ընթանա առաքինությունների հետևից և ստիպի իրեն ամեն օր, քանզի ես ինքս էլ առավոտից սկսած՝ ինձ ստիպում եմ պահել Աստծո պատվիրանները: Ջանք գործադրելով՝ մնում եմ ժուժկալություն մեջ՝ երկյուղով և համբերատարությամբ: Հոգով և մարմնով խոնարհություն մեջ եմ լինում, սրտի նեղության եմ դիմանում՝ բազում աղոթքների ու հեծեծանքների մեջ, լեզվի սրբություն եմ սիրում, աչքերս եմ պահում, անարգվելիս չեմ բարկանում, չարի փոխարեն չարով չեմ հատուցում, իմ դեմ մեղանշանների դեմ իմ չեմ պահում և ոչ էլ չափվում նրանց հետ, այլ բոլորից հետինն եմ կոչում ինձ, դեպի խաչն եմ ձգտում, դեպի Հոգու աղքատությունը՝ կամովին և սիրահոժար, դեպի պահքը՝ ապաշխարության հառաչանքների մեջ, դեպի ճգնությունը՝ մարտի և հոգու գիտության համար, որով ստանում եմ լուռության քաղցրություն: Զգտում եմ դեպի ձեռագործը, դեպի գիշերային հսկումը, դեպի քաղցը, դեպի ծարավը, դեպի ցուրտը, դեպի մերկությունը, դեպի ցավերը: Մահվան գիտության դեպի գերեզմանն եմ խոնարհվում և վախճանին եմ մերձենում ամեն ժամ»:

33. Աբբա Երենիոսն ասաց եղբայրներին. «Ջանանք համբերել մեծ պատերազմին, քանզի զինվորներն ենք՝ Քրիստոսի՝ երկնավոր թագավորի: Երկրավոր թագավորի զինվորներն սաղավարտներ ունեն իրենց գլխին, իսկ մեր զինվորությունը երկնային շնորհներն են: Նրանք երկաթապատ վահաններ ունեն, իսկ մենք՝ հավատ, նրանք՝ գեղարդներ, մենք՝ աղոթքներ, նրանք՝ կապարճներ, իսկ մենք՝ հույս առ Աստված: Նրանց խրախուսողներն ու պսակադրողները զորագլուխներն են, իսկ մեր հավատքի զորագլուխն ու նվիրագործողը մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսն է: Նրանք մարտի մեջ արյուն են հեղում, իսկ մենք բարեհաճ մտքեր ենք մատուցում: Երկնային թագավորը թույլ է տալիս դեւերին մարտնչել մեր դեմ, որպեսզի չմոռանանք Նրա օգնականությունը. ուստի զգուշանանք մեր մտքերը աղտեղի խորհուրդներով ապականելուց: Եթե Աստծո հետ շուրթերով խոսենք և մեր սրտերը աշխարհի մեջ թափառեն, ապա ինչպե՞ս Նա կլսի մեզ: Խաղաղության և անդորրի մեջ եղած ժամանակ բնավ չենք աղոթում, իսկ երբ ընկնում ենք նեղության մեջ, այնժամ ողջ սրտով, արթնությամբ ու զղջման արտասուքներով մտնում ենք աղոթքի առաքաստ: Եվ եթե շուրթերով չենք աղոթում, գոնե մտքով աղոթենք, Տիրոջ մատուցենք մեր սրտի խոսքն ու հեծեծանքները: Ո՞վ կա մեր մեջ, եղբայրներ, որ չի մարտնչում երկնքի արքայությունը հակամարտ զինվորների դեմ: Ուստի նմանվենք երեք

39. Հայր Դանիելն ասաց. «Այդքան ժամանակ մեզ հետ էր հայր Արսենը, և մենք չկարողացանք հասնել նրա առաքինի վարքին»: Ասաց դարձյալ. «Շաբաթ երեկոյան՝ լույս կիրակի, թողնում էր արեգակն իր թրկունքում և աղոթքի մեջ բարձրացնում էր ձեռքերը՝ մինչև նորից արեգակը ծագում էր իր դիմացից»:

40. Հայր Պիմենին մեկը հարց ուղղեց, թե. «Եթե մեկն ինձնից դժգոհություն ունենա, և ես ընկնեմ նրա առաջ, բայց նա չլսի ինձ, ինչպե՞ս վարվեմ»: Հայրը նրան ասաց. «Վերցրո՛ւ քեզ հետ ևս երկու եղբայրների և ընկի՛ր նրա առաջ»: Նա ասաց. «Իսկ եթե նրանց ներկայությունն էլ չօգնի՞»: Պիմենն ասաց. «Վերցրո՛ւ քեզ հետ հինգ եղբայրների: Եթե նրանց էլ չլսի, քեզ հետ վերցրո՛ւ նաև երեցին»: Նա ասաց. «Իսկ եթե նրանց էլ չլսի, ի՞նչ անեմ»: Հայր Պիմենն ասաց. «Դրանից հետո անխռով աղոթքի կանգնի՛ր առ Աստված, որպեսզի այն եղբայրը կատարի Աստծո կամքը, իսկ դու անհոգ եղիր»:

41. Մեկ ուրիշը հարցրեց ծերին. «Ի՞նչ անեմ, որ ապրեմ հոգով»: Ծերը պատասխանեց և ասաց. «Զսպի՛ր որկորդ ու լեզուդ, փախի՛ր երիտասարդներից ու կանանցից, իշխանություն մի՛ վերցրու և նյութական ստացվածք մի՛ ունեցիր, քեզ մի՛ համեմատիր եղբայրների հետ՝ գործի և խոսքի մեջ, ոչ մեկին մի՛ հակառակվիր, այլ գովի՛ր ճշմարիտն ու արդարը, իսկ ստի մասին ասա՝ դո՛ւ գիտես: Արա՛ այս ամենը և կապրես»:

42. Հայր Մովսեսն ասաց. «Առանց ջանադրության, խոնարհության և անդադար աղոթքների մարդն անկարող է ընդունել Քրիստոսին»: Դարձյալ ասաց նույն ծերը. «Ինչ էլ որ մարդ անցկացնի իր մտքով՝ երկնքից մինչ երկիր, ինչ էլ որ ամբարի՝ ունայն է: Ով միշտ փութաջան է Աստծուն հիշելու մեջ, այդպիսին գտնվում է ճշմարտության մեջ»: Նույն հայրն ասաց դարձյալ. «Ով մերձ է Քրիստոսին և նրանով է խորհում՝ բարին է գործում, իսկ եթե ոչ՝ իր սենյակ ներս կթողնի կռիվ ու պայքար»:

43. Խրճիթներում բնակվող մի եղբայր եկավ հայրերից մեկի մոտ և պատմեց նրան իր խորհուրդները, որից նեղվում էր: Ծերն ասաց նրան. «Մեծ ու կարևոր զենքը, որ Աստծո երկյուղն է, դու գետնին ես թողել և ձեռքդ ես վերցրել եղեգնյա գավազանը, որը չար խորհուրդներն են: Ուստի քեզ մոտ վերցրո՛ւ նախ Աստծո երկյուղը, որ հուր է, իսկ երբ եղեգնը գա քեզ մերձենալու՝ կայրվի հրից, որովհետև չարությունը չի կարող հանգրվանել նրա մոտ, ով Աստծո երկյուղն ունի»: Եվ այս ծերը

մեծ էր ա՛յն աստիճան, որ նրա աշակերտն ասում էր նրա մասին, թե քսան տարի չընկողմանեց, այլ ննջում էր նստած տեղում, որտեղ դործում էր: Ծաշակում էր երեք օրը մեկ: Այդպես կենցաղավարեց քսան տարի: ճաշակելիս մի ձեռքը դեպի երկինք էր բարձրացնում և մյուսով՝ ճաշակում: Եվ մի անգամ իմ հարցին, թե՝ ինչո՞ւ ես այդպես անում, հա՛յր, նա ինձ ասաց. «Աստծո դատաստանն եմ դնում առջևս և չեմ կարողանում դիմանալ. դրա համար եմ այդպես անում»: Մի անգամ պաշտամունքի ժամանակ պատահեց, որ ես սաղմոսի մեջ սխալվեցի: Երբ ավարտեցինք պաշտամունքը, ծերն ինձ ասաց. «Երբ ես պաշտամունք եմ մատուցում, կարծում եմ, թե հուր կա իմ տակ և այրում է ինձ, և իմ խորհուրդները չեն կարողանում խոտորվել ո՛չ աջ, ո՛չ ձախ: Իսկ ո՞ւր էին քո խորհուրդները, երբ պաշտամունք էինք կատարում, իսկ ո՞ւր էին քո խորհուրդները, երբ պաշտամունք էինք կատարում, որովհետև սխալվեցիր սաղմոսի մեջ: Դու չգիտե՞ս, որ Աստծո առջև ես և Աստծո հետ ես խոսում»: Մի անգամ էլ գիշերը դուրս գալով՝ տեսավ ինձ գավթում ննջելիս: Սկսեց լալ ու հեծեծալով ինձ ասաց. «Ո՞ւր են քո խորհուրդները, որ այդպես անհոգաբար ննջում ես»:

44. Երանելի հայր Հովհաննես Ոսկեբերանն ասաց. «Աստվածային Գրքերն ընթերցելուց առաջ, նախ Աստծուն օգնություն կանչիր, որպեսզի Նա բացի քո սրտի աչքերը՝ ոչ միայն ընթերցելու Գրվածքները, այլև գործադրելու, որպեսզի սրբերի վարքերն ու խոսքերը մեր անձե-այլև գործադրելու, որպեսզի սրբերի վարքերն ու խոսքերը մեր անձե-րին որպես դատապարտություն չընդունենք»: Նույն երանելին ասաց. «Բոլոր այրերն ու կանայք գիտեն ապրել, սակայն հոգիների հեղդու-թյան պատճառով կորստյան են մատնվում»: Ասաց դարձյալ. «Եթե մեկը գովում է մենակյացին, նրան դարձնում է սատանայի որս»:

45. Ասաց դարձյալ երանելին. «Մենակյացը երբ եղբայրների հետ է, պետք է մշտապես ներքև նայի և մարդու դեմքին չնայի երբեք՝ մանապես երիտասարդների, իսկ երբ առանձին է, պետք է մշտապես վերև վառի, քանզի դեռ սաստիկ խռովվում և երկնջում են, երբ վերև՝ մեր Հորն ենք նայում»:

46. Հայրերից մեկը հարցրեց մի իմաստուն բժշկի և ասաց. «Բո-լոր ցավերին դեղ գիտե՞ս, ո՞վ իմաստուն»: Բժիշկն ասաց. «Գիտեմ, եթե ինձ լսես: Վերցրո՛ւ ապաշխարության շաքարը, եղբայրասիրու-թյան ծաղիկը, աղքատասիրության տերևը, խոնարհության պտուղը և լցրո՛ւ ողորմության խնկաղացի մեջ ու ծնրադրած աղա՛ այն: Քամի՛ր տվայտանքի դաստառակի մեջ և արտասովախառն ըմպի՛ր ամեն գիշեր: Այս է ցավերի դեղը, որը ոչ միայն մարդու ներսն է բժշկում, այլև ար-տաքինն է սրբում, նորոգում և մաքրում»:

իսկ մեզ՝ անողորմ հրեշտակների ձեռքում տանջանքների մատնված: Ինչպիսի տրտմությամբ պիտի լցվեն հայր Անտոնիոսն ու հայր Ամոն Նիտրացին, հայր Պողոս Փոտեցին ու Ամոն Արաբացին, Մակարիոս Ալեքսանդրացին ու Որսիսիոս Իթիդոնեցին, Մովսես Թեբայտացին, Ամոն Քերենիտացին և բոլոր սուրբ հայրերն ու արդարները: Ինչպիսի տրտմությամբ ու հառաչանքներով պիտի գալարվեն, երբ իրենք վեր՝ երկինք պիտի հրավիրված լինեն, իսկ մեզ հրմշտելով՝ արտաքին խավարը պիտի հանեն»:

56. Հայր Եպիփանն ասաց. «Եթե եղբայրների արմատ Մեթրիսեդեկը, որ օրինակն էր Քրիստոսի, օրհնեց Աբրահամին (հմմտ. Ծննդ. ԺԴ 19), ապա որչափ առավել ճշմարիտ Աստված կօրհնի և կսրբի իրեն հավատացողներին»: Դարձյալ ասաց. «Քրիստոսյան, որքան կարող է, պետք է սերտի և յուրացնի Սուրբ Գիրքը: Միայն Գիրքը տեսնե՛լն իսկ մարդուն ետ է պահում մեղքերից, էլ ուր մնաց ընթերցելը, և դեպի արդարություն է մղում ու բարձրացնում հոգին»: Ասաց դարձյալ. «Սուրբ Գրքի ընթերցումը հաստատում է անմեղության մեջ»: Նույն ինքն ասաց. «Աստծո օրենքների անգիտությունը կյանքի լքում է և կորուստ»:

57. Նույն հայր Եպիփանն ասաց. «Արդարների և գիտունների մեղքը մինչև շրթունքներն են միայն, իսկ անօրեններինն ու տգետներինը՝ բովանդակ մարմինն ու միտքը: Սրա համար էր աստվածային Դավիթը երգում ու ասում. «Տե՛ր, պահապա՛ն դիր իմ բերանին, և շրթունքներիս՝ դուռ, որպեսզի լեզվով չմեղանչեմ» (Սաղմ. ԸԽ, 3-4)»:

58. Դարձյալ հայր Եպիփանն ասաց. «Մեղավորներին Աստված դուրսընթացում է թողություն շնորհում, երբ ապաշխարում են (ինչպես պոռնիկին և մաքսավորին) (հմմտ. Մատթ. Զ 17-25, Հովհ. Ը 4-10, Դուկ. ԺԸ 10-14), իսկ արդարի մեղքերի համար տոկոսներ է պահանջում՝ ըստ Տիրոջ խոսքի, որ առաքյալներին ասաց. «Եթե ձեր արդարությունն ավելին չլինի, քան դպիրներինն ու փարիսեցիներինն է, երկնքի Արքայություն չեք մտնի» (Մատթ. Ե 20)»:

59. Հայր Եպրեպիոսն ասաց. «Եթե քո մեջ ունես Աստծո հավատը, լիովին հավատա՛ Նրան, և դրանով կստանաս ամեն ինչ: Եթե խնդրածդ չստանաս, ուրեմն՝ կարճամիտ ես և չես հավատում Նրան: Իսկապես հավատում ենք, թե այն ամենը, ինչ կա, Աստծու կողմից է ստեղծված: Նրա կողմից ստեղծվեցին բոլոր տեսանելի արարածները, ինչպես նաև նրանք, որ չեն երևում: Նա կարող է անել այն ամենը, ինչ կամենա»:

60. Ոմն եղբայր հարցրեց նույն ծերին և ասաց. «Աստծո երկյուղն ինչպե՞ս է գալիս բնակվելու մարդու մեջ»: Ծերն ասաց. «Եթե մարդն ունի խոնարհություն և անընչություն, ապա սրանց միջոցով Աստծո երկյուղը գալիս է մարդու մեջ»: Դարձյալ ասաց. «Աստծո երկյուղը ընդմիջտ մեզ հետ է բնակեցնում և՛ խոնարհությունը, և՛ կերակրի պակասությունը, և՛ ողբը, և՛ զղջումը»:

61. Նույն այս հայր Եպրեպիոսը մի անգամ գնաց մի ծերի մոտ և ասաց նրան. «Մի խո՛սք ասա ինձ, հա՛յր, որ նրանով ապրեմ»: Ծերը նրան ասաց. «Եթե կամենում ես ապրել, ուր էլ որ գնաս, ոչ մի բան մի՛ արա՝ նախքան քեզ դիմելը»: Նա այս խոսքի վրա սաստիկ զղջում ապրեց և ընկնելով ծերի ոտքերն՝ ասաց. «Իսկապես, հա՛յր, բա՛զում գրքեր եմ կարդացել, սակայն այսքան շահեկանություն ոչ մեկից չստացա»: Եվ գնաց՝ մեծապես շահած:

62. Հայր Եվդենիոսն ասաց. «Մեզ համար ավելի լավ է մուրացիկ լինել և միայն Քրիստոսին՝ մերձավոր լինել. և իսկապես մեծ է նա, ով մերձավոր է Քրիստոսին, թեկուզ նյութապես աղքատ լինի: Իսկ ովքեր երկրայինը առավել են պատվում, քան երկնայինը, երկուսից էլ կզրկվեն. նույնպես և նա, ով երկնայինին է տենչում, երկուսն էլ կու՜նենա՝ այս երկրավոր կյանքն ու հավիտենական կյանքը»:

63. Հայր Մակարիոսն ասաց հայր Զաքարիային. «Ասա՛ ինձ, հայր, և ուսուցանի՛ր ինձ կրոնավորության գործը»: Հայր Զաքարիան պատասխանեց և ասաց. «Եվ այդ դո՞ւ ես ինձ հարցնում»: Մակարիոսն ասաց նրան. «Ես հավատում և վստահում եմ քեզ, ո՛վ որդյակ Զաքարիա. մի բան կա, որ ճմլում է սիրտն իմ և ստիպում է հարցնել քեզ»: Զաքարիան նրան ասաց. «Ես այսպես եմ կարծում, հայր, որ ամեն գործի մեջ իր անձը բռնադատելն է մեծ կրոնավորությունը»:

64. Քահանա հայր Եսայիասն ասաց. «Հայրերից մեկը մեզ ասում էր, թե կրոնավորը ամեն ինչից առաջ պարտավոր է ստանալ հավատ առ Աստված, սեր և հաստատուն փափագ առ Աստված, անմեղություն, և չարին չարով չհատուցի: Այսպես դարձյալ՝ պետք է ստանա ճգնություն՝ ըստ կարողության, խոնարհություն, սրբություն, մարդասիրություն և սեր ամենքի հանդեպ, հեղություն, երկայնամտություն և համբերություն: Եվ ունենա կարոտ առ Աստված, աղաչի Նրան մշտապես ցավագնած սրտով, երբեք ետ չնայի, զգուշություն ունենա, չհուսա իր արդարությանը և միշտ աղերսներով խնդրի Աստծո օգնությունը՝ գալիք փորձություններից ազատվելու համար»:

65. Ասաց դարձյալ. «Մարմնի տքնությունը, աղքատությունը, օտարությունը, արիությունը և լուությունը խոնարհություն են ծնում, իսկ խոնարհությունը ջնջում է մեղքերի բազմությունը. ով չի պահում սրանք՝ նրա մենակեցությունն ընդունայն է»:

66. Ասաց դարձյալ. «Ատի՛ր աշխարհիկ ամեն գործ և քո մարմնական հանգիստը, քանզի դրանք կարող են քեզ Աստծո թշնամի դարձնել. ինչպես, օրինակ, մարդ թշնամի է ունենում և անընդհատ պայքարում է նրա դեմ, այդպես և հարկավոր է պայքարել մեր մարմնի դեմ, որպեսզի հանգիստ չտանք նրան»:

67. Ոմն եղբայր հարցրեց հայր Եսայիասին «Հայր մեր, որ յերկինս ես ...» աղոթքի մասին: Ծերը նրան ասաց. «Այդ աղոթքը կատարյալներինն է, քանզի ով մարմնական ախտերի դեմ է պայքարում, նրա մոտ չի կարող սուրբ լինել Տիրոջ անունը»:

68. Հայր Եսայիասը պատմեց մեզ Հայր Մակարիոսի մասին և ասաց. «Մի անգամ նստած էինք հայր Մակարիոսի հետ՝ երկուսով, և այդ ժամանակ Ալեքսանդրիայից յոթ եղբայրներ եկան և փորձելով հայր Մակարիոսին՝ ասացին նրան. «Խրատական խոսք ասա մեզ, հա՛յր, որ դրանով ապրենք»: Իսկ ես տախտակ վերցրի և սկսեցի գրել նրա խոսքերը, որ ասում էր նրանց: Իսկ ծերը հառաչելով ի խորոց սրտի՝ լուսավոր խոսքերով բացեց իր բերանն ու ասաց նրանց. «Ո՛վ եղբայրներ, մեզանից յուրաքանչյուրը գիտե ճանապարհը, որով պետք է փրկվի, իսկ դուք կամենո՞ւմ եք ապրել»: Նրանք ասացին. «Շատ ենք ուզում ապրել, սակայն մեզ բռնել և չեն թողնում մեր չար խորհուրդները»: Ծերն ասաց նրանց. «Արդ, եթե կրոնավոր եք, ինչո՞ւ եք աշխարհականների հետ շրջում և նրանց հետ բնակվում, կամ ինչո՞ւ եք ընդհանրապես մոտ լինում այն տեղին, ուր աշխարհականներն են, և կամ մի՞թե չգիտեք, թե ով հրաժարվում է աշխարհից, այս սուրբ կերպն է ընդունում և սուրբ կենցաղավարություն է ստանձնում, իսկ եթե դարձյալ խառնվում է աշխարհականների հետ՝ յուրայինների թե օտարների, այսպիսիք եիրենց են խաբում, և Աստծուն, և սուտ ու ընդունայն է նրանց կրոնավորությունը: Քանզի ի՞նչ են շահում աշխարհականներից, եթե ոչ՝ միայն վշտեր ու մարմնական հանգիստ. այնտեղ չի կարող բնակվել Աստծո երկյուղը, քանզի ո՞վ է կրոնավորը, եթե ոչ՝ նա, ով միայն Աստծո հետ է ապրում ու միայն նրա հետ խոսում գիշեր ու ցերեկ: Որովհետև կրոնավորը մեկ ժամ իսկ չպետք է մնա աշխարհականների հետ, իսկ եթե անհնարին իրավիճակ է՝ թող մեկ օր մնա, և այս էլ այն դեպքում, եթե այդ գործն անհնար է հետաձգել, կամ՝ եթե

վաճառում է իր ձեռագործը և գնում կենսական անհրաժեշտություններ, վերադառնալով իր խուցը՝ թող ջերմ արտասուքներով ապաշխարի այդ օրվա համար, որ քաղաքում մնաց՝ իր ձեռագործը վաճառելու համար, որովհետև ոչինչ չչահեց դրանից: Քանզի կրոնավորը, որ աշխարհականների հետ է բնակվում, նրանց համար է իր առաքինությունները ավելացնում, քանի որ նախքան նրանց հարելը՝ նրա կենցաղի սկիզբն այսպես է լինում. պահպանում է լուություն և հեզություն, քչախոսություն և հանգիստ նայվածք, խիստ պահեցողություն է անում՝ մինչև որ ամենքին հայտնի դառնա, և նրա համբավը դուրս է գալիս, և անունը հռչակվում է, թե՛ այսինչ անուն կրոնավորը սուրբ է և առաքինի: Դրանից հետո սատանան դրդում է այնտեղի աշխարհականներին՝ աշակերտելու նրան և լիացնելու նրա պետքերն ու ունեցվածքն առատորեն, ինչպես նաև՝ հացի, գինու և ձեթի կարիքները, և սկսում են գովել և ասել. սուրբ, սուրբ, սուրբ է: Իսկ նա՝ եղկելի կրոնավորն այն, ինչպես որ բնորոշ է ամբարտավանությանն ու սնափառությանը, լսելով սուրբը և գովեստի խոսքերը՝ փրվում է, այնուհետև սկսում է նստել նրանց հետ, ուտել, խմել և պարարտանալ, և կեղծավորներից նյութական բարիքներ ստանալով՝ նախապես պահքով սկսածը վերջացնում է հղիացած գինարբուքներով՝ այդ ամենը հյուրընկալություն և հոգեշահություն կոչելով: Ապա արբենալուց հետո վեր կենալով՝ սկսում է հսկման աղոթքներն անել և երգելիս բարձրացնում է ձայնը, մինչև որ իր հետ եղող խաժամուժը սկսում է գովել նրան և ասել, թե իբր այս մենակյաց սուրբը հրեշտակային ձայնով է բարեպաշտություն անում և խիստ հսկում ու աղոթում է: Եվ դրանից ավելի է գոռոզանում եղկելին ու հանկարծակի դեն է նետում իր խոնարհությունը, և գիվական ամբարտավանության հոգին է համակում նրան. և եթե մեկը ոչ մեղմորեն մի բան ասի նրան, խիստ ու կոպիտ նրան. և եթե մեկը ոչ մեղմորեն մի բան ասի նրան, խոսքերով և վայրագ հայացքով: Եվ մինչև նա այսպես համառում է աշխարհականների մեջ և գիրանալով լցնում է որովայնն ու հոգին՝ կրկնակի ախտերով, գինին սաստիկ կերպով նրա սիրտն է մխրճում պոռնկության նետերը՝ դեպի սատանիկ կերպով նրա սիրտն է մխրճում պոռնկության նետերը և կանայք ու երիտասարդները, և խեղդում ու նեղում է նրան դրանով և կենցաղային ամեն տեսակ հոգսերով, ձգում է նրան մինչև մեղքերի խորխորատները, կամ նրանում, ինչ որ Տերն ասաց, թե՛ «Ամեն մարդ, որ կնոջ նայում է՝ նրան ցանկանալու համար, արդեն շնացավ նրա հետ իր սրտում» (Մատթ. Ե 27-28): Ապա թե այս էլ արհամարհելով առաստաղի համարի, այնժամ դեկից գայթակղվելով՝ ամբողջապես կրնկնի շնության մեջ՝ կամ մարմնավոր ազգակիցների հետ, որն ուրիշները

չեն էլ կասկածի, կամ խոստովանաքույրերի ու դուստրերի հետ, կամ իրեն աշակերտող երիտասարդների հետ, և այսպես կտրվելով Աստծուց՝ կհեռանա Նրանից, հեշտասիրության մեջ կընկնի և արհամարհելով մեղքը՝ կկորչի իսպառ: Այնուհետև կսկսի ամբողջ տարին ունեցվածք կուտակել՝ պատճառ բռնելով իր կարիքներն ու շատ հյուրեր ունենալը, և այդպես՝ երկու-երեք տարի, և մեծամասամբ կսկսի աշխարհիկ գործեր անել, բազում ոսկի ու արծաթ և ամեն տեսակ իրեր հավաքել, մինչև որ դեերը նրա մեջ սերմանեն ամենայն չարիքների արմատը՝ արծաթասիրությունը, ինչը կրկնակի կուսալաշտություն է: Եթե մեկը նրան փոքր-ինչ ոսկի, արծաթ կամ այլ բան տա, ետ կդարձնի՝ ասելով. «Դա ինձ պետք է, որովհետև ոչ մեկից բնավ որևէ բան չեմ վերցնում»: Այսպես կտրտմեցնի ու ամոթով կթողնի բերողին: Իսկ եթե մեկը նրան բերի բազում ոսկի ու արծաթ, որը հաճո թվա իրեն, հապշտապ կվերցնի ցնծությամբ, շուտափույթ ճոխ և ամեն բարիքներով լի սեղան կզցի, ծաղկահոտ գինիներ կբերի և կսկսի հղիացածությամբ ուտել ու խմել և հյուրերին հրամցնել: Իսկ աղքատներին, առավել ևս Քրիստոսին, որ դրսում կանգնած բախում է դուռն ու խնդրում, ոչ ոք չի լսի և ոչ ոք չի ողորմի նրան: Այսպիսիների մասին մեր Տեր Հիսուս Քրիստոս ասաց. «Ավելի դյուրին է, որ ուղտն ասեղի ծակով անցնի, քան թե հարուստը Երկնքի Արքայություն մտնի» (Մատթ. ԺԹ 24, Մարկ. Ժ 25, Դուկ. ԺԸ 25)»: Մի՞թե ձեզանից մեկը կարող է ասել՝ ես մեծատուն չեմ և ոչ էլ հարուստ, իսկ մեկ ուրիշը, թե՛ ինձ ոչինչ պետք է ուրիշից, այլ իմ ձեռքերով կստեղծեմ, Աստված տվեց ինձ, ու ես իմն ունեմ: Այժմ ասացե՛ք ինձ, ո՞վ հայրե՛ր, հրեշտակները երկնքում երբևէ ոսկի հավաքո՞ւմ են: Ո՛չ, այլ միայն Աստծուն են փառաբանում: Եվ արդ, մենք, ո՞վ եղբայրնե՛ր, ինչո՞ւ ենք հանդերձավորված նրանց պես: Կերպարանափոխվեցինք, որ ձեռք բերենք ու հավաքենք բազում ոսկի ու արծաթ, թե՛ նրա համար, որ հրեշտակների պես սուրբ ու անինչ լինենք: Մի՞թե չգիտեք, որ այն դասը, որից նրանք ընկան երկիր, կրոնավորները պետք է լրացնեն: Ուրեմն՝ ինչո՞ւ հրաժարվեցինք աշխարհից, իսկ եթե հրաժարվում ենք, ինչո՞ւ ենք երկմտում ու ետ դառնում խոնարհության ճանապարհից: Կամ՝ չգիտե՞ք, որ գինին, ոսկին ու արծաթը, կանայք, մարմնի հանգիստն ու նրա հեշտանքները, ինչպես նաև աշխարհականների հետ խառնվելը և նման այլ բաները մեզ հեռացնում են Աստծուց. «Քանզի բոլոր չարիքների արմատը արծաթասիրությունն է (Ս. Տիմ. 2 10), և այնչափ չար է, որ արծաթասեր կրոնավորը հեռու է Աստծուց այնքան, որքան երկիրը՝ երկնքից: Եվ իսկապես, չկա՛ ոչինչ ավելի չար, քան արծաթասեր մենակյացն է: Եվ

ովքեր կանանց, երիտասարդների և աշխարհականների խոսակից կրոնավորներ են, բոլոր մարդկանցից առավել ողբալի են: Հենց սրանցից պետք է փախչեն կրոնավորները. դրանք Աստծուց մերժվածներ և դեռ պետք է բաժին դարձաներ են: Ձե՞ն լսում՝ ինչ է ասում Հովհաննես առաքրի բաժին դարձաներ են: «Մի՛ սիրեք աշխարհը, ոչ էլ՝ ինչ որ աշխարհի մեջ կա: Եթե մեկը սիրում է աշխարհը, նա Աստծո սիրո մեջ չէ» (Ա. Հովհ. Բ 15-16): Այսպես նաև Հակոբոս առաքյալն է խրատում մեզ և ասում. «Ով ուզում է աշխարհը սիրել, Աստծուն իրեն թշնամի կանի» (Հակ. Դ 4): Փախե՛ք, ով եղբայրնե՛ր, փախե՛ք աշխարհից, ինչպես մեկը կփախչի քարե օձից, քանզի օձերն ում խայթում են, դժվար է բուժվում, այդպես էլ՝ աշխարհը: Եթե կամենում ենք կրոնավոր լինել, փախչենք աշխարհից, քանզի լավ է մեզ համար մեկ պատերազմ ունենալ, քան՝ բազում և անթիվ պատերազմներ: Ուրեմն, ասացե՛ք, ո՞վ հայրե՛ր և եղբայրնե՛ր, որտե՞ղ ստացան առաքինություն սուրբ հայրերը՝ քաղաքներում ու գյուղերում, թե՞ անապատներում ու անտառներում: Եթե նրանք այնտեղ ստացան առաքինություն, մենք ինչպե՞ս կարող ենք ստանալ քաղաքներում ու գյուղերում: Եթե չքաղցենք և չծարավենք, չմրսենք և գազանների հետ չբնակվենք, կարճ ասած՝ եթե մարմնով չմեռնենք, ինչպե՞ս կապրենք հոգով: Եվ ինչպե՞ս ենք կամենում ժառանգել Երկնքի Արքայությունը. աշխարհականների հետ բնակվելով: Նայեցե՛ք թագավորների զինվորներին: Եթե զինվորը չպատերազմի և չհաղթի, պատվի չի արժանանա: Մենք՝ առավել ևս, ուտելով ու խմելով, աշխարհականների ու էգերի հետ խառնակվելով՝ չենք մտնի Երկնքի Արքայություն: Թո՛ղ մեզ չհամոզեն չար դեերն իրենց խորհուրդներով՝ ասելով, թե՛ ունեցվածք հավաքեցե՛ք, որ ողորմություն անեք, քանի որ եթե մեկը ճրագուի յուղից ողորմություն չի անում, նա բյուր տաղանդներից էլ չի անի: Մի՛ եղեք այդպես, եղբայրնե՛ր, մի՛ եղեք, դա աշխարհականների գործ է: Աստված չի կամենում, որ մենք՝ կրոնավորներս, արծաթ և ոսկի ունենանք, ոչ էլ թանկարժեք որ մենք՝ կրոնավորներս, արծաթ և ոսկի ունենանք, ոչ էլ թանկարժեք հագուստներ կամ նյութական այլ ունեցվածք, և ոչ էլ ողորմող լի՛նենք, քանզի Տերն ինքն ապում է. «Նայեցե՛ք երկնքի թռչուններին, որոնք ո՛չ վարձում են, ո՛չ ցանում, ո՛չ էլ շտեմարաններում են հավաքում, սակայն՝ ձեր Երկնավոր Հայրը կերակրում է նրանց» (Մատթ. 26): Կրոնավորը, որ կուտակում է ոսկի կամ արծաթ կամ այլ ունեցվածք, չի հավատում, թե Աստված կարող է կերակրել իրեն: Իսկ եթե մեզ հաց չի կարող տալ Աստված, ապա և Արքայություն էլ չի կարող տալ: Նաև սա՛ իմացեք, որ եթե մեկն ունենա ինչ-որ պետքական իր, և որևէ աշխարհական դրանից մեկ ուրիշը բերի նրան, դա Աստծուց չէ,

այլ սատանայի ազդեցությունը է, իսկ եթե չունենա և խնդրի մեկ-երկու անգամ, և ինչ-որ մեկը բերի՝ դա Աստծուց է ուղարկված, ինչպես որ Դանիելին՝ առյուծների գլխի մեջ (Դան. 2), քանզի Աստված գիտե ճիշտ ժամանակին շնորհել պետք եղածը: Իսկ եթե մեկը կարիքի մեջ չէ, կամ թե ունի ոսկի, արծաթ կամ այլ ունեցվածք և չի բաժանում այն, այլ սպասում է, որ մեկը դա և ինչ-որ բան բերի իրեն, նա մեղսակից է լինում Հուդա իկարիովտացուն, ով թողեց բժշկության շնորհն ու առաքելական վիճակը, որ Տիրոջից էր ստացել, և արծաթասիրության ցանկությունից խեղդվեց: Այս գիտենալով՝ երանելի Պողոսը բոլոր չարիքների արմատ և կռապաշտություն անվանեց այն (հմմտ. Ա Տիմ. 2 10): Տեսե՛ք, ո՛վ եղբայրներ, թե ինչպիսի գլխի մեջ է գցում կրոնավորին այս ախտը, մինչև իսկ կռապաշտության մեջ է գցում նրան, քանզի այդպիսին ճշմարտապես հեռանում է Աստծուց և ոսկուն ու արծաթին է երկրպագում, որը ձեռագործ կուռքերի և մարդկանց ստեղծածն է: Ո՛վ չար արծաթասիրություն, որ կրոնավորներին հեռացնում ես Աստծո սիրուց: Ո՛վ արծաթասիրություն, որ դառնագույն նենգություն ես, որ զրկում ես մենակյացներին հրեշտակների դասակարգությունից: Ո՛վ արծաթասիրություն, որ բոլոր չարիքների արմատ կոչվեցիր, որ կրոնավորներին դարձնում ես ավելորդ ունեցվածք կուտակող: Ո՛վ արծաթասիրություն՝ բոլոր չարիքների ժողովարան, որ մենակյացի լեզուն սրում ես անարգանքների, ատելության, խառնակչությունների և կռիվների համար, մինչև որ հասնի աշխարհիկ ատյան: Վա՛յ արծաթասեր կրոնավորին, քանզի նրա մեջ է բնակվում հղիության ու կռապաշտության դեմ: Վա՛յ արծաթասեր մենակյացին, քանզի Աստծո օրենքը լուծարեց, որ ասում է. «Մի՛ վերցրեք ոսկի և արծաթ» (Մատթ. 23 9): Վա՛յ նրան, որ մեծամեծ օրենքները պահելով՝ այս մեկում Աստծուն ուրացող եղավ: Բազում անգամ դեմ խորհուրդ է գցում արծաթասեր կրոնավորի սիրտը և ասում. «Այս գիշեր հսկո՛ւմ արա և լուսաբացին հրավիրի՛ր եղբայրներին և ընդունելություն ու հյուրասիրություն արա: Տո՛ւր ունեցվածքդ եղբայրներին և կարոտյալներին»: Եվ դարձյալ թուլացնում է և ասում. «Ձե՛ս կարող նման բան թույլ տալ, ծանուցի՛ր ինձ լուծություն և պահք. երրորդ, վեցերորդ և իններորդ ժամերի ազդեցական կարգը կկատարեմ, և ողջ ցերեկը պահեցողություն կանեմ»: Եղկելին չի հիշում Տիրոջ խոսքը, որ ասում է. «Ոչ բոլորը, որ ինձ Տե՛ր, Տե՛ր են ասում, կմտնեն Երկնքի Արքայություն, այլ՝ ով կկատարի իմ Հոր կամքը, որ երկնքում է» (Մատթ. 23 21): Այս էլ են ասում, թե ինչ վնաս կտան ոսկին ու արծաթը, որոնք ողորմության նյութ են: Ձեն կարողանում գիտակցել այն, որ ուր ժողովված են ոսկին, արծաթը

և երկրային նյութը, այնտեղ կսողոսկեն ամեն տեսակ ախտեր, և նրանց հետ կմտնեն բազում դեեր, որը և հոգու և մարմնի հեղձումն է, քանզի ոչ մի բարի բան չի կարող բնակվել այնտեղ, ուր ազահությունն է, այլ՝ կոծ մշտնջենավոր և վայ անպակասելի: Եվ ինչպե՞ս կարող է Նրա մոտ բնակվել ազահ և արծաթասեր կրոնավորը, քանզի թողեց իր Արարչի կամքը, Ով իրեն կանչեց հավիտենական կյանքի, և ոսկի պաշտելով՝ հավաքում է այն: Բազում անգամներ այսպիսի կրոնավորի սիրտը զղջում են գցում դեերը, և նա սկսում է տրտմել ու հոգոց հանել, կուրծքը ծեծել, արտասվել ու ասել. «Ահա՛ Աստված տվեց ինձ շատ ոսկի ու արծաթ, ինչո՞ւ չտամ սրանից աղքատներին»: Հետո զղջալիս շուտափույթ հիշում է ոսկու սերը, թողնում է զղջումն ու արտասուքը: Ո՛չ կարողանում է մեկ դանկ անգամ տալ ուրիշներին, ո՛չ էլ կարողանում է չարն արմատախիլ անել սրտից: Ո՛վ իմ սիրելի՛ եղբայրներ, ինչի՞ց է, որ մենք՝ մենակյացներս, ունենք ոսկի, արծաթ և բազում հանդերձներ, սակայն չենք դադարում հավաքել, իսկ աղքատը՝ նույն ինքը՝ Բրիստոս, տկար, մերկ ու քաղցած շրջում է դրսում, բայց ոչ մի բարի բան չենք գործում Նրա համար: Արդ, ի՞նչ պատասխան ենք տալու այն ահավոր օրը: Թեև հրաժարվում ենք աշխարհից, սակայն դարձյալ նրա մեջ ենք դեգերում ու շրջում, և՛ երկմտում ենք, և՛ ստում մեր տեսակի ու կարգի մեջ. սա հրեշտակային է, բայց մենք այն դարձնում ենք երկրավոր-կենցաղային, առավել սիրում ենք անցավորները, քան վերնայինները: Բնավ բարի բան չենք անում. եթե անում ենք էլ, ապա՝ մի կերպ և այն էլ կեղծավորությամբ և մարդկանց ցուցադրելով, որպեսզի փառավորվենք մարդկանցից: Իսկ արծաթասիրությունը ոչ թե անպայման մեծաքանակ ոսկով ու արծաթով կամ մեծ ունեցվածքով է որոշվում, այլ՝ մինչև իսկ մեկ դանկով, քանզի ով փոքրն իսկ սիրի, նա չար է ու արծաթասեր: Եվ ողորմությունն էլ ոչ թե ունեցվածքի առատությունից է, այլ՝ տվողի կամքից, նույնը և արծաթասիրությունը՝ ոչ թե շատությունից է, այլ՝ սիրողի կամքից: Մի՛ արեք այդպես, սիրելի՛ եղբայրներ, մի՛ արեք այդպես, այլ փախեք աշխարհից, քանզի եթե անապատում հոգով ապրելը դժվար է, որչա՛փ դժվար կլինի աշխարհի մեջ: Եվ ինչպե՞ս կարող ենք աշխարհականների և խառնաշփոթի մեջ ապրել: Արդարև հայտնի է, որ հնարավոր է ապրել ըստ Տիրոջ խոսքի, որ ասում է. «Ամեն ոք, որ չի հրաժարվում աշխարհից և նրա բոլոր գործերից և չի ատում իր անձը, ինձ արժանի չէ» (Ղուկ. 14 33): «Կենդանի եմ ես», — ասում է Տերը (Հովհ. 14 19), «Ելե՛ք նրանց միջից և զնացե՛ք, մերժեցե՛ք ձեր անձանցից չարը»: Տեսե՛ք, ո՛վ իմ սիրելի՛ եղբայրներ, թե որքա՛ն շահաբեր է աշխարհականների

խոսակցություններից փախչելը: Նրանց խոսքերը՝ գնելու և վաճառելու, տնկելու և սերմանելու, շինելու և վիճելու, կանանց և մանուկների, ունեցվածքի, ոսոխների և առյուծների, հոտերի և ոչխարների մասին են, իսկ այսպիսի մտավարժանքներն ու դրանց ունկնդրությունները հեռացնում են մեր խորհուրդներն Աստծուց: Եթե միայն նրանց խոսակցությունները հեռացնում են մեր խորհուրդներն Աստծուց, ապա նրանց հետ ուտելն ու խմելը և ապրելը որքան վնաս կտան մեզ: Սա բնավ չի նշանակում, թե նրանք անսուրբ են ու պիղծ, քավ լիցի. այլ նրանք ուտում են օրը երկու-երեք անգամ, ուտում են և պարարտ կերակուր, և միս, և ըմպում են անհագորեն, բայց դա նրանց չի վնասում: Իսկ մենք հրաժարվել ենք մսից, ամեն տեսակ գիրացնող կերակուրներից, ճաշում ենք օրական մեկ անգամ: Ի հավելումն այս ամենի՝ եթե տեսնում են մեզ ուտելիս ու հագենալիս, իսկույն և եթե բամբասում են մեզնից և ասում. «Ահա՛ ուտող, հարբեցող և որկրամուկ կրոնավորներ»: Նրանք չեն էլ հասկանում, որ մենք էլ իրենց նման տկար մարմին ենք: Իսկ եթե տեսնեն՝ չենք ուտում և պահեցողություն ենք անում, բամբասելով կասեն. «Ահա՛ անափառ և մարդահաճո կրոնավորներ»: Նրանք մեր պատճառով իրենց հոգին են կորցնում: Եվ դարձյալ՝ եթե մեզ տեսնեն անլվա ուտելիս կամ անարգ զգեստներով և բոբիկ, կասեն. «Ահա՛ խենչներ և ախտաժեռներ, դարչահոտներ ու խաբեբաներ»: Իսկ եթե մեկին տեսնեն լվացված և հագնված, կասեն. «Ահա՛ պճնավորներ, գիրուկներ և միմոսներ»: Նրանք այսպես ասելով՝ կորցնում են իրենց հոգիները մեր պատճառով, իսկ մենք դառնում ենք պարտական և պատճառ նրանց կորստյան: Ուրեմն՝ փախչելով փախչենք նրանց հրավերքներից ու սեղաններից, ո՛վ եղբայրներ, և զատենք մեզ նրանցից. և նախընտրենք նրանց պարսավանքները, աղաչում եմ, քան թե գովաբանությունները, թեկուզ հայր կամ եղբայր կամ ազգականներ լինեն, քանզի նրանց սերը, ողորմելը կամ գովելը մեզ հավիտենական տանջանքների են մատնում, իսկ նրանց ատելն ու բամբասելը մեզ համար փառաց պսակի պատճառ են: Որովհետև՝ ի՞նչ կշահենք, եթե մարդկանց հաճո լինենք, սակայն մեր Տեր Աստծուն բարկացնենք: Եվ այս ամենը վկայում է Պողոս առաքյալը և ասում. «Եթե տակավին մարդկանց հաճո լինեի, ապա Քրիստոսի ծառա չէի լինի» (Գաղատ. Ա 10): Ուրեմն, աղոթենք ամենքս առ Տեր և ասենք. «Հիսո՛ւս Քրիստոս, Աստված մեր, հեռացրո՛ւ մեզանից մեր նեղիչներին ու թշնամիներին, մեկուսացրո՛ւ մեզ աշխարհականներից, փրկի՛ր մեզ մարդկանց գովեստներից ու պարսավանքներից»: Եվ չանենք որևիցե մի գործ նրանց հաճոյանալու համար, քանզի նրանց

գովեստները ո՛չ կարող են մեզ Երկնքի Արքայություն տանել, ո՛չ էլ նրանց պարսավանքները կարող են փակել մեր մուտքը դեպի կյանք: Եվ ա՛յս իմանանք, եղբայրներ՛ր, որ ամեն դատարկ բանի համար վերջին օրը հաշիվ ենք տալու մեր Տեր Աստծո և Արարչի առջև»: Հայր Մակարիոսը դադարեց խոսել, իսկ նրանք գնացին՝ երանելի լուսազարդ խոսքերից հոգով ու մտքով նորոգված»:

69. Ոմն եղբայր եկավ հայր Եղիա մենակյացի մոտ, որ բնակվում էր սուրբ Սաբբայի այրում, և ասաց նրան. «Կյանքի խոսք ասա՛ ինձ, ով հա՛յր»: Ծերը նրան ասաց. «Մեր հայրերի օրոք այս երեք առաքինություններն էին փայլում. անընչություն, անմեղություն և պահեցողություն: Այժմ կրոնավորներին տիրել են ազահությունը, որկրամուկությունն ու լիրբ հանդգնությունը: Արդ, սրանցից որը կկամենաս, այն էլ վերցրու քեզ համար»:

70. Հայր Թեոդորոս Փերմացին ասաց. «Կրոնավորը, որ միշտ ապաշխարություն է, օրենքի կողմից չի դատապարտվի»:

71. Կրոնավորներից մեկը խնդրեց եպիսկոպոսին՝ մենակյաց Թեոփիլոսին, մեկնել առաքյալի խոսքը, որ ասում է. «Գնե՛ք ժամանակը, փրկե՛ք օրերը չար են» (Եփես. Ե 16): Ծերն ասաց. «Բնութագրումն իսկ (օրերը չար են) բացահայտում է այդ խոսքի զորությունն ու օգտակարությունը: Հիրավի դա այսպես է. հասավ քեզ վրա արհամարհանքների ժամանակը՝ գնի՛ր ժամանակը պատկառանքով, խոնարհությամբ և երկայնամտությամբ, և շահ կլինի քո հոգուն: Դարձյալ. հասավ անարդարության ժամանակը, դու այդ ժամանակը գնի՛ր անհիշաչարությամբ գության ժամանակը, դու այդ ժամանակը գնի՛ր անհիշաչարությամբ և հեղություն, և օգուտ կքաղես քո հոգու համար: Այսպես ներհակ են միմյանց առաքինություններն ու ախտերը. ախտին ներհակ առաքինությամբ գնենք՝ ախտի շարժվելու ժամանակը և կշինվենք՝ եթե կամենանք»:

72. Ասաց դարձյալ. «Ջանանք մտնել նե՛ղ դռնով: Եթե ծառերն ու տունկերը չընդունեին ձմեռ ու անձրև, չէին կարողանա պտղաբերել. այդպես էլ մենք: Եվ քանի որ մեր այս կենցաղը ձմեռ է, այս ընթացքում եթե չկրենք և հանձն չառնենք բազում վշտեր և ճգնություններ, Երկնքի Արքայություն չենք կարողանա մտնել»:

73. Նույն հայրը դարձյալ ասաց. «Վարդապետ եղբայրներին հարկ է հեռու լինել իշխանասիրությունից, ամբարտապանությունից և հպարտությունից, չծաղրել այլոց աղաչանքները, չբռնադատվել իր հպարտությունից, չծաղրել այլոց աղաչանքները, չբռնադատվել իր հպարտությունից, բարկությունից ու սրտմտությունից, այլ հարկ է լինել իսկ որովայնից, բարկությունից ու սրտմտությունից, այլ հարկ է լինել

գլխիվայր դցում են չարաչար մեղքերի մեջ: Եվ հենց այդ ժամանակ, երբ միտքը զղջմամբ է համակվում և դառնալով խնդրում է Աստծուն և հիշում հավիտենական տանջանքները, հանկարծակի խորտակվում են այդ ախտերը և աներևութանում, քանզի գրված է. «Եթե դառնաս և հառաչես, այնժամ կապրես և կիմանաս, թե որտեղ ես» (Եսայի Լ 15)»: Հայր Կրոնոսն ասաց դարձյալ. «Եթե Մովսեսը ոչխարները չհաներ Սինա լեռը, չէր տեսնի հուրն ու կիզվող մորենին» (Ելից Գ 1-2): Եղբայրն ասաց. «Եվ ի՞նչ է խորհրդանշում մորենին, հայր»: Ծերունին ասաց. «Մորենին մարմնավոր գործերի նշանակն է, ինչպես գրված է. «Երկնքի Արքայությունը նման է ագարակում թաքցրած գանձի» (Մատթ. ԺԳ 44)»: Եղբայրն ասաց ծերին. «Ինչպես երևում է, առանց մարմնավոր տքնության մարդը չի կարող Աստծուց պատվի արժանանալ»: Ծերն ասաց. «Չէ՞ որ գրված է. «Նայեցե՛ք մեր հավատի առաջնորդ և կատարող Հիսուսին, որ հանուն հանդերձյալ փառքի խաչի համբերեց» (Եբր. ԺԲ 2), իսկ Դավիթն էլ ասում է. «Չեմ տա քուն իմ աչքերին և ոչ նինջ՝ իմ արտաճանաչներին» (Սաղմ. ԺԼԱ 4)»:

80. Հայր Մակարիոսն ասաց. «Մի՛ ննջիր վատահամբավ կրոնավորի սենյակում»:

81. Ոմն եղբայր հարցրեց հայր Մակարիոսին մեծ կատարելության մասին: Ծերը նրան ասաց. «Եթե մարդը չստանա մեծ խոնարհություն՝ հոգով ու մարմնով, և եթե ամեն գործի մեջ իր անձը ոչինչ չհամարի և իրեն բոլոր մարդկանցից ամենավատթարը չգիտի, եթե չվարվի այնպես, որ ոչ մեկին չդատի խոսքով, այլ միայն իր գործերը քննի և դատի, եթե չհամբերի ամեն տեսակ ամոթի ու նախատինքի, եթե իր ետևը չգցի ամենայն չարություն և չնեղի իր անձը հանուն երկայնամտության, քաղցրության և եղբայրասիրության և չդառնա սուրբ ու պահեցող, ինչպես գրված է. «Բռնադատողներին է երկնքի Արքայությունը, և հզորներն են հափշտակում այն» (Մատթ. ԺԱ 12), եթե չլինի աչքով ուղիղ նայող և լեզվով՝ զգաստախոս, եթե հեռու չփախչի ամեն տեսակ ունայնաբանություններից, չունենա ձեռքերի արդարություն և սրտի սրբություն Աստծո առաջ, մարմնի անբծություն, աչքի առջև միշտ չունենա մահվան հիշողությունը, չհրաժարվի հոգու և մարմնի ամենայն բարկությունից ու խստությունից, չհրաժարվի ամեն տեսակ մարմնական նյութից և նրա ընձեռած վայելքներից, չփախչի սատանայից և նրա բոլոր գործերից, եթե անսասան չհավատա ամենքի Աստծուն և չկատարի Նրա պատվիրանները, անգաղար չաղոթի, իր բոլոր

օրերում և ամեն գործի և մտածության մեջ սեռված չլինի առ Աստված, չի կարող կատարյալ լինել»:

82. Հայր Մարկոսն ասաց. «Ազատությունն ամեն մարդու ուսուցանում է ճշմարտությունը: Ծառերն են, որ ընթերցում են այն, բայց քչերն են, որ ճանաչում են այն, որովհետև ըստ պատվիրանների կատարման է տրվում նրանց գիտություն: Մի փնտրիր դրանց կատարումը մարդկային առաքելությունների մեջ, քանզի դրանք նրանց մեջ մը մարդկային առաքելությունների մեջ, քանզի դրանք նրանց մեջ կատարյալ են, որովհետև դրանց կատարելությունը Քրիստոսի խաչի տակ է թաքնված»:

83. Ասաց դարձյալ. «Ոչ ոք չի կարող Քրիստոսի սերը վայելել այլ կերպ, եթե ոչ՝ միայն ջանքերով ու քրտինքով, խոնարհությամբ ու մշտական աղոթքներով»:

84. Հայր Մատոյեն ասաց. «Երեք եղբայրներ գնացին հայր Պափնոտիոսի մոտ, ում Կեփալա են կոչում, որպեսզի նրանից շահեկան խոսք լսեն: Ծերը նրանց ասաց. «Ի՞նչ եք խնձանից կամենում լսել, որ ասեմ ձեզ՝ հոգևոր, թե՞ մարմնավոր խոսք»: Նրանք ասացին՝ հոգևոր: Ծերն ասաց նրանց. «Գնացե՛ք, սիրեցե՛ք առավել վիշտը, քան հանգիստը: Ավելի լավ համարեցե՛ք արհամարհանքը, քան փառքը: Առավել սիրեցե՛ք բարին տալը, քան առնելը»:

85. Հայր Պիմենն ասաց. «Պատվիրանապահություն, անձի զգուշունություն և սեփական գործերի քննություն՝ այս երեք առաքելություններն են հոգու վարդապետները»:

86. Ոմն եղբայր հարցրեց հայր Պիմենին և ասաց. «Ինչպե՞ս պետք է մարդը կենցաղավարի»: Ծերն ասաց. «Դանիելի նման, քանզի ոչ ոք նրանից մատնություն չտեսավ, այլ միայն՝ աստվածապաշտություն»:

87. Դարձյալ ասաց. «Եթե երկու գործի հաղթի կրոնավորը, կկատարվի ազխարհից»: Եղբայրն ասաց. «Մեկնի՛ր մեզ այդ խոսքը»: Ծերն ասաց. «Որքան կարող ես՝ ջանա՛ ձեռագործիդ մեջ, որպեսզի ողորմություն անես, քանզի գրված է. «Ողորմությամբ և հավատով են սրբվում մեղքերը» (Առակ. ԺԵ 27): Եղբայրը հարցրեց. «Եվ ի՞նչ է հավատը»: Ծերը պատասխանեց. «Հավատը խոնարհությամբ ապրելն ու ողորմություն անելն է»:

88. Ասաց դարձյալ. «Որ գործի վրա քո սիրտը հաստատված է, այդ գործը երբեք չթողնես մտնի քո սիրտը»:

ծաղի, մյուսը կհանդիմանի նրան, բայց նա դարձյալ առանց երկնչելու կասի. «Ի՞նչ կա ծիծաղելու մեջ»: Դրանից կծնվի լիտիություն, լիտիությունից կծնվեն տգեղ խոսքեր, իսկ խոսքերից կառաջանան ամոթալի ու անօրեն գործեր: Ահա այսպես փոքր հանցանքներից առավել մեծամեծերը կներմուծեն չար դեերը և այնուհետև մեծամեծ մեղքերի վրա կավելացնեն հուսահատությունը: Քանզի ով մեղանչում է, բայց ապաշխարում և ուղղվում է, ջնջվում են այդ հանցանքները, և մարդը փրկվում է: Իսկ ով մեղքերից հետո հուսահատվում է, նա իսպառ կորչում է: Մի՛ մոռացեք և մի՛ անտեսեք փոքր հանցանքները, որպեսզի մեծամեծների մեջ չընկնեք, քանզի նենգությունը են պատերազմում մեզ հետ դեերը: Եթե հայտնապես երևան նրանց խաբեության պատրանքները, ավելի դյուրին կլինի նրանց դեմ պայքարելն ու հաղթելը, մանավանդ եթե արթուն և զգաստ լինենք: Արդ, դյուրին է, քանզի Աստված, զրահավորելով մեզ, զորացրեց ախտերի դեմ, որպեսզի ամենափոքրն իսկ չանտեսենք: Լսի՛ր, թե ինչ է ասում Փրկիչը և ուսուցանում՝ ով իր եղբորն ասի հիմար, պարտական կլինի դժոխքի կրակին (Մատթ. Ե 22), և ով թեկուզ անառակաբար աչքով նայի՝ շնանում է (Մատթ. Ե 27): Այսպես և վայ է ասում ծուլացողներին, նաև՝ ամեն դատարկ խոսքի համար հաշիվ եք տալու (Մատթ. ԺԲ 36): Դրա համար էլ արդար Հոբբ իր որդիների մտովի մեղանչումները բժշկում էր՝ քավություն ընծաներ մատուցելով (Խմմտ. Հոբ. Ա 5): Փորձե՛նք այս ամենը, եղբայրնե՛ր, և զգուշանա՛նք թշնամու պատերազմներից, որպեսզի երբեք չընկնենք դրանց մեջ:

134. Դարձյալ ծեռն ասաց. «Քանի դեռ մարդը վայելում է այս աշխարհի քաղցրությունը, անկարելի է, որ նա ճաշակի Աստծո քաղցրությունը: Եվ դարձյալ. եթե ճաշակի Աստծո քաղցրությունը՝ ընդմիջապատի այս աշխարհի հաճույքները, ինչպես գրված է Ավետարանում. «Ոչ ոք չի կարող երկու տիրոջ ծառայել» (Մատթ. 24, Դուկ. ԺԶ 15): Այդպես և մենք. քանի դեռ ունենք մարդկանց և աշխարհի սերը և տենչում ենք մարմնավոր հանգստի, Աստծո քաղցրությունը չենք կարող ճանաչել: Բայց այս էլ ասեմ Տիրոջ հույսով. եթե մեկը նստի իր սենյակում և լռությամբ ու աղոթքով ապրի, զգոն լինի և անձանձրույթ իր գործը կատարի ողջ կարողությամբ՝ կկարողանա ապրել»:

135. Ասաց դարձյալ. «Ժամանակից շուտ սեղան մի՛ դիր, քանի դեռ մենակ ես, ոչինչ մի՛ առա, քանի դեռ քեզ չեն հարցրել, իսկ երբ հարցնեն, պատասխանիր վայելուչ կերպով և իմաստով թյամբ»:

136. Ասաց դարձյալ. «Տեսնո՞ւմ ես, թե ինչպես առաջին հարվածը, որ սատանան ուղղեց Հոբի վրա, ընչազուրկ անելն էր: Երբ տեսավ, որ չի կարողանում նրան կտրել Աստծուց, երկրորդ հարվածն ուղղեց մարմնին՝ տանջանքների մատնելով: Սակայն դրանից հետո էլ չմեղանչեց Աստծո քաջ մարտիկն ու ճգնավորը և ոչ էլ իր բերանի խոսքով հանցանք գործեց, քանի որ իր սրտում ամբարել էր Աստծո շնորհների գանձերը, որոնցով էլ բոլոր դժնի պատահարները հեշտու-
թյամբ արհամարհեց»:

137. Ասաց դարձյալ․ «Եթե մեկը մտնի կախայատում, որտեղ զահոտ խռնակ են եփում, թեկուզ և չգնի, այնուամենայնիվ կհոտոր նրա անուշահոտությունը։ Այսպես էլ նրանք, ովքեր կգնան հոգևոր և արթնամիտ հայրերի մոտ, կշահեն։ Եթե կամենան ճգնել, հայրերը և արթնամիտ հայրերի մոտ, կշահեն։ Եթե կամենան ճգնել, հայրերը և արթնամիտ հայրերի մոտ, կշահեն։

Եթե կամենան ճգնել, հայրերը և արթնամիտ հայրերի մոտ, կշահեն։ Եթե կամենան ճգնել, հայրերը և արթնամիտ հայրերի մոտ, կշահեն։

[illegible]

Հանձնի՛ր նրա ձեռքը և այնպէս
139. Ոմն ծեր բնակվում էր Սկիտեում և մի անգամ գնաց Ալեք-
սանդրիա՝ իր ձեռագործը վաճառելու։ Այնտեղ տեսավ մի երիտասարդ
բանը և սաստիկ տրտմած՝ մնաց դրսում, որպեսզի երբ երիտասարդը
դուրս գա այնտեղից՝ խոսի նրա հետ։ Եվ այդպես էլ եղավ։ Երբ երի-
տասարդը դուրս ելավ այնտեղից, ծերը բռնեց նրա ձեռքը և առան-
ձին մի տեղ տանելով՝ ասաց նրան. «Տե՛ր իմ և եղբայ՜ր, Հփտե՞ս, որ
հրեշտակային կերպարանք ես առել, Հփտե՞ս, որ երիտասարդ ես, Հփ-
տե՞ս, որ բազում են Հարի որոգայթները, Հփտե՞ս, որ տեսողության
միջոցով ու զգայարանների շարժումով մեծապես վնաս են կրում կրո-
նավորները գյուղերում ու քաղաքներում։ Ինչպե՞ս առանց երկյուղի
մտար պոռնկատուն, ուր ինչ էես ուզում՝ լսում ես, զազրելի և ատելի
գործեր ես տեսնում և անկարգ ու զարչելի արանց ու կանանց հետ
եւ առնչվում։ Մի՛, աղաչում եմ, որդյա՛կ իմ, մի՛ արա այդպես, գուցե

է անուամ: Ո՛հ, այլ նրան ոչ մի բանով չհակադարձեց և լռեց: Երեկոյան իջավ ներքև՝ իր փոքրիկ բնակարանափոսը, սկսեց արտասովել և լալ, ապա աղոթեց ու ասաց. «Աստվա՛ծ իմ և Արարի՛չ իմ, մտքերս տակալին մարմնավոր են, տակալին մարմնավոր կյանքով եմ ապրում: Վա՛յ ինձ՝ եղկելուս, քանզի ինձ համար մահ է պատրաստված, ինչպես և գրված է: Այսքան ճգնությամբ ջանում եմ պատրաստել սիրտս, սակայն դեռևս բարուց ու հույսից դեպի բարկություն եմ հափշտակվում: Ողորմի՛ր ինձ, Տե՛ր, որ չկորչեմ: Եթե թշնամին ինձ վրա գեթ փոքր-ինչ խոցելի տեղ գտնի, հեշտությամբ կհափշտակի ինձ, եթե դու չգորացնես ինձ, Տե՛ր, քանզի «Եթե մեկը պահի բոլոր օրենքները, բայց մեկում սայթաքի, բոլոր օրենքներին պարտական կլինի» (Հակոբ. Բ 10): Սակայն ես քո ողորմությանն եմ հուսացել: Եթե օգնես ինձ, Տե՛ր, կկարողանամ գնալ Քո ճանապարհով: Կամ՝ ինչպե՞ս ուսուցանեմ նրանց, ում ժողովել ես՝ ինձ հետ դեպի կենաց շավիղները գնալու, եթե նախ ես ինքս չընթանամ դրանցով և չպահեմ քո երկյուղը»: Այսպես էր աղոթում մինչև առավոտ, երբ ծովացած քրտինքներից ու արտասուքներից ոտքերի տակ կավ դարձավ գետինը, ուր կանգնած էր, մանավանդ որ ամառ էր, և տեղն էլ՝ խիստ տոթ: Եվ երանելին հիացմունքով ասաց. «Մի՞թե նրա արտասուքներին չափ կար: Ուրեմն ինչպե՞ս Աստված չշնորհեր այսպիսի մտազեղումին այն ամենն, ինչ նա խնդրում էր: Ես հավատում եմ, որ այդ գիշեր Աստված նրան շնորհեց այն ամենը, ինչ նա խնդրեց, քանզի դրանից հետո նա մեռավ բոլոր ախտերի համար: Եվ Զոսիմոս երանելին ասաց դարձյալ. «Եթե մեկն իր սրտում որևէ մեկի հանդեպ չար խորհուրդ պահի՝ ինչ-որ տրամության, զրկանքի, անարգանքի կամ այլ չար բանի համար և խորհի նրան վնասելու հնար գտնել, նա ինքն է իր հոգին սպանողը, և նրան դեեր պետք չեն, այլ ինքն է իր անձը սպանողը: Եվ միայն այդ չար խորհուրդն ունենալը նկատի չունեմ, այլ եթե նրան հոգու բարեգործ ու բժիշկ չհամարի, մեծապես կվնասի իր անձը: Քանզի ի՞նչ ասաց, որ վնասեց քեզ. բնա՛վ, ամենևին չվնասեց, այլ առավել ևս սրբեց քեզ: Այսպե՛ս պետք է վերաբերվել նրան՝ իբրև Քրիստոսից առաքված բժիշկի: Որովհետև պարտական ես Քրիստոսին և պետք է չարչարվես նրա Անվան համար, ինչպես նաև պարտավոր ես նրան բարեգործ համարել, իսկ եթե ոչ՝ ուրեմն ախտերից չես ազատվել և ոչ էլ ուզում ես ազատվել: Քո արյունից անպարտ է քո Տեր Աստվածը, քանզի այն, ինչ վշտացրեց քեզ՝ քո հոգու հիվանդությունից է, որովհետև եթե հիվանդ չլինեիր, ապա չէիր երկնչի: Եվ սրա համար առավել ևս պարտավոր ես գոհանալու նրանից, որովհետև նրանց միջոցով ճանաչվեց քո հոգու

[illegible]

ա՛յս էլ իմացեք, որ ուրիշ ոչ ոք չի ասում մեր մասին ճշմարտությունը, ինչպես ասում են մեզ բամբասողները, քանզի Տերը գիտե մեր ծածուկ մեղքերը, և Նրան են միայն հայտնի, Ով քննում է սրտերն ու երկկամունքները: Ու թեկուզ ամբողջ աշխարհը գովի մեզ ու երանի տա՝ ի՞նչ օգուտ մեզ, քանի որ մեր ներքինը լի է ամոթով, ատելի է և գարշելի: Եւ ոչ ոք այնպես չի ստում և անարդարացի չի խոսում, ինչպես նա, ով գովում է մեր գործը և երանի է տալիս մեզ, և ոչ ոք այնպես չի ճշմարտախոսում, ինչպես նա, ով բամբասում ու նախատում է մեզ: Եվ նրանք չգիտեն մեր բոլոր գաղափրքները, որպեսզի իրավացիորեն ասեն, այլ՝ հազարից մեկը: Եթե կարողանային մեր մեղքերի խորքը իմանալ կամ դրանց գեթ փոքր մասը տեսնել՝ կփախչեին մեզնից՝ ինչպես նեխած դիակից, իսկ իմ հոգուց կփախչեին՝ իբրև չար դեկից: Եվ եթե բոլոր մարդկանց բոլոր անդամները լեզուներ լինեին, համոզված եմ, որ չէին կարողանա ըստ արժանվույն մեր բոլոր հանցանքներն ասել, որովհետեւ ամեն չարախոս ու նենգադավ մարդ մեր վատի սոսկ մի փոքր մասն է ասում, բայց ամբողջն Աստված գիտե միայն: Եվ եթե արդար Հորն անգամ ասում էր, թե «լի եմ ամենայն գարշելիություններով», ապա մենք ի՞նչ ասենք, որ ամեն տեսակ խառերի ու մեղքերի խորը ջրհոր ու խորխորատ ենք, որի մեջ բոլոր ժահրահոտ մեղքերը գցեց սատանան: Իսկ նրանք, ովքեր գիտակցում են և խոնարհությանն են դիմում, ազատվում են դեկերից: Եվ, ինչպես հայրերն ասացին, ով խոնարհությամբ իջնի մինչև դժոխքի խորքերը, մինչև երկինք կբարձրանա, և հակառակը՝ եթե ամբարտաւանությամբ մինչև երկինք բարձրանա, մինչև դժոխքի խորքը կիջնի: Եվ ո՞վ կարող է ստիպել խոնարհին՝ չարը խորհել որևէ մեկի մասին, քանզի ինչ էլ որ պատահի խոնարհին կամ ումից էլ վնաս կրի կամ լսի, նրանց արհամարհանքին պատճառ կգտնի և առավել կխոնարհվի: Նա հիշում էր նաև հայր Մովսեսին և ասում էր. «Տեսե՛ք, թե ինչպես վարվեց նա, երբ եկեղեցու սպասավորները «Դո՛ւրս, դո՛ւրս եկեղեցուց, — ասացին նրան, — դո՛ւրս ել դո՛ւ՝ սևամորթ»»: Թե ինչպես սկսեց մեղադրել իր անձը և ասաց. «Մոխրագո՛ւյն մորթ սևագույն, դիվանման, ճիշտ ասացին քեզ. եթե դու մարդ չես՝ ինչո՞ւ համարձակվեցիր մարդկանց մեջ մտնել»»:

144. Եվ ասաց. «Ինչ էլ որ պատահի խոնարհին՝ փութաջանորեն աղոթքի է կանգնում և իրեն վնաս հասցրած ամեն մի մարդու իր բարերարն է համարում: Սակայն մենք, թողած ճշմարիտ շավիղն ու սրբերի ուսմունքը, խոտոր ու մոլար ճանապարհներով ենք գնում՝ հետևելով մեր թյուր ու խեղված մտքերին: Մինչդեռ ի՞նչն է ավելի

[illegible]

145. Եվ դարձյալ ասաց. «Եթե մարդ անգամ Մաթուսաղայի տարիքին հասնի, բայց չընթանա ճամարիտ ճանապարհով, որով ընթացան մեր հայրերը, այն է՝ նախատինք ու արհամարհանք, զրկանք և ամեն տեսակի վշտեր ու չար պատահարներ, և խնդուկյամբ չընդունի այս ամենը, բնավ ո՛չ ճամարիտ կյանքի կհասնի և ոչ էլ որևէ առաքինու- թյան, այլ զուր կվատնի իր ժամանակը»:

146. Եվ պատմեց, թե. «Մի անգամ սրբուհի Դիոնիսիայի մոտ էի: Մինչ նստած էինք, ոմն աղքատ նրանից ողորմություն խնդրեց, և նա տվեց՝ որքան կարող էր: Սակայն քանի որ չէր կարող տալ նրան այնքան, որքան նա էր խնդրում, աղքատն սկսեց անարգել նրան և նրա ու իմ հասցեին սաստիկ աղտեղի ու տգեղ բաներ ասաց, որոնք պետք ու իմ հասցեին սաստիկ տրտմեց և չէ լեզվով հիշել: Երբ լսեց դրանք սրբուհի կինը, սաստիկ տրտմեց և մտածում էր, թե ինչպես նրան մի չար բան անի: Ես հասկացա այդ և

Հենք կամենում կրել հանուն Աստծո պատվիրանների: Եվ եթե պետք է տրտմել ունեցվածքի կորստյան համար, ապա պետք է զրկողի համար տրտմել, և ոչ թե ունեցվածքի կորստի համար, որովհետև ով զրկեց՝ նա զրկվեց Երկնքի Արքայությունից, քանզի գրված է. «Անիրավներն ու ազահները Արքայությունը չեն կարող ժառանգել» (Ա Կորնթ. Զ 7-9): Դու, որ զրկվեցիր, հավիտենական կյանքը չահեցիր, քանզի գրված է. «Խնդացե՛ք և ուրա՛խ եղեք, քանզի մեծ է ձեր վարձքը երկնքում» (Մատթ. Ե 11): Բայց մենք թողնում ենք Քրիստոսի գամված ձեռքերն ու ոտքերը տեսնելը և տրտմում ենք անպետք ու ապականացու ինչքերի համար, որոնք բնավ հիշելու արժանի չեն, և իրավամբ դատապարտվում ենք: Բայց չէ՞ որ Աստված մեզ ստեղծեց ըստ մարմնի անդամների հերթականության, իսկ մեր գլուխը Քրիստոս Աստված է: Ինչպես առաքյալն է ասում, թե բոլոր անդամների բազմությունը մի մարմին է կազմում, իսկ մեր գլուխը Քրիստոս Աստված է (Ա Կորնթ. ԺԱ 3): Եվ երբ տրտմեցնում է քեզ եղբայրդ, նույնն է թե՛ ձեռքդ կամ աչքդ ցավեցնելով տրտմեցնում է քեզ: Ինչքան էլ մեր ձեռքը կամ աչքը ցավի ու նեղություն տա մեզ, չենք կարող կտրել կամ պոկել այն, քանզի մեծ վնաս կհամարենք դրանցից զրկվելը, այլ ցավող անդամը կնքում ենք պատվական խաչի նշանով և օրհնություն ու դեղ ենք դնում վրան և դրանց համար միշտ աղոթում ենք առ Աստված, որպեսզի լավանան: Արդ, ինչպես որ համբերում ես ցավին և աղոթում ես առ Աստված աչքիդ բուժման համար, այնպես էլ պարտավոր ես քո եղբոր համար աղոթել: Իսկ մենք, տեսնելով Քրիստոսի անդամին ցավագնած, ոչ միայն ցավակից չենք լինում, այլև ջանում ենք և աղոթքով խնդրում, որ առավել վշտանա: Եվ սա նրանց գործն է, ովքեր ո՛չ իրենց աղիքների մեջ գալարք ունեն և ո՛չ էլ հույս առ Աստված: Իսկ նրանք, ովքեր ողորմած են և աստվածասեր, նախ իրենց հոգիներն են շահում և ուրախանում, ապա և եղբայրներին են շահում: Չարությունը, սակայն, սրան հակառակ է. ով իր հոգու մեջ չարություն ունի, նա նախ իր անձն է խորտակում ու մաշում, ապա՝ ընկերոջը: Հանուն ունեցվածքի, փառքի կամ այլ բաների կամենում է տապալել ընկերոջը, բայց չգիտե եղիելին, որ զրկվում է Երկնքի Արքայությունից, իսկ ով իր հոգին չի վնասում, նա նաև եղբորը չի վնասի»:

148. Եվ դարձյալ ասում էր, թե մեկն իրեն հարցրեց, թե. «Հա՛յր, մեծ են պատվիրանները և չափազանց շատ, դրանից իմ միտքը մթապնում է և չգիտեմ՝ ո՞րը կատարեմ և ո՞րը թողնեմ»: Իսկ ինքը պատասխան տվեց. «Թող այդ քեզ չվախեցնի, եղբա՛յր, այլ իմացի՛ր, որ եթե քո

[illegible]

բերում, այլ մենք մեր միտքն ու կամքը չենք ուղղում դեպի բարին, իսկ եթե ուղղվեն, ամեն բարիք հեշտությամբ կտրվի: Եվ, ինչպես ասացի, մի փոքրիկ հոժարությունը մեծամեծ առաքինություններ կբերի մեր սիրտը: Ինչպես ասաց մեծն Անտոնը՝ առաքինությունների համար միայն մեր կամքն է անհրաժեշտ, և պետք չէ հեռու ճանապարհ գնալ և որոնել Աստծո Արքայությունը, ոչ էլ ծովեր անցնել՝ առաքինության համար: Ո՞ր հանգիստը չունեն հեղերն ու խոնարհները, քանզի հեղերը կժառանգեն երկիրը և բազում խաղաղությամբ կբնակվեն այնտեղ» (Մատթ. Ե, 5):

149. Դարձյալ ասաց երանելին. «Մի անգամ ես և մի եղբայր աշխարհականների հետ էինք գնում Նեապոլիս: Հասանք մի տեղ, ուր կայսեր մաքսն էին առնում: Աշխարհիկները սովորականի պես երբ տեսան մաքսավորներին, տվեցին իրենց սահմանված բաժինը: Ինձ հետ եղող եղբայրը խիստ տրտմեց, սկսեց վիճաբանել մաքսավորների հետ և ասել. «Նույնիսկ համարձակվում եք կրոնավորի՞ց հարկ վերցնել»: Իսկ ես նրան ասացի. «Ի՞նչ ես անում, եղբա՛յր, դու նրանց ուրիշ բան չես ասում, քան այս՝ կամենում եք թե ոչ՝ պատվե՛ք ինձ որպես սրբի: Հատկապես սրանք պետք է տեսնեն քո խոնարհությունը և քո խոնարհությունից պատկառելով՝ ասեն. «Թողություն՛ւն տուր մեզ»: Ուրեմն, եթե ուզում ես ինձ լսել իբրև Հիսուսի հեզ աշակերտ՝ տո՛ւր նրանց հարկը և գնա՛ խաղաղություն»:

Մեկ ուրիշ անգամ դարձյալ եկա սուրբ քաղաք Երուսաղեմ: Ինձ մոտ եկավ մի կրոնավոր և ասաց. «Ես և իմ եղբայրը փոքր-ինչ գժտվել ենք, և այժմ նա չի կամենում հաշտվել ինձ հետ, սակայն աղաչում եմ քեզ, հա՛յր, որ կանչես նրան, և մենք հաշտվենք սիրով»: Ես ուրախությամբ ընդունեցի նրա խնդրանքը և կանչեցի եղբորը, և որքան հնարավոր էր՝ նրա հետ խոսեցի խաղաղության և սիրո մասին: Թվում էր՝ հավանություն է տալիս իմ խոսքերին, սակայն հետո ասաց. «Ձեմ կարող հաշտվել նրա հետ, որովհետև Քրիստոսի խաչի վրա երգվել եմ բնավ չհաշտվել նրա հետ»: Իսկ ես ժպտալով ասացի նրան. «Քո երգումն այսպիսի մի բան է, իբր ասելիս լինես. «Քո խաչի գործությունը վկա, Քրիստո՛ս, որ Քո պատվիրանները չեմ պահի, այլ ամեն ինչում կկատարեմ դեերի կամքը»: Ուրեմն՝ քեզ հարկավոր է ոչ միայն դրժել ու սուտ հանել քո երգումը, այլև երգվելու համար դու պետք է ապաշխարես, ինչպես սուրբ Վասին է ասում. «Եթե Հերովդեսը չհաստատեր իր երգումը, պարտական չէր լինի Հովհաննես Մկրտիչի արյանը (Մարկ. 9 22-27): Նույնպես և Պետրոսը, եթե ոտնվայի ժամանակ փութով չապաշխարեր, թեև

պատվելու համար ասաց «ոչ», առաքելական վրճակից զրկված կլի-
ներ» (Հովհ. ԺԳ 4-9):

[illegible]

սակայն, հոժարությամբ ստանձնած լինելով, չի դադարեցնում, այլ իր ջանադրությունն է միշտ ցույց տալիս ուսուցչին: Իսկ եթե ձանձրանա և լքի ու թողնելով հեռանա՝ չի կարողանա ուսանել այդ արհեստը, բայց եթե դարձյալ դառնա իր արհեստին և ձախողվելու դեպքում չձանձրանա և չհեռանա, այլ աշխատի և գործի ողջամտությամբ, այն-ժամ կնայի Աստված նրա ճիգերին և կտա նրան այդ կարողությունը շատ արագ կհմտանան ձեռքերը, և հեշտությամբ կգործի և հեշտու-թյամբ կկերակրվի իր վաստակով: Այդպես է նաև բոլոր հոգևոր գոր-ծերի պարագայում: Եթե մեկը ցանկանում է առաքելություն գործել, չպետք է կարծի, որ դա նույն պահին կստացվի, քանզի հնարավոր չէ, այլ կրկին ու կրկին պետք է ճգնի, ինչպես այն արհեստավորը: Իսկ եթե բազմիցս փութա և մեծ ջանքեր գործադրի, համբերի ու չձանձ-րանա և չթողնի առաքելության գործը, այնժամ կնայի Աստված նրա վաստակին և բարի ձգտումներին և կողորմի նրան, որպեսզի նա հեշտ ու առանց ջանքերի գործի: Ինչպես և հայր Մովսեսն է ասում. «Այս է կարգն ու գորությունը նրանց, ովքեր կամենում են առաքելություն ձեռք բերել. երբ ընկնում են, չպե՛տք է վհատվեն և կարճամտորեն հեռանան, այլ վերստին նույնը սկսեն գործել, քանզի ամեն մի առա-քելություն մեծ ջանքեր է պահանջում, երկար ժամանակ, կամք և մեծ հոժարություն, իսկ ամենից առաջ Աստծո օգնությունն է պետք, որով-հետև եթե Տերը չօգնի մեր հոժարությանը՝ զուր են թե՛ մեր ջանքերը, թե՛ մեր վաստակը և թե՛ մեր ձգտումը»: Եվ ինչպես մշակների օրինա-կով ենք տեսնում, թե որքան էլ մշակն աշխատի հողը փորել, սերմա-նել ու մաքրել, բայց Տերն անձրև չտեղացնի և արեգակը չծագեցնի՝ ընդունայն կլինեն մշակի ջանքերը, այնպես էլ անհրաժեշտ է Աստծո օգնականությունը մեր աղոթքների, պահքի և բոլոր բարի գործերի մեջ, քանզի դրանք են մեզ օգնում, որ հասնենք Աստծո ողորմությա-նը, ինչպես Դավիթն է ասում. «Քո երեսի լույսով ենք լույս տեսնում» (Սաղմ. ԼԵ 10): Իսկ եթե ծույլ լինենք աղոթքների և բոլոր բարի գործե-րի մեջ, ինչպե՞ս պիտի Տերն օգնի մեզ, որովհետև եթե հեղզ, թուլա-կամ և ծույլ լինելով ու ձանձրանալով հեռու քաշվենք՝ Աստծու ոչ մի բարիքին արժանի չենք լինի, քանզի Աստված միշտ մեր մտքերի հոժարությանն է նայում և նրանց չափով էլ բաժանում է պարգևնե-րը: Մի՞թե ավազակապետ չէր հայր Մովսեսը, մի՞թե բյուրավոր չա-րիքներ չէր գործել, այն էլ այնքան, մինչև որ տերն արտաքսեց նրան իր չարամտության պատճառով: Սակայն այս ամենից հետո, երբ նա արիաբար դիմեց դեպի առաքելության գործերը, և այն էլ այդպի-սի՝ հոժարությամբ, ամենքդ էլ գիտեք, թե ի՞նչ բարձրության հասավ,

մինչև իսկ գլխավոր սրբերի հետ դասվեց՝ ինչպես որ նրա կյանքի պատմությունն է հայտնում։ Իսկ մենք կարծում ենք, թե ջերմեռանդություն ունենք մեր հոգում՝ մինչ ելնում ենք աշխարհից, սակայն հեղգությամբ հապաղելով՝ այդ ևս կորցնում ենք և հետևում ենք նանիր գործերի ու սիրում այս ունայն աշխարհի նյութեղեն ինչքերը, որոնք հիշվելու անգամ արժանի չեն։ Աստծո և ընկերոջ սերը ուղղում ենք դեպի դրանք, կարծես թե մեր արժանիքներով ենք դրանք ստացել և ոչ թե՝ Աստծո շնորհով։ «Քանզի ի՞նչ ունես, ո՛վ մարդ, որ Աստծուց և ոչ թե՝ Աստծո շնորհով։ — և եթե ստացել ես, ինչո՞ւ չես ստացել, — ինչպես առաքյալն է ասում, — եթե ստացել ես, ինչո՞ւ ես պարծենում չստացողի պես» (Ա Կորնթ. 7 7)»:

[illegible]

152. Եվ ասաց. «Կան բազում հավատացյալ և գոհացող անձինք,
ովքեր ոչ միայն չեն վնասվում նյութական իրերից, այլև ինչ էլ տրվի
իրենց, ամեն ինչից շահում են։ Եվ կան անձինք՝ անգուշ ու անշնոր-
հակալ, որ եթե մի բան էլ անում են՝ իբրև վարձկաններ են անում և
հակալ, որ եթե մի բան էլ անում են՝ իբրև վարձկաններ են անում և
հակալ այն հավատացյալը, ով և՛ տքնություն, և՛ տանջանքի մեջ հավա-
տարիմ է և իր բարիքների պսակ ու տքնությունների վարձ է համա-
րում տանջանքը, որ կրում է հանուն Աստծո, սրան ի տրիտուր բազում
մխիթարություններ է ստանում։ Իսկ անհավատը, իր անհուսություն
կիզղած, պատշաճորեն չի տքնում և Տիրոջից մխիթարություն չի ստա-
նում, այլ անկյալաբար նստած՝ նեխում և հոտում է իր սրտի ցանկու-
թյունների ու խորհուրդների մեջ։ Եվ եթե մեկից փոքր-ինչ վնաս է
կրում, իր խորհուրդների մեջ ասում է. «Նա ինձ այս ասաց, և ես այս
կասեմ նրան»։ Որակալություն է խորհում և փուչ բաներ մտածում,

չկուրանա: Ո՞վ կարող է միաժամանակ հաճո լինել և՛ մարդկանց, և՛ Աստծուն»:

24. Մի ժրաջան կրոնավոր աղոթքի կանգնելու ժամին սարսուռ և գլխացավ ունեցավ, սակայն ասաց. «Ահավասիկ մեռնում եմ, ջանալ է պետք»: Եվ այդպես քաջաբար՝ երկար ժամանակ աղոթք էր անում, մինչև որ Աստված տեսավ նրա հավատը և նրանից վերցրեց փորձությունը իր փառքի համար:

25. Հայր Մովսեսն ասաց. «Ով փախչում է մարդկանցից, նման է հասուն խաղողի, քանզի ո՛չ աչքը կտեսնի, ո՛չ միտքը կորոնի, ո՛չ մարմինը կշարժվի և ո՛չ էլ ախտերը կտիրեն նրան: Իսկ ով խառնվում է մարդկանց հետ, նման է քացախի և ժանտի»:

26. Հայր Կողմասին, որ կույս էր, պահեցող և ողորմած, երբ թախանձելով խնդրեցին ասել, թե ո՞րն է իր մեջ մեծագույն բարիքը, ասաց. «Տիրոջ շնորհով երեք առաքինություն ստացա. չծիծաղեցի, չերգվեցի և սուտ չխոսեցի իմ բոլոր օրերում: Եվ պետք է իմանալ, որ ինչպես ճանապարհին, այնպես էլ խորհուրդների կողմից կոխարկված մտքում ոչինչ չի բուսնում»:

27. Մեկը հարց տրվեց ծերին, թե՛ այսքան տարի ինչի՞ հասար քո կյանքում: Նա պատասխանեց. «Գնա՛ և տասն օր հետո արի»: Երբ սա եկավ, նա մեռել էր, իսկ կողքին մի գրություն թողել. «Կանոնը (աղոթակարգ) կատարելիս երբեք թույլ չտվեցի խորհուրդներիս վայր իջնելու»:

28. Ծերերից մեկը, երբ հիշում էր Աստծո դատաստանը, մոլեգնածի նման փախչում էր անապատով: Նրա կողքին մի եղբայր կար, որ նրա հետևից գնալով՝ գտնում, ետ էր բերում նրան այնտեղից՝ ասելով. «Միայն դո՞ւ ես բովանդակ աշխարհի մեղքերը գործել»: Նա պատասխանելով ասում էր. «Ես ևս հավատում եմ, որ Աստված իմ մեղքերը կթողնի, սակայն ո՞վ կարող է դիմանալ ահավոր ատյանին և մեծ դատաստանին»:

Պահպանված հայրվածներ երկրորդ թարգմանությունից

29. Հայր Անտոնիոսը ճգնում էր անապատում և ընկավ մեծ ձանձրույթի մեջ, և կուրացան նրա խորհուրդները: Նա սաստիկ նեղվում էր և ասաց Աստծուն. «Տե՛ր, կամենում եմ ապրել, սակայն իմ խոր-

հուրդներն ինձ թույլ չեն տալիս: Ի՞նչ անեմ իմ այս նեղություն մեջ կամ ինչպե՞ս ապրեմ»: Եվ մի փոքր շրջելով՝ խցի արևելյան կողմում տեսավ իր նման մեկ այլ Անտոնիոսի, որ նստած իր ձեռագործն էր գործում, փութով աղոթքի էր կանգնում և դարձյալ նստում ու պա-արան էր հյուսում, ապա դարձյալ վեր էր կենում և աղոթում: Այսպես արեց մի քանի անգամ: Դա Տիրոջ հրեշտակն էր, որ ուղարկվել էր Անտոնիոսին զորացնելու համար: Եվ Անտոնը լսեց հրեշտակի ձայնը, որ տոնիոսին զորացնելու համար: Եվ Անտոնը լսեց այս, լցվեց ուրախությամբ, գոհացավ Աստծուց և այդպես արեց՝ մինչև իր վախճանը:

30. Հայր Անտոնն ասաց. «Օրինակ՝ եթե ձկները հապաղեն ցամաքի վրա՝ կմեռնեն: Այդպես էլ կրոնավորները. եթե խցից դուրս գան, ճեմեն դրսում և գեղջուկների հետ շրջեն, հանդարտությունից դուրս կելնեն և կմեռնեն: Ուստի հարկավոր է փախչել դեպի մեր խցերը, ինչպես ձուկն է փախչում դեպի ծովը. դուցե դրսում հապաղելով՝ մոռանանք մեր ներքինը, որ է մտքերի պահպանումը»:

31. Մեծն Թեոփիլոս եպիսկոպոսն ու ոմն իշխան մի անգամ գնացին Հայր Արսենի մոտ և նրանից խոսք խնդրեցին: Ծերը փոքր-ինչ լռեց և նրանց ասաց. «Ինչ էլ որ ձեզ ասեմ, կպահե՞ք այն»: Նրանք ուխտեցին պահել: Ծերը նրանց ասաց. «Ուրտեղ էլ լսեք, թե Արսենիոսն այնտեղ է, բնավ չմերձենաք այդ տեղին»:

32. Մեկ այլ անգամ դարձյալ Հայր Թեոփիլոսը կամեցավ գնալ Հայր Արսենի մոտ, տեղեկացրեց նրան և ասաց. «Եթե դամ, քո տան դուռը կբացե՞ս իմ առաջ»: Նա պատվիրեց հաղորդել Թեոփիլոսին հետևյալը. «Եթե դաս, կբացեմ դուռը, և եթե քո առաջ բացեցի, բոլորի առաջ կբացեմ, որից հետո այլևս այստեղ չեմ նստի»: Երբ եպիսկոպոսը լսեց, այս, ասաց. «Մի՞թե սրբին իր տեղից հալածելու համար եմ գնում. ո՛չ, սրանից հետո այլևս երբեք չեմ գնա նրա մոտ»:

33. Հայր Դուլասն ասաց. «Եթե սատանան նեղի մեզ, որ թողնենք միայնություն հանդարտությունը, չհնազանդվե՞նք նրան, քանզի ոչինչ այնպես չի խոցոտում մեր թշնամուն, ինչպես հանդարտությունը, պահքն ու աղոթքը և հոգու աչքը զգաստ ու արթուն պահելը»:

34. Հայր Թեոդորոս փերմացին ասաց. «Եթե մեկը իր սենյակում նստելու քաղցրություն փորձը ձեռք բերի, նա կփախչի մարդկանցից այնպես, ինչպես փախչում է թունավոր օձից: Քանզի եթե չկտրեմ իմ

4. Ծերն ասաց. «Ահ, ի՞նչ կպատահի հանդերձյալ աշխարհում՝ Աստծո Որդու գալստյան օրը, որովհետև հարուժյունից հետո մարդկանց հոգիները երկյուղից կեղնեն ողջ աշխարհի վրա, ինչպես ասաց Տերը, և կսասանվեն հանդերձյալ դատաստանի առաջ»: Ծերն ասաց. «Ինչպես որ մեր ստվերն ենք ամենուր մեզ հետ տանում, այնպես էլ պարտավոր ենք լալու, զգուշանալու և արթուն մնալու, ուր էլ որ լինենք»:

5. Հանդգնություն մասին ծերն ասաց. «Հանդգնությունը խորշակահարող հողմ է, որը ոչնչացնում է մենակյացի վաստակը. սակայն այժմ ծաղրի մասին լսի՛ր: Ծաղրը հեռու է վանում դառնակսկիծ հեծեծանքները, ծաղրը ո՛չ շինում է և ո՛չ էլ պահպանում, այլ կորստյան է մատնում և շինվածն է կործանում: Ծաղրը տրտմեցնում է Սուրբ Հոգին և անձին օգուտ չի բերում, մարմինն ապականում է, արիությունը՝ հալածում, ո՛չ մահվան հիշողությունն ունի և ո՛չ էլ դժոխքի խորհուրդը»:

6. Ծերերից մեկն ասաց. «Մենակյացի առաջին ապաշխարությունը դարձն է սնոտի հոգսերից, իսկ ով ծաղր և համարձակություն ցուցաբերի, կկորցնի ճշմարիտ վաստակը: Ծաղրն ու հանդգնությունը աղտեղի տիղմի մեջ են գցում ոչ միայն երիտասարդ մենակյացին, այլև ծեր: Ծաղրն ու հանդգնությունը ներքև են քաշում մենակյացին»:

7. Ոմն եղբայր հարցրեց Աբբա Անտոնիոսին և ասաց. «Ի՞նչ անեմ իմ մեղքերի հետ»: Ծերն ասաց. «Ով կամենում է փրկվել մեղքերից, հառաչանքներով միայն կազատվի դրանցից»: Նույն ինքը դարձյալ ասաց. «Լա՛ցն է այն ճանապարհը, որ ցույց տվեց մեզ Սուրբ Գիորգը: Մեր հայրերն ասացին. «Լացե՛ք, որովհետև դրանից բացի ուրիշ ճանապարհ չկա»: Եթե ընկնես մեղքի մեջ և ետ դառնաս դրանից, սկսես տրտմել և ապաշխարել, տե՛ս, մինչև մահվանդ օրը չդադարեցնես առ Տեր տրտմությունն ու հառաչանքը, որովհետև միգուցե դարձյալ նույն տիղմի մեջ ընկնես: Եվ հավատա, որ այսպիսի տրտմությամբ Աստծուն մոտ ես, որովհետև դա անձիդ համար երասան է և զգուշացնում ու ետ է պահում ընկղմվելուց: Իմացի՛ր, որ բոլոր չարիքներից առաջ, և մարդկության արարումից էլ առաջ՝ ամբարտավանությունը ծնվեց նախագյուտ դեւի կամակոր մտքում, որի պատճառով էլ ինքն ընկավ»:

8. Հայր Արսենի մասին ասում էին, թե նրա մոտ՝ Սկյուծիա, եղբայրներ եկան, իսկ նա չկարողացավ ընդունել նրանց՝ իր մեծ սգի և

տրամաբանական, և եղբայրները տեսնելով այդ՝ զարհուրած
ես դարձան:

9. Մեռնելու վրա էր Արեթաս անունով ոմն փարանացի եղբայր, որը կրոնավորության ընթացքում փոքր-ինչ ծուլ էր եղել: Նրա շուրջ նստած հայրերից ոմանք տեսնելով, որ նա խնդությամբ և զվարթու- թյամբ էր ելնում մարմնից, եղբայրների հոգևոր շինության համար հարցրին նրան. «Հավատա՞, եղբա՛յր, ամենքս էլ գիտենք, որ ոչ այն- քան զորեղ ջանացող եղար ճգնության մեջ, իսկ այժմ ինչպե՞ս ես այդ- պիսի հոժարությամբ գնում Տիրոջ մոտ»: Փարանացի եղբայրն ասաց. «Հավատացե՛ք, հայրե՛ր, ճշմարիտ ասացիք, սակայն երբվանից մենակ- յաց դարձա, ո՛չ մեղանչած մարդու դատապարտեցի, ո՛չ էլ մեկի հան- դեպ ոխ պահեցի ողջ օրը, իսկ հիմա կամենում եմ Աստծուն ասել. «Դո՛ւ ասացիր, Տե՛ր, «Մի՛ դատեք, որ չդատվե՛ք» (Մատթ. Է 1), «Թողե՛ք, և կթողնվի ձեզ» (Մատթ. Զ 14)»: Եվ բոլորը, օգուտ քաղելով եղբոր խոս- քերից, նրան ասացին. «Գնա՛ խաղաղությամբ, որդյա՛կ, դու և առանց վաստակի փրկվեցիր»:

10. Մի ծեր ճգնավոր կար, որի սովորությունը և գործը այս էր.
միշտ տխուր նատում էր իր խցում՝ դեմքը դեպի գետին խոնարհած,
զլուխը շարժելով և հոգոց հանելով ասում էր. «Արդյո՞ք ինչ ես լինե-
լու»: Այսպես էր անցկացնում իր կյանքի բոլոր օրերը: Հետո դարձյալ
առժամանակ լռում էր, պարան էր հյուսում, ապա դարձյալ, զլուխը
շարժելով, ասում. «Արդյո՞ք ինչ պիտի լինես»: Մի անգամ նրա մոտ
էկավ մի եգիպտացի երիտասարդ եղբայր, ով մարտնչում էր պողնկու-
թյան դեմ, և աղաչեց ծերին աղոթք անել իր համար, որպեսզի իր միջից
դուրս գա այդ պատերազմը: Ծերը աղոթք արեց և արժանավորապես
աղաչեց Աստծուն նրա համար յոթ օր, իսկ ութերորդ օրը հարցրեց եղ-
բորը. «Ինչպե՞ս է մարտդ, եղբա՛յր»: Եվ նա ասաց. «Վատ է, ո՛վ հայր,
բորը. «Ինչպե՞ս է մարտդ, եղբա՛յր»:
բնավ թեթևություն չգրագիր»: Ծերը զարմացավ: Եվ ահա գիշերով ծե-
րին երևաց սատանան և ասաց նրան. «Հավատա՛, ծե՛ր, առաջին իսկ
օրը, երբ դու աղաչեցիր Աստծուն, ես նրանից հեռացա, սակայն նա մի
առանձին դե ունի, և առանձին պայքար կա նրա որկորի մեջ: Ես նրա
պայքարի հետ գործ չունեմ, այդ ինքն է իր դեմ մարտնչում. կուշտու-
կուռ ուտում է ու ենջում»:

11. Ասաց դարձյալ. «Ապաշխարողը պետք է մեկուսանա, մտորի, վշտանա, աշխարհիկ հոգսերից հեռու մնա, ոչ մեկին բեռ չդառնա, իր անձր արտաքսի և նեղի, քննի և հանդիմանի, անձկուլթյան մեջ լինի,

անելով ու գերեզմանը հիշելով՝ նստում էր սգալով: Նրա ձեռագործը գրչուլթյունն էր և բազում եղբայրներից գրելու պատվերներ էր ստանում: Սակա՛ն մեռավ՝ ոչ մեկին գրուլթյուն չթողնելով, այլ միայն յուրաքանչյուր մագաղաթի վրա գրած ուներ. «Թողուլթյո՛ւն շնորհիր ինձ, տե՛ր եղբայր, քանզի մեկի հետ փոքր-ինչ գործ ունեի, դրա համար էլ ժամանակ չունեցա գրելու»: Սրա խցի մոտ մի եղբայր էր բնակվում, որը մի օր ինչ-որ գործով տեղ գնալու պատրվակով գրագիր եղբորն ասաց. «Բարի՛ եղիր, եղբա՛յր, ոռոգի՛ր ու պահպանի՛ր պարտեզս, մինչև վերադառնամ»: Գրագիրն ասաց. «Հավատա՛, եղբա՛յր, որքան կարող եմ՝ չեմ ծուլանա»: Եվ երբ եղբայրը գնաց, ասաց իրեն. «Տառապյա՛լ, քանի ժամանակ ունես, հոգ տար պարտեզիդ մասին»: Առավոտից մինչև երեկո կանգնելով աղոթքի՝ չէր դադարում արտասուքներով սաղմոսել և աղոթել, նույնպես և հաջորդ ամբողջ օրը, քանզի սուրբ կիրակի էր: Դրացի եղբայրը, երեկոյան գալով, տեսավ, որ խոզերը ավերել ու ապականել են ողջ պարտեզը, և նրան ասաց. «Աստված թողուլթյո՛ւն տա քեզ, եղբա՛յր, որ խնամք չտարար իմ պարտեզին. արդարև, ողջը ապականվեց»: Գրագիր եղբայրն ասաց. «Գիտե Աստված, որ իմ կարողուլթյան չափով արարեցի, ոռոգեցի և պահպանեցի, բայց Աստված տա՛, որ մեր պարտեզը պաղաբերի: Գիտեմ, որ ավերվեց, բայց հավատում եմ Աստծո Որդուն, որ կծաղկի»: Պարտեզի տերն ասաց. «Ե՛կ ոռոգենք այն»: Գրագիրն ասաց. «Գնա՛ ոռոգիր, իսկ ես գիշերը կոռոգեմ»: Այդ ժամանակ երաշտ եղավ, իսկ դրացին իր գրագիր եղբորն ասաց. «Հավատա՛, եղբա՛յր, եթե Աստված չօգնի, ես ջուր չունեմ սրա համար»: Գրագիրն ասաց. «Վա՛յ մեզ, եղբա՛յր, եթե մեր պարտեզի աղբյուրները ցամաքեն, արդարև փրկուլթյուն չենք ունենա». նա արտասուքները նկատի ուներ: Երբ մեռնելու վրա էր, աղաչեց իր դրացուն և ասաց. «Ոչ մեկին մի՛ ասա, թե հիվանդ եմ, այլ այսօր մնա՛ այստեղ: Երբ գնամ առ Տեր, վերցրո՛ւ իմ մարմինը և գցի՛ր բաց անապատ, որպեսզի ուտեն դադաններն ու թռչունները, քանզի բազմիցս մեղանչեցի Աստծու դեմ և արժանի չեմ թաղվելու»: Պարտիզպանն ասաց նրան. «Հավատա՛, եղբա՛յր, որ խիղճս թույլ չի տալիս նման բան անել»: Պատասխանեց հիվանդն ու ասաց. «Այդ մեղքդ ինձ վրա կընկնի, միայն թե ինձ խոստացի՛ր, որ կլսես ինձ և այդպես կանես»: Եվ երբ մահացավ, եղբայրը նույն օրն իսկ արեց այնպես, ինչպես պատվիրել էր գրագիր եղբայրը, և գցեց նրա մարմինը բաց անապատ, քանզի հեռու էին քսան մղոնով այն բերդից, որ կոչվում է Մետեմիր: Հաջորդ օրը առ Տեր գնացած եղբայրը երևաց նրան տեսիլքի մեջ և նրան ասաց. «Աստված ողորմի քեզ, եղբա՛յր, ինչպես որ

դու ի՛նձ ողորմեցիր: Հավատա՛ ինձ, որ Աստված մեծ ողորմություն արեց ինձ, որ անթաղ մնաց իմ մարմինը, և ինձ ասաց. «Ահա քո խոնարհոՒթյան համար կարգադրեցի, որ դու Անտոնի հետ լինես»: Արդ, նա հոՒթյան համար կարգադրեցի, որ դու Անտոնի հետ լինես»: Արդ, ես աղաչեցի քեզ համար. հիմա թո՛ղ քո արտաքին պարտեզը և մյուս՝ ներքին պարտեզի համար հո՛գ տար, որովհետև իմ մահվան ժամին, երբ ելավ հոգիս, տեսա, որ իմ արտասուքները հանգրքին այն հուրը, որի մեջ ես պետք է այրվեի»:

41. Երկու արյունակիրց եղբայրներ՝ աշխարհից հրաժարված, գնացին Նիտրիա լեռը՝ ոման ծերրի մոտ։ Սրանց երկուսին էլ Աստված տվեց հզորության և արտասուքի շնորհը։ Մի օր ծերը երագում տեսավ, որ երգելով և արտասուքի շնորհը։ Մի օր ծերը երագում տեսավ, որ երգելով և արտասուքի շնորհը։ Մի օր ծերը երագում տեսավ, որ երգելով և արտասուքի շնորհը։

[illegible]

Պահպանված հասցիա՝ Երևան, Թարգմանությունից

49. Հայր Ամոնն ասաց. «Երբ նստես քո սենյակում, ժողովի՛ր քո մտքերը և հիշի՛ր քո մահվան օրը, կնքի՛ր քո սրտի մեջ հոգու ելնելն ու մարմնի մահը, միտքդ ա՛ռ այդ փորձությունը և քո սրտի մեջ դի՛ր երկյուղ և զղջում, ատի՛ր ունայնությունը և քո մտքում դի՛ր բարեգործություն ջանքը, որովհետև այսպիսով կարող ես մնալ ճշմարիտ առաքինություն մեջ, որպեսզի միշտ հոժար կամքով հանդարտվես և նստես քո սենյակում: Այս ամենից բացի, հիշի՛ր նաև ահեղ Դատաստանի օրը և թե ի՛նչ վիճակում կլինեն այնտեղ հոգիները. ոմանք դառը լուռության մեջ, ոմանք ծանր հառաչանքների մեջ, ոմանք՝ ահուդողի, և ովքեր հարությունից հետո կմնան հավիտենական տանջանքների մեջ, այնտեղ կլինի լաց և ատամների կրճատում: Հիշի՛ր նաև այն համընդհանուր հարություն օրը և Աստծո առջև կանգնելը. մտածի՛ր նաև ահավոր ու անաչառ դատաստանի մասին, միտքդ ա՛ռ նաև հանցավորներին սպասվող ամոթը, որ լինելու է Աստծո, հրեշտակների դասի, դեերի, ողջ ադամական սերնդի և արդարների հոգիների առջև: Հիշի՛ր նաև բոլոր տեսակի տանջանքները, անշեջ հուրն ու անքուն որդերը, մթին տարտարոսն ու խավարը, ատամների կրճատումը, ահը, երկյուղը, անհատնում ու անվախճան պատիժը: Հիշի՛ր նաև արդարների համար պատրաստված բարիքները, հանգիստն ու համարձակությունը, որ ունեն Աստծո և նրա հրեշտակների առջև, և ցնծությունը, որ Երկնքի Արքայությունում է: Այս երկու հիշատակումները ամբարի՛ր քո մտքում և մեկին հետևի՛ր, իսկ մյուսից՝ փախի՛ր: Եվ հարաժամ ողբա՛, լա՛ց եղի՛ր, արտասվի՛ր ու միշտ երկյուղի՛ր, թե՛ դուցե դու էլ դատապարտյալների շարքում հայտնվես, թեկուզ և արդար լինես. այս մտածության մեջ եղի՛ր, իսկ դա լավ է և օգտակար քեզ համար: Իսկ արդարների համար պատրաստված բարիքները միշտ խորհի՛ր քո մտքում և բարիքների հույսով բարձրացրո՛ւ քո հոգին և ջանա՛ բարի գործերով քեզ խառնել նրանց հետ: Տե՛ս և միտքդ ա՛ռ և զգո՛ւշ եղի՛ր, որպեսզի Աստծո հիշատակը երբեք չնվազի քո մտքից, և մի՛ մոռացիր նրա դատաստանը: Գուցե սրանցով ազատվես քո չար խորհուրդներից»:

50. Ոմն եղբայր Հարցրեց Հայր Պիմենին և ասաց. «Ի՞նչ անեմ, Հա՛յր, քանզի իմ խորհուրդներն ինձ խռովքի են մատնում, չեն թողնում ինձ մեղքերիցս ձերբազատվել և դրդում են ինձ քննելու ընկե-

ըոջս հանցանքները»։ Ծերը նրան ասաց. «Մի ծեր կար, որ նստում էր իր սենյակում, իսկ նրա աշակերտը նստում էր նրանից հեռու մեկ այլ խցում։ Երբ նա գնում էր ծերին տեսնելու, նրան գտնում էր լացի ու խցում։ Երբ նա գնում էր ծերին տեսնելու, նրան հարցրեց. «Ինչ^ու ես արտասուքի մեջ։ Մի անգամ աշակերտը նրան հարցրեց. «Համար միշտ ողբում, հայր»։ Ծերը նրան ասաց. «Իմ բազում մեղքերի համար եմ լալիս, որդյա՛կ»։ Աշակերտն ասաց. «Դու մեղքեր չունես, հայր»։ Եվ իմ մեղքերը, ապա տասը մարդ բավական չէր լինի ողբալու դրանք։ Սակայն դու ես միշտ հիշի՛ր քո վախճանի և Աստծո դատաստանի օրը և չես կարողանա դատել ընկերոջդ[»]»։

51. Ոմն եղբայր Հարցրեց Հայր Պիմենին և ասաց. «Ի՞նչ անեմ,
Հա՛յր»: Ծերը նրան ասաց. «Աբրահամը, երբ գնաց Ափետյաց երկիր,
հախ իր համար գերեզման գնեց (Ծննդ. ԻԳ 4-17) և դրանով ժառանգեց
այն»: Եղբայրն ասաց. «Ի՞նչ է գերեզմանը»: Ծերը նրան պատասխա-
նեց. «Ողբի, կոծի, սգո և արտասուքների վայր»:

52. Հայր Եղիա մենակյացն ասաց. «Աստծո երկյուղը ավելի մոտ պետք է լինի, քան շունչը, քանզի եթե մարդու մտքերը դառնան դեպի մեղքերը, ուրեմն նա իր մտքում հունի Աստծո երկյուղը և հեռու է Աստծո ողորմությունից»:

[illegible]

Իսկ նա այսուհետև այլևս չի երկնչի: Եվ այնժամ կամբողջանա Գրքի խոսքը, որ ասում է. «Ուրախացողների բնակությունը Քեզ մոտ է», և դարձյալ, թե՛ «Ումից փախչում են բոլոր վշտերը, հեծությունն ու հառաչանքը» (Եսայի, ԼԵ 10, ԺԱ 11): Իսկ երբ ազատվի այն հայածիչներից, կտանեն նրան անպատմելի ուրախության և աննկարագրելի փառքի մեջ՝ Աստծո և Քրիստոսի առաջ և կտեղավորեն նրան երանելի արդարների օթևաններում: Իսկ եթե անձը եղկելի գտնվի և երկրավոր վատթար գործերի մեջ՝ թաղված, նա կլսի այն դառը խոսքը, թե՛ «Կվերանա՛ ամբարիշտն ու չի տեսնի Աստծո փառքը»: Եվ այնժամ կպատի նրան բարկության դառն օրը, վշտերի և նեղության օրը, մթույլի և խավարի օրը. օր, որը հանում է դեպի արտաքին խավարն ու գեհենի կրակը, որպեսզի տանջվի նրա մեջ հավիտյան: Եվ ո՞ւր կմնան այս աշխարհի պարծանքը, մեծության գործությունն ու հանգիստը, ո՞ւր կմնա բարձրապարանոց հպարտությունը, ո՞ւր կմնան ունեցվածք, գանձեր ու հարստություն, զորքերի, ծառաների և մարդկանց բազմությունները, ո՞ւր կմնա ազնվականությունը, հոր, մոր և ազգի ազնվադամությունը... Եվ այն ամենը, որ այստեղ անցողիկ ու ապականացու են, սիրելի և ցանկալի են մարմնին՝ ինչո՞ւ կարող են օգնել այնժամ կամ փրկել սոսկալի հրակիզման կամ այլևայլ բազում և տեսակ-տեսակ տանջանքներից: Եվ արդ, քանի որ այդպես է լինելու, ուրեմն՝ սնվե՛նք սրբությանմբ, միշտ աստվածապաշտության մեջ մնա՛նք, ստանա՛նք կատարյալ սեր առ Աստված և դեպի բոլոր մարդիկ, սուրբ կենցաղավարություն ստանա՛նք, ճգնության ճանապարհը իմաստությանմբ ընթանա՛նք՝ աղոթքով, պահքով և զգոնությամբ, և փութա՛նք, որպեսզի առանց հապաղելու բարի՛ն ստանանք և չարից փախչե՛նք, որպեսզի արժանի լինենք լսելու այս քաղցր ձայնը մեր Հիսուս Աստծո բերանից, որ ասում է. «Եկե՛ք, ի՛մ Հոր օրհնյալներ, ժառանգեցե՛ք Արքայությունը, որ պատրաստված է ձեզ համար աշխարհի սկզբից» (Մատթ. ԻԵ 34), և սրանից հետո ասվածը»: Այս Թեոփիլոսը իր մահվան օրն ասաց. «Երանի է քեզ, հա՛յր Արսենիոս, որովհետև միշտ հիշում էիր այս օրը»:

54. Հայր Աբրահամն ու Հայր Իսահակը միասին էին բնակվում: Մի անգամ Հայր Աբրահամը, ներս մտնելով, գտավ Հայր Իսահակին սառ-տիկ ողբալիս և նրան ասաց. «Ինչո՞ւ ես այդպես լալիս, հա՛յր»: Հայր Իսահակն ասաց. «Ինչպե՞ս լաց չլինեմ, երբ ուր էլ որ գնանք, տեղ չու-նենք, քանզի ննջեցին մեր սուրբ Հայրերը, և մեր ձեռագործի վարձը բավարար չէ նավի համար, որպեսզի տանք նավափարնեքին և գնանք

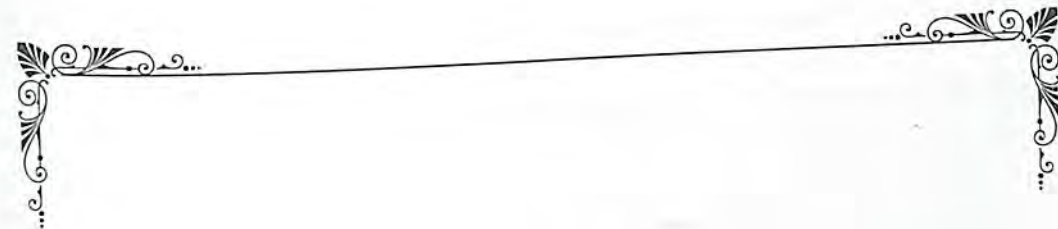
նրանց տեսնելու և նրանցից խրատ առնելու: Իսկ այժմ, նրանցից որք մնալով, տեղ չունենք գնալու. սրա՛ համար եմ ողբում»:

[illegible]

56. Պատմեց Հայր Մակարիոսը, թե. «Մի անգամ անապատում քայլում էի, երբ մարդու մի չորացած դանդ գտա և նստելով նրա մոտ՝ հարցրի նրան. «Ո՞վ ես դու»: Իսկ նա պատասխանեց ինձ և ասաց. «Ես հեթանոսների կուռքերի քահանայապետն էի, իսկ դու հոգևոր Հայր Մակարիոսն ես: Երբ դու աղոթում ես հոգիների համար, որ դժոխքում են, նրանք փոքր-ինչ հանգիստ և մխիթարություն և իսկ ինչպիսի՞ն նրան հարցրի. «Ինչպիսի՞ն է այդ մխիթարությունը և իսկ ինչպիսի՞ն ու են տանջանքները»: Գանգն ասաց. «Որչափ որ բարձր է երկինքն ու երկիրը՝ խոր, երկրից ավելի խորն է այն տեղը, ուր մենք դատապարտված ենք մնալու, և մինչև պարանոցներս թաղված ենք անշեջ հրի մեջ և հնար չունենք միմյանց դեմքին նայելու, այլ յուրաքանչյուրս նախ իր ընկերոջ թիկունքին, և սաստիկ խավար է այնտեղ: Մակայն երբ դու սկսում ես աղոթել մեզ համար, այնժամ փոքր-ինչ տեսնում ենք միմյանց դեմքերը, և դա՛ է մեր մխիթարությունը»: Եվ ողբում էր ու ասում. «Վա՛յ այն օրվան, երբ ծնվեց մարդը»: Ես նրան ասացի. «Ավելի ծանր տանջանքներ կա՞ն, քան այն, որի մեջ եք դուք»: Գանգն ինձ ասաց. «Առավել խիստ տանջանքներ կան մեզանից ներքև»: Եվ ես հարցրի. «Ո՞ր եղկելիներն են դրա մեջ»: Գլուխն ասաց. «Մենք՝ Աստծո անդետներս, փոքր-ինչ ավելի ողորմության էինք արժանացել, իսկ նրանք, ովքեր գիտեին Աստծուն և ուրացան նրան, նրանք են մեր ներքևում»: Եվ ես, վերցնելով այդ դանդը, թաղեցի հողի տակ»:

57. Ոմն եղբայր Հարցրեց Հայր Մովսեսին և ասաց. «Ի՞նչ պետք է անի մարդ, երբ փորձություններ են գալիս նրա վրա, կամ երբ թշնամին իր խորհուրդներն է բերում նրա մաքում»։ Ծերը նրան ասաց.

հուրերին և արտասուքներով աղաղակելին: Իսկ նա դողալով մեկամեկ խոստովանում էր իր մեղքերը, որը լսելով՝ բոլորը զարմանում էին, քանզի խիստ ծանր հանցանքներ էր գործել: Այնժամ վանահայրը պատմեց եղբայրներին, թե՝ «Տեսնում էի ահավոր մեկին, որն իր ձեռքին գրված թուղթ և եղեգնյա գրիչ ուներ. բոլոր մեղքերը, որ խիստ ազնվորեն խոստովանում էր ավագակը, նա բոլորը ջնջում էր, քանզի գրված է. «Իմ անօրեննությունները կպատմեմ, և Դու կթողնես իմ մեղքերն ու հանցանքները, Տե՛ր իմ և Աստվա՛ծ իմ» (Սաղմ. ԼԷ 19)»:



ԳԼՈՒԽ Դ

ԺՈՒԹՎԱԼՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

1. Մի քանի ծերեր գնացին հայր Անտոնիոսի մոտ և ճանապարհին 1. անդադար խոսում էին սուրբ հայրերի գործերից և ինչից ասես: Նրանց ուղեկից էր մեկ ուրիշ ծեր, որը նրանց հետ լռելյայն գնում էր: Երբ տեղ հասան, սուրբ Անտոնը լռակյաց ծերին ասաց. «Լավ է, որ եղբայրներին քեզ ուղեկից ընտրեցիր»: Ծերը նրան ասաց. «Սակայն դրանց ախոռներն անդուռ են, և գայլերը կուտեն դրանց ավանակներին»: Եվ դա նրանց անգգուշ խոսելու համար էր ասում:

2. Ոմանք պատմում էին հայր Մոյիի մասին, թե նա հիվանդացավ և բազում տարիներ ջերմում էր, սակայն երբեք մտքովն իսկ հանցկացրեց նայել ներքին սենյակը և տեսնել, թե ինչ կա այնտեղ, որովհետև շատերն էին նրա համար անհրաժեշտ բաներ բերում: Իսկ իր աշակերտ Հովհաննեսի մտնել-ելնելու ժամանակ փակում էր աչքերն ու երեսը, որպեսզի չտեսնի, թե նա ինչ է անում, քանզի գիտեր, որ նա վստահելի և հավատարիմ մենակյաց է:

3. Հայրերից մեկը, գնալով հայր Աբիլասի մոտ, տեսավ, որ նա արյուն է թքում բերանից, և հարցրեց նրան, թե ի՞նչ բան է այդ: Եվ ծերն ասաց. «Դա այն եղբոր խոսքն է, որ ինձ տրամեցրեց, և ես որոշեցի ոչ ոքի չպատմել այդ և պաղատեցի Աստծուն վերցնել ինձնից այն: Եվ ահա այդ խոսքն արյուն դարձավ իմ բերանում, և երբ թքեցի, հանդարտվեցի և տրամուլթյունը մոռացա»:

4. Մի եղբայր կար վանքում, որը, երբ երեցն արձակում էր ժողովրդին, ամենավերջինն էր դուրս գալիս՝ ակնկալելով, թե մեկնումեկն իրեն կհրավիրի իր մոտ: Սակայն մի օր ժողովրդից առաջ դուրս եկավ և շտապեց իր խուցը, իսկ երեցը, նկատելով այդ, զարմացավ: Եվ երբ կրկին նա եկեղեցի եկավ, երեցը նրան հարցրեց. «Ծճմարի՛տն ասա ինձ, այդ ի՞նչ է, որ դու անում ես, որովհետև մշտապես, երբ հավաք էր

51. Ոմն ծեր ճգնում էր հեռավոր անապատում: Մի եղբայր գնաց նրա մոտ և նրան հիվանդ գտավ: Անկողնուց հանելով՝ լվաց նրան և իր հետ բերածից մի փոքր ճաշ եփեց, որ նա ուտի: Ծերն ասաց. «Հիւրավի, եղբայր, մոռացել էի, որ մարդիկ այսպիսի հանգիստ ունեն»: Իսկ երբ այցելած եղբայրը իր բերած գինին մեջտեղ բերեց, ծերը, տեսնելով այդ, լաց եղավ և ասաց. «Ձեր ակնկալում մինչև իմ մահը գինի ըմպել»:

52. Աբբա Իլիգիոսն իր աշակերտին ասաց. «Որդւյա՛կ, քիչ առ քիչ պահքերի վարժեցրո՛ւ քո որովայնը, քանզի, ինչպես տիկը ուռչելով ավելի է ընդարձակվում, այնպես էլ որովայնը գերառատ կերակուրներէց է ընդարձակվում, իսկ եթե ընդունածը սակավ լինի՝ կսեղմվի և քիչ կպահանջի»:

53. Մի անգամ Սկյուլթիայում հայտարարվեց քառասունօրյա պահ-
քի շրջանը: Մեկը, գալով մեծն ծերրի մոտ, ասաց. «Աբբա՛, պահքը
սկսվեց»: Ծերը նրան ասաց. «Ո՞ր պահքն սկսվեց»: Եղբայրն ասաց.
«Քառասնօրյան, հա՛յր»: Այնժամ ծերն ասաց. «Արդարև, որդյա՛կ,
ահա արդեն հիսուններեք տարի է, որ չգիտեմ, թե երբ են մտնում և
կամ երբ են ելնում պահքից, քանզի իմ ողջ կյանքը պահք է»:

54. Ոմն ծեր կամեցավ քառասուն օր առանց ջուր ըմպելու ճգնել: Երբ տոթ էր լինում, լվանում էր կուժը, լցնում ջրով և դնում էր իր առջև: Երբ եղբայրների հարցին, թե ինչո՞ւ է դա անում, ծերը պատասխանեց և ասաց. «Որպեսզի առավել տանջվեմ ծարավից և առավել վարձ ստանամ Աստծուց»:

55. Հայր Մակարիոս Եգիպտացու մասին ասում էին, թե երբ եղբայրների հետ ճաշելիս էր լինում, իր վրա կանոն էր դրել, որ եթե այնտեղ գինի լինի, և ինքը ըմպի եղբայրների հետ, ամեն մի բաժակի դիմաց մեկ օր ջուր չպետք է ըմպի: Եղբայրները նրան գինի տալիս էին՝ մխիթարության համար, իսկ նա ուրախությամբ ընդունում էր, որպեսզի հետո տանջեր իրեն: Իսկ նրա աշակերտը, քանի որ գիտեր, որ նրան վնասում են, ասում էր. «Ի սեր Աստծո, նրան գինի մի՛ տվեք, այլապես խցում ինքն իրեն կտանջի»: Եվ եղբայրները, իմանալով իսկութունը, նրան այլևս գինի չէին տալիս:

56. Ոմն ծերրի մոտ բնակվում էր մի ծուլլ եղբայր: Սա, տեսնելով ծերին շաբաթը մեկ անգամ ուտելիս, մի օր ասաց նրան. «Աբբա՛, ոմանք ասում են, թե առավել ժուժկալուծյունը մարդուն ամբարտավան է դարձնում»: Ծերը նրան ասաց. «Որդյա՛կ, իսկ եթե հեղգուծյամբ

է դալիս խոնարհուեթյունը, ուրեմն գնանք կանանց մօտ, ուտենք և արբենք: Վա՛յ մեզ, որ ծաղրվում ենք ու չենք իմանում, չենք լսում Դավթի ասածն առ Աստված, թե. «Տե՛ս իմ խոնարհուեթյունն ու տառապանքը, և թողուեթյո՛ւն տուր իմ մեղքերին» (Սաղմ. ԻԴ 18): Ասաց դարձ-յալ. «Ու վ մեղանչել է Աստծո առջև, պարտավոր է իր անձը հեռացնել մարդկային սիրուց, մինչև հավաստիանա, որ Աստված իրեն բարեկամ դարձավ, քանզի մարդկանց սերը շատ անգամ մեղ հեռացում է Աստծո սիրուց»:

Պահպանված հատվածներ երկրորդ թարգմանությունից

57. Հայր Դանիելը հայր Արսենիոսի մասին ասում էր, թե այդքան ժամանակ, որ նա մեզ հետ էր բնակվում, մենք տարեկան մեկ պարիկ ալյուր էինք տանում նրան: Իսկ երբ գնում էինք նրա մոտ, մենք ևս դրանից էինք ուտում, և նրան բավականացնում էր:

58. Նրա մասին դարձյալ ասաց. «Երբ լսում էր, որ այգեկուծը վերջացավ, ասում էր. «Բոլոր մրգերից բերե՛ք ինձ»։ Եվ տարվա մեջ մեկ անգամ բոլորից համտես անելով՝ գոհանում էր բոլոր բարիքները Տվողից»:

59. Հայր Աղաթոնն ու իր աշակերտները ճանապարհ էին գնում,
երբ նրանցից մեկը ճանապարհին ընկած մի փոքրիկ դալար ոլոռ տե-
սավ և ծերին ասաց. «Հա՛յր, եթե կամենում ես՝ թո՛ւյլ տուր ինձ վերց-
նել սա»։ Ծերը զարմացած նայեց նրան և ասաց. «Դա դո՞ւ երեցիր
նեկ սա»։ Ծերը զարմացած նայեց նրան և ասաց. «Դա դո՞ւ երեցիր
նեկ սա»։ Ծերը զարմացած նայեց նրան և ասաց. «Դա դո՞ւ երեցիր
նեկ սա»։ Ծերը զարմացած նայեց նրան և ասաց. «Դա դո՞ւ երեցիր
նեկ սա»։

60. Նրա և Հայր Մովսեսի մասին ասում էին, թե երբ վաճառում էին իրենց ձեռագործները, մեկ անգամ էին ասում զինը, և ով ինչ տալիս էր՝ լուռությամբ վերցնում էին: Նույնպես և՛ ապրանքատերերն ինչ գին ասում էին՝ այն լուռությամբ տալիս էին և հակառակ ոչինչ չէին խոսում:

61. Հայր Անուրն ասաց. «Այն օրվանից, ինչ քրիստոնյա կոչվեցի, երբեք սուտ դուրս չեկավ իմ բերանից»:

62. Վանական քահանա Բենիամինը պատմեց. «Մի անգամ դնացինք Սկիտե՝ մի ծերի մոտ, և կամեցանք նրանից մի քիչ ձեթ վեցցենել: Եվ երբ խնդրեցինք, մեզ ասաց. «Տեսեք՝ ո՛ւր է այն ձեթի ամանը, որ երեք տարի առաջ բերեցիք ինձ, որովհետև ինչպես դրեցիք՝ այնպես

ինչպե՞ս ես ապրում կամ ի՞նչ ես անում»։ Եղբայրն ասաց. «Ես առավոտյան արմավաճյուղեր եմ գործում և բերանացի սաղմոսում, ապա ժամը երեքին և վեցին վեր եմ կենում և աղոթում, մի փոքր ննջում, հետո դուրս եմ ելնում և մի քիչ շրջում, ապա դարձյալ ներս մտնելով՝ նստում եմ ու շարունակում ձեռագործս՝ մինչև որ երեք մախաղ ավարտեմ։ Հետո՝ ժամը իննին և երեկոյան, աղոթում եմ, հարյուր անգամ ծունր եմ իջնում, մի փոքր ննջում, վեր կենալով՝ ողջ գիշեր՝ մինչև առավոտ, աղոթում եմ։ Երկրորդ օրը՝ ժամը իննին, մի փոքր եփած կերակուր եմ ուտում՝ մինչև հաջորդ լուսաբաց»։ Ծերը նրան ասաց. «Դա կատարյալ պահք է, քանզի եթե քեզ պահես կերակուրներից, իսկ մեղքերից՝ ոչ, և կամ ինչ-որ մեկին չար բան ասես, դատես կամ չարախոսես, ախորժես՝ որևէ մեկին չար բան անել և կամ խորհես ախտաժես, զազիր և պիղծ գործերի մասին, ապա քեզ համար ավելի լավ է՝ օրը հինգ անգամ կերակրվել և զգուշանալ սրանցից, որ թվեցի, քան թե քաղցած լինել հացից և հագենալ այդպիսի զազրելի մեղքերով ու չարիքներով, որովհետև ի՞նչ շահ, եթե կերակուրներից զրկվես, սակայն լի լինես ամեն տեսակ ախտերով։ Ըստ հայրերի՝ ճշմարիտ պահքը ամեն տեսակ մեղքերի դադարեցումն է։ Իսկ դու չգիտե՞ս, որ ով սրտով ու մտքով ցանկություններն է կատարում, թեկուզ հացաքաղց և ցամաքած էլ լինի, նա մեղքով հագեցած է և արբած։ Սակայն եթե դու կամենում ես Աստծուն հաճելի պահք պահել, նախ ա՛յս պահիր. թո՛ղ երբեք քո բերանից տգեղ խոսք դուրս չգա, հրաժարվի՛ր ըկերոջդ դատելուց և ամեն տեսակ չարախոսությունից, ամեն տեսակ դատարկաբանություն լսելուց, որքան կարող ես՝ սրբի՛ր քո սիրտն ու միտքը, մաքրի՛ր քեզ բոլոր գարշելի ու աղտեղի խորհուրդներից, որոնք հոգին ու մարմինը պղծողներն են, ինչպես նաև՝ ամեն տեսակ ոխակալությունից ու ազահոությունից։ Եվ որ օրը պահես, հացն ու ջուրը թո՛ղ քեզ բավական լինեն, իսկ որ օրը չուտես, հաշվի՛ր այդ օրվա կամ օրերի ուտելիքի ծախսը և այն տո՛ւր տառապած եղբորն ու բաժանի՛ր աղքատներին, որպեսզի նրանք էլ աղոթեն քեզ համար։ Թառամեցրո՛ւ մարմինդ տքնությամբ, ծնրադրությամբ, աշխատանքով և մահվան հիշողությամբ, իսկ երբ ննջես, նստա՛ծ ննջիր, այն էլ՝ մի փոքր։ Մախաղի գործը թո՛ղ և զամբյո՛ւղ հյուսիր, և հիշի՛ր, որ եթե երիտասարդությունը չվարժեցվի մեծամեծ վշտերով, նեղություններով, պահքերով, ճգնությամբ, տքնությամբ ու գետնախշտությամբ, չի կարողանա դեերից ազատվել։ Սրա համար էլ մեր երանելի հայրերը երիտասարդներին սենյակներ չէին կանչում և ոչ էլ թույլ էին տալիս առանձնախցերում բնակվել, այլ կարգադրում էին եղբայրների

միաբանությունում կենալ, համբերել և վարժվել: Փափուկ հաղուստ-
ներ չէին հազցնում, այլ՝ հին, կարկատված և խարազն, և ճղնավոր
ծերի էին հանձնում և խիստ զգուշացնում, քանզի պարապուծյունն
ու մարմնի հանգիստը, երկու անգամ ուտելն ու քունը և նմանատիպ
բաները ոչ միայն պոռնկուծյան դեերին են մեզ վրա գրոհել տալիս,
այլև ձանձրույթ, ամբարտապանություն և այլ բազում չարիքներ են
արմատավորում մեր մեջ, և թո՛ղ այդ ամենից մեզ Տերը փրկի»:

87. Ոմն եղբայր հարցրեց հայր Սիւսիյն և ասաց. «Ի՞նչ անեմ, հայր, եթե դուրս գամ՝ եկեղեցի գնալու և հրավիրեն ինձ ճաշկերույթի. լսե՞մ նրանց, թե՞ ոչ»: Մերն ասաց. «Խիստ ծանր է այդ գործը»:

88. Մի անգամ հայր Սիսույին նրա աշակերտ Աբրահամը հարցրեց. «Եթե եղբայրների հավաք լինի ու դա համընկնի շաբաթ կամ կիրակի օրվան, մեկնումեկը երեք բաժակ գինի ըմպի՝ շա՞տ կլինի, հայր»: Ծերն ասաց. «Եթե դե չկա, շատ չէ»: Հաճախ էր աշակերտը նրան ասում. «Ճաշակեն՛ք փոքր-ինչ, հա՛յր», և ծերն ասում էր. «Մի՞թե չկերանք, որդյա՛կ. եթե չենք կերել, ապա ուտենք»:

89. Երբեմն հայր Սիսոն իր աշակերտին ասում էր. «Արիացի՛ր, եղբայր. ես ահա երեսուն տարի երբեք իմ մեղքերի համար չաղոթեցի Աստծուն, այլ, մշտապես աղաչելով, այս եմ ասել. «Տե՛ր Հիսուս Քրիստոս, պահի՛ր և պահպանի՛ր ինձ իմ լեզվից»։ և մինչ այսօր էլ դեռ տոս, պահի՛ր և պահպանի՛ր ինձ իմ լեզվից»։

[illegible]

կայն նրանցից յուրաքանչյուրը ճգնում էր առանձին, որպեսզի չասի և չհանդիմանի: Երբ այսպես եղավ, առաջնորդը հասկացավ, որ մոլորվել է ուղուց, և նրանց ասաց. «Թողու՞թյո՛ւն տվեք ինձ, եղբայրներ՛ր, որովհետև շեղվել ենք»: Այնժամ բոլորն ասացին. «Մենք նույնպես գիտեինք, սակայն լռեցինք և չասացինք»: Իսկ առաջնորդը, երբ լսեց այս, հույժ զարմացավ և ասաց. «Օ՛հ, իմ այս եղբայրները մինչև մահ կճգնեին՝ լռություն պահելու համար»: Եվ գոհանում էր Աստծուց նրանց համբերության համար: Նրանց շեղված ճանապարհը կազմում էր շուրջ տասներկու մղոն»:

91. Հայր Սիսո Թեբայեցու մասին ասում էին, թե երբեք հաց չճաշակեց, իսկ մեծ Զատիկի օրը եղբայրներն աղաչում էին նրան՝ ճաշակել իրենց հետ։ Ծերը նրանց ասաց. «Միայն հա՞յ ուտեմ, թե՞ ամենն էլ՝ ինչ պատրաստել եք»։ Նրանք ասացին. «Միայն հա՛յ կեր»։ Եվ նա այդպես էլ արեց։

92. Մի անգամ սկիտացիները եկան Հայր Սառուայի մոտ, և նա նրանց համար սեղան դրեց, իսկ նրանք, համեղ և որակյալ կերակուրները թողած, միայն վատթարները կերան: Հայր Սառուան, երբ այս տեսավ, ասաց. «Դուք իսկապես սկիտացիներ եք»:

93. Մայր Սինկլիտիկեն ասաց. «Մենք, որ այս կրոնավորական կերպով զգեստավորվեցինք, պարտավոր ենք կատարյալ սրբություն ձեռք բերել, քանզի աշխարհականները նույնպես կարծում են, թե սրբությամբ են ընթանում, սակայն պղծությամբ են լցված: Ինչպես որ զգայարանները ակամայից են մեղքի մեջ ընկնում, որ են՝ տեսանելիքը, լսելիքը և ծաղրը, այնպես էլ նրանք կամովին են մեղանչում»:

94. Ասաց դարձյալ. «Գիշատիչ գազաններն, օրինակ, կարողանում են թուլյնը ետ դարձնել, այդպես էլ պաշտն ու աղոթքը մտքերից հեռացնում են չար խորհուրդները: Թող քեզ չխաբեն աշխարհի մեծությունն ու պատրանքը, որովհետև անցավոր և ունայն են, մինչդեռ պաշտով կարող ես առավել ախորժելի դարձնել կերակուրը, քանզի հագենալիս՝ սիրտը տաղտկանում է, իսկ սովելիս՝ զվարճանում է ու տեյուհ համար: Եվ մի՛ հագեցիր հացով, որպեսզի գինի չփափագես»:

95. Հայր Տիթոն ասաց. «Օտարությունը կատարյալ առաքինություն է, եթե զսպես քո բերանը»:

96. Ոմն եղբայր Հարցրեց Հայր Տիթոյին և ասաց. «Ինչպե՞ս պահեմ իմ մտքերը, Հա՛յր, քանի որ իմ բերանն ու լեզուն մոտիկ են որովայնիս»:

97. Հայր Հիպերիքոսն ասաց. «Ինչպես որ առյուծն ավելի ահագ-
դու է, քան վայրի էշը, այնպես էլ փորձված կրոնավորն ավելի բարձր
է կանգնած, քան դեերը, ցանկուլթյուններն ու իր ախտերը: Ծերերի
համար պահքը մեղքերի սանձ է. ով մի կողմ ձգի պահքը, վրնջացող
հոփատակի պես կլինի»:

98. Ասաց դարձյալ. «Եթե ծերի մարմինը ցամաքի պահքից, նրա հոգին ախտերի խորքից կվերականգվի, քանզի պահքը ախտերի հեղեղը ցամաքեցնում է, իսկ պահքով սրբված կրոնավորը երկրի վրա կփառավորվի և երկնքում կպսակագրվի»:

99. Դարձյալ ասաց. «Չար խոսք թող երբեք չելնի քո բերանից, քանզի որթը խաղող է բերում, և ոչ թե՛ փուռ»:

[illegible]

101. Երկու եղբայրներ միասին բնակվում էին մի լեռանը: Նրանցից մեկը սովորություն ուներ գողանալ մյուսի դրամները, հացը և արմեկը սովորություն ուներ գողանալ: Մյուս եղբայրը չգիտեր այդ մասի, որոնք պահում էր իր սենյակում: Մյուս եղբայրը չգիտեր այդ մասին, սակայն զարմանում էր նրա հարստանալու վրա: Մի օր էլ վրա հասավ գողության պահին և սկսեց վիճել նրա հետ՝ ասելով. «Ինչո՞ւ հասավ գողության պահին և սկսեց վիճել նրա հետ՝ ասելով. «Ինչո՞ւ հասավ գողության պահին և մարմնավոր փոխարինում ես նաև ես այդ բանն անում և մարմնավոր փոխարինում ես նաև հոգևորը»: Եվ ոչինչ ետ չվերցրեց նրանից, այլ միայն խնդրեց չանհ'լ ալլիս ալլ:

Հուլյս հոգներ: Բազմիցս գալիս էին նրա մոտ եղբայրները, բախում էին դռները, բայց նա ասում էր. «Չեմ կարող բացել, և յուրաքանչյուրն իր անձի մեջ թո՛ղ ճանաչի. աղո՛թք արեք ինձ համար, որ կարողանամ պատասխան տալ»: Եվ սա գայթակղություն էր լսողների համար, քանզի նա նրանց կողմից հարգված էր որպես խիստ մեծ մենակյաց, սակայն նա կարևորություն չէր տալիս դրան և իր ճգնությունն էր կատարում՝ խիստ զգաստություն ասպաշխարելով: Եվ Տիրոջ Հարություն օրը վերցրեց ճրագը, պատրաստեց և դրեց նոր ճրագակալի վրա, և ողջ գիշեր աղոթք մատուցելով՝ ինքն իրեն ասաց. «Եթե Քրիստոս կամենա և ճրագը վառի, կհավատամ, թե Տիրոջից ինձ թողություն տրվեց»: Եվ ողջ գիշերվա ընթացքում աղոթք էր մատուցում Քրիստոսի առջև և ասում. «Գթա՛ծ և ողորմա՛ծ Աստված, որ բարբառանքներին կամենում ես ապրեցնել և Քո ճշմարիտ գիտությունը դեպի Քեզ բերել, Քեզ մոտ եմ աճապարում հավատով, Փրկի՛չդ: Ողորմի՛ր ինձ, որ մեծապես դառնացրի Քեզ՝ ի ուրախություն դեկերի, և ահա մեռցրեց ինձ թշնամին: Բայց Դու, Տե՛ր, անհավատներին ու անողորմներին ես ողորմում, և մերձավորներին ես ողորմում, զթածություն ես անում և ուսուցանում, շարժի՛ր Քո գուլթն իմ տառապանքների վրա, քանզի Քեզ համար անկարելի ոչինչ չկա: Մինչև դժոխք իջավ իմ անձը: Ողորմություն՝ և արա Քո ձեռքի գործին, քանզի քաղցր ես Դու, և եթե կամենաս՝ կարող ես հանդերձալում եղծանված մարմինն անգամ հարություն տալ: Լսի՛ր ինձ, Տե՛ր, քանզի նվաղեց իմ հոգին, իմ անձը նվաստացավ, կիզված է նաև իմ մարմինը, որ ապականեցի և չեմ էլ համարձակվում կենդանի մնալ Քո երկյուղից, չեմ էլ ակնկալում կենդանի համարվել և ասպաշխարություն մեղքերիս թողություն գտնել, քանզի կրկնակի հուսահատություն մեջ եմ: Բժշկի՛ր ջախջախվածիս և Քո հրին հրամայի՛ր, որպեսզի վառի այս ճրագը, որով քաջալերվեմ Քո ողորմության մեջ՝ ի պատասխան այս ժամանակի ասպաշխարության, որի մեջ ապրում էի Քո պատվիրաններով՝ պահելով Քո երկյուղը, որով զգուշանում էի հանցանքներից և հավատարմորեն միայն Քեզ էի պաշտում»: Հորդ արցունքներով այս էր ասում Տիրոջ Հարության գիշերը: Եվ վեր կացավ՝ տեսնելու, թե վառվում է ճրագը: Բացեց և տեսավ, որ չի վառվում: Դարձյալ ընկնելով երեսի վրա՝ աղաչեց Տիրոջն ու ասաց. «Գիտեմ, Տե՛ր, որ առաջ ինձ կանչում էիր՝ պսակի արժանացնելու, սակայն ես չզգուշացա իմ ոտքերի համար, և իմ քայլերն ինձ մարմնական տիղմի մեջ մխրճեցին և ինձ ամբարիշտների դժոխքը գցեցին: Ապրեցրո՛ւ ինձ, Տե՛ր, քանզի դարձյալ խոստովանում եմ Քո քաղցրության, հրեշտակների և արդարների առջև իմ անամոթու-

Թյունը, և եթե դայթաղդուլթյուն չլիներ դա մարդկանց համար՝ նրանց առջև էլ կխոստովանեի: Սակայն Դու Քո գթուլթյամբ գթա՛ ինձ, այո՛, Տե՛ր, կենդանուլթյուն պարգևի՛ր ինձ, որպեսզի ուրիշներին էլ խրատեմ ասպաշխարուլթյան հուլսի համար»: Եվ այսպես երեք անգամ աղաչե-
լով՝ տեսավ լույսը վառված և փայլելիս, ուրախացավ լույսի վրա,
զորացավ սրտով, զվարճացավ և հրճվեց ինքն իր մեջ և սքանչացավ
հանում եմ Քեզանից, Տե՛ր, որ աշխարհում վարած կյանքիս համար
կորստյան էի արժանի, սակայն ողորմացիր ինձ, և նոր ու մեծ նշան
հայտնելով՝ խնայեցիր իմ անձը, որ Քոնն է»: Եվ այսպիսի խոստովա-
նուլթյամբ հեղում էր իր հոգին Տիրոջ առջև՝ մինչև լույսը բացվելը:
Եվ ուրախ էր Տիրոջով՝ մոռացած մարմնական կերակուրը: Իսկ ճրագի
լույսը պահեց իր կյանքի բոլոր օրերին. ձեթ էր լցնում և պատրաս-
տում, որ չհանգչի: Եվ այսպես դարձյալ բնակվեց նույն տեղում և
ամենքի առաջ նշանավոր եղավ և խոնարհամիտ՝ խոստովանուլթյան և
առ Տեր գոհուլթյան մեջ: Իսկ երբ կամենում էր արձակել հոգին, օրեր
առաջ հայտնուլթյուն ստացավ:

10. Արեւելքում ազգությամբ ասորի, Եփրեմ անունով մի եղբայր կար, որը աստվածապաշտ և ամեն տեսակ չար գործերից հեռու մարդ էր: Նա ցանկացավ տեսնել Եդեսիա քաղաքը և աղոթք անելով՝ ասաց. «Տե՛ր և Աստվա՛ծ Հիսուս Քրիստոս, արժանացրո՛ւ ինձ տեսնելու Եդե-»
«Տե՛ր և Աստվա՛ծ Հիսուս Քրիստոս, արժանացրո՛ւ ինձ քաղա-»
սիա քաղաքը, և իմ՝ այնտեղ գնալուց հետո արժանացրո՛ւ ինձ քաղա-»
քում այնպիսի մարդու պատահելու, որ սիրահոգար ինձ հետ քննու-»
թում առնի Գրքերը»: Երբ հասավ քաղաքի դռներին, նրան հանդիպեց
թյան առնի Գրքերը»: Երբ հասավ քաղաքի դռներին, նրան, կանգնեց
մի կին, որը պոռնիկ էր: Աստծո ծառան, տեսնելով նրան, կանգնեց
տրտում և ինքն իրեն ասաց. «Տե՛ր, անտեսեցիր ծառայիդ աղաչանքը.
ինչպե՞ս կարող է դա Գրքով խոսել ինձ հետ»: Իսկ պոռնիկը կանգ-
նած նրան էր նայում: Սուրբ Եփրեմը նրան ասաց. «Ասա՛, կի՛ն, ինչո՞ւ
ես ապշած նայում ինձ»: Եվ պոռնիկն ասաց. «Ես պետք է քեզ նայեմ,
որովհետև քեզնից դուրս եկա, բայց քեզ վայել չէ նայել ինձ, այլ՝ հո-
ռավորեց Աստծուն, որ կինը այդպիսի իմաստուն պատասխան բարբա-
ռեց՝ հասկանալով, որ Աստված անտես չառավ իր աղաչանքը: Քաղաք
մտնելով՝ իջևանեց իշխանական վաճառատան մոտ, և այնտեղ՝ ոչ շատ
օրեր անց, տեսավ մեկ այլ պոռնիկի, որը, սատանայից դրդված, մոտե-
ցավ նրա պատուհանին, որպեսզի գայթակղեցնի նրան: Երբ տեսավ,
որ սուրբը տաք կերակուր էր պատրաստում, ասաց. «Օրհնի՛ր, հա՛յր»:

Եփրեմն ասաց. «Ամենասուրբն Աստված օրհնի քեզ, դո՛ւստր»։ Պոռնիկն ասաց.. «Քո կերակուրից ի՞նչ է պակաս»։ Եվ սուրբն ասաց. «Երեք քար և մի քիչ ցեխաշաղախ, որպեսզի գոցեմ և ձեփեմ այդ պատուհանը, որին դու կռթնել ես»։ Կինն ասաց. «Ինչո՞ւ ես ինձ այդ պես բարկությամբ պատասխանում. ես կամենում եմ ննջել քեզ հետ, իսկ դու ինձ հետ այդպես ես խոսում»։ Սուրբն ասաց. «Եթե այդպես ես կամենում, ուր ես ասեմ՝ ե՛կ, և կննջենք միասին»։ Պոռնիկն ասաց. «Ասա՛ ինձ տեղը, և կգամ՝ ուր կամենաս»։ Հայր Եփրեմն ասաց. «Եթե ցանկանում ես ննջել ինձ հետ, ուրիշ տեղ չկա, բացի քաղաքի հրապարակից»։ Կինն ասաց. «Ձե՞նք ամաչում մարդկանցից, որ այդ գործը քաղաքի մեջտեղում անենք»։ Հայր Եփրեմն ասաց. «Եթե մարդկանցից ամաչում ենք, ապա որքա՛ն ևս Աստծուց պետք է ամաչել և զարհուրել, որ գիտե մարդկանց գաղտնիքները, քանզի նա Ինքն է, որ դատում է ողջերին և մեռածներին և յուրաքանչյուրին հատուցում է ըստ իր գործերի»։ Այս լսելով պոռնիկը և սթափվելով այդ խոսքերի վրա՝ եկավ և ընկավ սուրբի ոտքերը, լաց եղավ և ասաց. «Ծառա՛ Աստծո, առաջնորդի՛ր ինձ դեպի փրկության ճանապարհը, որպեսզի իմ բազում և չար գործերից փրկվեմ»։ Իսկ Հայր Եփրեմը մեծապես հուսադրեց նրան Սուրբ Գրքով և հաստատելով նրան ապաշխարության մեջ՝ վանք մտցրեց և ապրեցրեց նրա հոգին։

11. Աբբա եղիա Բանիրկտացին պատմեց մեզ և ասաց. «Մի անգամ նստած էի սուրբ Հորդանանի՝ ներքինիների վանքին մերձակա այրերից մեկում: Օգոստոս ամսվա սաստիկ խորշակահար և տոթակեզ մի օր՝ ժամը իննին, մեկը բախեց իմ այրի դուռը. ելա, տեսա՝ կին է, և ասացի նրան. «Ի՞նչ խնդիր ունես այստեղ»: Նա ասաց. «Ես, Տե՛ր աբբա, ճգնելու համար եկա այս անապատ և քո այրի նման փոքրիկ մի բայր ունեի»:

Ցույց տվեց ինձ դեպի հարավի կողմը և ասաց. «Երբ այդ գալիս էի այս անապատով, խորշակի խստությունից ծարավեցի. բա-
րի՜ եղիր, հա՛յր, մի քիչ ջո՛ւր տուր ինձ»:

Մատուցեցի նրան բաժակը,
վերցրեց, ըմպեց և արձակեցի նրան: Նրա գնալուց հետո դեն սկսեց
մարտնչել ինձ հետ և գցել պոռնկական մտածումների մեջ, տիրեց ինձ,
և չկարողացա հեռացնել տալը: Վերցրի գավազանը և այդ խորշակին,
որ քարերն անգամ կիզում էր, դուրս եկա այրից և գնացի իմ ցան-
կություներ կատարելու: Եվ երբ գնացի մի մզոնի չափ՝ ցանկությանից
շնչահեղձ, տեսիլքի մեջ ընկա և տեսա՝ երկիրը պատռված, որ կամենում
էր կլանել ինձ, և տեսա այնտեղ ընկած մեռելների հերձված մարմին-
ներ՝ յուրաքանչյուրը զազրելի գարշալիություններով լցված: Ոմն բարե-

վայելուչ քաճանա ինձ ցույց տվեց այդ խորխորատների բնականեղերը
և ասաց. «Սա կանանցն է, սա՝ տղամարդկանցը, սա՝ երիտասարդների-
նը. վերցրո՛ւ դրանցից, որքան կամենաս՝ քո այդ զագիր ցանկությու-
նը կատարելու համար: Տե՛ս, որքա՛ն վաստակ ես կամենում կորցնել,
որովհետև հեշտանքի համար ուզում ես զրկվե՞լ Երկնքի Արքայությու-
նից և ընկնել մարդկային մե՞ջ. մի պահի համար այդքան վաստակդ
կամենում ես քամուն տա՞լ»: Եվ ես ահռելի վշտից երեսնիվայր գետնին
ընկա: Եկավ ինձ մոտ այն սքանչելի քաճանան, կանգնեցրեց ինձ, և
մարտը դադարեց: Ետ դարձա և դռնացա Աստծուց»:

12. Մի մենակյաց կամեցավ լինել մի կնոջ հետ, որը լվացք էր անում: Կինն ասաց. «Տե՛ս, դրանից հետո կա՛մ հոսսահատյալ կվերադառնաս աշխարհ և գլխովին կընկղմվես այնտեղ, կա՛մ բազում ճգնուժյուններ- լով ու արտասուքներով անգամ չես հասնի այժմյան չափիդ»: Եվ նա զզջալով՝ օրհնեց Աստծուն և այնտեղից դարձավ իր վանքը:

[illegible]

14. Ոմն ծեր ասաց. «Պոռնկական խորհուրդները մեր ծուլության պատճառով են գալիս մեզ վրա. ես լսեցի, որ թշնամին Քրիստոսին ասաց. «Կառաքեմ իմոնց քոնոնց մոտ. եթե Հկարողանամ էլ տապա-լել, գոնե պիղծ խորհրդով և գիշերային փորձությամբ աղտեղի կղարձ-

30. Մի վանական ամուսնացած որդի ուներ և ստեպ-ստեպ գնում էր նրա մոտ: Վանահայրն ասաց. «Գյուղ մի՛ գնա, եթե ոչ՝ սատանան կգտնի քեզ»: Ծերն ասաց. «Գրքին հմուտ եմ և ծեր եմ, որդուս մոտ եմ գնում միայն»: Վանահայրն ասաց. «Դու ծեր չես և ոչ էլ՝ Գրքին ավելի հմուտ, քան սատանան»: Եվ երբ վանականը չանսաց, բերեց նրան եղբայրների առջև և ասաց. «Ձեր վկայությունը անպարտ եմ ես այս ծերի արյունից: Եթե կամենա նշխար վերցնել, չեմ արգելի, սակայն Աստծո առջև պատասխանատու չեմ սրա համար, քանզի վկա չեմ սրա գործերին»: Մի օր ծերը, գնալով տուն, հարսին մենակ գտավ, ցանկացավ նրան և ասաց. «Եղի՛ր ինձ հետ»: Հարսն ասաց. «Աստծուց երկյուղի՛ր և կարգիդ նայի՛ր, չկա ավելի չար բան, քան այն, ինչ ասում ես: Խաչի՛ր զգայարաններդ և հեռացրո՛ւ սատանային»: Եվ երբ չենթարկվեց ծերին, սա սրով սպանեց հարսին և ինքն էլ կուրացավ: Եկան դրացիները և տեսան կատարվածը: Ծերն ասաց. «Վա՛յ ինձ, հանուն պոռնկուկության սպանեցի որդուս և ինքս կուրացա»: Տարան նրան իշխանի մոտ, սաստիկ տանջեցին և բանտ գցեցին: Լուրը հասավ վանք. վանահայրը եկավ և վանք տարավ ծերին, իսկ սուրբ հարսին մեծ պատվով թաղեցին իրենց գերեզմանում: Եվ տեսիլքի մեջ ասացին վանահորը. «Երբ չար խորհրդով նեղվի եղբայրներից մեկը, ուղարկի՛ր նրան Քրիստոսի աղախնի գերեզմանին, այնտեղ թո՛ղ աղոթի և կառողջանա»: Եվ այդպես էլ անում էին. և մեծ ուրախություն եղավ: Ծերը երկու տարի ապաշխարելով՝ մեծաջան ճգնությունք և արտասուքներով լվաց իր մեղքը: Եվ աղջիկը երևալով վանահոր տեսիլքում՝ ասաց. «Ասա՛ ծերին, թե՛ մի՛ տրտմիր, Աստված հաշտվեց քեզ հետ, որովհետև ես աղաչեցի նրան»: Եվ դրանից հետո վանահայրը ոչ մի կրոնավորի չէր թողնում որևէ տեղ գնալ:

31. Հայրերից մեկը պատմեց, թե թեսաղոնիկեում մի կուսանաց վանք կար: Այնտեղի կույսերից մեկը, բանսարկոււից գրգռված, կամեցավ դուրս գալ վանքից: Սա ելնելով՝ ընկավ պոռնկության մեջ, հետո զղջալով բարերար Աստծո առաջ, Ուր և աջակից եղավ նրան ապաշխարության համար, եկավ իր վանքում ապաշխարելու, սակայն դռան առջև ընկավ և վախճանվեց: Նրա վախճանը հայտնությամբ երևաց մի եպիսկոպոսի, որը տեսավ սուրբ հրեշտակներին, որ վերցրին նրա հոգին, և դեերին, որոնք հետապնդում էին և վիճաբանության մեջ էին հրեշտակների հետ՝ ասելով. «Մե՛րն է և մեզ ծառայեց այսքան ժամանակ»: Եվ երկար ժամեր վիճեցին սուրբ հրեշտակներն ու ասացին. «Ապաշխարեց», իսկ դեերն ասացին. «Չհասցրեց վանք մտնել, ինչ-

պէ՞ս եք ասում, թե ապաշխարեց»։ Եվ հրեշտակներն ասացին. «Այն պահից ի վեր, երբ տեսաւ Աստված սրա կամքն ու զղջումը, ընդունեց նրա ապաշխարությունը. իսկ նրա և ամենքի կենդանության տերն Աստված է»։ Եվ դեհերն այս խոսքերից ամոթահար՝ հեռացան։ Տեսիլ-քը տեսնող սուրբ եպիսկոպոսը այս ամենը պատմեց ոմանց, որոնցից իմանալով մենք լսեցինք և պատմեցինք ձեզ։ Այս իմանալով, եղբայրներ՝, նախ էլ մենք լսեցինք և պատմեցինք ձեզ։ Այս իմանալով, համար և թույլ չտանք Աստծո օգնությամբ զգուշանանք մեր անձերի համար և թույլ չտանք որևէ խորհրդով մեղանչել, այլ ընդդիմանանք և մարտնչենք, մանավանդ՝ վանքերից դուրս չգանք, քանզի ուր ենք գնում՝ գիտենք, բայց ինչի մեջ ենք ընկնելու՝ չգիտենք։

[illegible]

33. Երկու եղբայրներ գնացին վաճառելու իրենց ձեռագործը: Երբ նրանցից մեկը գնաց իր պաշտամունքն անելու, մյուսը դեերի պայ- քարի և փորձության մեջ ընկավ: Եղբայրը գալով նրա մոտ՝ ասաց. «Գնա՛նք մեր խուցը, եղբա՛յր»: Նա պատասխանեց և ասաց՝ չեմ գա, իսկ նա աղաչեց ու ասաց . «Ինչո՞ւ չես գալիս, ի՛մ եղբայր»: Նա ասաց. «Նրա համար, որ մեղքի մեջ ընկա»:

39. Հայր եղեմոնը Սկյուլթիայի վանահայր Հայր Պափնոտիոսի մասին ասում էր, թե. «Երբ ես դեռ երիտասարդ էի, զնացի նրա մոտ, իսկ նա ինձ թույլ չտվեց մնալ՝ ասելով. “Թույլ չեմ տա երիտասարդի՝ մեկ օր անգամ լինել Սկյուլթիայում՝ թշնամու պատերազմի պատճառով”»:

40. Երեց հայր Իսահակն ասաց. «Այստեղ մի՛ բերեք երիտասարդներին, որովհետև Սկյուլթիայի չորս եկեղեցիներ ավերվեցին երիտասարդների պատճառով»:

41. Հայր Կյուրոսն ասաց. «Եթե կրոնավորը երիտասարդի հետ բնակվի և զորություն չունենա, վայր կընկնի, իսկ եթե զորություն էլ ունենա և չընկնի, այնուամենայնիվ առաջագիմեյ չի կարողանա»:

42. Ոմն եղբայր հարցրեց Պիմենին և ասաց. «Ինչպե՞ս վարվեմ, քանզի պոռնկուկության դեմ պատերազմում եմ և բարկուկությունից՝ հափշտակվում»։ Ծերն ասաց. «Այդ մասին Դավիթն ասում էր. «Առ-յուծներին էի սատկեցնում և ահեղ արջերին էի հեղձախեղդ անում» (Ա. Թագ. ԺԷ 35-36), այսինքն՝ բարկուկությունն կտրում էի և պոռնկուկույունը՝ տքնանքով ընկճում»։

43. Նույն Պիմենն առաջ. «Կրոնավորը, որ իր խցում երիտասարդ ունի և գիտե նրանից եկող վնասը, բայց չի արտաքսում նրան, նման է փայտի, որի բունն ու միջուկն ուտում են որդերը»:

44. Ծերերն ասացին. «Սատանան երեք զորություն ունի՝ մոռացություն, ծուլություն և ցանկություն»:

45. Հայր Մովսեսը, որ քարայրում էր ապրում, մի անգամ ընկավ պոռնիկական պատերազմի մեջ և, չկարողանալով հանդարտվել իր տեղում, գնաց և այդ մասին պատմեց հայր Իսիդորոսին։ Հայր Իսիդորոսն աղաչեց նրան՝ վերադառնալ իր խուցը, սակայն նա հանձն չառավ ասելով. «Ձե՛մ հանդարտվի, հա՛յր»։ Այնժամ հայր Իսիդորոսը հրավիրեց նրան բարձրանալ տանիքը և ասաց. «Նայի՛ր արևմուտք»։ Հայր Մովսեսը, նայելով այն կողմ, տեսավ դեերի մի բազմություն, որ փոթորկվում էին՝ ինչպես պատերազմում։ Ապա հայր Իսիդորոսն ասաց. «Նայի՛ր արևելք»։ Եվ նա նայելով՝ տեսավ սուրբ հրեշտակների բազմությունը։ Հայր Իսիդորոսն ասաց. «Ահա սրանք, որ արևմուտքում են, սրբերի դեմ են պատերազմում, իսկ որոնց արևելքում տեսար, Աստծուց են առաքված՝ օգնելու համար սրբերին»։ Եվ հայր Մովսեսը տեսավ, որ բազում են նրանք, ովքեր սրբերի հետ են։ Եվ այդպես դժացած Աստծուց՝ քաջալերվեց հայր Մովսեսը և կրկին դարձավ իր այրը։

46. Հայր Պրմենն ասաց. «Մենակյացի նշանը փորձությունների մեջ է երևում»։ Ասաց դարձյալ. «Ինչպես որ թաղավորի թիկնապահն է միշտ պատրաստ կանգնած նրա կողքին, այնպես էլ հոգին պարտ է միշտ պատրաստ լինել ընդդեմ պոռնկությունից դեմ»։

47. Մի մեծն ծերի աշակերտ պոռնկության պատերազմի մեջ էր։
Եվ ծերը, տեսնելով նրա տքնանքը, ասաց նրան. «Կամենո՞ւմ ես, որ
աղաչեմ Աստծուն՝ թեթևացնի պատերազմդ»։ Եվ նա ասաց. «Հայր,
թեև տքնում եմ, սակայն դրա պտուղը տեսնում եմ իմ մեջ։ Միայն
ա՛յս պաղատիր քո աղոթքներում, հա՛յր, որ զորություն տա ինձ, և ես
համբերեմ»։ Հայրը նրան ասաց. «Այսօր իմացա, որ առաջագիմել ես և
ինձանից կանցնես»։

48. Մեկը եկավ Սկյուլթիա՝ մենակյաց դառնալու, և իր հետ բերեց կրծքից նոր կտրած որդուն: Եվ երբ որդին պատանի դարձավ, նրա մեջ սկսեց շարժվել սեռական անհանգստությունը, և ասաց իր հորը. «Գնա՛մ աշխարհ, քանզի՝ չեն հանդարտվում պոռնկություն պատե-
րագմից և չեմ դիմանում»: Իսկ հայրն աղաչում էր, որ համբերի: Որոշ
ժամանակ անց դարձյալ հորն ասաց. «Հա՛յր, այլևս չեմ դիմանում,
արձակի՛ր ինձ, որ գնամ»: Հայրը նրան ասաց. «Լսի՛ր ինձ, որդյա՛կ,
սուս անգամ: Վերցրո՛ւ քեզ հետ քառասուն նկանակ հաց և քառա-
սուն օր գործելու համար՝ արմավի ճյուղեր, գնա՛ ներքին անապատ
և այնտեղ քառասուն օր նստի՛ր, և թո՛ղ կատարվի Աստծո կամքը»: և
Որդին լսեց նրան, և այնտեղ մնում էր գործելով ու չոր հացն ուտե-
լով: Այդպես՝ մնաց քսան օր: Եվ ահա զգաց, որ իրեն է մոտենում
պոռնկության ներգործությունը, և նրա առջև կանգնեց եթովպացի մի
ժանտահոտ կին: Տղան չկարողացավ տանել այդ ժանտահոտությու-
նը և հալածեց նրան: Կինը նրան ասաց. «Ես բոլոր մարդկանց սրտին
քաղցր եմ թվում, սակայն քո հնազանդության և տքնության համար
Աստված թույլ չտվեց ինձ խաբել քեզ, այլ հայտնեց քեզ իմ ժանտա-
հոտությունը»: Տղան վեր կենալով եկավ իր հոր մոտ և ասաց. «Այ-
դարչահոտությունը»: Իսկ նրա հայրն արդեն հոգով տեղյակ էր այդ
մասին և նրան ասաց. «Եթե դու իմ պատվիրանը պահելի՛ս՝ քառասուն
օր մնայիր, ապա ավելի մեծ բան կտեսնեիր»:

49. Ոմն եղբայր ընկալ պոռնիկության պատերազմը՝ աշխարհում
նուժ էր եգիպտական մի դյուղով, տեսնելով հեթանոսների մի քուրմի
աղջկա՝ սիրահարվեց նրան և նրա հորն ասաց. «Քո դստերը կնու-
թյան տո՛ւր ինձ»: Քուրմն ասաց. «Զեմ կարող նրան քեզ տալ, մինչև

ՀՀարցնեմ իմ աստվածներին»։ Դնալով դեւի մոտ՝ նրան ասաց. «Ահա մի մենակյաց իմ դստերն ուզում է կնուլթյան առնել»։ Դեւն ասաց. «Քննի՛ր նրան, տես՝ կուրանա՞ իր Աստծուն, մկրտությունը և մենակեցության ուխտը»։ Եվ քուրմը գալով՝ հարցրեց. «Կուրանա՞ մենակեցության ուխտդ և քո Աստծուն»։ Եվ մենակյացը հանձն առավ։ Քուրմը դարձյալ հարցրեց. «Կուրանա՞ մկրտությունը, որով մկրտվեցիր»։ Նա ասաց՝ այո՛։ Եվ նույն պահին էլ քուրմը տեսավ, որ սուրբ Հոգին՝ ինչպես աղավնի, ելավ նրա բերանից և թռավ երկինք։ Եվ քուրմը, գնալով դեւի մոտ, ասաց նրան. «Քո երեք պահանջներն էլ հանձն առավ»։ Դեւն ասաց. «Քո դստերը մի՛ տուր նրան, քանզի նրա Աստվածը չի հեռացել նրանից, այլ այժմ էլ օգնում է նրան և կընդունի նրա ապաշխարությունը»։ Քուրմը գալով՝ նրան ասաց. «Ձեմ կարող իմ դստերը տալ քեզ, որովհետև քո Աստվածը այժմ էլ քեզ հետ է և չի հեռացել քեզանից, այլ օգնում է քեզ»։ Եվ եղբայրը, լսելով այս, ինքն իր մեջ ասաց. «Այսքան բարություն ունի Աստված իմ հանդեպ, իսկ ես՝ երախտամոռս, ուրացա թե՛ նրան, թե՛ սուրբ մկրտությունը, թե՛ մենակեցության ուխտս, սակայն բարերար Աստված դարձյալ օգնում է ինձ»։ Եվ իր հոգու մեջ զգաստացած՝ զորացավ եղբայրը, գնաց անպատ՝ մի մեծն ծերի մոտ, և պատմեց նրան ողջ եղելութունը։ Եվ ծերը նրան ասաց. «Նստի՛ր այստեղ՝ ինձ մոտ, երեք շաբաթ պահեցողություն արա՛, և ես քեզ հետ միասին քեզ համար կաղաչեմ Աստծուն»։ Եվ ճգնեց ծերը եղբոր համար, աղաչեց Աստծուն և ասաց. «Աղաչում են քեզ, Տե՛ր Աստված, շնորհի՛ր ինձ այս հոգին և ընդունի՛ր նրա ապաշխարությունը»։ Եվ Աստված լսեց նրան։ Առաջին շաբաթն ավարտելուց հետո եկավ ծերը եղբոր մոտ և հարցրեց նրան. «Տեսա՞ր որևէ բան, թե՛ ոչ»։ Եղբայրն ասաց. «Այո՛, տեսա աղավնուն վերին բարձունքներում, որ գալիս էր դեպի իմ գլուխը»։ Ծերն ասաց. «Նայի՛ր քո հոգու մեջ և անդադար աղաչի՛ր Աստծուն»։ Երկրորդ շաբաթ դարձյալ եկավ ծերը և հարցրեց. «Տեսա՞ր ինչ-որ բան»։ Եղբայրն ասաց. «Տեսա աղավնուն, որ իմ գլխին մոտ էր եկել»։ Ծերը կրկին պատվիրեց. «Արթո՛ւն կաց և անդադար աղո՛թք արա»։ Երրորդ շաբաթի ավարտից հետո, երբ ծերը դարձյալ եկավ և հարցրեց, թե՛ ի՞նչ տեսար, նա ասաց. «Տեսա աղավնուն, որ եկավ և նստեց իմ գլխին, ձգեցի ձեռքս, որ բռնեմ նրան, իսկ նա՝ թևելով մտավ իմ բերանը»։ Եվ ծերը, գոհանալով Աստծուց, եղբորն ասաց. «Ահա Աստված ընդունեց քո ապաշխարությունը. այսուհետև պահպանի՛ր քո հոգին»։ Եվ եղբայրն ասաց. «Այսուհետև ես քեզ հետ եմ, եղբա՛յր և հա՛յր իմ՝ մինչև իմ վախճանը փառավորելով Հիսուս Քրիստոսին հավիտյան հավիտենից»։

50. Աբբա Կասիանոսն ասաց. «Աբբա Հովհաննես Կարճահասակը մեզ ասում էր. «Թաքցրած խորհուրդը պիղծ է. այն պետք է դուրս բերել հոգևոր դատաստանի առաջ և պատմել ոչ միայն որևէ ժամանակահատվածում գործածը, այլև այն ամբողջը, որը տեսնում է՝ իր նականատվածում գործածը, այլև այն ամբողջը, որը տեսնում է՝ իր վրա դրված կանոնի չափով, և մտածությունները, որ իր մեջ կա, դուրս բերել՝ ըստ սահմանված կարգի ապաշխարելու համար»»:

[illegible]

52. Հայր Հովհաննես Կարճիկն ասաց. «Հագեցած աչքը, որ խոսում է մանկան հետ, արդեն իսկ շնացավ իր սրտի մեջ: Այս իսկ պատճառով պարտավոր ենք ամեն կերպ զգուշանալ, որպեսզի չհաղթվենք սատանայի նյութած չարիքներին»:

53. Հայր Կասիանոսն ասում էր, թե հայր Մովսեսն ուսուցանում էր մեզ և ասում. «Լավ չէ թաքցնել խորհուրդները հոգևոր հորից, այլ մեզ և ասում. «Լավ չէ թաքցնել խորհուրդները հոգևոր հորից, այլ

ինձնից: Տասներկու տարի օր ու գիշեր ինձ դադար չտվեցին իմ խորհուրդները, և արդեն կարծում էի, թե Աստված թողեց ինձ ձեռքից: Ես դրի իմ մտքում՝ լավ է մեռնել, քան մարմնիս կամքը կատարել: Ելա խրճիթիցս ու գնացի անապատ, այնտեղ գտա մի քարայր ու նրա ներսում տեսա ինձի երկու կորյուկներ, մերկ ընկա մուտքի առջև՝ մտա ծելով, թե երբ դուրս գան, կուտեն ինձ: Եվ երբ երեկո եղավ, ինչպես և գրված է՝ «Արեգակը իմացավ իր մուտքը. առյուծների կորյուկները մոռնում են և իրենց կերակուրը փնտրում և արևածագին հավաքվում են և հանգչում իրենց որջերում» (Սաղմ. ԸԳ 21-22), ուրիշ ինձեր ևս եկան հավաքվեցին դրսում, ներսիներն էլ դուրս եկան: Կեսն այս կողմում էր, կեսն՝ այն, և ես՝ մեջտեղում: Նրանք սկսեցին հոտոտել ինձ ոտքից մինչև գլուխ, մի մասն սկսեց լիզել, և մինչ սպասում էի, որ ինձ կուտեն, թողին և հեռացան ինձանից: Ես այդպես մերկ մնացի երեք օր ու գիշեր, և չմոտեցան ինձ: Եվ ես հասկացա, որ Աստված պահեց ինձ: Այնժամ վեր կացա և վերադարձա իմ խուցը, և դադարեցին չար խորհուրդները: Իսկ հետո դարձյալ այլ խորհուրդներ սկսեցին խռովահույզ անել ինձ՝ ավելի չար, քան նախորդները. քիչ էր մնում ինձ հայհոյել տային Աստծուն: Դեռ, մի աղջկա կերպարանքով, որին տեսել էի իմ մանկության շրջանում, եկավ և նստեց ինձ մոտ, և թվաց՝ իմ ազգականն է: Երբ տեսա նրան՝ իմ կողքին նստած, ապտակեցի նրան, և նա ի չիք եղավ իմ առջև: Եվ դարձյալ, խորհուրդներից խռովահույզ՝ ելա անապատ, շրջեցի և գտա մի օձի ճուղ, վերցրի և գցեցի ծոցս, որպեսզի թերևս խայթեր ինձ, և մեռնեի: Այնքան ճմուռեցի նրա գլուխը, որ սպունգի պես փափկեց, սակայն չխայթեց ինձ: Սրանից հետո ձայն լսեցի, որ ինձ ասաց. «Այսուհետև գնա՛, դադարի՛ր և այլևս մի՛ հալարտացիր, անձնապաստան մի՛ եղիր և քո անձի զորությանը մի՛ հուսա, այլ Աստծո օգնականության վրա դի՛ր հույսդ»: Դարձա այնտեղից և նստեցի իմ խրճիթում, քաջալերվեցի, և մոլորությունն այլևս չմերձեցավ ինձ»:

64. Ումն մենակյաց՝ անունը եղիաս, հույժ սիրեց կուսությունը
և ասում էր. «Լավ է իմ մարմնի անդամներից մեկը կորցնեմ, քան
իմ կուսությունը»: Նա երկու վանք շինեց. մեկը քաղաքում, մյուսը՝
անապատում: Եղբայրներին հավաքեց անապատում, իսկ կույսերին՝
քաղաքում, և հոգում էր նրանց կարիքների մասին, ինչպես նաև՝ պար-
տեզների ու ջրհորների: Սակայն սատանան խռովություններ գցեց եղ-
բայրների մեջ, և սրանք վիճաբանեցին միմյանց հետ: Նրանց թիվը
հինգ հարյուր էր, իսկ կույսերինը՝ յոթանասուն: Ի վերջո եղիաս մե-

նակյացը ճանճրացավ ամեն օր նրանց հաշտեցնելուց և համոզելուց, ելավ վանքից դնաց և երկու օր մտամոլոր շրջեց անապատում և հե-
տևյալը խնդրեց՝ ասելով. «Տե՛ր, կա՛մ սպանի՛ր ինձ, որպեսզի չտեսնեմ
նրանց նեղսրտած, կա՛մ ցավեր տո՛ւր ինձ, որպեսզի ես միայն իմ հոգու
հետ լինեմ»։ Երբ երեկո եղավ, փոքր-ինչ ննջեց, և երեք հրեշտակներ
հեկան, ինչպես ինքն էր պատմում մեզ, բռնեցին նրան և ասացին. «Ին-
չո՞ւ ելար կանանց վանքից»։ Եվ նա պատմեց նրանց՝ ինչպես որ եղել
էր, և ասաց. «Վախեցա, թե միգուցե մեղանչեմ նրանց հանդեպ»։ Եվ
հրեշտակները նրան ասացին. «Եթե քո վրա այժմ ցավեր գան, կվերա-
դառնա՞ս, թե՞ ոչ»։ Իսկ նա պատասխան չէր տալիս։ Նրան դարձյալ
ասացին. «Երգվի՛ր մեզ և ասա՛, որ եթե նրանք հոգան քո մասին, դու
նույնպես կհոգաս նրանց մասին»։ Եվ նա երգվեց։ Այնժամ հրեշտակ-
ները բռնեցին նրան՝ մեկը ձեռքերից և մյուսը ոտքերից, իսկ երրորդ
հրեշտակը դանակով հարվածեց նրա ամորձիներին. (ո՛չ իրապես, այլ
երևութապես), ապա բժշկեցին նրան հրեշտակները և ասացին նրան.
«Սիրեցիր կուսուլթյունը, և այն քեզ հետ կլինի»։ Հինգ օր հետո ու-
ղարկեցին նրան իր վանքը, և բոլորն ուրախացան, և նրա սրտում այ-
լևս ցանկուլթյուն չեղավ։

65. Հայր Իսիդորոսն ասաց, «Քառասուն տարի մտքիս մեջ մեղսական ցանկությունն չեղավ: Ես ցանկություն չեղալով՝ ո՛չ ցանկություններ ունենալով՝ ո՛չ ցանկություն հետևից գնացի, ո՛չ էլ սրտմտություն»:

66. Միաբանության եղբայրներին մեկը զրպարտովեց շնության մեղադրանքով և վեր կենալով եկավ Հայր Անտոնի մոտ: Միաբանության մի քանի եղբայրներ եկան, որպեսզի նրան համոզեն և տանեն այնտեղից. սկսեցին հանդիմանել նրան և ասել, թե՝ «Կատարեցիր այդ բանը»: Իսկ նա պատասխանեց. «Անտեղյակ եմ դրանից»: Այդ ժամանակ Հայր Պափնոտիոսն էլ էր այնտեղ, և այսպիսի առակ պատմեց. «Տեսա մի մարդու, որ գետեզերքին մինչև ծնկները խրվել էր տիղմի մեջ, և մի քանիսը եկել էին նրան դուրս քաշելու, սակայն մինչև պարանոցն ընկղմեցին նրան»: Եվ Հայր Անտոնը Հայր Պափնոտիոսի մասին ասաց. «Ահա իսկապես Աստծո մարդն է, որ կարող է ապրեցնել և առողջացնել Հոգիները»: Եվ եկողները, ծերի խոսքերից զղջում ապրելով, ընկան եղբոր առջև, և ծերից մխիթարված՝ եղբորը տարան միաբանություն:

67. Հայրերից մեկը պոռնկության պատերազմի մեջ էր զինված լույ խցի դուռը՝ ելավ անապատ և այնտեղ շրջեց քսանմեկ օր, ոչինչ չճաշակեց, այլ միայն պայքարում և նահատակվում էր, որպեսզի տեղի չտա խորհուրդներին: Դրանից հետո աղոթք արեց առ Աստված՝

«Մեղա՛ քեզ, Աստծո ծառա Վիտալիո՛ս, ողորմի՛ր ինձ»։ Եվ նրանք, ովքեր լսում էին, գնում էին նրա հետևից։ Եվ երբ հասան սրբի խուցը, դեռ դարձյալ դուրս եկավ և հալածեց նրան՝ ի տես բոլորի։ Երբ մտան խուցը, տեսան սրբին՝ ծնկաչոք աղոթքի կանգնած և հոգին Աստծո ձեռքն ավանդելիս, իսկ հատակին այսպես էր գրված. «Ալեքսանդրիացիներ՛, ժամանակից առաջ մի՛ դատեք, մինչև որ գա Տերը»։ Եվ իսկույն դեռ թողեց այն մարդուն, որը բոլորի առաջ խոստովանեց, թե ինքն ինչ արեց սրբին, և թե նա ինչ ասաց իրեն։ Եվ այս ամենը հայտնեցին սրբասեր Հովհանն հայրապետին, որը ողջ ուխտի հետ միասին եկավ պատվելու սուրբ Վիտալիոսի մարմինը։ Երբ տեսավ հատակի գիրը, ասաց. «Հանուն Աստծո, ես՝ տառապյալ Հովհաննեսս, ազատվեցի. եթե ոչ՝ ապտակը, որ ստացավ այս թշվառը, ես էի ստանալու»։ Այնժամ բոլոր պոռնիկները, ովքեր հեռացել էին նրանցից, և ովքեր ամուսնացել և զգաստացել էին, մոմերով ու լապտերներով հուղարկավորում էին նրան՝ լալով, և ասում էին. «Կորցրինք մեր փրկությունն ու մեր ուսուցչին»։ Այդ ժամանակ բոլորին պատմեցին նրա վարքը, թե վատ ու ապիրատ գործերի համար չէր մոտնում իրենց մոտ, և որ իրենք երբեք չտեսան նրան պոռնկանալուց կամ գինի խմելուց, գիշերը գեթ երկու ժամով ննջելուց կամ իրենցից որևէ մեկին ձեռք տալուց։ Իսկ ոմանց մեղադրանքին, թե ինչու այդ մասին չէին ասում, որի պատճառով ողջ քաղաքը գայթակղվեց, պատմեցին այն կնոջ մասին, որը դիվահարվեց, և ասացին, թե այդ պատճառով են վախից լռել։ Երբ պատվով թաղեցին նրան, եկավ այն նույն մարդը, որը խրատվեց նրանից և բժշկվեց՝ հարգելու համար նրա հիշատակը։ Հետո նա կրոնավոր դարձավ Գազայի սուրբ Սերիդոնի վանքում, հավատքով վերցրեց սուրբ Վիտալիոսի խուցը և այնտեղ մնաց մինչև իր վախճանը։ Իսկ սրբասեր հայրապետը մեծապես գոհացավ Աստծուց, որ թույլ չտվեց իրեն մեղանչելու իր ծառա Վիտալիոսի հանդեպ, և շատերն օգուտ քաղեցին այդ պատմությունից՝ ընդունելով մենակյացներին, և զգուշանում էին նրանցից որևէ մեկին իզուր դատելուց։ Սուրբ Վիտալիոսի գերեզմանը բժշկություններ էր անում և հրաշքներ գործում, ում աղոթքով Տերը թո՛ղ պարգևի մեզ իր ողորմությունը։

75. Երկու մենակյացներ սպասավորության նպատակով շրջում էին Տյուրոսում: Երբ նրանցից մեկն անցնում էր փողոցով, մի պոռնիկ ձայն տվեց նրան և ասաց. «Ապրեցրո՛ւ ինձ, հա՛յր, ինչպես որ Քրիստոսն ապրեցրեց պոռնիկին»: Իսկ մենակյացը, բոլորովին չբաշվելով մարդկանցից, նրան ասաց. «Ե՛կ իմ հետևից»: Եվ բռնելով նրա ձեռքից՝

[illegible]

76. Մի մեծն ծեր՝ Հովհաննես անուշով, այսպիսի մի դեպք պատմեց.
«Ժամանակներ առաջ մի երիտասարդ եկավ ինձ մոտ և ինձ ասաց.
«Հանուն Աստծո, ընդունիր ինձ, քանզի կամենում եմ աղաչխարել».
«Հանուն Աստծո, ընդունիր ինձ, քանզի կամենում եմ աղաչխարել».

այդպէս տրտմած, թախանձելով ասացի նրան. «Ինչո՞ւ եկար այսպիսի զղջման, ասա՛ ինձ պատճառը, և Աստված կարող է օգնել քեզ»: Նա ինձ ասաց. «Արդարեւ, տե՛ր իմ, սաստիկ մեղավոր եմ»: Ես դարձյալ ասացի նրան. «Հավատա՛ ինձ, որդեյա՛կ, որքան շատ և բազմապիսի են մեղքերը, նույնքան շատ և բազմապիսի են նաեւ բժշկությունները. սակայն եթե ուզում ես բժշկվել, ճշմարտապէս ասա՛ ինձ քո բոլոր գործերը, և նրանց պատշաճող դեղերը կկիրառենք, քանզի այլ կերպ է բժշկվում պոռնիկը, այլ կերպ՝ մահապարտը, ուրիշ կերպ՝ կախարդը, այլ կերպ՝ զրպարտողը, այլ է ագահի բժշկումը, այլ է ռիսակալինը, այլ է գողինը և այլ՝ շնացողինը: Բոլոր ախտերը չէ, որ քո մեջ կան: Ինչպէս մարմնական հիվանդություններն են տարբեր՝ իրենց համապատասխան դեղամիջոցներով, նույնպէս և հոգեւոր ախտերը, տարբեր լինելով, տարբեր բժշկություններ ունեն»: Իսկ նա, հոգոց հանելով, կուրծքը ծեծելով, մեծ խռովքից հառաչանքներն ու արտասոււքները խառնած սրտի մեջ՝ չէր կարողանում պարզորոշ խոսել: Երբ տեսա, որ նա այսպիսի ծանր ու անտանելի տրտմության մեջ է և չի կարողանում իր գործած չար գործերը հստակորեն պատմել, նրան ասացի. «Լսի՛ր ինձ, որդեյա՛կ, փոքր-ինչ հավաքի՛ր մտքերդ և պատմի՛ր եղածը, և Քրիստոս կպարզւի քեզ իր օգնությունը, քանզի հանուն իր անճառ մարդասիրության և անչափ գթության, ամեն ինչ կրեց, և մաքսավորներին խոնարհաբար հաղորդակից եղավ, և պոռնիկից չխորշեց, և ավազակին ընդունեց, և մեղավորներին սիրելի եղավ. Նա Ինքը նաեւ քեզ կընդունի, որդեյա՛կ, ապաշխարությունից նվաղած և առ Նա դարձած անձդ, քանզի մեղավորի մահը չի ցանկանում, այլ նրա դարձն ու կենդանությունը»: Այնժամ, փոքր-ինչ հավաքելով իրեն և արտասուքները զսպելով, ասաց. «Տե՛ր աբբա, ամեն տեսակի մեղքերով լցվածս, երկնքին ու երկրին անարժանս, երկու օր առաջ լսեցի, որ Անտիոք քաղաքի նախարարներից մեկի դուստրը կուսության մեջ վախճանվեց և պատվական ու մեծագին հանդերձներով թաղվեց քաղաքից դուրս գտնվող գերեզմանում: Այս լսելով՝ իմ ոճրագործ սովորությամբ գիշերով գնացի գերեզման և մտնելով այնտեղ՝ սկսեցի մերկացնել նրան: Երբ բոլոր հանդերձները, մինչև իսկ ներքնաշապիկը հանեցի, որով ծածկված էր նրա մերկութիւնը, և թողեցի մերկ՝ ինչպէս ծնվել էր, և կամեցա ելնել գերեզմանից, մեռելը կանգնեց իմ առջև և ձախ ձեռքը մեկնելով՝ բռնեց իմ աջ ձեռքից և ինձ ասաց. «Ո՛վ դու մարդ, ինչի՞ համար էր պետք այսպէս մերկացնել ինձ, ինչպե՞ս չվախեցար Աստծուց, ինչպե՞ս անգիտացար դատաստանի հատուցման սպառնալիքը, ինչպե՞ս գթասիրութիւն չընկալ քո սրտի մեջ մեռյա-

[illegible]

77. Կյուրակոս անուհով ոմն մենակյաց եղբայր, որ Ալեքսանդրիա քաղաքից էր, մի քույր ուներ՝ Պարասկեա անուհով: Երբ մեռան նրանց

բաժին, և թե աշխարհում կա՞ մեկը ինձ հավասար: Եվ համառորեն յոթ օր աղաչելով Աստծուն՝ աներևույթ ձայն եկավ ինձ, թե՝ «Ալեքսանդրիայիում ապրող խաղամուլ և պոռնկապետ Սերգիի հետ է քո բաժինը»: Իսկ ես, սաստիկ տրտմած, ասացի իմ մտքում. «Վա՛յ քեզ, տառապյալդ Պյուռիոս, ահա այսքան տարի ծառայում ես Աստծուն այսպիսի խստակեցությամբ, և պոռնիկների վերակացուի հետ դասվեցիր»: Սակայն ամբարտավան մտքով՝ սատանայից եկած ձայն համարեցի այդ, որի պատճառով և երկմտանքի մեջ էի: Յոթ օր ևս աղոթք անելով՝ նորից լսեցի նույն ձայնը, որ ինձ ասաց. «Ասացի քեզ, որ Ալեքսանդրիայում պոռնկապետ Սերգիի հետ է քո բաժինը»: Այնժամ ինքս ինձ ասացի. «Եթե սա հաճո եղավ Աստծուն, ապա Նա թույլ կտա, որ ես տեսնեմ, թե ո՞վ է այդ Սերգին և ի՞նչ է նրա գործը»: Եվ վեր կենալով գնացի Ալեքսանդրիա, հարցուփորձ արեցի, և ինձ ցույց տվեցին նրան, որ կապելլայում նստած՝ պոռնիկների հետ դինարբուքով զվարճանում էր, իսկ պոռնիկներից ոմանք ներսուղուրս էին անում, քանզի նա նրանց բոլորի վերակացուն էր: Երբ մտա կապելլա, հարցրի, թե նա՞ է Սերգի անառակը: Եվ նա ասաց՝ ե՛ս եմ: Այնժամ նրան ասացի. «Կամենում եմ քեզ հետ ճաշել»: Նա ասաց. «Համեցի՛ր խաղաղությամբ»: Եվ հրամայեց բերել՝ ինչ կար կապելլայում, և ես այդքան տարիներ անց հարկադրված եղա հանուն Աստծո սիրո ամեն ինչին հաղորդ լինել՝ համարելով, որ եթե սա հաճո եղավ Աստծուն և ինձ հետ դասվեց, ինչո՞ւ չճաշակեմ սրա հետ: Եվ երբ զվարճացանք, նրան ասացի. «Տուն ունե՞ս»: Ասաց՝ այո՛: Ասացի. «Հիմա գնանք քո տուն, որովհետև բան ունեմ քեզ ասելու»: Իսկ նա իր մտքում դայթակղվեց, թե ես, միգուցե թշնամուց փորձվելով, կամենում եմ մեղքի մեջ ընկնել, և ստեպ-ստեպ ինձ նայելով՝ իր մտքում պարսավում էր ինձ և զարմանում, ինչպես որ հետո պատմեց ինձ, թե ինչպես, այսպիսի ծերության ու կրոնավորության մեջ լինելով, համակվեցի այդպիսի ախտով: Երբ գնացինք նրա տուն, ես աղոթք անելուց հետո ասացի նրան. «Հանուն Աստծո, պատմի՛ր ինձ քո վարքը, առանց խորշելու կամ քաշվելու, և թե՛ ինչ բարի գործ ես արել»: Իսկ նա, դրանից զարմացած, ասաց. «Մա՛րդ Աստծո, կապելլայում ինձ գտար պոռնիկների հետ ուտելիս, խմելիս և զվարճանալիս, քանզի իսկապես նրանց վերակացուն եմ, և առանց ինձ նրանցից ոչ մեկին ոչ ոք չի կարող մերձենալ: Ինձ են դիմում, և ես ում կամենում եմ՝ նրան էլ տալիս եմ, և դեռ այսքանից հետո, ինչպես ասում ես, կամենում ես իմ վարքի մասին իմանալ: Ահա ինքդ տեսար, այլևս ինչո՞ւ ես կամենում ինձնից տեղեկանալ»: Իսկ ես, առավել սաստիկ աղաչելով, երգվեցնում էի

նրան չծածկել ինձներից, եթե բարի բան է արել։ Ապա ինձ հասած ծայրի մասին պատմեցի նրան։ Այնժամ նա, Հիացած Աստծո մարդասիրու-
թյան վրա, հոգոց հանելով ասաց. «Թողությո՛ւն շնորհիր ինձ, եթե
այդպես է։ Հիշում եմ, որ մի օր սովորականի պես մտա կապելլա և մի
սաստիկ գեղեցիկ կին տեսա, որ կտավ էր դործում։ Ցանկացա նրան
և կապելուհուն ասացի. «Որտեղի՞ց է այս կինը»։ Նա ասաց՝ աչխինջ
քաղաքից։ Ես նրան ասացի. «Խոսի՛ր նրա հետ, որ ինձ հետ լինի»։
Ասաց. «Ձե՛մ կարող այդպիսի բան ասել նրան, որովհետև թեկուզ և
այժմ աղքատություն մեջ է, սակայն խիստ ազնվական է»։ Նրան ասա-
ցի. «Իսկ ինչո՞ւ է այդպիսի կարգի մեջ հայտնվել»։ Եվ նա ասաց.
«Դրա ամուսինը իշխանին պարտք է եղել հարյուր դահեկան, և երբ չի
կարողացել հատուցել, նրան բանտ է գցել, իսկ երկու որդիներին ծա-
ռայության է վերցրել։ Այժմ օր ու գիշեր շրջում է և աշխատում, որ
թերևս կարողանա ազատել նրանց»։ Այս լսելով՝ նրան ասացի. «Գնա՜
նրան ասա, որ եթե ինձ հետ լինի, ես կտամ հարյուր դահեկանը»։ Նա
նրան ասա, որ եթե ինձ հետ լինի, ես կտամ հարյուր դահեկանը»։ Նա
դարձյալ ասաց. «Ձե՛մ կարող, քանզի, ինչպես կարծում եմ՝ երբեք չի
համաձայնի, քանի որ սրտով սգավոր է»։ Ես նրան ասացի. «Թերևս
համաձայնի, իսկ եթե հՀամաձայնի, ոչինչ չես կորցնի»։ Եվ նա համա-
ձայնելով ինձ հետ՝ դնաց ասելու նրան։ Կինը հոգոց հանելով և ար-
տասվելով համաձայնեց՝ ասելով. «Որքան ժամանակ է՝ աշխատում եմ
օր ու գիշեր, որպեսզի ազատեմ նրանց, բայց չեմ հասնում դրան։ Ար-
դեն ձանձրացա և չգիտեմ՝ ինչ անեմ. կարծում եմ, որ մարդասեր
Աստված կների ինձ այս մի մեղքը՝ հանուն երեք հոգու, որովհետև
գիտեմ, որ մինչ այս՝ օտար տղամարդ չձանաչեցի, այլ հարկադրաբար
եմ մատնում իմ մարմինը մեղքի՝ հանուն նրանց»։ Երբ կապելուհին
էկավ և ինձ ասաց, թե՝ հանձն առավ, գնացի բերեցի հարյուր դա-
հեկանը և հաշվելով տվեցի նրա ձեռքը։ Նա մեծամեծ հառաչանքներով
արցունքներով վերցրեց, մտանք սենյակ, և աչքերը վեր բարձրաց-
ու արցունքներով վերցրեց, մտանք սենյակ, և աչքերը վեր բարձրաց-
ու արցունքներով վերցրեց, մտանք սենյակ, և աչքերը վեր բարձրաց-
ու արցունքներով վերցրեց, մտանք սենյակ, և աչքերը վեր բարձրաց-
ու արցունքներով վերցրեց, մտանք սենյակ, և աչքերը վեր բարձրաց-

—

երեք պոռնիկ էր վերցնում: Մի օր, երբ անցնում էր կուսանոցի մոտով, նրանցից մի քանի մանկամարդ կուլյսի տեսավ՝ պատուհանին կռթնած, և նրա ցանկությունից վառված՝ հրամայեց զինվորներին շրջապատել վանքը և ուշադիր հսկել, որպեսզի նրանցից ոչ ոք չփախչի: Ներս մտնելով՝ հաշվեց նրանց և գիտցավ, որ յոթանասուն հոգի են, հանձնեց ինձ և պատվիրեց՝ ասելով. «Ահա սրանք ձեռքիդ տակ են, ինչ կուզես՝ արա, և ամեն օր քանիսին պահանջեմ՝ կրեբես ինձ մոտ, մինչև որ յոթանասուն թիվը լրանա»: Երբ տեսա այս ամենը և լսեցի հրամայելը, մտքումս ասացի. «Վա՛յ ինձ՝ մեղավորիս. այս հրեշտակակերպ էակները այսքան տարի հանուն Աստծո պահել են իրենց կուսությունը, իրենց մարմինն են մաշել պահքերով, հսկումով ու ամեն տեսակ ճգնությամբ, որպեսզի իրենց անձերը սրբորեն կանգնեցնեն Երկնային Փեսայի առջև, իսկ այժմ իմ միջոցով պիտի կորցնեն այդքան ջանքն ու վաստակը՝ այսպիսի ապերասան գազանի կողմից պղծվելով: Քավ լիցի, ես այդպիսի բան չեմ անի»: Շատ խորհելուց և հնար չգտնելուց հետո, աղաչեցի Աստծուն՝ ինձ միտք շնորհել, որ մի ճար գտնեմ՝ ազատելու կույսերին այդպիսի պղծությունից: Ամենաողորմած Աստված գթալով՝ մտքումս մի բարի խորհուրդ գցեց, և վեր կենալով գնացի քաղաքի բոգերի մոտ և նրանց բաժանելով իմ ունեցվածքն ու դրամը՝ հազիվ կարողացա համոզել նրանց՝ մազերը կտրել և կրոնավորական զգեստ հագնել: Նրանց փակեցի վանքում և թողնելով այնտեղ՝ կույսերին դուրս հանեցի և ուրիշ տեղ թաքցրի: Եվ թշվառական իշխանին ամեն օր տալիս էի մազերը կտրած պոռնիկներին, մինչև որ յոթանասուն թիվը լրացավ, որից հետո այն չարափառն ու պիղծը հեռացավ քաղաքից: Այնժամ կույսերին դարձյալ վերադարձրի իրենց վանքը, իսկ մյուսներին ուզում էի արձակել, սակայն նրանք, տեսնելով մեր Քրիստոս Աստծո աղախի՛ններին ու հարսնացուներին, չկամեցան այնտեղից դուրս գալ՝ ասելով. «Եթե Աստված այս պատրվակով արժանացրեց մեզ հագնելու սուրբ կրոնավորության այս զգեստը, քա՛վ լիցի, որ մենք այսուհետև դառնանք դեպի այն պղծությունն ու մեր անձանց կորուստը»: Եվ մնացին նույն վանքում՝ սուրբ զգեստների մեջ՝ ապաշխարությամբ հաճո լինելով ամենագոր և գթաառատ Աստծուն»: Այս ամենը լսելով և առավել ևս փառավորելով Աստծուն, Ով միակ փրկիչն է Իրեն հուսացողների և ճշմարիտ հավատացյալների, նրան ասացի. «Արդարև, եղբա՛յր, թեև շատ վաստակ ունեմ, սակայն հասկացա, որ ոչ թե ինձ հավասար ես, այլ առավել ես ինձնից: Բայց դու աղոթի՛ր ինձ համար, որ ես իմ տեղը վերադառնամ»: Եվ նա ասաց. «Իմ Տիրոջով կաղոթեմ քեզ համար, որպեսզի վերադառնաս քո տեղը: Սա-

կայն, եթե քեզ հետ դասվեցի՝ ինչպես ասում ես, ապա քեզ հեմ թողնի, այլ քեզ հետ կգամ»։ Եվ աղաչեց ինձ՝ սպասել իրեն մեկ-երկու օր, և իր ունեցվածքը տալով աղքատներին՝ եկավ իմ հետևից և ինձ հետ բնակ- ունեցվածքը տալով աղքատներին՝ եկավ իմ հետևից և ինձ հետ բնակ- մա աղաչում եմ քեզ, որպեսզի երբ ելնի հոգիս՝ նրա կողքին ինձ դնես։ Այժմ դնա՛ և երեք օր հետո արի՛, որովհետև քեզ հետ կարևոր բան ունեմ խոսելու»։ Երբ երեք օր հետո վերադարձա՝ ըստ ծերի խնդրանքի, նրան առհավետ ննջած դտա, և թաղելով նրան աբբա Սերգիի կողքին, ինչպես ինքն էր պատվիրել, գոհացա Աստծուց այս սքանչելի հրաշքե- րի համար և վերադարձա՝ փառաբանելով Աստծուն»։

[illegible]

նոցը ուսն ի վար անփութորեն գցած, դարձրին իրենց երեսները՝ որպես սաստիկ մեղքից»։ Բայց իմ տեր և Աստծո սուրբ Նոնոսը սրտի աչքով նայեց նրան, հետո երեսն իջեցրեց ծնկներին և իր դողն ամբողջովին թրջեց արտասուքներով, ապա սաստիկ հառաչեց և իր հետ նստած եպիսկոպոսներին ասաց. «Տեսե՛ք, եղբայրնե՛ր, թե որքա՛ն ջանք է թափել այդ կինը երկրավոր բաների համար»։ Իսկ նրանք լուռ խոնարհվեցին և ոչ մի պատասխան չտվեցին։ Նա նորից երեսը դրեց ծնկներին, հառաչելով ծեծեց իր կուրծքը և ողջ մազեղեն պարեգոտը թրջեց արցունքներով։ Ապա դարձյալ ասաց. «Արդա՛րե, Աստված այս դեպքն իր առջև է դնելու Դատաստանի օրը՝ մեզ և մեր եպիսկոպոսունե՛ր, որքա՛ն ժամանակ է այս կինն անցկացրել իր առանձնասենյակում՝ լվանալով, սրբելով, մաքրելով ու պճնելով իրեն, պեսպես զարդարանքներով պճնագեղելով և սիրագործով հայացքով հայելու մեջ իրեն զննելով, որպեսզի իր բարեկամների առաջ դուրս գալիս՝ որևէ պակասություն չունենա իր հարդարանքի մեջ և տգեղ չերևա իրեն տենչացողների աչքին։ Այս ամենն արել է մարդկանց հաճոյանալու համար, որոնք այսօր կան և վաղը չեն լինի։ Իսկ ես, որ անմահ Փեսան և անապատական առաքաստն ունեմ երկնքում, Փեսան, որ իր պատվիրաններով զարդարվողներին անապականություն է տալիս՝ երկնավորներին մեծ բաժին պահած ունենալով, որ մտքով հասանելի չէ, «որ ո՛չ աչքը տեսավ, ո՛չ ականջը լսեց և ո՛չ մարդկանց սիրտը ընկավ, Աստված այն պատրաստեց իր սիրելիների համար» (Ա Կորնթ. Բ, 9)։ Էլ ի՞նչ ասեմ. մենք, որ խոստում ունենք՝ անքնին և անհաս Գեղեցկությունը տեսնելու, Ում սերովբեներն ու քերովբեներն իսկ նայել չեն կարող։ Այսպիսի խոստում ունենալով հանդերձ՝ ո՛չ պատրաստվում ենք, ո՛չ զարդարվում և ո՛չ էլ մեր տառապյալ հոգիների աղտեղությունն ենք մաքրում, այլ թողնում ենք սուգի և տխրության մեջ»։ Այս ասելով՝ վերցրեց ինձ և մեր խրճիթը վերադարձանք, և ընկնելով մի քարի վրա ու գետնին նայելով՝ սաստկապես լաց եղավ ու աղաչելով մեկ օրվա զարդարվելը հաղթեց իմ՝ տարիներով տքնությունը զարդարուն վարքը։ Ի՞նչ երեսով նայեմ Քեզ, Աստված իմ, կամ ինչպիսի՞ խոսքերով արդարանամ Քո առջև, Տե՛ր, Դո՛ւ, որ տեսնում ես գաղտնին ու ծածուկը. Տե՛ր, չեմ մատուցել հոգուս գեղեցկությունը Քո առաջ, Տե՛ր, ինչպես Դու ես պահանջում ինձնից, Աստված իմ։ Քո սոսկալի ու ահավոր սեղանի հանդեպ եմ կանգնած, սակայն ինձ չեմ զարդարել Քո կամքի համաձայն, Տե՛ր, Աստված իմ, որ անգոյություն-

[illegible]

և ծովի ջրերը ավելի նվազ են, քան դրանք, բայց հավատում եմ Աստ-
ծուն, որ իր մարդասիրությամբ վշտակից կլինի ինձ և թողություն
կտա իմ բազում մեղքերին»։ Եպիսկոպոսն ասաց նրան. «Ասա՛ քո
անունը»։ Նա ասաց. «Իմ ծնողներն ինձ Պելագեա են կոչել, բայց ան-
տիոքցիների քաղաքն ինձ Մարգարիտ կոչեց՝ իմ բազում զարգերի
պատճառով, որով զարգարում էր ինձ բանսարկուն իր վաճառատան
համար»։ Եպիսկոպոսն ասաց. «Քո ծննդյան անունով կկոչվես»։ Զեռ-
նադրեց նրան և կոչեց Պելագեա, կնքեց և օծեց սուրբ յուզով և տվեց
նրան մեր Փրկչի՝ Հիսուս Քրիստոսի Մարմինն ու Արյունը։ Ըստ հա-
վատի՝ նրան մայր եղավ տիկին Հռովմինա սարկավագուհին։ Եվ վերց-
նելով նրան՝ բարձրացանք վանք, որտեղ քույրերն էին։ Իմ հայր Նո-
նոսն ինձ ասաց. «Ե՛կ, տե՛ր սարկավագ, որ ուրախանանք Աստծո
հրեշտակների հետ, նաև ձեթ ճաշակենք եղած հրաշքների համար, որ
վերստին ծնվեց Քրիստոսի հարսը»։ Եվ մինչ ճաշակում էինք, եկավ
բանսարկուն՝ մերկ, ձեռքերը գլխավերևում կապված, աղաղակեց ու
ասաց. «Ո՛վ բռնություն ինձ՝ սրանից պատուհասվածիս ու ցնորվա-
ծիս. մի՞թե քեզ բավական չեղան երեսուն հազար հազարացիները,
որոնց դուրս բերիր իմ իշխանության տակից և մկրտեցիր Աստծո առ-
ջև, մի՞թե բավական չեղավ քեզ Հելիոպոլիս քաղաքը, որն իմն էր,
սակայն այդ քաղաքն էլ հափշտակեցիր իմ ձեռքից և մկրտելով՝ մա-
տուցեցիր քո Աստծուն և հույսս էլ կատարելապես կտրեցիր։ Ո՛վ
բռնություն ինձ՝ չար ալևորիս, որ դարչում եմ սրանից, այլևս չեմ
կարող համբերել քո նենգութուններին։ Անիծյա՛լ լինի այն օրը, երբ
ծնվեցիր երկրի վրա, խորտակեցիր ինձ և գողացար իմ հույսն ինձա-
նից»։ Եվ նորադարձը, և՛ սարկավագուհին, և՛ մենք բոլորս՝ եպիսկո-
պոսներով հանդերձ, տեսանք նրան, որ այս ամենն ասում էր աղաղա-
կելով ու ողբալով։ Բանսարկուն դարձյալ ասաց նորընծային. «Դու
ինչո՞ւ իմ հանդեպ արեցիր դա, ա՛յ տիկին Պելագեա, և դու էլ նման
եղար իմ Հուդային, որին փառքով ու պատվով էր պսակել իր Աստ-
ված, սակայն նա մատնեց նրան. նույնն էլ դո՛ւ ինձ արեցիր»։ Իսկ
հայր Նոնոսն ասաց Քրիստոսի սուրբ աղախնուն. «Պելագեա՛, սա-
տի՛ր դրան»։ Եվ Քրիստոսի գառը, խաչակնքելով իրեն, սաստեց նրան,
իսկ նա հեռացավ մեզանից։ Երկու օր հետո դարձյալ եկավ բանսար-
կուն և գտավ նրան, որ քնած էր իր հավատամայր սարկավագուհու
մոտ, արթնացրեց նրան և ասաց. «Տիկի՛ն Մարգարիտ, քեզ ի՞նչ արե-
ցի, մի՞թե չզարդարեցի քեզ ոսկով ու մարգարիտով, չբազմացրի՞ քո
արծաթը, ոսկին ու հանդերձները։ Աղաչում եմ քեզ՝ ասա ինձ՝ ինչի՞
համար ես նեղացել ինձանից. ես հաճույքով կկատարեմ քո կամքը,

[illegible]

քո աղոթքը և Տիրոջ վրա կեցես քո հոգսը, քանզի քո ջանքերով ու տքնությամբ Հես կարող ազատվել քո խուրհուրդներից, այլ՝ Աստծո ողորմությամբ: Քանզի մեր մարմինները մեր հանդերձներն են. եթե պահպանենք դրանք, բարվոք վիճակում կլինեն և կծառայեն մեզ, իսկ եթե անտես առնենք՝ կփտեն և կվերաշնչան: Եվ եղբայրը, լսելով ծերի խորհուրդը, այդպես արեց, և ոչ շատ օրեր անց վերացավ պատերազմը նրա սրտից, որովհետև ութեր իրենց չափով են տքնում, կարելիից ավելին կվաստակեն, քանզի հանդուգն վաստակը հաճո չէ Աստծուն:

96. Ոմն եղբայր ընկալ ղիվային պատերազմի մեջ և գնալով մի ծերի մոտ՝ նրան ասաց. «Այսինչ եղբայրները միմյանց հետ մեղանչում են»: Իսկ ծերը, գլխի ընկնելով, որ դեկից էր պատրվել, մարդ ուղարկեց և կանչել տվեց նրանց: Եվ երբ երեկո եղավ, մի խսիր փռեց նրանց տակ և մեկ ուրիշով ծածկելով նրանց երկուսին՝ ասաց. «Իսկապես սուրբ են Աստծո որդիները, քանզի ճանաչել տվեց և հաստատեց նրանց անբծությունը»: Սրա համար իր աշակերտին ասաց. «Այս եղբորը, որ զրպարտեց եղբայրներին, տա՛ր և առանձին փակի՛ր մի խցում, որովհետեւ նա իր անձի մեջ մեղքերի ախտն ունի, քանզի՝ ով դատի, բամբասի կամ կասկածի իր եղբորը՝ իր անձի մեջ ունի այդ նույն վնասակար ախտը, որն ուռճանալով՝ այդ նույն ախտը վերագրել է տայիս ուրիշին»:

97. Ոմն եղբայր ասաց ծերին. «Ի՞նչ անեմ, հա՛յր, որովհետև իմ խորհուրդներն ինձ խեղդում են»: Ծերը նրան ասաց. «Մայրը, երբ կամենում է մանուկին կտրել ստինքից, ստինքներին ցմախի (ջրակարոսի) հյուսթ է քսում, և երբ մանուկը ձգվում է՝ կերակրվելու, նրա դառնությունից փախչում է»: Եղբայրը նրան ասաց. «Եվ ո՞րն է այն ցմախը, որը պետք է խորհուրդների վրա լցնել»: Ծերն ասաց. «Մահվան և հավիտենական տանջանքների հիշողությունը»: Նույն եղբայրը այս խորհուրդների մասին հարցրեց մեկ այլ ծերի ևս: Ծերը նրան ասաց. «Ես երբեք դրանցից պատերազմի մեջ չընկա և չգիտեմ նույնիսկ՝ ինչ բան է դա»: Եղբայրը՝ խոցված նրա խոսքերից, գնաց մեկ այլ ծերի մոտ և ասաց. «Այսինչ ծերն այսպիսի բան ասաց ինձ, և ես խոցված զգացի ինձ, որովհետև բնությունից վեր էր նրա ասածը»: Ծերը նրան ասաց. «Այդ Աստծո մարդն անմտորեն չասաց քեզ այդ բանը, դնա՛, աղա՛-չի՛ր նրան, որ քեզ բացատրի դրա իմաստը»: Եվ եղբայրը դնաց նրա մոտ, ծնկի իջավ նրա առաջ և ասաց նրան. «Ների՛ր ինձ, հա՛յր, քանզի անմտություն արեցի և չհարցրի քեզ քո խոսքի իմաստի բացատրությունը: Հիմա աղաչում եմ, մեկնի՛ր ինձ, թե ինչպես ոչ մի անգամ պոռնկական խորհուրդներից պատերազմի մեջ չընկար»: Ծերը նրան

ասաց. «Այն ժամանակից ի վեր, ինչ ես կրոնավոր դարձա, երեք չհագեցած ո՛չ հացով, ո՛չ ջրով և ո՛չ էլ քնով, և քանի որ սրանց հոգսն ինձ միշտ սաստիկ նեղում է, սրանցից դուրս ուրիշ բաների մասին ես չեմ խորհում, որոնց մասին դու ասացիր»: Եղբայրը երբ լսեց այս, խիստ օգուտ քաղեց դրանից և շահած՝ դնաց ուրախությամբ:

[illegible]

տուփանքով էր համակված դեպի այս կուլյսը և հարմար պահ չէր գտնում գործելու այդ մեղքը: Օրերից մի օր ճանապարհ գնաց կուլյսի մայրը, և երբ զինվորը այդ տեսավ, որը վաղուց լրտեսում էր, մտավ տուն և բռնությամբ պղծեց նրան: Իսկ երբ այդ նենգավորը հեռացավ այնտեղից, աղջիկը մերկացավ իր կրոնավորական հանդերձից, պատառոտված նստեց մի խսիրի վրա ու դառնորեն լաց եղավ: Երբ մայրը եկավ և լսեց կատարվածի մասին, սկսեց սգալ, և աղպես ողբի ու կոծի մեջ մնացին բազում օրեր: Լսեցին այդ մասին նաև կուլյսերն ու եկեղեցու քահանաները և գալով նրա մոտ՝ մխիթարեցին և ասացին. «Քո կամքով չեղավ, մեղք չկա քեզ վրա»: Սակայն նա չէր լսում, ողբում էր ու ասում. «Ատեց և մերժեց ինձ Աստված, և ինչպե՞ս կրեմ այն կրոնավորական զգեստը, որն Աստված չկամեցավ: Մի՞թե Աստված չէր կարող խափանել այդ, սակայն ինձ անարժան համարեց. և ահա ես այսպես կմնամ մինչև մահ»: Եվ այդպես մնաց մինչև վերջին շունչը, և այդպես բարի ու գովելի զղջումով իր ողբն էր անում: Սա գրվեց նրա համար, որ եթե ակամա մեղքի համար այդպես անմխիթար ողբալ ու լացել է պետք մինչև մահվան օրը, ապա որքան առավել ևս պետք է ողբան և կոծեն անմխիթար սգով մինչև մահ՝ նրանք, ովքեր կամովին և հոժարությամբ տվեցին իրենց անձերն ցանկության մեղքին և ապականությանը:

111. Ոմն եղբայր, որ բնակվում էր անապատում, սաստիկ բռնա-
դատված լինելով պոռնիկության ցանկությունից, գնալիս՝ գտավ մի ին-
ձի որջ, մտավ ու մնաց այնտեղ վեց օր՝ առանց ճաշակելու և ասաց.
«Տե՛ր, Տե՛ր, եթե պղծությունը պիտի տիրի մարմնիս, ինձ կերակուր
դարձրո՛ւ այս ինձին, իսկ եթե ոչ՝ փրկի՛ր ինձ նրանից և լուծարի՛ր իմ
պատերազմը»: Եվ ինձը գալով՝ Հմտեցավ նրան, ապա ձայն լսվեց, որ
ասաց. «Դրան ներքինի՛ դարձրեք և թողե՛ք գնա»: Եվ նույն պահին
իսկ դադարեց պատերազմը, և նա վերադարձավ իր սենյակը:

112. Ոմն եղբայր, որ պոռնիկության պատերազմ ունեւ, գնաց ծերեքից մեկի մօտ և աղաչեց նրան՝ աղոթել իր համար, որպեսզի թեթևանա պատերազմը: Զգնեց ծերը յոթ օր՝ աղոթելով նրա համար և հարցրեց եղբորը, թե ինչպես է հիմա նրա վիճակը: Նա ասաց. «Ավելի սաստիկ է դարձել, հա՛յր, և բնավ չթեթևացավ»: Եվ ծերը խիստ զարմացավ, իսկ դէւը կանգնեց ծերի առջև և ասաց նրան. «Հավատա՛ ինձ, ծե՛ր, առաջին իսկ օրը, որ աղոթեցիր նրա համար առ Աստված, ես հեռացա նրանից, սակայն նա ինքն իր մեջ դե ունի և դրա պատերազմը իր որդորի ու որդվայնի մեջ է, իսկ ես այլևս չեմ պատերազմում նրա դեմ,

այլ ինքն՝ իր դեմ, քանզի անհադ ուտում է, ըմպում և ննջում, իսկ այդ պատերազմը բավական է նրան կոբստյան մատնելու համար»:

113. Սկիտեում մի եղբայր պոռնկության դէիրց սաստիկ պատերազմ՝
մի մեջ ընկավ և գալով՝ պատմեց ծերին։ Ծերը նրան ասաց. «Դու գնա՛-
Ալեքսանդրիայի Տասներկուսի վանքը և մտնելով այնտեղ՝ ընկի'ր Հայ-
րերի գերեզմանի վրա և ասա'. «Մեր հայրերի Աստված, օգնի'ր ինձ և
փրկի'ր այս պոռնկության փորճությունից», և, հուսամ ի Տեր, որ կա-
շատվես այդ փորճությունից»։ Եվ երիտասարդը, ծերի աղոթքն առած,
գնաց Տասներկուսի վանքը և արեց այն ամենն, ինչ պատվիրեց ծերը։
Երեք օր հետո դարձյաւ եկավ Սկիտե և ծերի ոտքերն ընկնելով՝ ասաց.
«Աստծո շնորհով և քո աղոթքով ազատվեցի պոռնկության դէիրց,
Հայր»։ Ծերը նրան հարցրեց. «Ինչպե՞ս և ի՞նչ կերպ»։ Եղբայրը պա-
տասխանեց. «Ինչպես որ դու պատվիրեցիր, Հայր, տասներկու անգամ
ծնրագրեցի և ընկնելով հայրերի գերեզմանի վրա՝ մի փոքր ննջեցի. մի
աղջիկ եկավ ինձ մոտ և ասաց. «Կրոնավո՛ր, ա՜ռ իմ այս օրհնությունը
և խաղաղությամբ գնա՛ քո սենյակը»։ Եվ երբ առա այդ օրհնություն-
ը, նույն պահին թեթևացավ իմ պատերազմը, իսկ թե ուրիշ ինչ առա՛-
նք գիտեմ»։ Եվ ծերն ասաց. «Այդպիսի համարձակություն ունի Աստծո
մոտ այն աղջիկը, որ մեռավ հանուն սրբության»:

114. Ոմն եղբայր ծերին հարցրեց ախտերի ու ցանկությունների մասին: Ծերը նրան ասաց. «Դրանք են, որ երգվում են Նաբուգոդոնոսորի լեզվով, քանզի եթե այն ժամանակ մարդիկ չլսեին երգերի ու պարերի ձայնը, չէին երկրպագի կուռքերին (Դան. Գ. 1-7): Այդպես էլ մարմնի ձայնը, չէին երկրպագի կուռքերին և նրան գլորում մարմնական մեղքերի մեջ, ախտերը՝ թուվում են հոգին և նրան գլորում մարմնական մեղքերի մեջ, և ինչպես մեկ կաթիլ օշինդրը դառնացնում է մի ողջ կարաս մեղր, և ինչպես մեկ կաթիլ օշինդրը դառնացնում է Աստծո արքայու-
այնպես և մեղքի մի փոքր համը մեզ արտաքսում է Աստծո թյուրից»:

115. Ոման ծեր ասաց. «Լուռ-թյունը, հեղու-թյունը և ոչնչի մասին-
չմտահոգվելը ծնում են սրբություն. ա՛յս պահիր մինչև մահ և կապ-
ըես: Հաց մի՛ կեր կնոջ հետ և մի՛ խոսիր նրա հետ, մի՛ բնակվիր երի-
տասարդի հետ և նրան սիրելի մի՛ եղիր, մի՛ մտիւր, նվա՛տի՛ր կամ ննջի՛ր
այն տանը, որտեղ երիտասարդ կա: Մի՛ թող քո աչքերը նայեն քո
մարմնին՝ հանդերձներդ փոխելու ժամանակ, այլ սաստի՛ր քո աչքե-
րին: Եթե մեկի կողմից հարկադրվես՝ երկու բաժակ զինին քեզ բա-
վական է, և մի՛ լուծարիր քո հոր պատվիրանները՝ մեկնումեկի պար-
տադրանքի պատճառով: Մի՛ բնակվիր այնտեղ, որտեղ մեղանչում են
Աստծո դեմ, մի՛ մոռացիր քո ծառայությունը, որպեսզի չընկնես քո

Թշնամիրեների ձեռքը: Նեղի՛ր քո անձը սաղմոսերգուԹյամբ և սիրի՛ր ամեն տեսակ վիշտ ու տառապանք, այնժամ կհնազանդվեն քեզ ախտերը, և քո անձը բնավ լավը ՀՀամարես, երբ բարի գործերի մեջ լինես, այլ Համարիր քեզ նվաստ, որպեսզի բարին Հհեռանա քեզանից, և այդ նվաստուԹյամբ ջանա՛ ողբալ քո մեղքերը: Եվ քո լեզուն էլ ե՛տ պահիր սուտ խոսելուց, քանզի սուտ խոսելը վանում է մարդուց Աստծո երկյուղը: Քո սրտի խորհուրդները հաճախ հայտնի՛ր քո հոգևոր հորը, որպեսզի Աստծո հովանին ծածկի քեզ, ջա՛նք Թափիր քո ձեռագործի վրա, և Աստծո երկյուղը կբնակվի քո մեջ»:

116. Պատմեցին, թե ոմն մենակյաց անապատում խայթվեց օձից և գնաց քաղաք՝ բժշկվելու։ Նրան իր տուն ընդունեց մի աստվածավախ ու սուրբ կին, որպեսզի բժշկի նրան։ Երբ օձի թուլյնից փոքր-ինչ ապաքինվեց, պոռնկության դեւը գարշելի ու խենեշ խորհուրդներ գցեց նրա սիրտը դեպի իրեն բուժող կինը, և մինչև անգամ ցանկացավ մերձենալ նրա հետ։ Կինը նրան ասաց. «Մարմինդ բժշկելու համար եկար այստեղ, հա՛յր. իսկ եթե հոգով մեռնես, ի՞նչ կշահես. մարմինն սպանող թուլյնից վախեցար, իսկ հոգին սպանող թուլյնից չե՞ս վախենում։ Չե՞ս հիշում քո տքնուկթյունները, որ կրեցիր անապատում հանուն քո հոգու փրկության, և քո պատվական կարգին է՞լ չես նայում։ Ինչո՞ւ մոռացար առ Աստված քո մշտական հառաչանքներն ու արտասուքները»։ Այսպիսի և սրա նման շատ այլ խոսքեր լսելով իմաստուն կնոջից՝ եղբայրը սաստիկ ամոթահար եղավ և կամեցավ փախչել, որովհետև ամոթից վեր չէր կարողանում նայել։ Երբ այն բարի կինը հասկացավ այդ, մխիթարեց նրան և ասաց. «Մի՛ ամաչիր դրա համար և մի՛ գնա, քանզի դեռևս քեզ բժշկվել է պետք։ Այդ խորհուրդը քո սուրբ մտքերի արգասիքը չէր, այլ թշնամու հնարքն ու նրա պատրանքն էր»։ Եվ բժշկելով նրան՝ արձակեց խաղաղությամբ, սրբությամբ՝ գնալու իր խուցը։ Դրա համար քա՛ջ և պատրա՛ստ պիտի լինենք ամեն ժամ, քանզի տե՛ս այն թուլացածին, որ ոչինչ էր համարել իր առաջին կարգը, որ ուներ, իսկ ով զգաստ է, չի գայթակղվի, այլ ուրիշներին էլ կփրկի սատանայի փորձուկթյուններից։

117. Մի մեծն ծեր տասներկու աշակերտ ուներ, և դիվական փորձության բերումով՝ նրանցից մեկը մեղքի մեջ ընկավ մի կնոջ հետ: Քանի որ վանքի մոտ էր նրանց գյուղը, ամեն գիշերային աղոթքից հետո գնում էր այնտեղ, անցկացնում էր նրա հետ և նախքան լուսանալը՝ վերադառնում էր իր խուցը, քանզի վաղ առավոտյան աղոթքի էին կանգնում: Այս բանն իմացան եղբայրները, իմացավ նաև հայրը, սա-

կայն սլաշտպանեց եղբորը մյուսներից և չհանդիմանեց: Բազում ան-
գամ եղբայրները դեմ դուրս եկան նրան և կռվեցին հոր հետ, սակայն
հայրը քաղցրությամբ հանդարտեցրեց նրանց և խրատելով ծածկեց
գործը: Գնաց դարձյալ եղբայրն ըստ սովորության և բավական երկար
մնաց այնտեղ: Արդեն լուսանում էր, երբ եղբայրը շտապելուց թողեց
իր սանդալներն ու կնոջ կոշիկները գցելով ոտքերը՝ վերադարձավ իր
խուցը: Երբ տեսավ ծերը, որ նա գալիս է, և ոտքերին էլ կանացի հո-
ղաթափեր են, գնաց նրա խուցը, իսկ եղբայրը կախել էր դրանք պա-
տից: Ծերը նախ լռեց, ապա եղբորն ասաց. «Ո՛ւր էիր, որդյա՛կ»: Իսկ
այդ. Ծերը նախ լռեց, ապա եղբորն ասաց. «Այսինչ տեղը»: Ծերը նրան
նա շփոթմունքի մեջ ստեց ու ասաց. «Եվ ո՛ւմ են այս կանացի հողաթափերը, որ կախված են քո
հարցրեց. «Եվ ո՛ւմ են այս կանացի հողաթափերը, որ կախված են քո
սնարի վերևում»: Երբ նա նկատեց, որ կնոջ հողաթափերն է բերել, որը
շտապելուց էջր նկատել, ընկավ նրա ոտքերն ու ասաց. «Թողությո՛ւն
տուր ինձ, հա՛յր, այլևս չե՛մ անի այդ բանը»: Ծերն ասաց. «Այսուհե-
տև զգուշ եղի՛ր քո հոգու համար, քանզի ի՞նչ շահ եղավ քեզ այդ
պղծությունից: Միայն ամոթ և նախատինք մարդկանցից՝ այստեղ,
իսկ այնտեղ՝ անշեջ հուր, արտաքին խավար և անքուն որդ: Որդ-
յա՛կ, սրանից հետո մի՛ թավալվիր այդ տիղմի մեջ և մի՛ անարգիր իմ
ծերությունը»: Այս բանից հետո Աստծո կամքով դադարեց եղբայրն
այդ մեղքը գործելուց և մեծ ճգնաժողով դարձավ: Եղբայրներն հարցրին
ծերին. «Ինչո՞ւ այդքան համբերատար եղար այս եղբոր նկատմամբ»: Ծերը
նրանց ասաց. «Տեսնում էի, որ դու, նրա ձախ ձեռքից բռնած,
ձեռքով է դեպի աշխարհ, իսկ ես բռնել էի նրա աջ ձեռքից և դեպի ինձ
էի ձգում, դու համար էլ չէի հանդիմանում, որպեսզի դեպի աշխարհ
էի ձգնա, մինչև որ Աստված հաճեցավ. այժմ ես նրա երկու ձեռքն էլ
բռնած ունեմ դեպի հավիտենական կյանք: Բարի է, որդյակնե՛ր, եր-
կայնամիտ լինել և աղոթել եղբոր համար, մինչև նա փորձության մեջ է,
առավել ևս ջերմորեն աղոթել առ Աստված, և Աստված իր մեծ գթու-
թյամբ կդարձնի նրա միտքը»:

118. Քաղաքում մի եպիսկոպոս կար, որը
չափ ծանրացավ նրա հիվանդութունը, որ մինչև պնգամ բժիշկերն
էլ թողեցին նրան, և նա կտորեց ապրելու հույսը։ Երբ այս մասին լսեց
մայրավանքի սարկավագուհին, թե եպիսկոպոսը մերձիմահ է, և բժիշկ-
ներն էլ թողեցին նրան, իր հետ վերցնելով երկու քույրերի՝ գնաց նրա
հոգու ավանդմանը ներկա գտնվելու։ Երբ տուն մտան, մայրապետը
նստեց նրա սնարի մոտ և խոսեց նրա հետ։ Քույրերը նստեցին ոտքերի,
մոտ, և քույրերից մեկը, ճեռքը մեկնելով, բռնեց եպիսկոպոսի ոտքը՝

ասաց. «Եթե քո մտքերը կապվեն այդ հերոսին, որով դու կարում ես, ապա իմ մտքերն էլ կկապվեն նյութական ինչ-որ բանի»:

24. Հայր Գելասիոս մենակյացի մասին ասում էին, թե երեսուն տարի բոլորովին մերկ և միայնակ շրջում էր անապատներում:

25. Հայր Եպրեսիոսն ասաց. «Նյութական ամեն բան քաշում-ձգում է դեպի ներքև, և ով որ սիրում է երկիրը, նա նաև նրա նյութն է սիրում: Ով դրա նյութը չի սիրում, եթե նույնիսկ հոգու կարիքների համար պետքական ինչ-որ բանի կորուստ ունենա, դարձյալ մեծապես ուրախ կլինի դրանից ազատվելու համար»:

26. Հայր Իսիդորոսն ասաց. «Ծանր, անխոհեմ և անչափ է նյութականի նկատմամբ սերը, որը բոլորովին հագեցում չունի և վերջին չափով չէ հասցնում հոգին: Պետք է ամենից առաջ փախչել դրանից, որովհետև եթե բնակվեց քո մեջ, կհաղթի քեզ և կորստյան կմատնի»:

27. Հայր Հուլիանոսի մասին ասում էին, թե յոթանասուն տարի բնակվեց մի փոքրիկ քարայրի մեջ և ոչինչ ձեռք չբերեց աշխարհիկ պիտույքներից, բացի մի մազեղեն հնացած փիլոնից, մի խորից և մի փայտյա թասից:

28. Հայր Կասիանոսը պատմեց, թե մի իշխան կրոնավոր դարձավ, բաժանեց իր ողջ ունեցվածքն աղքատներին և մի փոքր պահեց իր կարիքների համար, սակայն հանձն չառավ կատարյալ հնազանդություն, խոնարհություն, անընդունելություն և համաձայնություն՝ չունենալու անգամ անձնական մեկ ասեղ: Սրան մեծն Բալիսիոսն այսպես պատասխանեց. «Բո իշխանությունը կորցրիր, սակայն միանձնություն չգտար»:

29. Մի անգամ եղբայրները գնալով Սկիտե՝ Հայր Մակարիոսի մոտ, նրա տանը ոչինչ չգտան, բացի հոտած ջրից, և նրան ասացին. «Ե՛կ մեզ հետ, հայր, քեզ տանենք դյուղ, որպեսզի մի փոքր մխիթարություն առնես»: Ծերը նրանց ասաց. «Այդ դյուղում գիտե՞ք այսինչ մարդու հացի փուռը»: Ասացին՝ այո՛: Ծերն ասաց. «Գիտեմ և ես, և երբ կամենամ գալ՝ ինքս կգամ. ձեր առաջնորդության կարիքը ես չունեմ»:

30. Հայր Մեգեթոնի մասին ասում էին, թե երբ դուրս էր գալիս սենյակից և կամենում էր գնալ որևէ տեղ, ետ չէր դառնում տան դուռը փակելու, որովհետև այնտեղ ոչինչ չունեի, բացի մկրատից և արմավի տերևներից:

31. Մեկը հարցրեց ծերին և ասաց. «Ի՞նչ անեմ, հայր, որովհետև տառապում եմ իմ ձեռագործը վաճառելիս»: Ծերը պատասխանեց. «Բոլոր հայրերն էլ ձեռագործ էին վաճառում, և դա հոգուն վնաս չէ, սակայն դու մեկ անգամ գինը ցածր դի՛ր, և ով որքան կտա՝ առանց առարկության վերցրո՛ւ և չես տառապի, այլ հանգիստ կլինես»: Եղբայրը հարցրեց. «Իսկ եթե այլ տեղից ինձ անհրաժեշտ ձեռք բերեմ, պե՞տք է, որ թողնեմ ձեռագործը»: Ծերն ասաց. «Բնավ ձեռագործը չթողնես, այլ անխուով կգործես»:

32. Հայր Սիլովանի մասին ասում էին, թե նրա աշակերտները առանց նրա հրահանգի քանդեցին պարտեզի ցանկապատը և դեպի դուրս տանելով՝ ընդարձակեցին այն: Երբ ծերն այդ իմացավ, ուսին դեցեց իր մաղախը, դուրս եկավ նրանց մոտ և ասաց. «Աղոթե՛ք ինձ դեցեց իր մաղախը, դուրս եկավ նրանց մոտ և ասաց. «Աղոթե՛ք ինձ համար, եղբայրներ՛ր» և գնաց: Իսկ նրանք, երբ տեսան նրան այդպես, համար, եղբայրներ՛ր» և գնաց: Իսկ նրանք, երբ տեսան նրան այդպես, վազեցին ընկան նրա առջև և ասացին. «Ի՞նչ եղավ, հայր, ասա՛ մեզ»: Ծերն ասաց. «Ետ չեմ դառնա և ոչ էլ այստեղ կմնամ, եթե դուք չքանդեք պարտեզի ցանկապատը և չդնեք իր նախկին տեղը»: Եվ նրանք նույն պահին էլ այդպես արեցին:

33. Հայր Սիլովանեն ասաց. «Ես իմ Տիրոջն եմ ծառայում, իսկ իմ Տերը պատվիրեց ինձ և ասաց. «Դու տքնի՛ր իմ գործի մեջ, և ես կկերակրեմ քեզ, և դու ուրիշներից մի՛ խնդրիր որևէ բան»: Արդ՝ եթե աշխատեմ՝ իմ վաստակը կուտեմ, եթե չաշխատեմ՝ ուրիշների արած ողորմությունը կուտեմ»:

34. Մի եղբայր հարցրեց Հայր Սրապիոնին և ասաց. «Հայր, ինձ խրատական խո՛սք ասա»: Ծերը նրան ասաց. «Ի՞նչ ասեմ քեզ, եղբայր, որովհետև դու վերցրել ես սրբերի և այրիների ունեցվածքն ու լցրել քո պատուհանին» (որովհետև տեսավ, որ նրա պատուհանը լի էր գրքերով):

35. Հայր Սինկլիտիկոսին մեկը հարցրեց. «Հայր, բարի՞ է ընդհանրապես ոչինչ չունենալ», և նա ասաց. «Կատարելապես բարի է նրանց անընդունելությունը, ովքեր կարող են տանել այդ քանդի ովքեր այդպես են անում, մարմնական նեղություններ են կրում, սակայն նրանց հոգիները մեծապես շահում են և հանգիստ առնում: Ինչպես օրինակ՝ ամուր հանդերձն է, որ լվացվում է, ոտքով տրորվում, չուռ տրվում, քաշքշվում ու քամվում՝ և դրանից չի պատռվում, այդպես էլ անիջք անձը՝ իր վրա եկած փորձություններից առավել է ամրանում»:

և ինձնից խնդրեց այն քարայրը, և ես տվեցի նրան: Նրա անունն էր Անաստասիա: Եվ քսանութ տարի՝ մինչև իր մահը, ոչ ոք չիմացավ նրա մասին այն, ինչ իմացար միայն դո՛ւ: Ե՛վ թագավորը, և՛ Ալեքսանդրիայի պատրիարքը բաղում ցանկացողների էին ուղարկում, որ պեպղի գտնեն նրան և օրհնվեն նրանից, սակայն չկարողացան գտնել նրան: Կրոնավոր կանայք նույնպես մեծ բաղձանքով փնտրում էին նրան և չէին գտնում, քանզի Աստված ծածկեց նրան և պահեց մինչև մահ»:

41. Մի ծերունի բնակվում էր Ալեքսանդրիա քաղաքից դուրս՝ մի խցում: Այդ ծերունին սաստիկ ստամբակ էր և կարճամիտ: Եվ մի երիտասարդ, լսելով նրա մասին, պայման կապեց Աստծո հետ՝ խոստանալով. «Բոլոր չարիքների փոխարեն, որ գործել եմ, գնամ հանգրվանեմ ծերունու մոտ, ծառայեմ և հանգստացնեմ նրան»: Եվ գնալով՝ բնակվեց ծերունու մոտ, իսկ ծերունին հանապազօր անարգում էր նրան՝ որպես շան: Աստված տեսավ եղբոր համբերությունն ու խոնարհությունը, և Ծերի հետ բնակվելուց վեց տարի անց եղբայրը երազում տեսավ մի հսկայի, ով մեծ մագաղաթ ուներ, և ցույց տվեց նրան մագաղաթի կեսը ջնջված, իսկ մյուս կեսին դեռ գիր կար, և ասաց նրան. «Ահա կեսը, որ պարտք էիր, ջնջեց Տերը: Զա՛նք թափիր նաև մյուսների համար»:

Մոտերքում բնակվող մեկ այլ հոգևոր ծեր էլ կար, որ ամեն օր լսում էր, թե ինչպես էր այդ ծերը լրբաբար նեղում, անարգում ու տրտմեցնում եղբորը, և թե ինչպես էր վերջինս խոնարհվում, իսկ ծերը չէր հաշտվում նրա հետ: Եվ որքան հանդիպում էր երիտասարդին հոգևոր ծերը, որ դրացին էր, հարցնում էր նրան. «Ինչպե՞ս ես, որդյա՛կ, ինչպե՞ս անցավ այսօր, մի բան շահեցի՞ք արդյոք, մի բան ջնջեցի՞ք այն մագաղաթից»: Եվ գիտենալով, որ հոգևոր ծեր է, եղբայրը ոչինչ չէր թաքցնում նրանից, այլ ասում էր. «Այո՛, հա՛յր, շահեցի՜նք»: Իսկ եթե երբեմն թերի էր անցնում և չէր անարգում, չէր թքում երեսին կամ հալածում իր ծերը, երեկոյան եղբայրը լալով գնում էր հարևան ծերի մոտ և ասում. «Վա՛յ ինձ, աբբա՛, չար էր ինձ համար այս օրը, քանզի ոչինչ չշահեցի, այլ հանգստություն անցկացրի»: Վեց տարի անց ջնջեց եղբայրը, և հոգևոր ծերը հավաստեց, թե. «Տեսա նրան, որ բազում մարտիրոսների հետ համարձակություն Կանգնած էր և իր ծերի համար աղաչում էր Տիրոջն ու ասում. “Տե՛ր, ինչպես որ նրա միջոցով ինձ ողորմեցիր, ողորմի՛ր և նրան՝ հանուն քո գթության, որ ես եմ աղերսում նրա համար”»: Եվ քառասուն օր անց Տերն իր մոտ՝ հանգստյան վայր, առավ նաև ծերին: Ահա ինչպիսի՛ համարձակու-

Թյուլն ունեն նրանք, ովքեր հանուն Քրիստոսի համբերում են նեղու-
թյուններին:

[illegible]

43. Հայր Պիմենը և իր եղբայր Հոբը ապրում էին Եվրակիրա անապատում, և նրանց մայրը դեռաց նրանց տեսնելու: Երբ որդիներն իմացան, մտան եկեղեցի և փակեցին դուռը, իսկ մայրը ողորմազին ձայնով ու կարոտակեզ խոսքերով լաց էր լինում դրսում, իսկ նրանք լսում էին: Եվ Հոբը, գալով դռան մոտ, ասաց. «Ի՞նչ ես ուզում դու, կի՛ն, էին: Եվ Հոբը, գալով դռան մոտ, ասաց.

ցանց դրեցին տասներկու մղոն երկարությամբ և քառասուն մղոն խորությամբ, որպեսզի երբ որս գտնեն, քաշեն ցանցի մեջ և նիզակներով խոցելով՝ սպանեն: Ահա այս ցանցի մեջ հանկարծակի հայտնվեցին ծերն ու իր երկու աշակերտները: Եվ երբ տեսան նրանց՝ մերկ ու վայրենի, ծածկված իրենց մազերով, զարմացան և ապշահար նրանց նայեցին երկար ժամանակ, ապա հարցրին սուրբ ծերունուն. «Մա՞րդ ես արդյոք, թե որսի մի նոր տեսակ, ասա՛ մեզ»: Ասաց ծերը. «Մարդ եմ մեղապարտ և եկել եմ այստեղ՝ ողբալու իմ մեղքերը, և երկրպագում եմ կենդանի Աստծո Որդուն՝ Հիսուս Քրիստոսին»: Արքայի որդիներն ասացին ծերին. «Այլ աստված գոյություն չունի, բացի արեգակից և հրից, որ պաշտում ենք: Դու ևս շտապի՛ր նրանց երկրպագության գալու»: Երբ ծերը լսեց այս, ասաց նրանց. «Դրանք մեր Աստծո ստեղծածներն են, և դեերը ձեզ մոլորության մեջ են դցում դրանց վերաբերյալ, սակայն աղաչում եմ ձեզ, թողե՛ք այդ մոլորությունը, ճանաչե՛ք ճշմարտությունը և խոստովանե՛ք Աստծուն, Ով ստեղծեց երկինքն ու երկիրը և բոլոր արարածներին»: Իսկ նրանք ասացին. «Այն խաչյալին և մեռյալին ես ասում, թե ճշմարիտ Աստված է»: Մերն ասաց. «Այո՛, նրան եմ ասում ճշմարիտ Աստված, որ խաչվեց և ջնջեց մեղքը, մեռավ և սպանեց մահը: Նրան եմ հավատում՝ որպես ճշմարիտ Աստծո»: Իսկ նրանք խստագույնս տանջեցին նրան և սպառնացին այրել կրակի վրա: Եվ մեծամեծ տանջանքներից հետո սպանեցին նրա երկու երանելի աշակերտներին, իսկ ծերն Մելիսին շատ այլ տանջանքների ենթարկեցին և հետո կանգնեցրին իբրև նշանառության թիրախ, և երկուսով կանգնելով դեմից և հետևից՝ նետահարեցին՝ մեկը սիրտը, մյուսը՝ թիկունքը: Եվ երանելի ծերն Մելիսին ասաց նրանց. «Քանի որ խորհեցիք Քրիստոս Աստծո անպարտ ծառայիս արյունը թափել, վաղը այս ժամին՝ միևնույն պահին, ձեր մայրը անորդի կմնա, ձեր սիրուց կցամաքի, և դուք ձեր նետերով կմեռնեք՝ միմյանց խոցելով, և մեր արյունը ձեզնից կպահանջվի»: Այս ասելով՝ ննջեց երանելի ծերը՝ սուրբ Մելիսին, նահատակվելով վկայական մահով՝ հանուն Տեր Քրիստոս Աստծո: Հաջորդ օրը այնտեղից որսի ելան թագավորի որդիները, և ահա մեծ անապատից գալիս էր խրտնած մի եղջերու, որի հետևից երիվարներով ընկան եղբայրները: Որսը հայտնվեց նրանց մեջտեղում, և երկուսն էլ միաժամանակ արձակեցին նետերը և միմյանց սրտերը մխրճելով՝ սպանեցին իրար: Եվ նրանց վրա կատարվեց սուրբ նահատակ Մելիսի մարգարեությունը, որ անիծեց նրանց՝ ըստ Տիրոջից ստացած հայտնության:

[illegible]

բռնած քարը տվեցին լանջն ի վայր՝ մինչև լեռան ստորոտը, և նրան անշուկ գցեցին ճանապարհի վրա: Այդ ճանապարհով անցնում էին բյուրեխացի ուղևորներ, որոնք տեսան սուրբ ծեր Մարկելիոսին՝ արնաշաղախ ընկած ճանապարհի վրա, և հարցրին. «Ինչո՞ւ և ու՞ր ես արել այսպես»: Իսկ ծերը ոչինչ չհայտնեց նրանց, այլ միայն խնդրում էր, որ իրեն տանեն այն այրը: Նրանք տարան նրան իր այրը և նրանից օրհնվելով՝ գնացին: Իսկ գյուղի մարդիկ, երբ լսեցին, թե նա կենդանի է, գնացին այնտեղ, հայհոյեցին, նախատեցին և անարգեցին նրան: Բայց սուրբ ծերն իր վրա եկածը ոչինչ էր համարում և դոհանում էր Աստծուց՝ դեերի կողմից իր վրա եկած փորձանքների համար: Սաստիկ ամոթի, պատկառանքի ու նախատինքի մեջ ապրեց սուրբ ծերն իր այրում շուրջ մեկ տարի և միշտ աղերսում էր Աստծուն, որ թողու-թյուն չնորհի նրանց: Դրանից հետո տեսիլքի մեջ հայտնություն եղավ քահանայապետին, թե այդ ամենը դիվային պատրանք էր և կանանց աչքին էր երևացել, իսկ ծերը սուրբ է և ոչնչից տեղյակ չէ: Այդ կանայք և նրանց ամուսիններն այդ գիշեր դիվահարվելով՝ սկսեցին փրփրել և լլկվելով՝ թավալ տալ, որից էլ համոզվեցին գյուղի բոլոր բնակիչները, թե այն երևույթը դիվական էր եղել, որ տեսել էին այդ կանայք: Կանայք իրենք էին պատմում՝ մտաբերելով, թե իբրև ուրվա-տեսիլ մեկն էր խառնակվում իրենց հետ, և սրաթուխ անհետանում էր դեպի լեռնակողմը: Այնժամ մեծապես ցավելով և զղջալով՝ կոծում էին նրանք այն անպարտ սուրբ ծերին տանջելու և գանահարելու համար: Եվ ամենքը ողջ գյուղով՝ կանանց ու երեխաների հետ, վեր կենալով գնացին դեպի այրը՝ ծերից թողություն խնդրելու: Իսկ ծեր Մարկե-լիոսն իմանալով այդ՝ փախավ և չերևաց նրանց, և գնաց բնակվելու Նիտրա լեռանը, և այլևս նրանց չտեսավ և չխոսեց նրանց հետ: Իսկ գյուղի մարդիկ, երբ չգտան Աստծո մարդուն իր այրում, անմխիթար սգով վերադարձան այնտեղից իրենց գյուղը և միշտ սգում ու լաց էին լինում չար դեերից իրենց հետ պատահած փորձանքի համար և ամեն օր Տիրոջից թողություն էին խնդրում, որ մեղանչեցին սուրբ և անմեղ ծերունու հանդեպ՝ անողորմաբար գանահարելով նրան: Իսկ Մարկե-լիոս ծերն ասում էր ինձ. «Ասում եմ քեզ, հա՛յր Թեոփնա, եթե կա-մենում ես անխույժ մնալ և անսասան՝ բարու մեջ և խաղաղությամբ ավարտել քո կյանքը, քաղաքներին կամ գյուղերին, որտեղ կանայք և երիտասարդներ կան, երբեք մոտիկ մի՛ ապրիր, որովհետև գայթակ-ղեցուցիչ փորձությունները նրանցից են գալիս, իսկ ուրբեր կամենում են ազատվել այս ամենից, թո՛ղ փախչեն այն տեղերից, որտեղ նրանք են»»:

67. Ոմն եղբայր Հայր Պիմենին ասաց. «Ես ուր էլ գնամ, հա՛յր, Աստծուց օգնություն կգտնեմ, քանի որ փորձով գիտեմ, որ Հարածամ օգնում է ինձ»: Ծերն ասաց նրան. «Ովքեր ձեռքին սուր ունեն՝ մարդ օգնում է ինձ»: Ծերն ասաց նրան. «Ովքեր ձեռքին սուր ունեն՝ մարդ օգնում է ինձ»: Ծերն ասաց նրան. «Ովքեր ձեռքին սուր ունեն՝ մարդ օգնում է ինձ»:

68. Հայր Իսիդորեն Սկիտեում հավաքված եղբայրներին ասաց. «Դուք ճգնություն և տառապանքի համար չէ, որ հավաքվել եք այստեղ, ուստի ո՛չ վիշտ կա այստեղ և ո՛չ էլ տքնություն: Գնամ այստեղից այլ վայր, ուր կան վիշտ ու տքնություն, գուցե հանգիստ առնեմ հետո»:

69. Ոմն եղբայր հարցեց հայր Պիմենին և ասաց. «Ո՞ւմ է վերաբե-
րում խոսքը, որ գրված է. “վաղվա մասին հոգ մի՛ արեք” (Մատթ. 24)
34)»: Ասաց ծերը նրան. «Այս վերաբերում է ամեն մի հավատացյալ
մարդու, առավել ևս կրոնավորի, որպեսզի մենք մեր հույսը կապենք
Տիրոջ հետ և ոչ թե մեր հոգսերի, որովհետև ով ինչ ունի՝ ամենն էլ
Տիրոջն է: Այս վերաբերում է և նրանց, ովքեր փորձույթյան մեջ են
ընկնում, որպեսզի լքվելով՝ չվհատվեն, այլ միշտ ափսոսանքով և
օգնություն»:

70. Հայր Պողոս Գաղատացին ասաց. «Եթե կրոնավորը, որն իր սենյակում ունի բոլոր անհրաժեշտ բաները, դուրս գա հոգալու մեկ այլ բանի համար, նա դեռ ծաղրվի կարժանանա, որովհետև ավելորդ իրը, որ կրոնավորի մոտ կա, Աստուծոյ Հէ, այլ սատանայից է»:

71. Մի ծեր դնում էր վաճառելու իր մաղախները, և հանկարծակի
հարձակվելով դեւը՝ համբուցեց նրա ողջ ձեռագործը։ Իսկ երբ ծերը
տեսավ, որ դա գեւի արածն է, աղոթքի կանգնեց և ասաց. «Գոհանում
եմ քեզանից, Տե՛ր, որ վշտերից փրկեցիր իմ անձը»։ Չկարողացավ
դեւը համբերել ծերի խմաստությանը, ձայնեց և ասաց. «Ահա, այստեղ
են քո մաղախները, չա՛ր ծեր»։ Դեւ ամոթահար եղավ ծերի համբերու-
թյունից, քանի որ սա չնեղվեց ձեռագործը կորցնելուց, այլ ուրախա-
ցավ։ Ծերը, վերցնելով մաղախները, վաճառեց դրանք։

72. Ոմն ծեր ասում էր, թե աղքատ Ղազարոսը ոչ մի առաքինու-
թյուն չգործեց, այլ միայն՝ չորտնջաց Աստծուն, թե՛ իմ վշտերից
չփրկեցիր ինձ, այլ գոհությամբ կրեց իր վշտերը, և այն մեծահարուս-
տին ևս չբամբասեց. դրա համար Աստված ընդունեց նրան:

88. Ոմն եղբայր հարցրեց ծերին և ասաց. «Ինչպե՞ս կարելի է չբամբասել այն եղբորը, որ դառնում է դեպի աշխարհ»։ Ասաց ծերը. «Սրա համար պետք է որսորդի շների օրինակը վերցնել, որոնք ընկնում են նապաստակների հետևից։ Նրանցից մեկը, տեսնելով նապաստակին, հետևում է նրան և կանգ չի առնում, չի խորշում փշից, քարից կամ ջրից, չի կասեցնում ընթացքը, մինչև որ բռնի նրան։ Մյուս շները, տեսնելով նրա ընթացքը, մի փոքր վազում են՝ տիրոջը հաճելի լինելու համար, և ապա կանգ են առնում, որովհետև որսը չեն տեսնում, և դառնում են ետ՝ դեպի որսորդը. և նա է միայն սլանում, ով առաջինը տեսավ և հետևեց նրան։ Այսպես պետք է լինի նաև կրոնավորը, որ հետևում է Քրիստոսին, որպեսզի հոգարությամբ ընթանա նրա հետևից, և իր ընթացքին առաջնորդ ունենա Նրա խաչը, անտեսի աշխարհի բոլոր գայթակղությունները և շտապի, մինչև որ հասնի։ Այս ու այն կողմ չնայի ու չդատի իր եղբորը կամ չբամբասի, այլ միայն Նրա մասին խորհի, Ում փափագում է հասնել։ Իսկ ովքեր չեն հետևում Քրիստոսին և ոչ էլ նրա հետևից են ընթանում, նրանք են, ովքեր այս ու այն կողմ են նայում, եղբայրներին են քննում, բամբասում են նրանց և դատում»։

89. Ասաց ծերը. «Օրինակ՝ եթե ծառը ստեպ-ստեպ արմատախիլ ար-
վի և նորից տնկվի, չի կարող արմատակալել, նույնպես և թափառող
կրոնավորը չի կարող առաքինություն ձեռք բերել»:

90. Ոմն ծեր առանձին էր ապրում և շուտ-շուտ հիվանդանում էր: Եվ մի անգամ պատահեց, որ դրանից անցավ մեկ տարի, և նա չհիվանդացավ. տրտմեց սրա համար շատ խիստ և սկսեց լաց լինել ու ասել. «Արդարև մոռացավ ինձ Աստված և անտեսեց ինձ»: Որովհետև վշտերն ու մարմնավոր նեղությունները սրբում են հոգին և մերձեցնում են Աստծուն:

91. Ասաց ծերը. «Դու քեզ համար մարմնի հիվանդություն մի՛ փնտրիր, որպեսզի վհատվելով՝ չթերամտես, որովհետև եթե քո Տե-
րը կամենա ճնշել քո մարմինը, նա կհոգա քո մասին, դու ինչո՞ւ ես
մտահոգվում, և ոչ էլ կարող ես ապրել առանց նրա: Դու համբերի՛ր և
նրանից խնդրի՛ր այն, ինչ օգտակար է քեզ, և կփրկվես երկայնամտու-
թյամբ»:

92. Մի կրոնավոր կար՝ անդադրում ճգնող, և մի օր չարի պատրանքով ընկավ փորձուլթյան մեջ, քանզի կուրացան նրա աչքերը: Սակայն նա իր աղոթքներում Աստծուց բնավ լույս չխնդրեց իր աչքերին, այլ

խնդրեց համբերություն: Սրա համար Աստված վերատին լույս շնորհեց նրա աչքերին՝ ավելի պայծառ, քան առաջինը, որովհետև սիրեց նեղությունը, որով կատարելագործվում է համբերությունը, ինչն էլ հաճելի է Տեր Աստծուն, և որի համար շնորհում է բոլոր բարիքները և փառքը:

[illegible]

որտեղ իր հայրերի դերեզմանն էր, վեց ժամ մնաց այնտեղ՝ հսկելով, լաց լինելով և աղոթելով: Իսկ երբ տուն դարձավ, մեծ ողբ ու կոծի ձայն լսեց, քանզի գիշերը մահացել էին երկու մանուկներն էլ, և ողջ քաղաքը հավաքվել ու ողբում էր նրանց վրա: Եվ երբ տեսավ երկու անշունչ մանուկներին՝ միասին դրված փայտամածի վրա, մտավ իր սենյակը, Փրկչի պատկերի առջև ծուներ դրեց և արտասովելով ասաց. «Մերկ դուրս եկա իմ մոր որովայնից, մերկ էլ գնալու եմ երկրից: Տե՛րը տվեց և Տե՛րն էլ առավ, թո՛ղ հավիտյան օրհնյալ լինի Տիրոջ անու- նը» (Հոբ Ա 21): Իսկ երեխաների մայրն իր անձն էր պատառոտում և ասում. «Ի՛նձ էլ թաղեք իմ երեխաների հետ»: Հավաքվել էր ողջ քա-ղաքը, պատրիարքն իր միաբանության հետ նույնպես այնտեղ էր: Դուրս բերելով մանուկներին՝ տարան քաղաքից դուրս՝ Հուլիանոս վկայի եկեղեցին և թաղեցին իրենց հայրերի դերեզմանոցում: Եվ ո՞վ կարող է պատմել դառնաղի ողբն ու կոծը, որովհետև ողջ քաղաքն այնտեղ էր, և բոլորը ցավում էին մեկ մարդու նման: Իսկ Անդրոնի-կեին պատրիարքն իր հետ տարավ պատրիարքարան: Մայրը, սակայն, չկամեցավ իր տուն գնալ, այլ մնաց այնտեղ՝ Հուլիանոս վկայի եկեղե-ցում՝ երեխաների դերեզմանի մոտ, և շարունակում էր լաց լինել: Եվ ահա գիշերը նրան հայտնվեց սուրբ վկա Հուլիանեն՝ կրոնավորի տես-քով, և ասաց նրան. «Ինչո՞ւ չես թողնում, կի՛ն, որ ննջեն այստեղ եղողները»: Պատասխանեց Աթանասիան և ասաց. «Մի՛ բարկացիր ինձ վրա, Տե՛ր իմ, քանզի ցավազնած է իմ սիրտը, որովհետև երկու զավակ ունեի, և երկուսին էլ միասին թաղեցի այսօր»: Սուրբ վկան նրան ասաց. «Քանի՞ տարեկան էին նրանք»: Եվ նա ասաց. «Մեկը տասներ-կու, մյուսը՝ տասը»: Եվ Սուրբ վկան ասաց. «Ուրեմն ինչո՞ւ ես ողբում անմեղներին և սրբերին, և քո մեղքերը չես ողբում: Ասեմ քեզ, կի՛ն, անհնար է, որ մարդը մտնի կերակրատուն, և նրան ուտելիք չտան, այդպես կգան քո զավակները Քրիստոսի առջև՝ ընտիր հանդերձնե-րով, և կասեն նրան. «Տե՛ր և սո՛ւրբ, արգա՛ր դատավոր, զրկեցիր մեզ կյանքից, հիմա մի՛ զրկիր քո Արքայությունից»: Եվ Նա կտա նրանց»: Այս ասելով՝ հեռացավ կրոնավորը: Երբ Աթանասիան այս լսեց, մխի-թարվեց և ասաց. «Քանի որ իմ զավակները Երկնքի Արքայությունում են, ապա ինչո՞ւ ողբամ նրանց համար: Եթե նույնիսկ մինչև մահ ող-բամ, ի՞նչ օգուտ դրանից»: Վեր կացավ և փնտրեց կրոնավորին, բայց չգտավ, քանի որ եկեղեցու դռներն էլ փակ էին: Փնտրելիս մի ձայն լսեց խորանից, որ ասում էր. «Նա Հուլիանե վկան է, և ոչ թե մեկ այլ ծեր»: Այնժամ տեսիլքի վրա գոհությամբ ուրախացած՝ գնաց իր տուն, պատմեց Անդրոնիկեին տեսիլքը և ասաց. «Հավատա՛ ինձ, երեխաների

կենդանության ժամանակ ամեն օր կամենում էի քեզ ասել այս բանը,
բայց ամաչում էի, սպասում էի երեխաների մեծանալուն։ Քանզի ահա
տասը տարի է՝ ուխտել եմ Աստծուն։ Այժմ ասում եմ քեզ։ Լսի՛ր քո
աղախնուն և տա՛ր ինձ կանանց վանքը, որ կրոնավոր դառնամ և այն-
տեղ ողբամ իմ մեղքերը»։ Անդրոնիկեն ասաց նրան. «Քո այդ խոր-
հուրդը փորձիր յոթ օր։ Եթե այդ մտքին մնաս, կանենք այնպես, ինչ-
պես վայել է»։ Եվ Աթանասիան այդպես արեց. յոթ օր հետո եկավ և
նույնն ասաց։ Այնժամ Անդրոնիկեն կանչեց հայր Հովհաննեսին և
ասաց. «Մենք գնում ենք Երուսաղեմ՝ աղոթելու այնտեղի սուրբ վայ-
րերում։ Ահա քո ձեռքում է մեր ողջ ունեցվածքը։ Եթե մեզ վիճակվի
այնտեղ մեռնել, ինչ որ դու այստեղ անես մեզ հետ մեր ունեցվածքով,
Աստծո՛ւց վարձք ստանաս այստեղ և հանդերձյալ կյանքում։ Ուստի
կամենում եմ, որ սրանով շինես հիվանդանոցներ, հյուրանոցներ և
վանքեր՝ այս մեր տների տեղում»։ Եվ նրան հանձնեցին իրենց ողջ ու-
նեցվածքը, մի փոքր մաս վերցրին իրենց կարիքների համար, ինչպես
նաև՝ երկու գրաստ, և գիշերով դուրս ելան քաղաքից։ Եվ երբ ելնում
էին, նայեց Աթանասիան իրենց տանը, աչքերը դեպի երկինք հառեց և
ասաց. «Աստված, որ հրամայեցիր Աբրահամին ու Սառային՝ դուրս
գալ երկրից, ազգից և իրենց տանից, նույն ինքդ, Տե՛ր, առաջնորդի՛ր
մեզ Քո երկյուղով, քանզի հանուն Քո անվան բաց թողեցինք մեր տան
դռները, և Դու մի՛ փակիր Քո Արքայության դռները մեր առջև» (Ծննդ.
ԺԲ 1)։ Եվ երկուսով միասին գնացին Երուսաղեմ, աղոթելով չրջեցին
բոլոր ուխտատեղերը, բազում սուրբ կրոնավորների տեսան, օրհնվե-
ցին նրանցից և ողորմություն ավեցին բոլորին։ Եվ այնտեղից գնացին
Ալեքսանդրիա՝ սուրբ Մինայի տաճարը, որտեղ քահանաները պատ-
վով ընդունեցին նրանց։ Ժամը իննին, ելնելով վերնատան վանդակը,
Անդրոնիկեն նայեց քաղաքին, տեսավ, որ փողոցում մի կրոնավոր
կռվում էր մեկի հետ։ Անդրոնիկեն ասաց այն մարդն ասաց.
մա՛րդ, կռվում կրոնավորի հետ և նեղում նրան»։ Այն մարդն ասաց.
«Սա վարձով վերցրեց իմ գրաստը՝ Սկիտե գնալու համար, և ես դրան
ասացի՝ համաձայնիր գիշերո՞ւմ գնանք, որպեսզի չչոգենք», իսկ սա չի
ուզում գալ»։ Ասաց նրան Անդրոնիկեն. «Ունե՞ս այդ գրաստ»։ Եվ նա
ուզում գալ»։ Ասաց նրան. «Գնա այստեղ բեր, ես էլ վար-
ասաց. «Ունեմ, հա՛յր»։ Ասաց նրան. «Գնա այստեղ՝ սուրբ
Մինայում, մինչև ես ելնեմ Սկիտե, այնտեղ աղոթեմ, տեսնեմ սուրբ
Հայրերին և վերստին դառնամ այստեղ»։ Կինն ասաց նրան. «Ի՜նձ էլ
տար քեզ հետ»։ Պատասխանեց Անդրոնիկեն և ասաց. «Կինարմատը

Հի մտնում Սկիտե»։ Իսկ Աթանասիան արտասովելով ասաց. «Դու պատասխան կտաս Աստծո և սուրբ Մինայի առաջ, եթե չգաս և ինձ չմտցնես կանանց վանքը»։ Այնժամ, միմյանց հրաժեշտ տալով, բաժանվեցին։ Անդրոնիկեն բարձրացավ Սկիտե ու լեռան բոլոր վանքերի սուրբ հայրերին տեսավ։ Մեծ դժվարությամբ գնաց անապատ՝ հայր Դանիելի մոտ, և հազիվ կարողացավ տեսնել նրան և այս ամենը պատմեց նրան։ Ասաց նրան ծերը. «Գնա՛ և այստեղ բե՛ր քո կնոջը, և ես թուղթ կգրեմ, որպեսզի նրան տանես Թեբայիդա՝ սաբենեսացիների կանանց վանքը»։ Այնժամ Անդրոնիկեն արեց այնպես, ինչպես նրան ասաց հայրը։ Գնաց բերեց Աթանասիային ծերի մոտ, իսկ ծերը օրհնեց նրան և ուղարկեց կույսերի վանքը։ Վերադարձավ Անդրոնիկեն հայր Դանիելի մոտ և կրոնավորական կարգ վերցրեց, իսկ հայրը ուսուցանեց նրան կրոնավորական գործը, և տասներկու տարի Անդրոնիկեն մնաց ծերի մոտ։ Ապա Անդրոնիկեն խնդրեց ծերից, որ գնա Երուսաղեմ և աղոթի սուրբ վայրերում։ Եվ ծերը ողջունելով՝ աղոթք արեց ու արձակեց նրան։ Մինչ նա անցնում էր Եգիպտոսի սահմանով, նստեց մի փշապատ տեղում, որպեսզի սաստիկ տապից փոքր-ինչ շունչ քաշի։ Ահա Աստծո կամքով եկավ Աթանասիան, որը տղամարդու հանդերձ էր հագել, որովհետև նա ևս Երուսաղեմ էր գնում։ Եվ հայացքով զննեցին միմյանց. աղավինն ճանաչեց իր զույգին, սակայն Անդրոնիկեն չճանաչեց նրան, որովհետև նրա կանացիութունն ու գեղեցկութունը թորչոմած էին բազում ճգնություններից, և մաշկը ամբողջովին սևացած էր, և հնդիկի էր նման։ Ասաց նրան Աթանասիան. «Ո՛ւր ես գնալու, հա՛յր»։ Եվ նա ասաց. «Երուսաղեմ. գնում եմ Տիրոջ սուրբ վայրերը տեսնելու»։ Աթանասիան ասաց. «Ես էլ եմ այնտեղ ուղևորվում, և եթե կամենաս, միասին կգնանք և լուրջյամբ ընթանանք, որպեսզի ոչ մի բան չխոսենք իրար հետ»։ Անդրոնիկեն ասաց. «Այդպես էլ կանենք»։ Ասաց Աթանասիեն (քանզի այդ անունն էր վերցրել). «Դու հայր Դանիելի աշակերտը չե՞ս»։ Եվ նա ասաց՝ այո՛։ Եվ Աթանասիեն ասաց. «Եվ Անդրոնիկե չէ՞ քո անունը»։ Իսկ նա ասաց՝ այո՛։ Եվ Աթանասիեն ասաց. «Ծերի աղոթքը մեզ օգնակա՛ն լինի»։ Անդրոնիկեն ասաց՝ ամեն։ Եվ գնացին միասին։ Եվ գալով Երուսաղեմ՝ աղոթեցին բոլոր վայրերում, ապա դարձյալ գնացին Ալեքսանդրիա և բնավ չխոսեցին միմյանց հետ։ Ասաց Աթանասիեն հայր Անդրոնիկեին. «Եթե կամենում ես, միասին կբնակվենք»։ Եվ Անդրոնիկեն ասաց. «Կանենք՝ ինչպես ասում ես», քանզի ներքինի էր կարծում նրան, ապա ասաց. «Բայց ես նախ եղնեմ Սկիտե և իմ հորը հարցնեմ»։ Աթանասիեն ասաց. «Գնա՛, իսկ ես քեզ կապասեմ Տասներկուսի վանքում։

[illegible]

13. Ասաց ծերերից մեկը. «Մարդ կա՝ լռություն է պահում՝ ոչ թե առաքինությունից, այլ փառասիրությունից դուրզված, իսկ ով Աստծով է լռեցնում իրեն՝ դա՝ է առաքինություն, որովհետև Աստծուց են նրա շնորհները»:

14. Գնաց մի անգամ Նիկոպոլսի եպիսկոպոս Հայր Ադելփիոսը Հայր Սիսոյի մոտ՝ Հայր Անտոնի լեռը: Երբ պատրաստվում էր ելնել այնտեղից, նախքան ճանապարհ ընկնելը՝ Հայր Սիսոն նրանց առավոտյան նախաճաշ մատուցեց. պահքի օրեր էին: Երբ սեղան դրեցին, այդ պահին փարանացիք բախեցին դուռը: Եվ Հայր Սիսոն ասաց իր աշակերտին. «Մի քիչ փոխնդապո՛ւր տուր նրանց, քանզի հոգնած են»: Ասաց նրան Հայր Ադելփիոսը. «Պետք է՝ այդպես, հա՛յր, որպեսզի չասեն, թե Սիսոն առավոտյան ճաշակում է»: Ծերը նայեց նրան ու ասաց. «Գնա՛՛ւ տո՛ւր նրանց»: Եվ երբ տեսան փոխնդապուրը, նրան ասացին, թե օտար մարդիկ կան այստեղ, և ծերը ճաշակում է նրանց հետ: Եվ նա նրանց ասաց՝ այո՛: Իսկ փարանացիք սկսեցին տառապել և ասել. «Թող ների ձեզ Աստված, քանի որ ծերին ստիպեցիք ճաշակել այս ժամին. չգիտեք, թե հետո որքան պիտի ճզնի դրա համար»: Այս լսելով՝ եպիսկոպոսը ընկավ ծերի առաջ և ասաց. «Թողու՞թյո՛ւն չնորհիր ինձ, հա՛յր, քանի որ մարդկայնորեն խոսեցի, իսկ դու Աստվածափորի մարդուն. մարդկանց փառքը ոչինչ է և երբեք հաստատուն չէ»:

15. Սկյութացիների մասին ասում էին, թե երբ մեկն օգնում էր ընկերոջը և կատարում նրա գործը, դա էին դիտում որպես առաքինություն, այլ որպես մեղքի քաղվածություն: Ասում էին նաև, թե երբ գնում էին եգիպտոս և կամենում էին վերցնել հնձի վարձը կամ իրենց ձեռագործի գինը, յուրաքանչյուր ոք իր կարիքների չափն էր սահմանում՝ ըստ անհրաժեշտության, իսկ մնացածը տալիս էին այրիներին և որբերին: Հայր Հովհան Կարճահասակի մասին ասում էին, թե նա ամբողջն էր բերում՝ ասելով. «Իմ այրիներն ու որբերը Սկյութիա-յում են»:

16. Հայրերի մեջ կար մեկը՝ Ոսկորիոս անունով՝ մեծ և առաքինի ճգնավոր, որ բազում ճգնություններից կոճղի պես էր դարձել: Ոմն թագավոր լսեց նրա համբավը և կանչեց նրան, սակայն Ոսկորիոսը չկամեցավ գնալ նրա մոտ՝ ասելով. «Եթե ինչք և հարստություն է խնդրում ինձնից, չունեմ, որ տամ նրան. եթե ուզում է սպանել, պատրաստ եմ մեռնելու Տիրոջ անվան համար, կտրի՛ր գլուխս և տա՛ր

Նրան. իսկ եթե խրատ է խնդրում, պատշաճ չէ, որ խրատատուն գնա խրատավորի մոտ, այլ թող ի՛նքը գա և օրհնու[թյուն ստանա]»:

17. Հայր Պիմենն ասաց. «Սովորեցրո՛ւ քո սրտին պահել այն, ինչ ուսուցանում է քո լեզուն, և սովորեցրո՛ւ քո լեզվին խոսել այն, ինչ կա քո սրտում»:

Պատկանալիս հասցիներ երկրորդ թարգմանությունից

1. Մի եղբոր գովեցին Հայր Անտոնիոսի մոտ, իսկ նա փորձեց նրան, տեսնի՝ կարո՞ղ է համբերել արհամարհանքների: Երբ գտավ, որ չի կարող, ասաց նրան. «Դու նման ես գյուղի, որի երեացող կողմը զարդարված է, իսկ ներսը հափշտակված և գերված է ավազակների կողմից»:

2. Հայր Թեոդորոսի մոտ գնաց ոմն եղբայր և երեք օր այնտեղ մնալով՝ աղաչում էր, որ խոսք լսի նրանից: Սա բնավ չխոսեց նրա հետ և ոչ մի բան չասաց: Այն ժամանակ նա այնտեղից տրտմած դուրս եկավ: Ծերի աշակերտն ասաց նրան. «Հայր, ինչո՞ւ ոչ մի բան չասացիր նրան. ահա տրտմած գնաց»: Ասաց ծերը. «Վերջացրո՛ւ, եղբայր, ի՞նչ ասեի նրան, քանզի նա վաճառական էր և կամենում էր օտար բանի վրա հարստանալ, որովհետև ոչ թե ըմբռնելու համար էր կամենում խոսքն ուսանել, այլ՝ մարդկանց առաջ ձեռնալու»:

3. Մեկ այլ եղբայր զնաց հայր Թեոդորոսի մոտ և սկսեց մեծամեծ բաներից խոսել և քննել գործեր, որոնք ինքը բնավ չէր գործել: Ծերը նրան ասաց. «Դու ո՛չ նալին ես գտել, ո՛չ նալի ծախսն ես վճարել, ոչ էլ ծովն է մտել քո նալը, բայց կամենում ես դժվարամատչելի քաղաքը մտնել: Դու նախ գործի՛ր, հետո կխոսես»:

4. Հայր Մովսեսի մասին լսեց ոմն իշխան և գնաց Սկիտե՝ նրան տեսնելու։ Այդ մասին ոմանք տեղեկացրին ծերին, իսկ նա փախավ և գնաց դաշտ։ Եվ Հանդիպեցին նրան իշխանը և իր հեծյալները, մինչ գնում էր ծերը դաշտով, և ասացին նրան. «Ասա՛ մեզ, ծե՛ր, որտե՞ղ գնում էր ծերը դաշտով, և ասացին նրան. «Ինչո՞ւ եք փնտրում նրան, է՛ հայր Մովսեսի սենյակը»։ Ծերն ասաց. «Ինչո՞ւ եք փնտրում նրան, է՛ հայր Մովսեսի սենյակը»։ Եվ երբ իշխանը եկավ եկեղեցի, նրան ընդա- քանի որ նա մոլագար է»։ Եվ երբ իշխանը նրանց ասաց. «Լսեցի ես հայր Մով- ույս եկան եղբայրները։ Իշխանը նրանց ասաց. «Լսեցի ես հայր Մով- սեսի մասին և եկա տեսնելու նրան։ Մեզ Հանդիպեց մի ծեր, որ գնում

46. Մի ծեր պատմեց հետևյալը. «Անապատում խորքում մի ծեր էր բնակվում: Ոմն եղբայր վանքից գնաց նրան տեսակցելու: Ծերը նրան հարցրեց, թե ինչպե՞ս են եղբայրները: Եվ նա ասաց. «Ողջութեամբ են ձեր աղոթքներով, հա՛յր»: Եվ նա դարձյալ հարցրեց եղբայրներից մեկի մասին, որը բարի համբավ չուներ: Եվ նա ասաց. «Այն չար գործերից չի ազատվել, հա՛յր»: Իսկ ծերը, լսելով այս, ասաց. «Այդչափ լկտիացա՞վ եղկելին»: Եվ այս խոսքից անմիջապես հետո ծերը հափշտակվեց հոգով և ննջածի պես եղավ, և տեսիլքի մեջ տեսավ՝ ինքը կանգնած էր Գողգոթայի վրա և տեսնում էր մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսին՝ խաչից կախված, երկու ավազակների մեջտեղում: Եվ ասում էր՝ ջանում էի մոտենալ և երկրպագել Նրան: Եվ մինչ այս էի խորհում, լսեցի, որ Տերը բարձրաձայն հրամայում էր իր սուջևում նստած հրեշտակներին և ասում. «Դո՛ւրս հանեք դրան, քանզի հակառակ է ինձ, քանի որ նախքան իմ դատաստանը՝ դատեց իր եղբորը»: Եվ երբ ինձ հանեցին դուրս և բերեցին դռների մոտ, իմ փիլոնը կառչեց եկեղեցու դռնից և մնաց այնտեղ: Եվ ես մերկացած փախա այնտեղից և երկյուղից արթնացա նույն պահին: Եվ ասացի ինձ մոտ եկած եղբորը. «Չար եղավ այս օրն ինձ վրա»: Եվ նա հարցրեց ինձ. «Ի՞նչ պատճառով, հա՛յր»: Այնժամ պատմեցի նրան տեսածս և ասացի, որ իմ վրայից հանված փիլոնը Աստծո հովանին էր, որ վերցվեց իմ վրայից եղբորը դատելու համար, և ես զրկվեցի նրանից: Եվ վկա ունեմ փառաց Տիրոջը, որ դրանից հետո ես յոթ տարի մոլորված մնացի այն լեռան վրա, ամենևին հաց չճաշակեցի, չմտա հարկի տակ և ոչ էլ խոսեցի որևէ մեկի հետ, մինչև որ առաջին տեսիլքի նման նորից տեսա Տիրոջը, որ հրամայեց ինձ տալ իմ փիլոնն»: Ահա այս պատմեց երանելի ծերն իր մասին: Իսկ մենք, որ լսում ենք այս պատմությունը այսպիսի ծերից, ուրիշ ի՞նչ կարող ենք ասել, բացի միայն այս՝ եթե արդարը հազիվ է ապրում, հապա մեղավորն ու ամբարիշտն ո՛ւր կմնան (Ա Պետ. Դ 18): «Արդ,— ասաց ծերը,— ոչինչ այնչափ չի բարկացնում Աստծուն, և ոչինչ այնպես չի հեռացնում Աստծուց, որքան ընկերոջը դատելը, չարախոսելը և արհամարհելը: Եվ այնքան ծանրագույն մեղք է համարում Տերը ընկերոջը դատելը, քան ցանկացած այլ մեղք, որ ասում է. «Կեղծավոր, նախ հանի՛ր քո աչքից այդ գերանը և ապա հստակ կտեսնես» եղբորդ աչքից չյուղը հանելու համար (Մատթ. Է 5)»: Այս չափով Փրկիչը հավասարեցրեց գերանը չյուղին՝ եղբոր մեղքը՝ չյուղ և դատողի մեղքը գերան անվանելով: Իմացե՛ք, եղբայրնե՛ր, որ չկա ավելի չար և ծանրագույն մեղք, քան եղբորը դատելը, բամբասելը և

[illegible]

իջնում էի լեռից, նայեցի այս կողմ և տեսա մեկին, որ բերանքսիվայր պառկած էր»։ Եվ ընկավ Հայր Ալեքսանդրի ոտը նրա առաջ և ասաց. «Ես էի, Հայր, որովհետև ցավը տիրել էր ինձ»։ Ասաց նրան ծերը. «Ուրեմն այդ դո՞ւ եր, իսկ ես կարծեցի որ ես աշխարհական է, դրա համար հարցրի քեզ»։

13. Ասաց Հայր Դանիելը դարձյալ. «Երբ Հայր Արսենիոսը Սկյուլթիայում էր, այնտեղ մի մենակյաց կար, որ գողանում էր ծերերի կարասիները։ Եվ Հայր Արսենիոսը, կամենալով փրկել նրան և հանգստացնել ծերերին, տարավ նրան իր խուցը և ասաց նրան. «Ինչ էլ որ խնդրես, կտամ քեզ, միայն թե մի՛ գողացի՛ր»։ Եվ ավեց նրան ոսկի, հանդերձ, դրամ և այն ամենը՝ ինչ պետք էր նրան, իսկ նա այնտեղից գնալով՝ դարձյալ գողանում էր։ Այնժամ ծերերը տեսնելով, որ չի դադարում գողանալ, արտաքսեցին նրան այնտեղից։ Եվ ասացին ծերերը. «Եթե եղբայրների մեջ գտնվի մեկը, որ հիվանդություն տկարություն ունենա, պետք է համբերություն անես նրան և շահել, իսկ եթե գողանում է, պետք է արտաքսել այստեղից, քանի որ վնասում է իր հոգին և բոլոր նրանց, որ այստեղ են, գայթակղեցնում է»։

14. Պատմեց դարձյալ Հայր Դանիելը. «Մի անգամ մի քանի եղբայրներ գնում էին Թեբայիդա՝ կտավի համար, և ասացին՝ այս առիթով Հայր Արսենիոսին էլ տեսնենք։ Հայր Ալեքսանդրի ոտը, մտնելով նրա մոտ, տեղեկացրեց նրան և ասաց. «Եղբայրներ են եկել Ալեքսանդրիայից և կամենում են քեզ տեսնել»։ Ասաց նրան ծերը. «Իմացիր, թե ի՞նչ նպատակով են եկել»։ Եվ հարցնելով նրանց՝ լսեց, որ ասում էին. «Թեբայիդա ենք գնում՝ կտավի համար»։ Եվ ծերն ասաց. «Նրանք չեն տեսնի Արսենիոսի երեսը, քանզի ոչ թե ինձ համար են եկել, այլ՝ իրենց գործի։ Թող հանգստանան, ապա արձակի՛ր նրանց խաղաղություն և ասա՛, որ ծերը չի ուզում տեսնել ձեզ»։

15. Սյուղիանոսի աշակերտ Հայր Զենոնի մասին ասում էին. «Ի սկզբանե ոչ ոքից ոչ մի բան չէր կամենում վերցնել, և ովքեր բերում էին, տրտմած դարձյալ դուրս էին գալիս, քանի որ չէր ընդունում։ Ուրիշներն էլ գալիս էին նրա մոտ և կամենում էին վերցնել նրանից՝ որպես մեծ ծերից, բայց ոչինչ չունեին նրանց տալու, նրանք նույնպես գնում էին տրտմած։ Ծերն ասաց. «Այս ի՞նչ եմ անում, քանզի ովքեր բերում են՝ տրտմում են, և ովքեր խնդրում են՝ նրանք ևս տրտմում են։ Ահա թե ինչ պետք է անեմ. ով բերի՝ կվերցնեմ, և ով խնդրի՝ կտամ»։ Եվ այսպես վարվելով՝ հանգստանում էր և բոլորի կամքն էլ կատարում էր»։

16. Ագաթոնի աշակերտ Հայր Աբրահամը հարցրեց Հայր Պիմենին և ասաց. «Ինչո՞ւ են դեերը մշտապես կռվում ինձ հետ»։ Ծերն ասաց. «Քեզ հետ կռվում են, բայց մեզ հետ չեն կռվում, որովհետև նրանց կամքն ենք կատարում։ Մեր կամքերը դեեր են դարձել և նեղում են մեզ, որպեսզի այն կատարենք։ Սակայն կամենո՞ւմ ես իմանալ, թե ում հետ են պատերազմում դեերը. նրանք պատերազմեցին Մովսեսի և նրա նմանների հետ, իսկ մեզ հետ մեր կամքն է պատերազմում»։

17. Մի անգամ Սկյուլթիայում ծերերը ճաշակում էին միասին։ Հայր Հովհաննես Կարճահասակն էլ էր նրանց հետ։ Երեցներից մեկը վեր կենալով կծով ջուր մատուցեց նրանց, որ խմեն, սակայն ոչ մեկը չկամեցավ նրանից ջուր վերցնել, բացի Հովհաննես Կարճահասակից։ Եվ զարմացան նրա վրա և ասացին. «Ինչպե՞ս դու՝ ամենքից կրտսեր, Համարձակվեցիր վերցնել երեցից ջուր և ըմպել»։ Հայր Րաֆույնդ, համարձակվեցիր վերցնել երեցից ջուր և ըմպել։ Հայր Հովհաննեսն ասաց նրանց. «Երբ վեր եմ կենում մեկին ջուր տալու, ուրախանում եմ, որ բոլորն ըմպում են, որպեսզի վարձ ստանամ։ Արդ, ես նրա համար վերցրի, որ նրան վարձք լինի, և Հտրտմի՛ իրենից ջուր չվերցնելու պատճառով»։ Երբ նա այս ասաց, բոլորը զարմացան նրա դատողության վրա և օգուտ քաղեցին դրանից։

18. Երկու եղբայրներից կրտսերն ավելի շուտ էր ստանձնել մեկ կեցություն կարգը, քան ավագ եղբայրը, որ երեց էր։ Երբ Հայրերից մեկը եկավ նրանց մոտ, նրանք բերեցին ջրի կուժը, և կրտսերը մոտեցավ, որ լվանա ծերի ոտքերը։ Ծերը, բռնելով նրա ձեռքից, հեռացրեց ցավ, որ լվանա ծերի ոտքերը։ Ծերը, բռնելով նրա ձեռքից, հեռացրեց մի կողմ, և ավագը լցրեց ջուրը։ Ծերը գտնվող եղբայրներն ասացին ծերին. «Կարգի մեջ կրտսերն առաջինն է, Հայր»։ Ծերը նրանց ասաց. «Ես վերցնում եմ կրտսերի ավագությունը և տալիս եմ երեց եղբորը»։ Եվ ծերն այս արեց այն բանի համար, որ կրտսեր եղբայրը չհպարտանա ավագ եղբոր վրա և չկորչի։

19. Մի անգամ մենակյացները Եգիպտոսից իջան Սկյուլթիա։ Գնալով ծերերի մոտ՝ տեսան, որ նրանք երկարաձիգ պահքից հետո արագ արագ ուտում էին սովից, և գայթակղվեցին։ Եվ երեցն իմանալով այդ կամեցավ լուսավորել նրանց միտքը, եկեղեցում քարոզեց ժողովրդին և ասաց. «Պահեցողություն արեք, եղբայրներ, և առավել երկարաձիգ ձեռք պահեք ու ճգնությունը»։ Իսկ եգիպտացի եղբայրները ուզեցին ձեռք պահել, սակայն նրանց չարձակեց։ Եվ երբ պահեցին առաջին զուգ էին գնալ, սակայն նրանց չարձակեց։ Եվ երբ պահեցին առաջին օրը, ցնորվեցին, որովհետև նրանց պատվիրեց երկուսից օր պահել, իսկ նրանք, որ բնակվում էին Սկյուլթիայում, պահում էին ողջ շաբաթը։ Եվ երբ եկավ շաբաթը, եգիպտացիները նստեցին ճաշակելու

դասերը ինն են, իսկ երեքը եռյակի մեջ սուրբ Երրորդությունն է, որը և՛ գլուխը, և՛ պսակն է երանությունների»:

70. Հարց տրվեց Զենոնին, թե ի՞նչ է նշանակում Հորի այն խոսքը, թե. «Անգամ երկինքը Նրա առաջ անարատ չէ (Հոր ԺԵ 15)»: Պատասխանեց ծերը. «Որովհետև միայն Աստված է կատարյալ և սուրբ, և արարածներից ոչ մեկը չի կարող հավասարվել Աստծո սրբությանը»:

71. Հարցրեց Հայր Պիմենը Հայր Հովսեփին և ասաց. «Եթե չար խորհուրդ այցելի ինձ, ի՞նչ անեմ. ընդդիմանա՞մ՝ նախքան ներս մտնելը, թե՞ թույլ տամ ներս մտնի»: Ասաց ծերը նրան. «Թո՛ւյլ տուր նախ ներս մտնի, հետո պայքարի՛ր դրա դեմ»: Եվ երբ վերադարձավ Սկիտե և նստեց իր խցում, եկավ ոմն ծեր թեբայեցի և ասաց եղբայրներին. «Հարցրի Հայր Հովսեփին և ասացի՝ եթե աղտեղի խորհուրդ այցելի ինձ, թողնե՞մ ներս մտնի: Եվ նա ասաց. “Բնավ թույլ չտաս մերձենա քեզ և չթողնես ներս մտնի, այլ իսկույն հեռացրու քեզնից”»: Եվ երբ լսեց Հայր Պիմենը, թե այսպես ասաց Հովսեփը այն թեբայեցուն, իսկույն վեր կացավ և գնաց Պանեփուտ՝ Հայր Հովսեփի մոտ, և ասաց նրան. «Հա՛յր, ես քեզ պատմեցի իմ խորհուրդները, և դու ինձ ուրիշ պատասխան տվեցիր, իսկ թեբայեցի եղբորը՝ ուրիշ»: Ասաց նրան ծերը. «Դու գիտես, որ ես քեզ սիրում եմ»: Եվ նա ասաց. «Այո, այդպես է»: Եվ ծերն ասաց. «Դու ինքդ ասացիր՝ ինչպես քո անձին կասեիր՝ այդպես և ինձ ասա»: Պատասխանեց Հայր Պիմենը և ասաց. «Արդարեւ այդպես է»: Ասաց ծերը. «Արդ, ես քեզ ասացի՝ ինչպես իմ անձին. եթե թողնես ներս մտնի այդ խորհուրդը և պատերազմես նրա դեմ, առավել զորավոր և հաղթող կլինես: Սա կատարյալների և փորձվածներին ուղին է: Իսկ անփորձներն ու տկարները բնավ չպետք է թույլ տան, որ աղտեղի խորհուրդները մոտ գան, այլ պետք է իսկույն փախուստ տան դրանցից և հեռու վանեն իրենցից»:

72. Հարցրեցին ծերին, թե ինչպե՞ս է, որ ոմանք այդքան հեշտություններ են կատարում Աստծո գործերը, իսկ ոմանք չեն կարողանում: Նա պատասխանեց. «Ովքեր կարևոր են համարում Աստծո գործերը, իսկ աշխարհիկ գործերն՝ ավելորդ, նրանք հեշտություններ են կատարում, իսկ ովքեր երկրավոր գործերն են կարևոր համարում, դժվարություններ են կատարում Աստծո գործերը: Դրա համար ասաց Տերը. “Թե՛րա հավատնե՛ր, նախ խնդրե՛ք երկնքի Արքայությունն ու նրա արդարությունը, և այդ բոլորը Աստված ձեզ ավելիով կտա” (Մատթ. 23)»:

73. Հայր Հովսեփն ասաց. «Ողորմության տարբեր տեսակներ կան. ոմանք այն անում են տան բարգավաճման և զավակների ողջության համար, ոմանք էլ՝ Աստծո Արքայության համար, սակայն չպետք է վատ բաներից կամ վաշխից ողորմություն անեն, որից վարձք չեն ստանա: Եվ հետո ասաց. «Եթե ճշմարիտ ասացի, թո՛ղ ճեղքվի այս վեմը»: Եվ վեմը ճեղքվեց յոթ մասի:

74. Մեկը հարցրեց Հայր Պիմենին. «Եթե ժառանգություն ստանամ, ինչպե՞ս վարվեմ»: Նա ասաց. «Եթե եկեղեցուն տաս, դարձյալ դու կուտես այն, եթե ազգատոհմիդ թողնես, վարձք չես ստանա. ավելի լավ է՝ վաճառես և տաս աղքատներին»:

75. «Եթե քեզ մոտ գա Հայհոյության դեռ», — ասաց ծերը, — «դու ասա. «Ես այդ չեմ կամենում, թող քո գլխին գա, և քեզնից վրեժ առնի Տերը»: Ավելորդ ցավ մի՛ հավաքիր»:

76. Ասաց ծերը. «Եղբոր վրա բարկանալը դատապարտելի է՝ թեկուզ աչքդ էլ հանի, միայն թե չհեռացնի քեզ Աստծուց»:

77. Հարցրին ծերին, թե՛ ի՞նչ է նշանակում ասել չարը: Պատասխանեց. «Նշանակում է՝ ատել եղբոր մասին չարախոսելը և արդարացնել նրան»:

78. Ծերին հարցրին. «Ո՞վ է, որ ասում է. “Տերն է իմ բաժինը (Սաղմ. ԺԵ 5)”»: Նա ասաց. «Սուրբ Հոգին է ասում, քանզի ով սուրբ է սրտով, նա միայն կարող է ասել»:

79. Մի օտարական ասաց ծերին. «Կամենում եմ գնալ իմ երկիրը»: Ծերն ասաց. «Իմացի՛ր, եղբա՛յր, որ օտար երկիր գնալիս՝ Աստված քեզ առաջնորդ է, իսկ քո երկիրը գնալիս՝ հակառակը»:

80. Հարցրին ծերին. «Ինչպե՞ս կարող եմ Աստծո երկյուղն ունենալ»: Պատասխանեց. «Խոնարհությամբ և աղքատությամբ»:

81. Սուրբ Կյուրեղ Ալեքսանդրացուն հարց տրվեց մենակյաց և բազմակյաց եղբայրների մասին, թե ո՞րն է ավելի լավ: Նա ասաց. «Մովսեսի և Եղիայի միջև տարբերություն չկա, քանզի երկուսն էլ հաճելի եղան Աստծուն»:

82. Մի կրոնավոր սուրբ Մինայի տոնին աշխատում էր: Մեկ այլ եղբայր նրան տեսնելով՝ ասաց. «Մի՞թե այսպիսի օրով կարելի է աշխատել»: Նա պատասխանեց. «Սուրբ վկան այս օրը չարչարանքներ

վեղացնի, Աստված երեք օրում կընդունի նրա ապաշխարությունը և թողություն կտա նրա մեղքերին»:

106. Ծերին հարցրին. «Ո՞րն է մենակյացի գործը»: Նա ասաց. «Ընտրության արվեստը»:

107. Ոմն եղբայր գնաց հայր Մակարիոս Եգիպտացու մոտ և ասաց նրան. «Հայր, ինձ խո՛սք ասա, որով ապրեմ»: Հայրն ասաց. «Գնա՛ գերեզմանոց և անարգի՛ր մեռելներին»: Եվ նա գնալով՝ անարգեց, հայհոյեց և քարկոծեց մեռելներին, և վերադառնալով՝ պատմեց ծերին: Ծերն ասաց. «Ոչ մի բան չխոսեցի՞նք քեզ հետ»: Պատասխանեց՝ ոչինչ: Ասաց. դարձյալ ծերը. «Վաղը գնա՛ և փառաբանի՛ր նրանց»: Եվ եղբայրը գնալով՝ փառաբանեց նրանց և ասաց. «Ո՛վ առաքյալնե՛ր, մարգարենե՛ր և սրբե՛ր»: Եվ գալով ծերի մոտ՝ ասաց՝ փառաբանեցի: Ծերը հարցրեց. «Ոչ մի պատասխան չտվեցի՞նք»: Ասաց՝ ո՛չ: Ծերը նրան ասաց. «Տեսա՞ր՝ որքան պատիվ տվեցիր նրանց, և քեզ չխեցին, և որքան անարգեցիր նրանց, բայց պատասխան չտվեցին: Այդպես էլ դու. եթե կամենում ես ապրել, եղի՛ր մեռելի պես, մարդկանց անարգանքին և փառաբանությանը վերաբերվիր՝ ինչպես մեռելը, և կկարողանաս ապրել»:

108. Մեկը հարցրեց ծերին. «Ինչո՞ւ եմ ստեպ-ստեպ ձանձրանում»: Նա պատասխանեց. «Որովհետև չես տեսնում առաջիկա ճանապարհի երկարությունը»:

109. Մի անգամ հայր Անտոնն ասաց, թե կգա ժամանակ, երբ մարդիկ կխեղադարվեն, իսկ թե մեկին տեսնեն չխեղադարված՝ կհարձակվեն նրա վրա՝ ասելով՝ դու խեղադար ես, այն պատճառով, որ նա նման չէ իրենց:

110. Հարցրեցին ծերին. «Որտեղի՞ց են գալիս պոռնկության խորհուրդները»: Եվ նա ասաց. «Շատ ուտելուց և շատ քնելուց»:

111. Հայրերից ոմանք պատմեցին մի մեծ սրբի մասին, թե երբ որևէ մեկը գալիս էր նրան բան հարցնելու, մեծ հոգարությամբ ասում էր. «Ահա Աստծո կերպարանք եմ առնում և նստում եմ դատաւորական աթոռին: Ի՞նչ ես կամենում, որ անեմ քեզ համար: Եթե ասես՝ ողորմի՛ր ինձ, Աստված քեզ ասում է. «Եթե կամենում ես, որ քեզ ողորմեմ, դու էլ քո եղբո՛րը ողորմիր, և ես քեզ կողորմեմ: Եթե կամենում ես ներում գտնել, դու էլ քո մերձավորի՛ն ներիր»: Մի՞թե անիրավու-

թյուն կա Աստծո մոտ. բնա՛վ, այլ մենք ենք անիրավ, որովհետև եթե կամենանք ապրել, կապրենք»:

112. Հարցրին ծերին, թե ի՞նչն է մենակյացին մենակյաց դարձնում: Եվ նա պատասխանեց. «Ամեն տեսակ բարի գործերի կատարումը և ամեն տեսակ չարից զատվելը»:

113. Մի անգամ հայր Իսահակը գնալով հայր Պիմենի մոտ և տեսնելով նրան ոտքերը լվանալիս՝ համարձակություն առավ և հարցրեց նրան. «Ինչո՞ւ հայրերից ոմանք անարգեցին ամեն տեսակ մարմնավոր մխիթարությունները և կամեցան խորտակել իրենց մարմինը խստակեցությամբ»: Հայր Պիմենն ասաց. «Մենք ոչ մեկից չուսանեցինք սպանել մարմինը, այլ ուսանեցինք սպանել ախտերը»:

114. Հարցրեցին ծերին. «Ինչի՞ց է, որ երբ նստում եմ խցում, սիրտն իմ այլևայլ տեղերում է թափառում»: Նա ասաց. «Որովհետև մեր զգայարանները՝ տեսողությունը, լսողությունը, հոտառությունը, ճաշակելիքը և շոշափելիքը, արտաքին աշխարհի ազդեցությանն են ենթարկվում: Եթե սրանք ինքնին սուրբ պտուղներ են տալիս, ապա ներքինն էլ են պահում առողջ և խոնարհ»:

115. Հայր Աբրահամը հարցրեց հայր Թեոփրոդիոսին. «Ո՞րն է ավելի բարի, հայր, փա՞ռք որսամ անձիս, թե՞ անարգանք»: Հայրն ասաց. «Նախընտրում եմ փառքը, քան անպատվությունը»: «Ինչպե՞ս». — հարցրեց հայր Աբրահամը: Ծերն ասաց. «Եթե բարի գործեր պե՞ս». — հարցրեց հայր Աբրահամը: Ծերն ասաց. «Եթե քարի գործեր անեմ և փառաբանվեմ, կարող եմ ինքս ինձ դատել և միտքս խոնարհեցնել, թե արժանի չեմ այդ փառքին: Իսկ անարգանքը ժանտ գործերից է լինում, և ինչպե՞ս կարող եմ մխիթարել սիրտս, եթե բոլոր մարդիկ գայթակղվեն ինձնից: Ուրեմն՝ ավելի լավ է բարին գործել և փառավորվել, քան չարը գործել և անարգվել»: Հայր Աբրահամն ասաց. «Ծիշտ ասացիր, հայր, արդարև դա այդպես է»:

116. Հարցրին ծերին. «Ինչպե՞ս է հոգին խոնարհություն ստանում»: Նա ասաց. «Երբ միայն իր չարիքների մասին է հոգում»:

117. Ասաց հայր Եղիսսը. «Մեղքերն անդոր են այնտեղ, ուր ապաշխարությունն է: Օգուտ չկա սիրուց այնտեղ, ուր ամբարտաւանությունն է»:

118. Ալեքսանդրիացի մի քահանա կրոնավոր դառնալու նպատակով գնաց անապատ՝ եպիսկոպոսապետի մոտ, որն այնտեղ լուսնային մեջ ճգնում էր: Ասաց. «Հայր, ուզում եմ կրոնավոր դառնալ»:

խարհիկ մարդ՝ Իլյայայից, և ծերին բերեց երեք դահեկան ու ասաց. «Վերցրո՛ւ սա, պատվակա՛ն հայր, և աղոթի՛ր իմ նավի համար, որովհետև արդեն բեռնել եմ և եթովպիա եմ գնում»։ Ծերը, սակայն, բնավ չնայեց նրան։ Սովորոնիոսն ասաց նրան. «Հա՛յր, վերցրո՛ւ այդ և կտաս եղբայրներից ում անհրաժեշտ է»։ Ծերը նրան ասաց. «Կրկնակի ամոթ կլինի, որդյա՛կ, եթե վերցնեմ այդ. նախ՝ ի՛նձ հարկավոր չէ, երկրորդ՝ իմ ձեռքով հանած կլինեի ուրիշի փուշը։ Մեծ բարիք կլինեի ինձ, եթե ես կարողանայի ի՛մ անձի փշերը մաքրել, որովհետև գրված է. «Եթե սերմանես, քո՛նը սերմանիր, քանզի օտարինը դառն է որոմի նման»։ Հատկապես, որդյա՛կ, որ նա ոչ թե հոգու համար է խնդրում, այլ՝ նավի համար»։ Սովորոնիոսը նրան հարցրեց. «Մարդ ինչ էլ որ անի հանուն Աստծո, մի՞թե ողորմություն չի համարվի այն»։ Ծերն ասաց նրան. «Ողորմությունները բազմատեսակ են, որովհետև մեկը ողորմություն է անում, որպեսզի իր տունը օրհնվի, մեկ ուրիշը ողորմություն է անում, որ իր նավը պահպանվի, և Աստված պահպանում է նրա նավը։ Ուրիշ մեկը ողորմություն է անում իր որդիների խաղաղ կեցություն համար, և Աստված շնորհում է դա նրան, մեկ ուրիշն էլ ողորմություն է անում, որ ինքը փառավորվի, և Աստված փառավորում է նրան, որովհետև Աստված ոչ մեկին չի մոռանում, այլ ամենքին էլ տալիս է խնդրածներն՝ ըստ հայցողների կամքի, եթե դրանից չի վնասվում նրանց հոգին։ Արդ, սրանք բոլորն առձեռն ստացան իրենց արած ողորմության վարձքը և ոչինչ չտվեցին Աստծուն հանդերձալ կյանքի համար։ Դրա համար այնտեղ նրանից ոչինչ չեն խնդրում, և ոչինչ էլ չեն ստանում, քանզի ողորմությունը, որ տվեցին, հանուն հոգու և հանդերձալ կյանքի չէր, այլ՝ հանուն մարմնի և կենցաղի։ Ուրեմն քննի՛ր խորագիտությունը. մեկը ողորմություն արեց, որպեսզի իր տունը օրհնվի, և օրհնվեց ու բարեբով լցվեց, կամ նավի համար արեց, և նավը խաղաղությունը վերադարձավ, կամ որդիների համար արեց, և Աստված առողջ կյանք տվեց, կամ փառքի համար ողորմություն արեց, և Աստված փառավորեց նրան։ Ուրեմն էլ ի՞նչ է պարտք նրան Աստված։ Սակայն եթե դու ապրել ես ուղում, ողորմություն արա քո հոգու փրկության համար, և Աստված կապրեցնի քո անձը, որովհետև գրված է. «Աստված ըստ քո սրտի կտա քեզ» (Սաղմ. ԺԹ 5)։ Եվ բազում մեծահարուստ մարդիկ կան, որոնք կարծում են, թե ողորմություն են անում, սակայն ավելի են բարկացնում Աստծուն, քանզի հափշտակածն ու վաշխառությունից ստացածն են տալիս որպես ողորմություն։ Չէ որ Աստծո օրենքում գրված է, որ պտուղներից առաջինները և լավագույնները ընծայաբերվեն Աստծուն՝ ցորենի, գինու, ձեթի

և բոլոր սերմերի ու պտուղների ընտիրը։ Այդպես և մարդկանց անդրանիկները, այդպես և ոչխարների հոտերից և անասուններից անբիծներն ու լավագույնները, որոնց ականջները կտրված չեն և կտրված եղջյուրով չեն, ոտքերը խեղված չեն, այլ ամեն ինչով կատարյալը պետք է ընծայվի Աստծուն։ Իսկ մեծահարուստներն այսպես չեն անում, այլ՝ հակառակը, քանզի լավագույնն իրենք են ուտում, իսկ խոտանն ու վատթարը տալիս են աղքատներին, ընտիր ու ծաղկահոտ գինին և իրենք են ըմպում, իսկ քացախածը աղքատներին են բաժանում, այդպես նաև հագուստների հիսն ու պատառոտվածն են տալիս նրանց, իսկ իրենք բազմագույն զգեստներով են պծնվում։ Նեխած և հոտած միրգն աղքատներին են բաշխում, ընտիրն իրենք են ուտում, իսկ այսօրվա կայենական ամեն ընծա անընդունելի է Աստծուն։ Նույնպես և պայելալատես որդիներին ու զեղեցկատես դուստրերին են պատրաստում ամուսնություն, հաշվում են ծախսերը և ջանում են հարուստ ու գեղեցիկ փեսաների կնություն տալ և նույնպիսի հարսներ բերել։ Եթե որեւէ մեկը միաչքանի է, խեղանդամ կամ չորչորուկ, տգեղ ու դարձիկ, հենց նրան են Աստծուն բաժին հանում, և եթե արական սեռի է՝ շելի, հենց նրան են Աստծուն բաժին հանում, և եթե արական սեռի է՝ նրանք պարտավոր են մտածել, որ եթե մահկանացու մարդուն որեւէ մեկը կամենում է ինչ-որ բան շնորհել և նրան պատվել, իր ունեցած մեկը կամենում է ինչ-որ բան շնորհել և նրան, հապա ամենի արարիչ ամենապատվականներից է ընծայում նրան, հապա ամենի արարիչ Աստծուն ինչո՞ւ չես անում այդ նույնը, որպեսզի լավագույնն ընծա-ված մեզանից մեր աղոթքների բանավոր պաշտամունքն է պահանջում. ոչ այն պատճառով, որ ինքը մեր գովեստի կարիքն ունի, այլ՝ որպեսզի մեզ սովորեցնի դոհանալ մեր փրկության համար և ողջ սրտով սիրել մեզ Աստծուն, որպեսզի ինչ էլ որ խոստանանք Աստծուն, դրա մեջ չստենք, Աստծուն, որպեսզի ինչ էլ որ խոստանանք Օրինակ՝ Նոյի ընծա-այլ երկյուղածությունը և փութով մատուցեց։ Օրինակ՝ նրա բարեմ-ները գոլորշի և ծուխ լինելով՝ ընդունելի եղան Աստծուն՝ նրա բարեմ-ները եթե պատվականագույն էլ լինեն՝ Աստված դարչելի կհամարի։ Ներքե եթե պատվականագույն էլ լինեն՝ ձեռք խոնկերը եվ լսի՛ր, թե ինչ է ասում մարգարեն հրեաներին. «Ձեր խոնկերը դարչելի են ինձ համար»։ Տեսնո՞ւմ եք, որ Աստված ընծայողի մտքին հաղթելի են ինձ համար»։ Տեսնո՞ւմ եք, որ Աստված ընծայողի մտքին հաղթելի են ինձ համար»։ Ուրեմն ամեն մարդ պարտավոր է սիրել իր կյանքը, որ-Աստծո առաջ։ Ուրեմն ամեն մարդ պարտավոր է սիրել իր կյանքը, որ-պեսզի իր ողորմությունն ու ճգնությունը ոչ միայն փութաջանու-

190. Հայր Պիմենն ասաց. «Եթե երեք եղբայրներ բնակվում են միասին, և մեկը հանդարտաբարո է, մյուսը՝ հիվանդ և սիրահոժար դիմանում է ցավերին, իսկ երրորդը սպասարկում է հեզ սրտով՝ նրանք երեքն էլ առաքինություն մեջ են»:

191. Ոմն եղբայր հարցրեց հայր Պիմենին և ասաց նրան. «Եթե որևէ արարք տեսնեմ, պե՞տք է որ պատմեմ այդ մասին»: Ծերը նրան ասաց. «Գրված է՝ ով պատասխան տա՝ նախքան հարցնելը, ատելի է և անմիտ, իսկ եթե որևէ մեկը հարցնի, պետք է որ ասես, իսկ եթե ոչ՝ լռես»:

192. Ոմն եղբայր հարցրեց հայր Պիմենին և ասաց նրան. «Կարո՞ղ է մարդ բավարարվել լույս մի առաքինությամբ»: Ծերը նրան ասաց. «Հայր Հովհաննես Կարճահասակն ասում էր, թե լավ է քիչ առ քիչ հավաքել բոլոր առաքինություններից, քան թե միայն մեկն ունենալ: Քանզի հայր Ամոնասն ասում էր, թե մարդ կա, որ բազում անգամ հարվածում է կացնով և չի կարողանում կտրել ծառը, իսկ մեկ ուրիշը, ով փորձ ունի, սակավ հարվածելով՝ կտրում է այն: Իսկ փայտահատ ասելով՝ նկատի ունեն իմաստուն և խելացի դատավորին»:

193. Ասաց դարձյալ, թե լրբությունը, աներկյուղությունը և հանդգնությունը բոլոր մեղքերի մայրն են:

194. Ոմն եղբայր հարցրեց հայր Պիմենին և ասաց. «Հա՛յր, եթե մեկը որևէ հանցանքի մեջ ընկնի և ճշմարտապես դարձի դա, Աստված կների՞ նրան այդ մեղքը»: Ծերը նրան ասաց. «Եթե Աստված պատվիրեց մարդկանց անել այդ, մի՞թե առավել ևս ինքը չի անի այդպես: Որովհետև դրա համար պատվիրեց Պետրոսին ներել յոթանասուներեք անգամ, որպեսզի մենք փրկություն հույսն ունենանք» (Մատթ. ԺԸ 21-22):

195. Ոմն եղբայր հարցրեց հայր Պիմենին և ասաց նրան. «Կարո՞ղ է մարդ իր բոլոր խորհուրդները պահել, որպեսզի դրանցից ոչ մեկը չտա թշնամուն»: Ծերն ասաց նրան. «Կա՞ մեկը, որ վերցնում է հազարը և տալիս մեկը»:

196. Հայր Պիմենն ասաց. «Եթե մեկը հպարտ է՝ կրոնավոր չէ: Եթե մեկը կամենում է չարին չարով հատուցել՝ նա կրոնավոր չէ: Ով բարկացող է՝ նա ևս կրոնավոր չէ»:

197. Մեկը հարցրեց ծերին և ասաց. «Եթե տեսնեմ, որ եղբայրներից մեկը նիրհում է աղոթքի ժամանակ, կարելի՞ է, որ բոթելով արթնացնեմ նրան»: Ծերն ասաց. «Եթե ես տեսնեի, որ եղբայրս նիրհում է

հսկման ժամանակ, կղենի նրա գլուխը իմ բարձին և կհանգստացնեի նրան»:

198. Ասում էին հայրերից մեկի մասին, թե հայհոյություն խորհուրդների պայքարի մեջ էր և ամաչում էր պատմել որևէ մեկին: Որտեղ լսում էր ոմն մեծ ծերի մասին՝ գնում էր այնտեղ, որ խոստովանի, սակայն երբ գնում էր, ամաչում էր և չէր խոստովանում: Բազում անգամ գնաց նա հայր Պիմենի մոտ, և Պիմենը տեսնում էր, որ եղբայրը ինչ-որ ծածուկ խորհուրդ ունի, և նեղվում էր, որ եղբայրը չի խոստովանում, բայց ոչինչ չէր ասում նրան: Եվ մի օր, մինչ ծերը ճանապարհում էր նրան, ասաց. «Ահա այսքան ժամանակ զալիս ես այստեղ և կամենում ես խոստովանել քո խորհուրդները և չես կարողանում, այլ միշտ տրտմած գնում ես՝ ծանրացած ունենալով դրանք գլխումդ: Ասա՛ ինձ, որդյա՛կ, ի՞նչ է պատահել քեզ»: Նա ասաց. «Թշնամին ինձ հայհոյել է տալիս Աստծուն, և ամաչում եմ հայտնել»: Եվ երբ այդ ասաց, թե՛ լեզուս եղբայրը: Ծերն ասաց նրան. «Եղբա՛յր իմ, մի՛ տրտմիր և մի՛ թեհացավ եղբայրը: Ծերն ասաց նրան. «Եղբա՛յր իմ, մի՛ տրտմիր և մի՛ երկնչիր, այլ երբ քեզ կայցելեն այդ խորհուրդները, դու ասա՛. “Քո հայհոյությունը քո գլխին դառնա, չա՛ր դե, այդ հայհոյությունն իմ հոգին չի կամենում: Իսկ ինչը ես չեմ կամենում՝ այն իմ գործը չէ, այլ՝ հոգին չի կամենում: Իսկ ինչը ես չեմ կամենում՝ այն իմ մտքում”»: Եվ այսպես եղբայրը բժշկվեց դրանից Քրիստոսի շնորհներով:

199. Ոմն եղբայր հարցրեց հայր Պիմենին և ասաց. «Ինչո՞ւ են դեերն ինձ դալթակեղեցում, որ լինեմ նրանց նման՝ ովքեր բարձր են ինձանից, և արհամարհեմ նրանց, ովքեր ցածր են ինձանից»: Ծերը նրան ասաց. «Դրա համար է առաքյալն ասում, թե մեծ տան մեջ ոչ միայն ոսկեղեն և արծաթեղեն անոթներ կան, այլև փայտեղեն և խեցեղեն անոթներ: Ով իր անձը սրբի վատթար գործերից, կլինի պատվազեն անոթ՝ սրբված և պիտանի իր Տիրոջը, պատրաստված բոլոր բարի կան անոթ՝ սրբված և պիտանի իր Տիրոջը, պատրաստված բոլոր բարի գործերի համար» (Բ ՏԻՄ. Բ 20-21): Հարցրեց եղբայրը. «Հա՛յր, մարդը կարո՞ղ է մեռած լինել աշխարհի համար»: Ծերն ասաց. «Եթե մեղքով կանգնի՝ մեռած է նա, իսկ եթե բարի գործերի մեջ բռնվի՝ կենդանի կլինի նա: Եղբայրներին ուսուցանելն արդարին է վայել, ապա եթե ոչ՝ նի նա: Ուրիշներինը չինել և իրենն ավերել: Եվ ի՞նչ կշահի մարդը, եթե կամենա արվեստներ ուսանել, բայց չուսանի, քանզի ամեն դեպքում, որ չափից ավելի է՝ դեերից է, իսկ քաղցը, ծարավը և աղքատությունը մեր մտքին թույլ չեն տալիս վատթար խորհուրդներ խորհել»:

200. Մի եղբայր գնաց հայր Պիմենի մոտ՝ խոսելու նրա հետ: Այնտեղ նստած էին նաև ուրիշ հայրեր: Եվ այս եղբայրը գովեց մեկ այլ

206. Հայր Պալատիոսն ասաց, թե ովքեր կամենում են ըստ Աստծո ճգնել, պարտավոր են կա՛մ հավատով ուսանել այն, ինչ իրենք չգիտեն, կա՛մ ուսուցանել այն, ինչ իրենք գիտեն: Իսկ ով սրանցից մեկնումներ չի կամենում, նա կեղծավոր է, անիրավ և թունավոր, քանզի ապստամբություն սկիզբը վարդապետություն և անայլայլելի խոսքի հագեցումն է, որից միշտ երկյուղում է աստվածասեր անձը:

207. Ծերերից ոմանք ասում էին, թե Հայր Պիմենի կրտսեր եղբայր Պայեսիոսը մի աման գտավ՝ դահեկաններով լի: Նա իր երեք եղբայր Պամբոյին ասաց. «Գիտե՞ս, եղբա՛յր, որ մեր եղբայր Պիմենի խոսքերը խիստ են և անտանելի ծանր: Արի՛ դնանք և մեզ համար վանք շինենք գետի այն կողմում և հանգիստ նստենք այնտեղ»: Հայր Պամբոն նրան հարցրեց. «Եվ ինչո՞վ կշինենք այն»: Նա ցույց տվեց նրան դահեկաններով լի անոթը: Երբ տեսավ Հայր Անուբը, սաստիկ տրտմեց, քանզի այն հոգու խաթարում էր համարում և ասաց՝ նրան. «Շատ բարի: Գնանք կացարան կառուցենք գետի այն կողմում»: Եվ վերցնելով ոսկով լի անոթը՝ Հայր Անուբը դրեց այն իր կնգուղի մեջ: Մինչ անցնում էին գետը, գետի մեջտեղում Հայր Անուբը ձեացրեց, իբր ուշաթափվում է և գլուխը շարժելով՝ ետ գցեց: Կնգուղին ու անոթը միասին գետն ընկնելով՝ կորան: Երբ ցամաք ելան, սկսեց հոգոց հանել ու տրտմել դահեկանների համար: Պայեսիոսը նրան ասաց. «Մի՛ տրտմիր, հա՛յր, որ այսպես եղավ և կորավ ոսկին, ե՛կ վերադառնանք մեր եղբայրների մոտ»: Եվ վերադառնալով՝ ապրում էին լուրջամբ:

208. Հայր Սիսոյի Թեբայեցին իր աշակերտին ասաց. «Ասա՛ ինձ՝ ինչ որ տեսնում ես իմ մեջ, ես էլ քեզ կասեմ՝ ինչ որ տեսնում եմ քո մեջ»: Աշակերտը հորն ասաց. «Դու, հա՛յր, մտքով բարի ես, սակայն փոքր-ինչ խստասիրտ ես»: Ծերն աշակերտին ասաց. «Դու ևս բարի ես մտքով, սակայն փոքր-ինչ ծուլ և հեղգ ես մտքով»:

209. Ծերերից մեկն ասում էր, թե աղաչեց Հայր Սիսոյին, որ իրեն խոսք ասի, և նա ասաց. «Բոլոր այն մեղքերից, որից մարդ կարող է փախչել և չի փախչում, հանցավոր է այդպիսին»:

210. Պատմեց ծերը, թե ոմն եղբայր մի անգամ մեծ մեղքի մեջ ընկավ: Հետո զղջալով՝ եկավ ապաշխարություն և գնաց մի ծերի մոտ, բայց չասաց նրան, թե ինչ էր գործել, այլ միայն հարցրեց և ասաց. «Եթե մեկը այսպիսի մեղք գործի, ինչպե՞ս կարող է ապաշխարել և ունի՞ր արդյոք փրկություն հույս»: Իսկ ծերը, քանի որ անփորձ էր քննելու մեջ, նրան ասաց. «Այդ ի՞նչ ես ասում, ո՞վ եղբայր, ինչո՞ւ ես քո հո-

գին կորցնում»: Երբ լսեց այս խոսքը եղբայրը, ասաց. «Եթե իմ հոգին կորչելու է, ապա կդառնամ դեպի աշխարհ»: Եվ մինչ պատրաստվում էր գնալ, խելքի եկավ և ասաց. «Գնամ պատմեմ Հայր Սիլովանին իմ մեղքերը և այս խորհուրդը ևս»: Հայր Սիլովանեն մեծ էր և խոհեմ՝ քննելու մեջ: Եվ երբ գնաց եղբայրը, նրան ևս չխոստովանեց իրողությունը, այլ պատմեց նույն կերպ, ինչպես որ առաջին ծերին: Հայրն իր բերանը բացելով՝ ուսուցանեց նրան Սուրբ Գրքից, թե մեղքեր հուսնեն նրանը, ովքեր ապաշխարում են: Երբ եղբայրը լսեց այս խոսքը, գոհանալից և պատմեց նրան իր գործը ստուգությամբ: Երբ լսեց այս բանը երանելի Հայրը, չտխրեց, այլ իբրև հմուտ բժիշկ՝ դարմանեց հոգու վերքը և ցույց տվեց Սուրբ Գրքից, որ ովքեր ապաշխարում են, դյուրութայամբ են ստանում մեղքերի թողություն: Երբ այն տգետ և անիմաստուն ծերը գնաց Հայր Սիլովանեի մոտ, պատմեց այս գործը և ասաց. «Ահա այն կրոնավորը, որ հուսահատված կամենում էր աշխարհ վերադառնալ, որպես աստղ փայլում է եղբայրների մեջ: Այս խարհ վերադառնալ, որպես աստղ փայլում է եղբայրների մեջ: Այս պատմեցի այն բանի համար, որպեսզի գիտենանք, որ տգետ և անիմաստուն մարդկանց մեղքերը խոստովանելը մեծ չարիքների պատճառ կարող է դառնալ»:

211. Ծերն ասաց. «Ինչպես Հովսեփ Արեմաթացին, վերցնելով Տիրոջ մարմինը, պատանեց, խնկարկեց և դրեց դերեզմանի մեջ, այդպես էլ մենք պիտի ջանանք, որ մեղք չգործենք, որպեսզի մեր մեջ բնակված մեղք պիտի ջանանք, որ մեղք չգործենք, որպեսզի մեր մեջ բնակված մեղք պիտի ջանանք, որ մեղք չգործենք, որպեսզի մեր մեջ բնակված մեղք պիտի ջանանք, որ մեղք չգործենք, որպեսզի մեր մեջ բնակված մեղք պիտի ջանանք, որ մեղք չգործենք, որպեսզի մեր մեջ բնակված մեղք պիտի ջանանք»:

212. Ոմն եղբայր ասաց ծերին. «Ես ոչ մի պատերազմ չեմ տեսնում իմ սրտում, հա՛յր»: Ծերը նրան ասաց. «Քո մտքի չորս դռներն էլ բացված են, և ով կամենում է՝ մտնում է, ով կամենում է՝ ելնում է, և դու չես կարող իմանալ: Սակայն եթե դու դնես քո տան դուռը, և փակես այն և թույլ չտաս, որ չար խորհուրդները ներս մտնեն, այնժամ կտեսնես նրանց դրսից դալն ու քո դեմ պատերազմելը»:

213. Հայր Անուբն ասաց. «Համարձակությունն ու ծաղրը նման են եղեգնուտն ընկած հրդեհի. իսկ ով հիմարանա հանուն Տիրոջ, Աստված իմաստուն կդարձնի նրան»:

214. Հայր Անուբն ասաց դարձյալ. «Ծերը պարտավոր է երկյուղել Աստծո օրենքներից, ատել մեղքը, սիրել առաքինությունը, միշտ

երիտասարդի մայրը մարդ ուղարկեց հոր մոտ՝ պատվիրելով նամակ գրել իշխանին, որպեսզի որդուն բանտից հանի: Ծերն իր մոտ եկողին ասաց. «Եթե նրան արձակի, մեկ ուրիշին բանտ կգցի»: Սա էլ ասաց. «Մեկ ուրիշին կգցի»: Ծերն ասաց. «Եվ ի՞նչ շահ, եթե մեկի ծնողներն ուրախանան, իսկ մյուսինը՝ տրտմեն»: Այս ծերը ժրաջանորեն զբաղվում էր ձեռագործով, իսկ դրա վաճառքից եկած գումարը աղքատներին էր տալիս: Մի անգամ սով եղավ այդ երկրում, և մայրն իր որդուն ուղարկեց ծերի մոտ, որպեսզի փոքր-ինչ կերակուր տա նրան: Երբ այս լսեց ծերը, իր որդուն ասաց. «Ուրիշ մերձավորներ էլ կա՞ն ձեզ մոտ, որդի՛ս»: Երիտասարդն ասաց. «Այո՛, հայր, բազում մարդիկ կան, որ չքավոր են մեզ նման, և կան, որ առավել չքավոր են, քան մենք»: Իսկ նա փակեց դուռը նրա երեսին և արտասվելով ասաց. «Գնա՛, որդյա՛կ, նա, ով կերակրում է բոլորին, կկերակրի նաև ձեզ», և ոչինչ չտվեց նրան: Ոմն եղբայր հարցրեց նրան և ասաց. «Եվ քո աղիքները չգալարվեցի՞ն, որ այդպես դատարկ ետ դարձրիր քո որդուն»: Ծերն ասաց. «Եթե մեկը ամեն ինչում չենդի իր անձը, Աստծուց վարձ չի ստանա, և քանի որ կամավոր գալարեցրի իմ աղիքները, դրա համար համարձակություն ստացա իմ Տիրոջ առաջ»:

231. Ոմն եղբայր հարցրեց ծերին և ասաց. «Ինչո՞ւ այս սերունդը, հայր, որ այժմ կա, չի կարողանում առաջին հայրերի ճգնությունները կատարել»: Պատասխանեց ծերը. «Այն պատճառով, որդյա՛կ, որ չեն սիրում Աստծուն և մարդկանցից չեն փախչում և չեն ատում աշխարհի նյութը, քանզի այն կրոնավորը, որ փախչում է մարդկանցից և ատում է աշխարհի նյութը, ինքնըստինքյան գալիս է դեպի ճգնություն և զղջում: Ինչպես օրինակ՝ մեկը, որ ուզում է հանգցնել հրդեհն իր ագարակում, նա եթե չչտապի և չհեռացնի առջևում հրաճարակություն երթակա եղածը, չի կարողանա հանգցնել հրդեհը: Նույնպես և ծերը. եթե վշտալից տեղ չգնա, ուր հացն անգամ դժվարությամբ է ճարվում, չի կարող ճգնակյաց լինել. և ով չի տեսնում, հաճախ չի էլ ցանկանում: Այս բանն էլ կրկին ասեմ և զգուշացնեմ. ովքեր գողանում են, ստում կամ այլ մեղք գործում, շուտափուլթ զղջում են և արտասուքներով ապաշխարում, իսկ ով ոխ է պահում իր սրտում եղբոր դեմ, ըմպելիս, ուտելիս, ննջելիս, մշտահուլով աշխատելիս կամ որևէ այլ բան անելիս՝ մահաբեր թույնի նման մտքում է պահում ոխը: Ոխակալության ակտն ուտում է նրա սիրտը, և այդ մեղքը չի հեռանում նրա մտքից, դրա համար էլ նրա աղոթքն անեծք է համարվում: Այսպես անընդունելի են դառնում ոխակալի ճգնություններն ու աղոթք-

ները, եթե մինչև անգամ իր արյունը հեղի հանուն Բրիստոսի, ոչինչ չի շահի դրանից»:

232. Ծերն ասաց. «Թեկուզ դու տկար լինես մարմնով, տո՛ւր նրան անհրաժեշտը, ով կգա քեզ մոտ, և դարմանիր նրան, որպեսզի անմտությունից չհիվանդացնես՝ նեղելով նրան»:

233. Ոմն եղբայր հարցրեց ծերին և ասաց. «Ո՞ր մեկն է ավելի լավ, հայր, գնա՞լ ծերի մոտ, թե՞ նստել սենյակում»: Ծերն ասաց. «Ծերերի մոտ գնալը նախնայաց կանոնն էր, իսկ սենյակում նստելը՝ ավելի բարի է, որ նրանց կողմից օրինադրվեց»:

234. Հարցրին ծերին և ասացին, թե բարի՞ է միջամտել եղբայրներին վեճերին: Ծերն ասաց. «Փախի՛ր այդպիսիներից, քանզի դրված է՝ խցի՛ր քո ականջները, որպեսզի արյան դատ չլսես, փակի՛ր քո աչքերը, որպեսզի որևէ անիրավություն չտեսնես»:

235. «Գրգռումն ու նախանձը, — ասաց ծերը, — բարկացողություն են հարուցում մարդու մեջ, իսկ սրտմտությունը կուրուցություն է դնում նրա մեջ, իսկ կուրուցությունն էլ դցում է նրան բոլոր չարիքների խորքը»:

236. Ծերին հարցրին. «Ի՞նչ է կրոնավորի կյանքը»: Ծերը պատասխանեց. «Ծշմարտախոս բերան, սուրբ սիրտ և անբիծ մարմին»:

237. Ծերն ասաց. «Մեր հայրերը չարչարանքներ կրելով և խստակյաց վաղքով մտան հավիտենական կյանք, իսկ մենք կամենում ենք ծուլություն և հեշտ ճանապարհով մտնել»:

238. Ծերն ասաց. «Այս է սաղմոսի խոսքի իմաստը, որ ասում է՝ «Դրեցի իմ ձեռքը ծովի վրա և իմ աջը՝ գետի վրա» (Սաղմ. 28 26): Զեռքը ծովի վրա՝ մարգարեներն են, աջը՝ Աստծո խոսքն է, իսկ գետը՝ առաքյալները»:

239. Հարցրեց եղբայրը և ասաց. «Ի՞նչ է ուսուցանում այն խոսքը, որ ասում է, թե՛ սա փրկություն չունի իր Աստծուց (Սաղմ. 9 3)»: Ծերն ասաց. «Չար խորհուրդներին է ասում այդ, որոնք Աստծո Հոգին հեռացնում են, երբ մարդն ընկնում է վշտերի մեջ»:

240. Ծերն ասաց. «Պետք է փախչել նրանցից, ովքեր անօրենսություն են գործում, թեկուզ բարեկամ լինի կամ ընտանիքի անդամ, թեկուզ քահանայական կամ թագավորական տոհմից լինի, քանզի չարագործներից փախչելը մեզ Աստծո սիրելին է դարձնում և մեզ համարձակություն է տալիս նրա առաջ»:

241. Ծերն ասաց. «Ավելի լավ է բնակվել աստվածավախ մարդկանց հետ, քան հազարավորների, ովքեր չեն երկնչում Տիրոջից, քանզի վերջին օրերին հասարակաց վանքերում չի գտնվի մեկը, որ Աստծուց երկյուղի, այլ բոլորը կխոտորվեն, կսիրեն ճոխ սեղաններ, հղվու-թյուն, արբեցողություն և վաշխառություն: Այդ օրերին բոլորը իշխանություն և ոսկի սիրողներ կլինեն, սակայն՝ ո՛չ Աստծուն, որովհետև չատեն են կանչված, բայց քչերը՝ ընտրված»:

242. Դարձյալ ասաց. «Պետք է մոտենալ անօրեններին ո՛չ եկեղեցում, ո՛չ առևտրի մեջ, ո՛չ ճանապարհին, ո՛չ խորհուրդների մեջ: Առհավետ չպետք է մոտենալ այդպիսիներին՝ որտեղ էլ որ լինեն, այլ բնավ պետք է հեռանալ նրանցից, իսկ անօրեն է յուրաքանչյուր ոք, ով զանց է անում Աստծո պատվիրանները»:

243. Ասաց ծերը. «Ձկա ոչինչ ավելի աղքատ, քան այն միտքը, որն իմաստասիրում է Աստծուն առանց Աստծո: Ով ուսուցանում է ուրիշներին, պարտավոր է նախ ինքը գործադրել այն, ինչ ուսուցանում է, քանզի գրված է, թե՛ նախ պետք է մշակը պտղից ճաշակի»:

244. Ոմն եղբայր հարցրեց ծերին և ասաց նրան. «Ինչպե՞ս է լինում, հա՛յր, որ ոմանք տեսիլքներ են տեսնում և հրեշտակների հայտնություններ»: Իսկ ծերը նրան ասաց. «Երանի է նրա՛նց, որդյա՛կ, ովքեր միշտ իրենց մեղքերն են տեսնում, որովհետև այդպիսիք միշտ արթուն և զգաստ են»: Եղբայրն ասաց. «Ես տեսա, որ մի հայր դե հանեց մի այլ հոր միջից»: Ծերն ասաց. «Ինձ պետք է դե հանել որևէ մեկի միջից կամ հիվանդների բժշկել: Այլ այս եմ միայն աղաչում Աստծուն, որ դե չմտնի իմ մեջ, այլ սրբի ինձ պիղծ և զարչելի խորհուրդներից, և սրանով մեծ կլինեմ: Քանզի եթե մեկը սրբի իր անձը զարչելի ու անսուրբ խորհուրդներից և առանց հապաղելու կատարի իր աղոթքը, նա նշաններ գործող հայրերի դասում կլինի Երկնքի Արքայության մեջ»:

245. Ծերն ասաց. «Սրբերը, որոնց մեջ Քրիստոս է բնակվում, կժառանգեն և այս կյանքը, և հանդերձյալը, որովհետև այս իսկ կյանքը և հանդերձյալը՝ ամենը Քրիստոս է, և ով իր մեջ ունի Քրիստոս՝ ունի և նրան պատկանող ամեն ինչ: Իսկ ովքեր ախտեր ունեն իրենց մեջ, թեկուզ և ամբողջ երկիրն ունենան՝ բնավ ոչինչ չեն ունենա, բացի այս կյանքի ախտերից, որոնք տիրում են նրանց և ծառայեցնում»:

246. Ծերն ասաց. «Մարդը երբեք չի կարող բարի լինել, որքան էլ ջանա, եթե Աստված չբնակվի նրա մեջ, որովհետև ոչ ոք բարի և բարերար չէ, այլ միայն՝ Աստված»:

247. Դարձյալ ասաց. «Ով զրկանք կրի որևէ մեկից և հոժարու-թյամբ համբերի և իրեն վնասողի համար աղոթի՝ այդպիսին Հիսուսին կնմանվի: Իսկ ով ո՛չ վնաս հասցնի և ո՛չ էլ վնաս կրի՝ նա Ադամին կնմանվի, իսկ ով ուրիշներին վնաս տա, վաշխառություն անի և ընկե-րոջը զրկի՝ նա դեներին է կնմանվի»:

248. Ծերն ասաց. «Սուրբ Գրքի ընթերցումը, տքնություններն ու աղոթքները մոլորված մտքերը դարձնում են առ Աստված, իսկ այրող ցանկությունները հանգցնում են պահքը, տքնությունները և տեսնե-լուց խոսափելը, իսկ բարկությունը հանդարտեցնում են սաղմոսեր-գությունը, երկայնամտությունը և ողորմությունը»:

249. Եղբայրներից ոմանք հարցրին հայրերից մեկին և ասացին նրան. «Ինչո՞ւ մարդը չի ընթանում դեպի այն խոստումը, որ Աստված խոստացավ իր սրբերին»: Ծերն ասաց. «Որովհետև դեռևս չգիտեն խորհրդավոր բարիքների քաղցրությունը, դրա՝ համար էլ տգեղ խոր-հուրդների մեջ են թավալվում մարդկային հոգիները»:

250. Ծերն ասաց. «Եթե գնաս մի որևէ տեղ՝ բնակություն, մի՛ նայիր նրանց, ովքեր այնտեղ հանգստի և փառքի մեջ են, այլ նայիր աղքատ-ներին՝ և արհամարհվածների՛ն, ովքեր անգամ հաց չունեն ուտելու: Սրանց եթե նմանվես, դու ևս այնտեղ կհանդարտվես»:

251. Ծերն ասաց. «Սուտը հին մարդունն է, իսկ ճշմարտությունը՝ Նոր Ադամինը, քանզի բարի գործերի արմատը ճշմարտությունն է, իսկ սուտը հոգու մահն է»:

252. Ոմն եղբոր, ով հաճախ էր հանդիպում կրոնավորների և գեղ-ջուկների հետ, ծերն ասաց. «Լույսը ուրիշներին է լուսավորում, բայց իր անձը այրում է»:

253. Ծերն ասաց. «Մի՛ բնակվիր այնտեղ, ուր մեկը քո դեմ նախանձ ունի, ապա թե ոչ՝ այնտեղ չի ուղղվի քո կյանքը»:

254. Ծերն ասաց. «Անհնարին է, որ չփրկվի այն մարդը, ով հաստա-տուն է մնում՝ ուղիղ հավատի և բարի գործերի մեջ՝ չնորհներով մեր Քրիստոս Աստծո»:

255. Հայրերից ոմանք հարցրին Ալեքսանդրիայի սուրբ Աթանա-սիոս եպիսկոպոսին. «Ինչպե՞ս է Որդին հավասար Հորը»: Նա պա-տասխանեց և ասաց. «Ինչպես երկու աչքերի ականքի լույսն է հավա-սար՝ տեսնելիս»:

256. Հարցրին ոմանք Գրիգոր Աստվածաբանին, թե. «Ինչպե՞ս են Որդին և Սուրբ Հոգին հավասար Հորը»: Պատասխանեց և ասաց. «Ինչպես արեգակը, շառավիղը և լույսը՝ մի աստվածություն, մի պայծառություն և մի լույս»:

257. Հայր Եսայիասն ասաց. «Երբ Աստված ուզում է ողորմել մեկին, իսկ ինքն այդ չի ուզում, այլ խոտորվում է Աստծուց՝ կատարելու իր կամքը, այնժամ Տերը թույլ է տալիս, որ նրա վրա աւամա փորձություններ գան, որպեսզի որոնի Աստծուն»: Դարձյալ ասաց. «Նորեկ կրոնավորը, որ շրջում է վանքից վանք, նման է արջառի, որը բոռերից կատաղած՝ այս ու այն կողմ է ընթանում»: Դարձյալ ասաց. «Եթե մեկը կամենում է չարին չարով հատուցել, այնպիսին կարողություն ունի նույնիսկ ակնարկելով միայն՝ գայթակղեցնել եղբայրներին»:

258. Նույն հորը հարցրին և ասացին. «Ի՞նչ է արծաթասիրությունը»: Պատասխանեց և ասաց. «Երբ մեկը չի հավատում, թե Տերը կհոգա իր մասին, և Աստծո ուխտից հուսահատություն մը հեռանալով՝ սկսում է արծաթ որոնել և կուտակել»:

259. Հարցրին նրան և ասացին. «Ի՞նչ է չարախոսությունը»: Նա պատասխանեց և ասաց. «Աստծո փառքը չճանաչելը և ընկերոջ նկատմամբ նախանձ ունենալը»: Դարձյալ հարցրին. «Ի՞նչ է բարկացկոտությունը»: Նա ասաց. «Հակառակություն, ստույգություն և տգիտություն է»:

260. Հայր Եղիան ասաց. «Երեք բանի շուրջ են պտտվում մարդկանց մտքերը. կա՛մ մեղքերի, կա՛մ Տեր Հիսուսի, կա՛մ մարդկանց: Մարդկանցից շատերն այստեղ են փնտրում հանգիստ, և ոչ թե այնտեղ՝ Աստծո մոտ»:

261. Հարցրին ծերին և ասացին. «Ինչպե՞ս է լինելու հարությունը»: Եվ նա ասաց. «Քրիստոսի՛ն հարցրեք այդ, որ հարություն առավ, այդպես հարություն կտա նաև ողջ ադամական ազգին»:

262. Մի անգամ եղբայրները հավաքված հայր Հովսեփի մոտ՝ նրանից կենաց խոսք էին հարցնում, իսկ նա խնդրվյալս պատասխանում էր նրանց: Վերջում ասաց. «Ես ևս այսօր թագավոր եմ երկրի վրա, քանզի թագավորեցի ախտերի վրա, որովհետև բնավ չկամեցա աշխարհիկ որևէ խոսք ասել կամ լսել որևէ մեկից»:

263. Հայր Ղուկասնոսն ասաց. «Մարդ միայն այն ժամանակ կընդունի Սուրբ Հոգին, երբ վեր կանգնած լինի բոլոր ախտերից, միայն Աստծուն սիրի և միայն Աստծո մասին խորհի»:

264. Հայր Պիմենն ասաց. «Եթե մեկը իր կամքին կամ հանգստին միայն հետևի, հավիտենական կորստյամբ կկորչի, քանզի այս երկունս այնքան բուռն են՝ կամքն ու հանգիստը, որ ավելի արագ, քան մյուս ախտերը՝ քաշում են դեպի կորուստ: Թեև շատերը զորավոր եղան, սակայն քչերը քննելով՝ ուղղեցին այս»: Ասաց դարձյալ. «Երբորդ սերնկայն քչերը քննելով՝ ուղղեցին այս»: Ասաց դարձյալ. «Եթե չբերեր Մովսեսը իր ոչխարները բելություն»: Դարձյալ ասաց. «Եթե չբերեր Մովսեսը իր ոչխարները դեպի Սինա լեռը, չէր կարողանա տեսնել Աստծո տեսիլքը մորենու մեջ, քանզի Սեմի որդիները նյութական են. և ով արդարացնում է իր անձը՝ սպանում է»:

265. Հայր Սիսոյեն ասաց. «Եթե մեկը հոգում է քո կարիքները, թո՛ղ նրանից բացի մեկ ուրիշը քեզ չհրամայի»:

266. Ոմն եղբայր հարցրեց ծերին և ասաց. «Ի՞նչ անեմ, որովհետև ձեռագործ անելիս տրտմում եմ: Սիրում եմ արմավը, սակայն չեմ կարողանում հյուսել»: Ծերը նրան ասաց. «Գրված է, որ եղբայրը չպետք է հանգիստ փնտրի ձեռագործի մեջ, այլ պարտավոր է անդադար տքնել կրոնավորական գործերի մեջ»:

267. Ասաց դարձյալ. «Բազմիցս պատիվների արժանանալը և դրանից չերկնչելը մեղքերի մեջ է գցում»:

268. Ծերն ասաց. «Եթե կամենաս ըստ Աստծո օրենքների ապրել, քեզ օգնական և փրկիչ կլինի օրենսդիր Աստված, իսկ եթե չհնազանդվես Աստծո օրենքներին, քեզ դեպի կորուստ ուղեկցող ընթացակիցներդ չար գեները կլինեն»:

268. Ծերն ասաց. «Հոգս չանելը, լուելն ու Աստծո օրենքների մասին խորհելը ծնում են անբժուկություն. ինչպես որ մեղուն՝ ուր էլ լինի՝ մեղր խորհելը ծնում են անբժուկություն. ինչպես որ մեղուն՝ ուր էլ գնա՝ պարտավոր է Աստծո գործերը կատարել»:

269. Ծերն ասաց. «Սատանան կապանքներ ուրող է, և որքան դու թույլ տաս, այնքան նա կարող է ուրել»: Նա այս ասելով՝ նկատի ուներ սրտի խորհուրդները:

270. Ասաց դարձյալ. «Եթե մեկը լինի ծուլ, դատարկապորտ և անգործ, Աստված նրան չի կամենա՝ ով էլ լինի նա»:

271. Ծերն ասաց. «Տո՛ւր ողորմություն, և Աստծուց զորություն կստանաս»:

272. Դարձյալ ասաց. «Տկարության համար գոհությո՛ւն հայտնիր Աստծուն»:

273. Դարձյալ ասաց. «Ինչպես արծաթը՝ թեկուզ և սևանա, դարձյալ կճերմակի, այնպես և հավատացյալը՝ եթե նույնիսկ սևանա մեղքով, դարձյալ կսրբվի ապաշխարությամբ: Ահա սրանով հավատը նմանվում է արծաթի»:

274. Ոմն եղբայր հարցրեց հայր Պիմենին և ասաց. «Մի քանի եղբայրներ ինձ հետ են բնակվում: Կամենո՞ւմ ես, որ ես հրահանգներ տվող լինեմ նրանց»: Ծերը նրան ասաց. «Ո՛չ, այլ դու բարին գործո՛վ կատարիր, և եթե նրանք իրենց անձերի փրկությունն են կամենում, կպահեն այդ՝ ի շահ իրենց»: Եղբայրը ծերին ասաց. «Նրանք ևս կամենում են, հա՛յր, որ ես հրամայեմ իրենց»: Ծերը նրան ասաց. «Չանե՛ս, այլ օրինա՛կ եղիր նրանց, և ո՛չ թե օրենսդիր»:

275. Հայր Պիմենին հարցրեց եղբայրը և ասաց նրան. «Ես գտա մի տեղ, ուր լիակատար հանգիստ կա եղբայրների համար: Կամենո՞ւմ ես, որ այնտեղ բնակվենք»: Ծերն ասաց. «Բնակվիր այնտեղ, որտեղ նեղություն չես պատճառի քո եղբորը»: Եվ դարձյալ եղբայրն ասաց. «Եթե իմ եղբայրը մի փոքր գումար ունենա, կարո՞ղ եմ փոքր-ինչ խնդրել նրանից»: Ծերն ասաց. «Միայն մեկ անգամ կխնդրես նրանից»: Եղբայրը դարձյալ ասաց. «Ի՞նչ անեմ, քանզի խորհուրդներին չեմ կարողանում հաղթել»: Ծերը նրան ասաց. «Թո՛ւյլ տուր խորհուրդներին, միայն թե մի՛ տրամեցրու եղբորդ»:

276. Ոմն եղբայր հարցրեց ծերին և ասաց. «Մեզ մոտ երկու եղբայրներ կան. մեկը հաճախ է պահեցողություն անում, վեց օրը մեկ է ճաշակում և սաստիկ տքնում է, իսկ մյուսը հիվանդներին է խնամարկում: Արդ, նրանցից որի՞ գործն է առավել ընդունելի Աստծուն»: Ծերն ասաց. «Նա, որ պահեցողություն է անում, թեկուզ իր բերանը առաստաղին կապի, չի կարող հավասարվել նրան, ով հիվանդներին է սպասարկում»:

ՊԼՈՒԽԻՆ

ԱՐԹՈՒՆ ԵՎ ԶԳԱՍՏ ԼԻՆԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

1. Աբբա Անտոնիոսն ասաց. «Տեսա կրոնավորների, որ բազում տքնություններից և ճգնություններից հետո ընկան և հիմարացան, քանզի իրենց գործերի վրա էին դրել հույսը: Եվ մոռացան պատվի-րանը, որ ասում է. «Հարցրո՛ւ քո հայրերին, և նրանք քեզ կպատմեն, հարցրո՛ւ քո ծերերին, և նրանք քեզ կասեն» (Բ Օրին. ԼԲ 7)»: Դարձյալ ասաց. «Եթե հնարավոր է, ամեն մի երիտասարդ մենակյաց իր ամեն քայլափոխի և իր խցում ըմպած ամեն մի կաթիլ ջրի վերաբեր-յալ պետք է ասի ծերին, քանզի գիտեմ մենակյացների, ովքեր բազում յալ տքնություններից հետո կործանվեցին, քանզի հույսը դրեցին իրենց գործերի վրա՝ իբրև թե հաճելի եղան Աստծուն»:

2. Ոմն եղբայր, որ ծերի մոտ էր, անապատի հեռավոր խորքերում գտավ մի մեկուսի տեղ, ուր ոչ ոք ոտք չէր դրել: Իր հորն աղաչե-լով՝ ասաց. «Թո՛ւյլ տուր ինձ գնալ և բնակվել այնտեղ. հույսս դրել եմ Աստծո և քո սուրբ աղոթքների վրա, որ այնտեղ ավելի խիստ եմ կճգնեմ»: Սակայն հայրը թույլ չտվեց նրան բնակվել այնտեղ. «Գի-կճգնեմ»: Սակայն հայրը թույլ չտվեց նրան բնակվել այնտեղ՝ ես ընթանում, տեմ, — ասաց, — որդյա՛կ, որ բազում տքնություններով ես ընթանում, սակայն քո կողքին ծեր չունենալով՝ քո գործերին կնայես՝ կարծելով, թե՛ դրանք հաճելի են Աստծուն, և կհաճոյանաս ինքդ քեզ, թե՛ մենակ-յացի գործ ես կատարում, որով և կկորցնես քո վաստակն ու իմաս-տությունը»:

3. Ծերն ասաց. «Եթե կրոնավորը իր սրտում չդնի, թե երկրի վրա միայն ինքն է և Աստված, չի կարողանա ապրել»:

4. Ծերն ասաց. «Ավագակը մի խոսքով արդարացավ (Ղուկ. ԻԳ 42-43), և Հուդան մի գիշերում կորավ (Ղուկ. ԻԲ 47-48): Ուստի ոչ ոք թող չհու-սահատվի և ոչ ոք թող վստահ չլինի իր անձի վրա»:

րազի ժամին, սակայն եթե մեր սենյակից դուրս երկար դեգերենք, մեր մտքերը կխավարեն»: Այսպիսին էր Հայր Իսահակի կյանքը:

52. Հայր Կասիանեն մեզ պատմեց ոմն անապատաբնակ ծերի մասին, թե Աստծուց շնորհ խնդրեց, որպեսզի երբեք չնիրհի աղոթքի ժամին: Ստացավ խնդրածը, սակայն եթե աշխարհիկ խոսք էր մեջտեղ գալիս, անհապաղ ննջում էր և էջր թողնում, որ իր լսելիքը դատարկամիտ խոսք մտնի: Այս ծերն ասում էր, թե դեերը պատրաստ են աղոթքների մեջ ստախոսություն գցել, իսկ դա հոգևոր վարդապետություն թշնամին է և հալածողը: Ասաց և այսպիսի օրինակ բերեց. «Մի անգամ ես հոգեշահ բաներ էի խոսում եղբայրների հետ, և նրանք այնքան խոր քնով բռնվեցին, որ մինչև անգամ կոպերը էջին կարողանում բարձրացնել, իսկ ես կամեցա թշնամու խաբեությունը ցույց տալ և դատարկ խոսք ասացի, նրանք բոլորը իսկույն զվարճությունը արթնացան. «Մինչև հիմա երկնավոր բաներ էի խոսում ձեզ հետ, և ձեր բոլորի աչքերը ծանրացել էին, իսկ երբ ունայն խոսք մեջտեղ եկավ, բոլորդ արթնացաք»: Դրա համար, աղաչում եմ ձեզ, եղբայրներ՝, ճանաչե՛ք դեերի խաբեությունը և պահե՛ք ձեր հոգիները հեղգություն թմբիրից, երբ հոգիների փրկության համար որևէ խոսք լսեք»:

53. Հայր Մովսեսն ասաց. «Ձի կարող մարդը Քրիստոսի զինվոր լինել, եթե ամբողջովին հուր չլինի և չարհամարհի պատիվ և հանգիստ, չկտրի մարմնի կամքը և չպահի Աստծո բոլոր պատվիրանները»: Դարձյալ ասաց. «Զգուշություն՝ ձեռք բերեք, արդարություն, հեղություն, աստվածապաշտություն, բարի հույս և խաղաղություն ունեցեք մարդու հետ, որպեսզի ազատվեք բոլոր չարիքների մայր համարձակությունից, հանդուգն լրբությունից և անամոթությունից»:

54. Ոմն եղբայր հարցրեց Հայր Պիմենին և ասաց նրան. «Ի՞նչ անեմ իմ հոգուն, Հա՛յր, որովհետև Աստծուց չի երկնջում»: Ծերը նրան ասաց. «Գնա՛, միաբանվի՛ր Աստծո երկյուղն ունեցող մարդու հետ, և մինչ կբնակվես նրա մոտ՝ նա իր վարքով կսովորեցնի քեզ Աստծո երկյուղը»:

55. Մի անգամ Հայր Իսահակը նստած էր Հայր Պիմենի մոտ և լսեց թռչունի ձայն ու նրան ասաց. «Այս ի՞նչ է այստեղ, Հա՛յր»: Իսկ նա նրան ասաց. «Իսահա՛կ, Իսահա՛կ, ինչո՞ւ ես ինձ ստիպում քեզ ասելու, որ դու և քո նմաններդ եք լսում այդպիսի ձայներ, սակայն ով արթուն և զգաստ է՝ չի լսում և ոչ մի աշխարհիկ ձայն»:

56. Ոմն եղբայր հարցրեց Հայր Պիմենին և ասաց նրան. «Հա՛յր, ինձ խո՛ւք ասա»: Ծերը նրան ասաց. «Քանի դեռ հուրը բորբոքվում է կաթսայի տակ, նրան չեն կարող մոտենալ ճանճեր, մոծեղներ կամ ինչ-որ սողուն, իսկ երբ հովանա, այնժամ հավաքված ճանճերն ու մնացածները կլցվեն մեջը: Այսպես էլ կրոնավորն է. քանի դեռ աստվածացածները կլցվեն ջերմությունն ունի իր սրտում, թշնամին չի կարող նրան տապալել, իսկ երբ այն պակասի հոգուց, զանազան ախտեր կտիրեն, և կկորի մարդը: Դրա համար էլ ծերին այլ բաներ պետք չեն, բացի սուրբ և արդար սիրտ ունենալուց և առ Տեր Աստված սիրուց»:

57. Ոմն եղբայր հարցրեց Հայր Սիմեոնին և ասաց. «Երբ իմ սենյակից դուրս եմ գալիս և տեսնում եմ, որ մի եղբայր վրդովվում է, ես էլ եմ վրդովվում նրա հետ, և եթե տեսնում եմ, որ ծիծաղում է, ես էլ եմ ծիծաղում նրա հետ, իսկ երբ մտնում եմ իմ սենյակը, արդեն չեմ ունենում մտքերի հանդարտությունը, որ նախկինում ունեի»: Ծերը նրան ասաց. «Ինչպե՞ս կարող է նման բան լինել, որ դուրս գալով՝ վրդովվողի հետ վրդովվես, ծիծաղողի հետ ծիծաղես և հետո սենյակը վրդովվողի հետ վրդովվես, ծիծաղողի հետ ծիծաղես և հետո մինչ այդ էր»: Եղ-մանելով՝ դարձյալ նույն հանգիստը գտնես, ինչպես մինչ այդ էր»: Եղ-մանելով՝ դարձյալ նույն հանգիստը գտնես, ինչպես մինչ այդ էր»: Եղ-մանելով՝ դարձյալ նույն հանգիստը գտնես, ինչպես մինչ այդ էր»: Եղ-մանելով՝ դարձյալ նույն հանգիստը գտնես, ինչպես մինչ այդ էր»:

58. Հայր Պամբոն ասաց. «Խոնարհեցրո՛ւ քո Հայացքը, որպեսզի ունայնություն չտեսնես, քանզի ազատությունն անձի սատակիչն է»:

59. Դարձյալ ասաց. «Եթե մեկը հրաժարվի բոլոր հակառակություններից ու մարդկային խռովքներից, Սուրբ Հոգին կգա և կբնակվի նրա մեջ»:

60. Դարձյալ ասաց. «Բարու սկիզբն ու ավարտն Աստծո երկյուղն է, որովհետև զրված է. «Զգո՞նություն սկիզբը Տիրոջ երկյուղն է» (Մաղմ. ճԺ 10): Եվ Աբրահամն էլ, երբ զոհաբերություն արեց, լսեց Աստծո ձայնը, որ ասում էր. «Այժմ համոզվեցի, որ դու երկյուղ ունես Աստծու նկատմամբ» (Ծննդ. ԻԲ 12):

ԱՂՈՐԲՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

5. Հայր Հակոբն ասաց. «Մի երիտասարդի տեսա, որ աղոթում էր և ասում. «Աստվա՛ծ, փրկի՛ր ինձ գազաններից»։ Եվ դրանից հետո տեսա, որ այնտեղ կար մի ինձ՝ իր ճագերով, և երիտասարդը նրանց հետ կերակրվում էր ինձի կաթով։ Մի ուրիշ անգամ էլ աղոթելով ասում

10. Ոմն ծեր ասաց. «Եղբայրների գալստյան ժամանակ չթուլացնես քո սիրտը, այլ այդ ժամանակ ավելի շատ աղոթիր և այն էլ՝ ծածուկ, որովհետև հենց այդ ժամանակ է գաղտնի թշնամուց եկող՝ չարախոսելու գայթակղության վտանգը»:

11. Աբբա Դանիել Սկյութացին պատմեց, թե մի եղբայր կար Եգիպտոսում, որը ճանապարհ գնալիս, երբ օրը տարածամեց, ցրտի պատճառով մտավ գերեզմանոց և օթեանեց այնտեղ: Եվ երբ դեհերն անցնում էին այգետեղով, մեկը մյուսին ասաց. «Տեսնո՞ւմ ես՝ ինչպիսի խիզախություն ունի այս մենակյացը, որ գերեզմանի մեջ է ննջում. ե՛կ տանջենք սրան»: Մյուսն ասաց. «Ինչո՞ւ ենք ուզում տանջել սրան. ամբողջովին մերն է և մեզ է ծառայում՝ կատարելով մեր կամքը, որովհետև ուտում է, խմում, չարախոսում և զլանում է աղոթել: Սրան տանջելու փոխարեն՝ գնանք խռովքի մեջ գցենք նրանց, ովքեր մեզ են խռովեցնում և աղոթքներով մեր դեմ են մարտնչում օր ու գիշեր»:

Պահպանված հալածանքներ երկրորդ թարգմանությունից

12. Երանելի Եպիփան Կիպրացի եպիսկոպոսին տեղեկացրեց նրա՝ Պաղեստինում եղած վանքերի վանահայրը և ասաց. «Թեև Ձեր աղոթքներով ՀՀեղագացան եղբայրներն իրենց կանոնի մեջ, սակայն ստիպողաբար են անում երրորդ, վեցերորդ և իններորդ ժամերի աղոթքները»: Իսկ նա մեղադրեց նրան և այսպես պատասխանեց. «Հայտնի է, որ օրվա այլ ժամերի ևս ծուլանում եք աղոթել, մինչդեռ կրոնավորը պարտավոր է միշտ և անդադար աղոթել՝ սրտով և մտքով, կանգնած թե նստած, աշխատելիս թե ուտելիս, ննջած ժամանակ թե վեր կենալիս, թե գնալիս: Եվ Դավիթ մարգարեն էր ամեն ժամ աղոթում. երեկոյան թե վաղ առավոտյան, ցերեկը թե գիշերվա մեջ, օրը յոթ անգամ. ողջ օրը, — ասում է, — օրհնեղբուհ եմ Տիրոջը և Նրա օրհնությունն ամեն ժամ բերանումս է (Մաղմ. ԼԳ 2)»:

13. Ծերն ասաց. «Եթե մտքերիդ հետ պատերազմող խորհուրդ դա քեզ վրա, զգո՛ւյշ եղիր, որպեսզի ուրիշ բան չխնդրես աղոթքիդ մեջ, այլ թշնամու դեմ սրի՛ր քո աղոթքների սուրը՝ պատերազմելով նրա դեմ»:

14. Մի անգամ հայր Մովսեսը գնաց ջուր բերելու և հայր Զաքարիային գտավ ջրհորի վրա՝ աղոթելիս: Եվ տեսավ հայտնապես Աստծո Հոգին, որ հանգչում էր նրա գլխին, և ուրախությունը լցվեց հայր Մովսեսը, որ այդպիսի շնորհներ տեսավ հայր Զաքարիայի վրա:

15. Հայր Եսայիասն ասաց. «Մի անգամ պրիսապիների երեց հայր Իսիդորեն եղբայրների հետ գնաց եկեղեցի, և երբ ուտում ու խոսում էին միմյանց հետ, սաստեց նրանց և ասաց. «Լո՛ւռ եղբք, եղբայրներ՝

որովհետև ես մի եղբոր գիտեմ, որ ուտում և ըմպում է մեզ հետ, և ուտելիս նրա աղոթքը՝ որպես հրե սյուն, ելնում է Աստծո առաջ՝»:

16. Հայր Ղովտը գնաց մի անգամ հայր Հովսեփի մոտ և ասաց. «Իմ կարողություն չափով անում եմ իմ սակավ աղոթքները, պահքն ու հանդարտությունը, և արգելում եմ չար խորհուրդները՝ որքան կարող եմ. ուրիշ էլ ի՞նչ պետք է անեմ»: Իսկ ծերը վեր կենալով՝ բարձրող եմ. ուրիշ էլ ի՞նչ պետք է անեմ»: Իսկ ծերը վեր կենալով՝ բարձրացրեց իր ձեռքերը դեպի երկինք, և նրա տասը մատները դարձան լացրեց իր ձեռքերը դեպի երկինք, և ասաց նրան. «Եթե ապրել ես ուզում, իբրև վառվող լապտերներ, և ասաց նրան. «Եթե ապրել ես ուզում, եղի՛ր դու ամբողջովին որպես վառվող լապտեր»:

17. Ոմն եղբայր է՛ր կտրվում իր ձեռագործից, և նրա աղոթքներն անդադար ելնում էին Աստծո առաջ: Այս տեսելով՝ ծերերը սաստիկ երկյուղեցին և փառք տվեցին սուրբ աղոթքներ ընդունող Աստծուն:

18. Հարցրին ոմանք հայր Մակարիոսին. «Ինչպե՞ս պետք է աղոթել»: Ծերը նրանց ասաց. «Պետք է շատ խոսել, այլ պետք է ձեռքերը բարձրացնել երկինք և ասել. «Տե՛ր, ինչպես գիտես և ինչպես կամենում ես՝ ողորմի՛ր ինձ»: Իսկ եթե պատերազմի մեջ ես, պետք է ասել. «Օգնի՛ր ինձ»: Նա գիտե քո բարին և ողորմություն կանի քեզ»:

19. Հայր Նեղոսն ասաց. «Քեզ չարիք պատճառողին որքան չարով հատուցես, քո աղոթքների մեջ դրանք բոլորը քեզ դայթակղություն կլինեն, քանզի աղոթքները հեղուկություն, անբարկություն և խոնարհություն են և ամեն տեսակ վիշտ ու տրտմություն ցրող հզոր դեղամիջոցներ»:

20. Ասաց դարձյալ. «Ամեն մի առաքինություն, որ մարդ գործում է, նրա արդյունքն աղոթքի ժամանակ կգտնի: Եթե ցանկանում ես է՛ր, նրա արդյունքն աղոթքի ժամանակ կգտնի: Եթե ցանկանում ես մի՛ կամեցիր աղոթել՝ ինչպես հարկն է, մի՛ տրտմեցրու քո եղբորը, և մի՛ կամեցիր լինել այնպիսին, ինչպիսին ինքդ ես փափագում, այլ ինչպես Աստված լինել աղոթելիս, ինչպիսին ինքդ ես փափագում, այլ ինչպես Աստված է կամենում քեզ համար՝ ա՛յն սիրի, և դու հանգիստ կգտնես աղոթքներիդ ու խնդրանքներիդ մեջ»:

21. Ոմն եղբայր հարցրեց հայր Պիմենին և ասաց նրան. «Հա՛յր, բարի՞ է միշտ աղոթելը»: Ծերը նրան ասաց. «Հայր Անտոնն ասում էր, թե «Աղոթեցե՛ք, ի՛մ ժողովուրդ», — այս խոսքը Տիրոջ բերանից է ելնում. «Աղոթեցե՛ք, ի՛մ ժողովուրդ», — ասում է Տերը»:

22. Ոմն եղբայր հարցրեց հայր Սիսոյին և ասաց. «Ես ինչպե՞ս հաճուք եմ Աստծուն»: Ծերը նրան ասաց. «Եթե իսկապես կամենում ես հաճուք լինել Աստծուն, պետք է հրաժարվես աշխարհից և հեռանաս ամեն

ԳԼՈՒԿ ԺԵ
ԽՈՆԱՐՀՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

1 Աբբա Անտոնիոսը նայեց Աստծո զատաստանի խորքերը, խնդրեց
և ասաց. «Տե՛ր, ինչպե՞ս է, որ ոմանք կարճատև կյանք են ունե-
նում, իսկ ոմանք՝ ծերանում, ինչո՞ւ են ոմանք տառապալաներ, իսկ
ոմանք՝ մեծատուններ, ինչո՞ւ արդարները տառապում են, իսկ անի-
րավները Հանգստության մեջ են»։ Զայն եկավ նրան և ասաց. «Ան-
տոնիո՛ս, զգուշացի՛ր անձիդ Համար. քանզի Աստծո զատաստաններն
անքննելի են, և քեզ անկարելի է ուսանել Աստծո խորությունները»։

2. Ասաց արբա Անտոնիոսն արբա Պիմենին. «Մարդու մեծագույն գործն այն է, երբ նա հանձն է առնում իր սխալներն Աստծո առաջ և փորձառություն է ձեռք բերում մինչև վերջին շունչը»: Ասաց դարձյալ արբա Անտոնիոսը. «Տեսա սատանայի բոլոր որոգայթները՝ սփռված ամբողջ երկրի վրա, և հառաչելով ասացի. «Ո՛վ կարող է անցնել սրանց միջով»: Եվ ձայն լսեցի, որ ասաց՝ խոնարհությունը»:

3. Հայր Պիմենն ասաց. «Հայր Մովսեսը հարցրեց եղբայր Զաքարիային, երբ նա վախճանվելու վրա էր. «Ի՞նչ ես տեսնում»։ Ասաց նրան Զաքարիան. «Չկա՛ որչինչ ավելի լավ, քան լուսթյունը»։ Եվ Մովսեսն ասաց. «Այո՛, որդյա՛կ, լո՛ւռ կաց»։ Եվ երբ վախճանվեց, աբբա Իսիդորոսը, որ նստած էր այնտեղ, նայելով երկինք՝ ասաց. «Զվարճացի՛ր, զվարճացի՛ր, որդյա՛կ իմ Զաքարիա, քանզի բացվեցին քեզ համար երկնքի Արքայություն գոները»։

4. Աբբա Թեոդորոսի մասին ասում էին, թե սարկավագ ձեռնադրվեց Սկյուլթիայում և չէր կամենում ծառայել իր կոչման մեջ, դրա համար էլ բազում տեղեր էր փախուստ տալիս: Իսկ ծերերը նրան ասացին. «Մի՛ թող քո սարկավագությունը»: Եվ նա ասաց. «Կալանե՛ք ինձ՝ որպես հրաժարվածի, մինչև աղաչեմ Աստծուն, տեսնեմ՝ կրնգունի՞ ինձ կանգնելու պատարագին՝ իմ տեղում»: Եվ աղաչելով Աստծուն՝ ասաց.

«Եթե Դու կամենում ես, որ կանգնեմ իմ տեղում և մնամ իմ կոչման մեջ, ցո՛ւյց տուր ինձ»։ Եվ ցույց տրվեց նրան երկրից մինչ երկինք՝ ձգվող մի հրե սյուն, ձայն եկավ նրան և ասաց. «Եթե կարող ես լինել՝ ինչպես այս սյունը, գնա՛ և կատարի՛ր սարկավագությունդ պաշտոնը»։ Եվ նա, լսելով այս, իր մտքում կշռադատելով՝ որոշեց չընդունել կարգը, և գալով եկեղեցի՝ ծնրադրեց եղբայրների առաջ։ Եղբայրներն ասացին. «Եթե չես կամենում սպասավորություն անել, ապա բարի ասացին. «Եթե չես կամենում սպասավորություն անել, ապա բարի եղիր գոնե սկիհն առնել ձեռքդ Հաղորդության ժամանակ։ Իսկ նա հանձն չառավ և ասաց. «Եթե թույլ չտաք, կգնա՛մ այստեղից»։ Եվ այսպես թողեցին նրան և այլևս չէին նեղում։

5. Եկան մի անգամ դեերը Հայր Արսենիոսի սենյակը և նեղեցին նրան, իսկ սպասավորները գալով՝ դրսից լսեցին նրա ձայնը, որ ասում էր՝ առ Աստված գոչելով. «Մի՛ թող ինձ, քանզի երբեք քո առաջ բարի գործ չգործեցի, այլ հանուն քո քաղցրության թո՛ւյլ տուր սկզբից սկսել»:

6. Մի անգամ հայր Մակարը գնաց հայր Անտոնի մոտ և նրա հետ խոսելուց հետո վերադարձավ Սկյուլթիա, և հայրերն ընդառաջ ելան նրան: Եվ մինչ խոսում էին, ասաց նրանց ծերը. «Հարցրի հայր Անտոնին և ասացի. “Ինչո՞ւ այստեղ պատարագողներ չկան”»: Իսկ ընդառաջ եկած հայրերն սկսեցին խոսել այլ բաների մասին և Հարցրին, որ ուժը եկած հայրերն սկսեցին խոսել այլ բաների մասին, և ծերն այլևս իմանան հայր Անտոնի պատասխանը հարցվածի մասին, և ծերն այլևս ռչինչ չասաց նրանց. քանզի եթե հայրերը տեսնում էին, որ մեկը շեղվել է հարցից, այլևս ռչինչ չէին ասում:

7. Երկու արյունակից եղբայրներ կային, որոնց սատանան կամեցավ գժտեցնել միմյանց հետ։ Մի օր կրտսեր եղբայրը վառեց ճրագը և դրեց աշտանակի վրա, և սատանայի ազդամամբ աշտանակն ընկավ, և ճրագը հանգչեց. իսկ եղբայրը բարկանալով՝ խփեց նրան։ Վերջինս ծունկի եկավ նրա առաջ՝ ասելով. «Համբերի՛ր, եղբա՛յր, և նորից կվառեմ»։ Եվ ահա եկավ Տիրոջ զորությունը և տանջեց դեխն մինչև առավոտ, և դեւը գնալով՝ պատմեց ողջ եղելությունը դեւերի իշխանին, որը կուռ-քերի մեհյանում էր։ Հեթանոսների քուրմը, լսելով այս պատմությունը, որ պատմում էր դեւն իր ընկերներին, գնաց մենակապացների մոտ և կրոնավոր դարձավ, և մեծ խոնարհություն հանձն առավ՝ ասելով. «Խոնարհությունը խորտակում է թշնամու ողջ զորությունը»։ Ինչպես «Խոնարհությունը խորտակում է թշնամու ողջ զորությունը»։ Երբ խռովություն ենք և ինքն իսկ լսել էր դեւերից, որ ասում էին. «Երբ խռովություն ենք գցում մենակապացների մեջ, և նրանցից մեկը խոնարհվելով ընկնում է եղբոր առաջ՝ մեր ողջ զորությունը խափանվում է»։

քարիային տանջում էին, գիշերով վեր կացավ և գնաց Հայր Պիմենի մոտ և պատմեց նրան կատարվածը, և թե ինչպես անդադար իր որովայնը այրվում է: Եվ ծերը գիտենալով, որ այն Աստծուց է, ասաց նրան. «Գնա՛ այսինչ ծերի մոտ, և ինչ որ քեզ ասի՝ կատարի՛ր»: Նա գնաց ու նախքան իր հարցնելը՝ ծերը կանխեց նրան և ամեն ինչ ասաց նրան. «Այդ տեսիլքդ Աստծուց է, սակայն դու գնա՛ և հնազանդվի՛ր քո հորը»:

26. Գնացին ոմանք Հայր Սիսոյի մոտ՝ խոսք լսելու նրանից, իսկ նա ոչինչ չխոսեց նրանց հետ, այլ մշտապես կրկնում էր. «Թողությո՛ւն տվեք ինձ»: Եվ տեսնելով նրանց գործած զամբյուղները, հարցրին նրա աշակերտ Աբրահամին. «Ի՞նչ եք անում այդ զամբյուղները»: Եվ նա ասաց. «Այստեղ-այնտեղ վաճառում ենք»: Իսկ ծերը լսելով՝ ասաց. «Եվ Սիսոն այստեղ-այնտեղ ուտում է»: Եվ նրանք, տեսնելով նրա խոնարհությունը, մեծապես շահած՝ գնացին խնդությամբ:

27. Մի անգամ յոթ եղբայրներ գնալով Հայր Սիսոյի մոտ՝ հոգեշահ խոսք խնդրեցին նրանից: Իսկ ծերը պատասխանեց նրանց և ասաց. «Երբ ես եկա և բնակվեցի այս վայրում, նախապես գնացի Հայր Ովրի և Ատրեի մոտ և նրանցից խոսք խնդրեցի: Իսկ նրանք, պատասխանելով ինձ, հարցրին. «Հավատո՞ւմ ես մեզ»: Եվ ես ասացի՝ այո՛: Նրանք ինձ ասացին. «Ուրեմն՝ գնա՛ և ինչ որ տեսար՝ մեզ անելիս, նույնը և դո՛ւ արա»: Եվ եղբայրների հարցին. «Ի՞նչ էր նրանց գործը», պատասխանեց ծերը և ասաց. «Նրանցից մեկը խոնարհ էր, իսկ մյուսը մեծ հնազանդություն ուներ»: Պատասխանեցին եղբայրները և ասացին. «Ահա նրանք ցույց տվեցին քեզ իրենց գործը, դու էլ մե՛զ պատմի՛ր քո գործերը»: Պատասխանեց ծերը և ասաց նրանց. «Ըստ իմ խորհրդի այսպես ասեմ. ամեն ինչից գլխավորապես նրա է, որ մարդն ամեն ինչում իրեն մի բան չկարծի»: Եվ նրանք մեծապես շահած՝ գնացին:

28. Հայր Պիմենի մասին ասում էին, թե երբեք չէր կամենում ավել խոսք ասել կամ ավելին անել, քան մյուս ծերերը, այլ մանավանդ ամեն ինչում գովում էր նրանց:

29. Ոմն եղբայր ասաց մի մեծ ծերի. «Եթե իմ կամքին հարմար մի ծեր գտնեի, հաճույքով կմեռնեի նրա հետ»: Եվ ծերը ծիծաղելով՝ ասաց նրան. «Լավ ես ասում, տե՛ր իմ»: Իսկ նա առավել ևս հաստատվեց իր մտքի մեջ՝ կարծելով, թե ճիշտ է ասում, որովհետև չհասկացավ ծերի միտքը: Եվ երբ ծերը տեսավ, որ նա կարծում է, թե լավ բան է ասում, նրան ասաց. «Եթե քո կամքին համապատասխան ծեր գտնես, կկամենա՞ս նրա հետ բնակվել»: Եվ նա ասաց՝ այո՛: Եվ ծերն ասաց. «Որպես-

զի ոչ թե դու շարժվես նրա կամքով, այլ նա շարժվի քո կամքով. ահա սրան է հանգում քո միտքը»: Եվ եղբայրը վեր կենալով՝ ընկավ ծերի առաջն ու ասաց. «Թողությո՛ւն տուր ինձ, քանզի պարծեցա՝ կարծելով թե լավ բան ասացի, մինչդեռ ամենևին դատարկ բան էր ասածս»:

30. Հայր Արսենիոսը քառասուն տարի չէր դադարում լաց լինել և ապրեց իննսունհինգ տարի: Վախճանվելիս դողում էր և ասաց. «Տարե՛ք ինձ անապատ, որպեսզի դազաններն ուտեն ինձ»:

31. Հայր Դանիելն ասաց. «Երբ Արսենիոս երանելին մոտ էր վախճանին, մեզ պատվիրեց և ասաց. “Շատ հոգս մի՛ արեք բարի բան անելու իմ համար, այլ միայն՝ պատարագ. եթե ես ինչ-որ բարի բան եմ արել, կգտնեմ այն”»:

32. Դարձյալ Հայր Դանիելն ասաց. «Հայր Արսենը երբեք չկամեցավ խոսել կամ ինչ-որ բան քննել Սուրբ Գրքից, որը և կարող էր, եթե կամենար: Եվ թուղթ էլ չէր գրում որևէ մեկին իր անչափ խոնարհության համար»:

33. Նույն Հայր Արսենի մասին ասում էին. թե մինչ պալատում էր, ոչ ոք ավելի լավ չէր հագնվում, քան նա. այդպես և Սկյութիայում ջանում էր բոլորից վատ հագնվել, և երբ եկեղեցի էր գալիս՝ բազում ժամեր սյան մոտ էր նստում, որպեսզի ոչ ոք իր երեսը չտեսնի, և ինքն էլ ուրիշների երեսը չտեսնի»:

34. Նույն Հայր Արսենի մասին Հայր Դանիելն ասաց դարձյալ. «Նրա դեմքն ու կերպարանքը նման էին Հակոբին, և նա ամբողջովին «Նրա դեմքն ու կերպարանքը նման էին Հակոբին, և նա ամբողջովին սպիտակ էր ձյան պես, նրա ոսկորները ցամաքել էին՝ միայն մաշկ ու նենալով իրենց վրա, նրա մորուքը իջնում էր մինչև կուրծքը՝ ամբողջովին սպիտակ, նրա արտևանունքները թափվել էին սաստիկ լալուց: ջուրին սպիտակ, նրա արտևանունքները թափվել էին սաստիկ լալուց: Նա բարձրահասակ էր, սակայն ծերությունից կորացել էր և վախճան- Նա բարձրահասակ էր, սակայն ծերությունից կորացել էր և վախճան- վեց ինսունհինգ տարեկանում: Թեոդոս Մեծ կայսեր պալատից դուրս վեց ինսունհինգ տարեկանում: Թեոդոս Մեծ կայսեր պալատից դուրս էկավ քառասունամյա հասակում. պալատի ավագն էր, Արկադիա և Ոնորիս թագավորների հայրը: Սկյութիայի անապատում եղավ քառասուն տարի, և տասը տարի՝ Բաբելոնի Տրոյանով վեմի վրա՝ Փերմեայի դիմաց, երբ տարի՝ Կապոնոսի ներքին կողմերում, և վերջին երկու տարին եկավ դարձյալ Տրոհի տաճար, ուր և ննջեց: Եվ ինձ թողեց իր տարին եկավ դարձյալ Տրոհի տաճար, ուր և ննջեց: Եվ ինձ թողեց իր մորթեղեն վերարկուն, սպիտակ բրդյա պարեգոտը և արմավենուց հո- ղաթափերը, և ես՝ անարժանս, հագնում էի դրանք, որպեսզի օրհնվեի»:

35. Պատմում էին Սկյութիայում մի ծերի մասին, որ ծառա էր եղել և ամեն տարի գալիս էր Ալեքսանդրիա և բերում էր վարձն իր տերե-

ժամին ճաշակեցին: Եվ մի քիչ էլ գինի ունեին, դա էլ ըմպեցին իրենց տկարութեան պատճառով: Եվ երբ երեկո եղավ, տասներկու սաղմոս կարդացին և ննջեցին: Առավոտյան վեր կենալով եգիպտացին նրան ասաց. «Աղոթք արա ինձ համար»: Եվ առանց օգուտ քաղելու՝ դնաց նրա մոտից: Եվ երբ հասավ մի վայր, հռոմեացի ծերը, կամենալով շահել նրան, ուղարկեց սպասավորին և ետ կանչեց նրան: Երբ նա եկավ, խնդութեամբ ընդունեց նրան և հարցնելով նրան՝ ասաց. «Ո՞ր դավառից ես»: Նա էլ ասաց. «Եգիպտացի եմ»: Եվ նա ասաց. «Եգիպտոսի ո՞ր քաղաքից»: Նա պատասխանեց. «Ես քաղաքացի չեմ, այլ գեղջուկ»: Եվ ծերը հարցրեց. «Ի՞նչն էր քո գործը քո գյուղում»: Նա էլ ասաց. «Նախրապան էի»: Եվ հարցրեց. «Իսկ ինչպե՞ս էիր քնում»: Նա ասաց. «Գետնի վրա»: «Եվ ի՞նչ էիր ուտում հանդում կամ ինչպիսի՞ գինի էիր խմում»: Եվ նա ասաց. «Չոր հաց ունեի, երեմն նաև աղի ձուկ էր պատահում, և ջուրն էլ գետից էի խմում»: Եվ ծերն ասաց. «Մեծ է քո տքնանքը. իսկ քո գյուղում բաղնիք կա՞ր»: Եվ նա ասաց. «Չկար. գետում էի մաքրվում»: Եվ երբ այս ամենը հարցրեց ծերը, կամեցավ օգտակար լինել նրան և պատմեց նրան իր նախկին աշխարհիկ կեցութեան մասին և ասաց. «Ես՝ տառապյալս, որ տեսնում ես, մեծ քաղաքից եմ՝ Հռոմից, և թագավորի պալատում անվանի եմ եղել»: Եվ եգիպտացին երբ լսեց այս նախաբանը, զղջաց և կամեցավ հաստատապես լսել նրա պատմածը: Եվ նա շարունակեց. «Թողեցի Հռոմը և եկա բնակվեցի այս անապատում: Շքեղ տներ ունեի և հարուստ կահաւորասի և դրանք արհամարհելով՝ եկա բնակվելու այս փոքրիկ խցում: Ոսկեհոռ կահույք ունեի, բազմաթիվ անկողիններ և այդ ամենը թողնելով՝ Աստված տվեց ինձ այս մահիճը և կաշվե ծածկոցը: Հանդերձներս պատվական և թանկարժեք էին, և դրանց փոխարեն այս անարգ հագուստն ունեմ, իմ ճաշատեսակները սաստիկ թանկ ու ընտիր էին, իսկ դրանց փոխարեն մի քիչ բանջարեղեն և փոքրիկ գինու բաժակ տվեց ինձ Աստված: Սպասավորներս, ծառաներս ու աղախիններս բազմաթիվ էին, և ահա նրանց փոխարեն Աստված գութ գցեց այս ծերի սիրտը՝ սպասավորելու ինձ: Եվ բաղնիքի փոխարեն, որտեղ ամեն օր անուշահոտ յուղերով լողանում էի, մի քիչ ջուր եմ լցնում ոտքերիս և այս նվաստ հողաթափերն եմ հագնում իմ տկարութեան համար, փողերի ու քնարների փոխարեն սաղմոսներ եմ ասում, և այն նյութական բարիքների փոխարեն, որ ունեի, հանդարտ կյանք եմ վարում: Այժմ, հա՛յր իմ, աղաչում եմ քո աստվածապաշտութեանը, մի՛ գայթակղվիր իմ տկարութեան պատճառով»: Եգիպտացին, լսելով այս և զգաստաւնալով իր մեջ, աղաղակեց և ասաց. «Վա՛յ ինձ, որ աշխարհի մեծամեծ

Նեղուլթյուններից եկա մեծ հանգստի մեջ, և ինչ չուների այն ժամանակ՝
այժմ ունեմ, բայց դու, հայր, մեծագույն հանգստուլթյունից եկար դե-
պի նեղուլթյուն, և բազում փառքերից և մեծուլթյունից՝ դեպի խոնար-
հուլթյուն և աղքատուլթյուն»։ Եվ դրանից մեծապես շահելով՝ գնաց իր
տեղը և նրա սիրելի մտերիմը եղավ և ժամանակ առ ժամանակ գալիս
էր նրա մոտ՝ օգուտ քաղելու։

52. Մի եգիպտացի ծեր գնաց Հայր Զենոն Ասորու մոտ և իր ան-
ձի մասին նախատինքի արժանի խոսքեր ասաց: Եվ Զենոնն ասաց.
«Եգիպտացիներն իրենց բարի գործերը թաքցնում և միայն իրենց
անարգ գործերն են Հայտնում, իսկ հույներն ու ասորիները բարի գոր-
ծերն են Հայտնում և նախատինքի արժանիները՝ թաքցնում»:

53. Հայրերից մեկն ասաց. «Խցեցում երկու եղբայրներ կային, որոնք խռովեցին միմյանցից, և նրանցից մեկը, գնալով իր խուցը, խռովու-
թյան պատճառով չկարողացավ հանգիստ գտնել: Եվ գնաց, որ ընկնի
նրա առաջ, սակայն նա չբացեց դուռը: Եվ այս եղբայրը, գնալով հայր
նրան. «Միգուցե դու Ապոլոնի մոտ, պատմեց նրան, և ծերն ասաց նրան. «Միգուցե դու
Քեզ արդար ես համարում քո մտքում և եղբորդ ես մեղավոր կարծում,
դրա համար էլ դուռը չի բացում: Այլ դու արա այնպես, ինչպես ես
քեզ կասեմ. թեպետ նա մեղանչեց քո հանդեպ, բայց դու համոզիր
քեզ, թե իբր դու ես մեղանչել նրա հանդեպ և արդարացրու քո եղ-
բորը: Այդպես գնա նրա մոտ, և Աստված նրա սրտում սեր կդնի քո
հանդեպ»: Եվ եղբայրն արեց այնպես, ինչպես ասաց ծերը, և այդպես
գնաց ու բախեց դուռը: Երբ եղբայրն իմացավ, ելավ նրան ընդառաջ՝
նախքան եղբոր՝ իրենից ներողություն խնդրելը: Եվ Աստծո սիրով
խաղաղություն հաստատվեց նրանց միջև»:

54. Հայր Ամոնի մասին ասում էին, թե եկան ոմանք նրա մոտ՝ միմյանցից գանգատվելու, իսկ ծերը լուռ էր, և մի կին իր մերձավորին ասաց. «Այս ծերն անմիտ է»: Երբ ծերը լսեց այս, կանչեց կնոջն իր մոտ և ասաց. «Որքան տքնություններ քաշեցի այս անապատում, որ այս անմտությունն ստացա, և քեզ համար պիտի կորցնեմ այն»:

55. Հայր Կյուրիեռն ասաց. «Մարմնով ավելի շատ տրքություններ կրեցի, քան իմ աշակերտ Զաքարիան, սակայն նրա չափին չհասա՝ նրա խոնարհության և հնազանդության առումով»:

56. Ոմն մեծ ծերրի մոտ՝ Թեբայիդ, բերին մի դիվահարի և աղաչեցին նրան, որ դեւը հանի, իսկ ծերը Հէր կամենում: Երբ բազմիցս աղաչեցին նրան, գլխաց ծերը և դեւին ասաց. «Դո՛ւրս եկ Աստծո արարածի մի- նրան, գլխաց ծերը և դեւին ասաց»:

նի մեղքի մեջ և զղջա, նույն ժամին նրա մեղքերը կթողնվեն Աստծո շնորհներով»:

120. Ոմն եղբայր ապրում էր իր գյուղից ոչ շատ հեռու գտնվող խցում և ասում էր եղբայրներին. «Այս քանի տարի է՝ այստեղ եմ և երբեք գյուղ չգնացի, իսկ դուք ամեն օր գնում եք այնտեղ»: Եվ եղբայրները պատմեցին այդ հայր Պիմենին, և ծերն ասաց նրանց. «Ավելի լավ է՝ գնալ գյուղ և չպարծենալ մտքում, թե՝ չգնացի այնտեղ, և ուրիշներին էլ չդատել, թե՝ դուք գնացիք գյուղ: Որովհետև՝ ում մեջ խոնարհություն կա, նա չի կարող պարծենալ, և առանց խոնարհության չի կարող հոգին կենդանի լինել»:

121. Ոմն եղբայր հարցրեց հայր Պիմենին և ասաց. «Ինչպե՞ս կենցաղավարեմ՝ այնտեղ, ուր պիտի բնակվեմ»: Ծերը նրան ասաց. «Քո մտքում քեզ միշտ իբրև օտար համարիր, որտեղ էլ որ ապրես, և ուրիշների խոսքից առաջ մի՛ գցիր քո խոսքը և հանգիստ կգտնես: Հարկավոր է հույսը դնել Տիրոջ վրա, ոչինչ համարել իր անձը և թողնել սեփական կամքը: Եթե մեկը հոգարի սրան, ապա հոգին կկրթի»:

112. Հայր Պիմենը պատմում էր, թե հայր Անտոնիոսն ասաց. «Մարդու մեծությունն այն է, որ իր հանցանքները միշտ դնի Աստծո առաջ և մինչև վերջին շունչը պատրաստ լինի փորձությունների, որովհետև բոլորն էլ հառաչանքով են մտնում աշխարհ և հառաչանքով են ելնում աշխարհից: Եվ ասաց. «Բոլոր առաքինություններն անօգուտ են առանց մեն-մի առաքինության, այն է՝ միշտ իր անձը մեղադրելը, որից ծնվում է կենսատու խոնարհությունը»:

113. Հայր Պիմենն ասաց. «Եթե մի եղբայր գա քեզ մոտ և տեսնի, որ քեզ հոգեչափ չէ իր գալը, քննի՛ր դու քո մեջ, թե ինչ էիր խորհում քո մտքում՝ նախքան նրա գալը, և այնժամ կիմանաս նրա երկմտության պատճառը: Եթե դա անես խոնարհությամբ և արդար մտքով, քո ընկերոջ առաջ անմեղ կլինես, և նա կվերացնի իր թերությունը: Որովհետև եթե ծերը զգուշություն ունենա իր սենյակում նստելիս՝ չի մոլորվի, քանի որ Աստված նրա հետ է, և այսպիսի նստելուց՝ մարդն Աստծո երկյուղը կստանա»:

114. Հայր Պիմենն ասաց. «Այն պատճառով ենք այսքան նեղություններ կրում և չարչարվում, որ մեր եղբայրներին չենք հանդուրժում, ինչպես գրված և պատվիրված է մեզ Աստծուց: Կամ՝ չտեսա՞ք՝ ինչպես էր քանանացի կիներ աղաչում Փրկչին իր դստեր համար (Մատթ. ԺԵ, 21-28):

115. Ոմն եղբայր հարցրեց հայր Բեսարիոնին և ասաց. «Ի՞նչ անեմ, հայր»: Ծերը նրան ասաց. «Լռի՛ր, խոնարհվի՛ր և անձդ ոչինչ համարի՛ր. և եթե լսես ինձ և քեզ նվաստացնես, հանգիստ կգտնես՝ ուր էլ որ լինես»:

116. Հայր Թեոփնան ասաց. «Եթե մեկը նույնիսկ իրենով առաքինություն ձեռք բերի, Աստված նրան շնորհներ չի տա, բայց եթե գնա ընկերոջ մոտ և պատմի նրան իր մասին ամեն ինչ և դատվի նրանից, ապա՞ ինչ էլ կարճ ժամ Աստված կտա նրան իր շնորհները»: Եվ դարձյալ ասաց. «Մի՛ կատարիր քո կամքը, քանի որ դու պարտավոր ես խոնարհվելու քո եղբոր առջև»: Դարձյալ ասաց. «Եթե մարդը չի պահում օրենքը, ինչպե՞ս կարող է այն ուսուցանել իր ընկերոջը»: Կրկին ասաց. «Ով կամեցավ, որ թեպետ և փառաբանվի կամ անարգվի՝ չհպարտանա և չբարկանա, այլ ամեն ինչ տանի անվրդով»:

117. Հայր Պափնոտիոսն ասաց. «Որքան ժամանակ դեռ կենդանի էր ծերը, ամիսը երկու անգամ գնում էի նրա մոտ, իսկ նա ինձնից հեռու էր տասներկու մղոն: Գնում և պատմում էի նրան իմ բոլոր խորհուրդները: Եվ ծերերը միայն այս էին ասում ինձ. «Ուր էլ որ գնաս ապրենու, մեծ բան մի՛ համարիր քո անձը և հանգիստ կգտնես»:

118. Ոմն եղբայր ասաց հայր Սիսոյին. «Տեսնում եմ, հայր, որ Աստծո հիշատակը միշտ կա իմ մտքում»: Ծերը նրան ասաց. «Մի մեծ բան չէ՞ դա, որ քո խորհուրդները միշտ առ Աստված են և հիշում ես նրան, չէ՞ դա, որ քո խորհուրդները միշտ առ Աստված են: Եթե դու քեզ բոլոր արարածներից այլ այս է ճշմարիտ մեծությունը, եթե դու քեզ բոլոր արարածներից ամենավատը համարես, որովհետև այդպես իրեն համարելը և մարմնի ճգնություններն առաջնորդում են դեպի խոնարհություն»:

119. Երեք ծեր գնացին հայր Սիսոյի մոտ, որպեսզի խոսք լսեն նրանից: Առաջինն ասաց. «Հայր, ինչպե՞ս կարող եմ կրակի գետից պրծնել»: Երկրորդն ասաց. «Իսկ ես ինչպե՞ս կարող եմ առամենների պրծնել»: Երրորդն ասաց. «Ինձ հակրճառումից և անքուն որդերից ազատվել»: Ծերը նրան պալումաչ է անում արտաքին խավարի մասին հիշելը»: Ծերը նրան պատասխանեց և ասաց. «Ես դրանցից ոչ մեկն էլ չեմ հիշում, սակայն ողորմած և բարերար է Աստված, և հուսամ, որ կողորմի ինձ»: Իսկ նրանք, լսելով ծերի խոսքը, գնացին տրտմած, իսկ ծերը չկամեցավ, որ նրանք տրտում գնան, դրա համար ետ դարձրեց նրանց և ասաց. «Երանի է՞ քեզ, եղբայրներ, հիացա ես ձեր առաքինության վրա, որովհետև ձեզնից առաջինը ինձ հիշեցրեց, որ մտահոգվեմ հրեղեն գետի

ասաց նրանց. «Եկե՛ք ողջույն տվեք մենակյացներին, որպեսզի օրհնվեք, որովհետև նրանք Հանապազ Աստծո հետ են խոսում, և նրանց բերանները սուրբ են»:

20. Ոմն ծերի մասին ասում էին, թե հիվանդացավ և կամենում էր փոքր-ինչ թարմ հաց ճաշակել: Ճգնավոր եղբայրներից մեկը լսելով այդ վերցրեց իր մաղախը, դրեց չոր հացը, գնաց Եգիպտոս և փոխելով հացը՝ բերեց ծերին: Տեսնելով այն դեռ տաք՝ զարմացան, իսկ ծերը չէր ուզում ճաշակել՝ ասելով. «Դա եղբոր արյունն է»: Եվ ծերերն աղաչեցին նրան՝ ասելով. «Ի սեր Աստծո՝ կե՛ր այդ հացը, որ իզուր չլինի եղբոր զոհողությունը»: Եվ այդ թախանձանքներին տեղի տալով՝ ճաշակեց:

21. Ոմն ծեր աղաչեց մի երիտասարդի՝ բնակվել իր հետ, և երիտասարդն ասաց նրան. «Մի շաբաթ հետո կգամ»: Գնաց և ուշացավ: Հետո եկավ ծերի մոտ և փորձեց նրան՝ ասելով. «Պոռնկություն մեջ ընկա, հա՛յր»: Եվ ծերն ասաց. «Ապաշխարողների համար հույս կա, որդյա՛կ, քո մեղքերի կեսը կվերցնեմ ինձ վրա, և միասին կապաշխարենք»: Եվ երիտասարդն ասաց. «Այժմ գիտեմ, որ կարող ենք բնակվել միասին»: Եվ մնացին մի խցի մեջ, և մինչ այսօր այն խուցն Սկյու-թիայում կոչվում է երկու եղբայրների խուց:

22. Հայրերից մեկը խնդրեց Աստծուն՝ ցույց տալ իրեն բոլոր վախճանված կրոնավորներին, և Աստված արժանացրեց նրան տեսնելու ամենքին փառավոր տեղում, բայց Անտոնը նրանց հետ չէր: Եվ հարցրեց. «Ո՞ւր է Անտոնը»: Եվ նրան ասացին. «Նրա տեղը Աստծո առաջ է»:

23. Ծերերից մեկն ասաց. «Սկզբի ժամանակներում, երբ նորեկներ էին գալիս անապատ, դեերը սաստիկ պատերազմում էին նրանց հետ, և ծերերից կատարյալները գալիս էին մխիթարելու նրանց: Եվ ոմանց գտնում էին դեերի հարվածներից կաղ դարձած, ոմանց՝ մի կողմն անդամալուծված, ոմանց էլ՝ մեջքները փայտացած, և վերցնելով բերում էին նրանց եկեղեցի և իսկույն բժշկում էին նրանց»:

25. Մի անգամ եղբայրները գնացին Դիողկիոս լեռը՝ ճգնելու և լրացուցիչ սովորեցին առաքաստապարան գործել և վարձկանությունը հյուսում էին, սակայն, քանի որ արհեստավորներ չէին, ոչ ոք նրանց գործելու պատվեր չէր տալիս: Գնաց մի անգամ նրանց մոտ ծերերից մեկը և ասաց նրանց. «Ինչո՞ւ չեք գործում»: Իսկ եղբայրները, քանի որ երկյուղած էին, պատասխանեցին և ասացին. «Քանի որ շատ վատ

ենք գործում, դրա համար էլ մեզ ձեռագործի պատվեր չեն տալիս»: Իսկ ծերը գիտեր Աստծով գործարար մեկին և նրանց ասաց. «Գնացե՛ք այսինչ ծերի մոտ, և նա ձեզ գործ կտա»: Նրանք խնդությունը գնացին, և նա նրանց գործ տվեց: Իսկ եղբայրները նրան ասացին. «Լավ չենք գործում»: Եվ ծերն ասաց. «Հավատում եմ Աստծուն, որ ուրիշներն էլ կկերակրվեն ձեր ձեռագործով»: Եվ սիրով առնեցին՝ նրանց հոժարեցրեց գործել: Ահա իսկապես բռնություն են հափշտակում երկնքի Արքայությունը (Մատթ. ԺԱ 12):

26. Մեկը կարասի բերեց մի ծերի համար և ասաց. «Վերցրո՛ւ քո կարիքների համար, քանզի ծերացել ես»: Եվ ծերն իրոք տկարացած էր: Սակայն ասաց. «Դու յոթանասուն տարի անց եկար ինձնից վերջ-նելու իմ դարմանողին: Վաթսուն տարի է՝ այս տկարության մեջ եմ, բայց ոչ մի բանի կարոտ չմնացի՝ Աստծո խնամարկության և դարմանման շնորհիվ»: Եվ չվերցրեց կարասին:

Պաշտպանված հապրվածներ երկրորդ թարգմանությունից

27. Հայր Անտոնիոսն ասաց. «Ես Աստծուց չեմ երկնչում, այլ սիրում եմ նրան, քանզի սերը վանում է երկյուղը»:

28. Հայր Աղաթոնն ասաց. «Ես երբեք ռիս սիրոս՝ քուն չմտա, ոչ էլ թողեցի՝ մեկը քուն մտնի՝ ինձնից նեղացած»: Նույն ինքն ասաց. «Ես երբեք սեր չտվեցի, որովհետև ոչ թե սեր տալ և ստանալն էր ինձ սեր թվում կամ թե շահ էի համարում եղբոր համար, այլ եղբոր կյանքն է ինձ համար կարևոր և սիրելի»:

29. Հայր Հովսեփն ասաց. «Եղբայրներն ասում են, թե մենք չգիտենք սիրո գործերը, որովհետև մեկը մտավ Հայր Աղաթոնի մոտ և տեսնելով մկրատը՝ գովեց այն, իսկ ծերը նրան չթողեց դուրս գալ՝ մինչև իր հետ չտարավ մկրատը»:

30. Հայր Աղաթոնն ասաց. «Եթե հնարավոր լիներ գտնել մի անկյալ բորոտի, իմ մարմինը կտայի նրան և սիրահոժար նրանը կվերցնեի ինձ». ահա սա՛ է սիրո չափը:

31. Նրա մասին ասում էին, թե գնաց մի անգամ քաղաք՝ վաճառելու իր ձեռագործը և գտավ փողոցում ընկած մի հիվանդ օտարականի, որ խնամակալ չուներ: Ծերը, տուն վարձելով, տարավ նրան այնտեղ

Քաղաքի իշխաններին մեկը հեռվից տեսնում և լսում էր, թե ինչ էր ասում, երբ հանձնում էր գանձը, իսկ նրանք նրան չէին տեսնում: Երբ մի քանի օր անց ոսկու տիրոջը ինչ-որ բան պետք եղավ, Մեկրիստոնեին ասաց. «Տո՛ւր իմ ոսկուց քսան դահեկան, քանզի պետք է ինձ»: Իսկ նա, քանի որ վստահ էր, որ ոչ ոք չի տեսել, վկա էլ չունի, ուրացավ և ասաց. «Ո՞ր ոսկուց տամ, որովհետև ո՛չ գիտեմ, ո՛չ երբեք լսել եմ քեզին, ո՛չ էլ դու երբեք որևէ բան ես տվել ինձ»: Եվ այս մարդը ոչինչ չկարողացավ անել: Սակայն երբ տրտմած դուրս եկավ այնտեղից, պատահեց նրան այն իշխանը և նրան ասաց. «Ինչո՞ւ ես այդպես տրտմած»: Եվ այս մարդը նրան ասաց իր տրտմության պատճառը: Իշխանը նրան ասաց. «Ստո՛ւյգ տվել ես նրան գանձը»: Եվ նա ասաց. «Արդարև տվել եմ»: Իսկ իշխանն ասաց. «Նրան կասես՝ ե՛կ երգվիր և հավատացրո՛ւ ինձ սուրբ Անդրեաս եկեղեցում, և դա բավական է ինձ» (որովհետև այնտեղ մոտ էր սուրբ Անդրեաս առաքյալի տաճարը): Գնաց այս մարդը և ասաց այդ, և երբ գանձը վերցնողը մտավ տաճար, որպեսզի երգվի, այդժամ իշխանը գանձատուխն ասաց. «Ես ինչ որ կանեմ՝ չերկնչես և ոչինչ չասես»: Եվ իշխանը, մերկ մտնելով տաճար, սկսեց մոլեգնել՝ ինչպես դիվահար, գոռում էր ու մոլեգնում սաստիկ, ապա բռնելով այդ մարդուն՝ մինչ նա կամենում էր երգվել, բազմության առաջ գոչեց և ասաց. «Սուրբ Անդրեասն ասում է. “Տո՛ւր սրան իր գանձը”»: Իսկ Մեկրիստոնեն սոսկալով վախեցավ հույժ, քանի որ այն իշխանը զորեղ մարդ էր: Եվ խոստովանելով ասաց. «Ես եմ պահել գանձը և հիմա կտամ, բա՛ց թող»: Եվ նա բաց թողեց: Այնժամ բերելով այն՝ տվեց տիրոջը: Եվ դիվահարն ասաց ոսկու տիրոջը. «Դի՛ր վեց դահեկան սեղանի վրա. սուրբ Անդրեասն է ասում»: Եվ նա ուրախությամբ դրեց և վերցնելով իր փողը՝ դնաց: Իսկ իշխանը, հագնելով իր հանդերձները, պայծառացած շրջում էր քաղաքում, և երբ եկավ այնտեղ, ուր այն Մեկրիստոնեն էր, վերջինս սկսեց վախեցած նայել նրան: Իսկ իշխանն ասաց. «Հավատա՛ ինձ, ես, Աստծո շնորհոք, դիվահար չեմ, այլ՝ երբ նա ոսկին քեզ էր տալիս, ես իմ աչքով տեսա: Եվ մինչ դու ուրանում էիր և կամենում էիր երգվել, հնարեցի այդ, որպեսզի ինձ չասես իր. «Դո՛ւ ես միակ սուտ վկան», նաև արեցի այդ, որպեսզի չկորչեր քո հոգին և ոչ էլ նրա ունեցվածքը՝ անիրավությամբ»: Ահա իշխանը գործով ցույց տվեց, թե ինչ է՝ անձը դնել ընկերոջ համար, քանզի այլոց շահի համար մոռացավ իր պատվականությունը ի փառս Աստծո:

46. Սաստիկ ճգնավոր և աստվածասեր մի կրոնավոր անապատում՝
մենակյաց մի բարեկամ ուներ։ Վախճանվեց այդ մենակյացը, և կրո-
նավոր բարեկամը, մտնելով նրա խուցը, հիսուն դահեկան գտավ և
սկսեց տրտմել ու լաց լինել և մտավախություն ուներ, թե միգուցե
այդ ոսկու պատճառով մենակյացը պակասի Աստծո ողորմությունից։
Երբ սաստիկ աղաչեց Տիրոջը դրա համար, տեսավ Տիրոջ Հրեշտա-
նի, որ նրան ասաց․ «Ինչո՞ւ ես ցավագնում ու հոգոցներ քաշում
այն մենակյացի համար, քանզի ով մարդասիրություն է կամենում՝
թող Աստծուն հանձնի նրան, քանզի եթե բոլորը կատարյալ լինեին,
ինչպե՞ս կերևար Աստծո մարդասիրությունը»։ Սրանով հավատաց եղ-
բայրը, թե այն մենակյացին ողորմություն արեց Աստված, և գոհացավ
Աստծուց։

48. Ոմն ծեր իր աշակերտին ուղարկեց եգիպտոս՝ ուղտ բերելու,
որպեսզի իրենց կողովները տանեն եգիպտոս։ Եվ երբ հղթայրը բերեց
ուղտը եգիպտոսից, նրան տեսավ մեկ ուրիշ հղթայր և ասաց. «Եթե
ես տեղյակ լինեիր քո գնալու մասին, ես էլ կգայի քեզ հետ, որովհե-
տեւ մեզ էլ էր ուղտ պետք»։ Հղթայրը գնաց և պատմեց ծերին։ Ծերն
տեւ մեզ էլ էր ուղտ պետք»։ Հղթայրը գնաց և պատմեց ծերին։ Ծերն
տեւ մեզ էլ էր ուղտ պետք»։ Հղթայրը գնաց և պատմեց ծերին։ Ծերն
տեւ մեզ էլ էր ուղտ պետք»։

ՀԱՍՏԱՊԱՆԻՑ

49. Ոման եղբայր հարցրեց ծերին և ասաց. «Հա՛յր, արդարեւ, ինչո՞ւ չատերը բազում ճգնություններով տքնում են և չեն ստանում շնորհները, ինչպես ստանում էին առաջին հայրերը»: Ծերն ասաց. «Այն ժամանակ սեր ունեին նրանք և սիրով շահում էին ընկերոջը և վեր բարձրացնում, իսկ այժմ սերը ցամաքել է. ցած են գլորում ընկերոջը, դրա համար էլ շնորհներ չունեն»:

50. Ծերն ասաց. «Երբեք իմ սիրտը չփնտրեց իմ շահի համար մի գործ, որից վնասվեր իմ եղբայրը, որովհետեւ եղբոր շահը իմ հոգու պտուղն եմ համարել ես»:

51. Ոմն ծեր ճգնավոր հանդերպեց մի դիվահարի, որը կարկամած էր և չէր կարողանում խոսել: Նա, Աստծո սիրո վրա վստահ լինելով,

60. Նույն հայր Մակարը տեսավ սատանային՝ բազում դժոխքներ չալակած ներքին անապատ գնալիս, և ասաց. «Ո՛ր ես գնում»: Եվ նա ասաց. «Գինի եմ տանում եղբայրներին, թեև գիտեմ՝ չեն հնազանդվելու ինձ»: Եվ վերադարձին դարձյալ հարցրեց. «Հնազանդվե՞ց մեկնումեկը»: Եվ սատանան ասաց. «Այո՛, ոմն Թեոպեմոս հնազանդվեց ինձ»: Հայր Մակարը գնաց այնտեղ, և նրան ընդառաջ ելան արմավենու ճյուղերով, և ամեն մեկը խնդրում էր, որ իր մոտ մտնի: Մակայն նա գնաց հիշված եղբոր խուցը և իմացավ, որ ծուլ է, և ասաց նրան. «Պահեցողություն արա՛ մինչև երեկո և կարդա՛ Ավետարանը, փոքրինչ կե՛ր, չափավոր քնի՛ր և մշտապես աղոթի՛ր»: Հետ այսու նա ընտիր անոթ դարձավ, մինչև դարձյալ տեսավ հայր Մակարը սատանային և հարցրեց, իսկ նա ասաց. «Ապստամբեց իմ դեմ այն մարդը»:

61. Նույն հայր Մակարը տեսավ մի աբեղայի՝ շրջապատված կանացի կերպարանք առած դեերով, որովհետև ծուլ էր: Գնաց նրա մոտ ու սկսեց չարախոսել իր անձի մասին, թե՛ ծուլ էմ և այս ծերությունս մեջ դեերի խաղալիք եմ դարձել: Եվ աբեղան ասաց. «Աստված է ճարը»: Իսկ հայր Մակարն ասաց. «Քեզ չեմ թողնի, մինչև ինձ երաշխիք չտաս, որ կաղոթես ինձ համար ամեն գիշեր»: Եվ լսելով ծերի աղաչանքները՝ եղբայրը խոստացավ անել այդ: Երբ գիշերը վեր կացավ աղոթելու ծերի համար, զղջաց և ասաց. «Ա՛նձ իմ եղկելի, ինչո՞ւ ծերի համար աղոթում ես, բայց քեզ համար չես աղոթում», և մի աղոթք էլ իր համար արեց: Այդպես շարունակեց մեկ շաբաթ՝ մի աղոթք ծերի համար էր անում, մի աղոթք՝ իր: Կիրակի օրը հայր Մակարը եկավ եկեղեցի և տեսավ, որ դեերը հեռու էին եղբոր խցից և խիստ տխուր էին, և հասկացավ ծերը, որ եղբոր աղոթքների պատճառով էին տխրել դեերը, իսկ ինքը խիստ ուրախացավ: Երբ աղոթքը ավարտեցին, գնաց դարձյալ եղբոր սենյակը և ասաց. «Քո աղոթքները հույժ օգտակար եղան ինձ, արդ խնդրում եմ, այսուհետև երկուսիս աղոթք արա ինձ համար»: Եղբայրը սկսեց երկուսիս աղոթք անել ծերի համար և ասաց. «Ո՛վ եղկելի անձ իմ, քեզ համար էլ երկուսիս աղոթք արա»: Այդպես էլ արեց. հաջորդ շաբաթ գիշերները չորսը աղոթք էր անում իր և ծերի համար: Երբ ծերը դարձյալ եկավ եկեղեցի, տեսավ դեերին առավել տրտում և հեռու, և գոհություն հայտնելով եղբորը՝ խնդրեց հավելել աղոթքները և երեք աղոթք անել իր համար: Եվ ավելացրեց եղբայրն աղոթքները իր և ծերի համար, և հաջորդ շաբաթ գիշերները վեց աղոթք էր անում: Երբ երրորդ անգամ հայր Մակարը եկավ նրա սենյակ, տեսավ դեերին խիստ բարկացած, և ասամ էին կրճատացնում

իր վրա և անարգում էին, քանզի տրտմել էին եղբոր կենցաղավարության վրա: Իսկ ծերը մտնելով սենյակ՝ պատմեց այս ամենը աբեղային և պատվիրեց զգուշ լինել աղոթքներում: Եվ եղբայրը Աստծու շնորհով և ծերի աղոթքներով դարձավ փութաջան և խիստ ճգնակյաց, իսկ դեերը տեսնելով նրա դարձը՝ փախան ամոթահար:

62. Մի անգամ սուրբ հայր Մակարը գնում էր անապատով և տեսավ Բելիարին՝ ծերի կերպարանքով, սև հանդերձներով, որն իր մարմնի բոլոր անդամներից կախել էր բժժաթուրմով լի պարկիկներ: Աղոթքի կանգնեց սուրբ Մակարն առ Աստված և Տիրոջ անվան զորությունը հարցրեց Բելիարին, թե այդ ի՞նչ է տանում և ինչպե՞ս է խաբուժմարդկանց: Եվ Բելիարը, հրեշտակից բռնադատված, ասաց ճշմարտությունը. «Այս թուրմերը իմ խաբեություն զենքերն են, և ամեն ամանում խաբեությունը համապատասխան նյութ կա, որոնցով օծում եմ մարդկանց. օրինապահներին՝ այն ամանից, որ գլխիս վրա է, ցավերի մեջ եմ գցում, աղոթքի մեջ ժրջաններին՝ այն անոթից, որ հոնքերիս վրա է, քուն եմ տալիս, այն թուրմից, որ ականջներիս վրա է, անլվրա է, քուն եմ տալիս, այն թուրմից, որ ականջներիս վրա եղող ամանից պոռնկություն անուշահոտություն եմ տալիս, և որ կա բերանումս, սրանից տալիս եմ որկրամոլություն, շատախոսություն, ստախոսություն, խաբեություն որկրամոլություն, շատախոսություն, ստախոսություն և սնափառություն, կրծքիս անոթից՝ հավիտենական կյանքը մոռանալու դեղ, իսկ որ որովայնիս է, սրանից էլ վերցնում և տալիս եմ անասնականություն և գազանություն, պորտիցս՝ գարշելի պղծություններ և խառնակություններ, իսկ ոտքերիս թուրմից՝ գողություն եմ գրգռում, ուսերիցս, բազուկներիցս և թիկունքիցս և մեջքիցս՝ կռիվ, ռիսակալություն և ընչասիրություն եմ հրահրում, սակայն դու երբեք իմ ազդեցության տակ չընկար»: Եվ սուրբ Մակարն ասաց. «Թո՛ղ սաստի քեզ իմ Քրիստոս Աստված, որ օրհնյալ է հավիտյան»: Եվ Բելիարը չքացավ, իսկ սուրբ Մակարը փառք տվեց Աստծուն:

63. Մի ծեր գնում էր, և երկու հրեշտակներ՝ նրա հետ: Մի լեշի պատահելով՝ ծերը բռնեց քիթը, հրեշտակները՝ նույնպես: Եվ ծերի հարցին, թե՛ դուք է՞լ եք հոտ առնում, պատասխանեցին ծերերը. «Ո՛չ, այլ հանուն քեզ արեցինք, մենք հոտ առնում ենք միայն մեղավորի հոգուց, որ հոտել է նրա մեջ»:

64. Մի ընտիր մենակյաց մինչև երեկո միմիայն աղոթում էր, իսկ երեկոյան թարմ հաց էր հայտնվում նրա մոտ, և նա ճաշակում էր: Հե-

Նայեցին և նույն տեսիլքը տեսան և լսում էին ձայներ, որ ասում էին. «Ջնջե՛նք և սպանե՛նք այս ապականիչ կրոնավորներին, քանզի քանի դեռ դրանք այստեղ՝ անապատում են, ողջ աշխարհում մենք հանգիստ չենք ունենա»։ Խաչակնքեց հայր Հովսեփը ընդդեմ նրանց, և նրանք չքացան, և ասաց եղբայրներին. «Տեսե՛ք, եղբայրներ՛ր, որ մեր ծուլությունն ու դատարկաբանությունը դուռ բացեցին չարի առաջ, ուստի արիանա՛նք, քաջալերվե՛նք և գնա՛նք անապատի առավել խորքերը, որտեղ թերևս մարմնի հանգիստ չգտնենք»։ Եվ այրեց խրճիթները հայր Հովսեփը և եղբայրներին տարավ անապատի խորագույն վայրերը. այնտեղ բնակվեցին և վայրը կոչեցին Սկիտ, որ թարգմանվում է խորհուրդների ցանկության ծարավ։

83. Հայր Սիսոն մի սպասավոր ուներ, որը սրտնեղած գնաց նրա մոտից մոտակա անապատը։ Ծերը գնում աղաչում էր նրան, որ այնտեղից ետ դառնա, բայց չէր լսում ծերին։ Երեք տարի տանջվեց ծերը գնալով և եղբորը ետ կանչելով և հազիվ կարողացավ հոժարեցնել նրան, որ նա վերադառնա իր տեղը։ Օրեր անց ծերն ուղարկեց նրան ճյուղեր կտրելու, և երբ կտրում էր ճյուղերը, փայտը դիպավ նրա երեսին և հանեց ձախ աչքը, և նա խնդությամբ եկավ ու հորն ասաց. «Մի՛ տրտմիր. սա իմ հատուցումն էր՝ քեզ այդքան հոգնություն պատճառելուս համար»։ Եվ օրեր անց դարձյալ արմավենիների չորացած ճյուղերը կտրելիս թափվեց նաև մյուս աչքը, և հայրը սաստիկ տրտմեց։ Արդեն ինքն էր սպասավորում նրան տրտմությամբ և արտասուքներով, և իրեն էր մեղադրում պատահածի համար։ Այդ օրերին մահացու հիվանդացավ հայր Սիսոն և կանչելով եղբորը՝ օրհնեց նրան և ասաց. «Հավատում եմ Աստծուն, որ իմ մահից հետո, երբ դա առաջին կիրակին, քո աչքերը կբացվեն, միայն թե աղոթի՛ր ինձ համար»։ Եվ այսպես եղավ. հոր թաղումից հետո գնաց եկեղեցի՝ նրա ձեռքից բռնած, օրվա երրորդ ժամին անմիջապես բացվեցին նրա երկու աչքերն էլ, և առողջացած՝ փառավորեց Աստծուն։

84. Հայր Պիմենն իր աշակերտների մոտ միշտ ասում էր. «Հեռո՛ւ գնացեք»։ Եվ մի անգամ աղաչեցին նրան և ասացին. «Ի՞նչ ես տեսնում, հա՛յր»։ Եվ նա նրանց ասաց. «Դեքը տեսանելի կերպով պատերազմում են ինձ հետ և ո՛չ՝ իմ խորհուրդների, քանզի երբ ձեզ հետ էի, խորհուրդներիս մեջ էին կռվում, իսկ այժմ, զորությունից տկարացած, դեմ հանդիման են պատերազմում. այդպես են վարվում նաև յուրաքանչյուրի հետ»։

85. Հայր Ամոնը կամեցավ գնալ մեծն Անտոնի մոտ, և տեսավ երկնային ձեռքը, որ Անտոնի այրն էր ցույց էր տալիս իրեն։ Եվ Ամոնը, մտնելով Անտոնի մոտ, մարգարեացավ նրա մասին. «Մեծ գործի համար է Աստված պահել քեզ», և դուրս հանելով նրան՝ ցույց տվեց նրան մի ապառաժ քար և ասաց. «Այս քարի պես ծանր բեռ պիտի բառնաս. զգո՛ւյշ եղիր»։ Եվ դրանից հետո Անտոնը Տիրոջ շնորհով եպիսկոպոս դարձավ և շատ շատերին լուսավորեց։

86. Հովհաննես Կարճահասակն ասաց. «Իմ վարդապետը տեսիլք տեսավ և ինձ պատվիրեց գրել։ «Տեսնում եմ,— ասաց,— ծովեզերքին երեք մարդու, և ծովի մյուս կողմից ձայն է գալիս. «Հրեղեն թևեր առե՛ք և եկե՛ք ինձ մոտ»։ Եվ երկուսն առան սրաթուիչ հրեղեն թևեր և սրընթաց անցան ծովի վրայով, իսկ մեկը տեղում մնաց բավական և սրընթաց անցան ծովի վրայով. երբեմն ընկղմվում էր, երբեմն դուրս էր բերվում գնալ ծովի վրայով. երբեմն ընկղմվում էր, երբեմն դուրս էր գալիս ջրից և հաղիվհաղ անցնում էր»։ Տեսիլքը նշանակում էր, որ ոչ շատ ժամանակ անց կլինեն կրոնավորներ՝ տկար վարքով, և հազիվ կանցնեն կենցաղի ծովով դեպի Տերը։

87. Անապատի մի այրում բնակվում էր մեկը, ով հարատև աղոթքի մեջ էր. այնտեղ մոտակա այրում կար նաև բորենու որջ։ Եվ մի օր մինչ նա աղոթում էր՝ բորենին գալով բռնեց նրա ոտքից և քղանցքներից քաշելով՝ դեպի իր որջը տարավ, իսկ նա գնաց նրա հետ և ասաց. «Դո՛ւ, գազա՛նդ, ի՞նչ ես ուզում անել ինձ հետ»։ Իսկ նա տարավ նրան մինչև իր որջը, և այնտեղից դուրս բերելով իր կույր ձագերին՝ դրեց նրա առջև։ Եվ նա անմիջապես աղոթքի կանգնեց և ձեռքը դնելով փոքրիկ բորենիների վրա՝ բռնեց և նրանց աչքերը բացելով՝ տվեց իրենց մորը։ Մայրը՝ ինչպես մի զգայուն էակ, մեծ խնդությամբ վերցնելով՝ տարավ ներս։

88. Ոմն ծեր տեսավ մի աշխարհականի, որի մարմնին հրե բեռներ էին գամված։ Սա կանչեց նրան ու հարցրեց. «Ի՞նչ ես գործել»։ Եվ էին գամված։ Սա կանչեց նրան ու հարցրեց. «Ի՞նչ ես տեսնում, հա՛յր»։ Եվ նա նրանց ասաց. «Դեքը տեսանելի կերպով պատերազմում են ինձ հետ և ո՛չ՝ իմ խորհուրդների, քանզի երբ ձեզ հետ էի, խորհուրդներիս մեջ էին կռվում, իսկ այժմ, զորությունից տկարացած, դեմ հանդիման են պատերազմում. այդպես են վարվում նաև յուրաքանչյուրի հետ»։

89. Տերենութում կիրակի օրը գալիս էին եղբայրները և հաղորդվում սուրբ Խորհրդին, իսկ ոմն ծեր տեսնում էր, որ գալիս էին հրեշվում սուրբ Խորհրդին, իսկ ոմն ծեր տեսնում էր, որ գալիս էին հրեշտակները և ոմանց պատկառանքով սպասարկում էին, իսկ ոմանց հաղորդություն չէին տալիս, իրենք էին առնում սուրբ խորհուրդը։ Եվ

և անբավ է առատ մարդասիրությունը Քո, որ սատանայից գերվածներին ազատում ես և ընդունում»։ Այսպես գոհություն էր մատուցում Աստծուն։ Եվ իշխանին ասաց. «Ուրախ եղիր, որդյա՛կ, քանզի խոստովանությանդ միջոցով մաքրվեցիր բազում չարագործությունները»։ Արդ, եթե կամենում ես սիրելի լինել Քրիստոսին, փոքր-ինչ տանջի՛ր մարմինդ, որպեսզի մոռացվեն չարագործություններդ»։ Իշխանն ասաց. «Թեկուզ և հրի մեջ այրվեմ, թող իր հավատացյալների մեջ ընդունի ինձ»։ Ծերն ասաց. «Ես Աստծո ողորմության երաշխավորն եմ, որ քեզ բարեգործ քրիստոնյաների հետ ընդունի։ Արդ օրհնյալ լինես դու Աստծուց, որ մեծ ավետիսով լցրիր իմ սիրտը, քանի որ լալով խոստովանեցիր բովանդակ չարիքներդ և ամոթով թողեցիր սատանային. նաև երկնավորներն ուրախացան քո փրկության համար»։ Իշխանն ասաց. «Քանի որ արժանի եղա տեսնելու Քրիստոսի պատկերդ և բժշկություն գտնելու անբուժելի ցավերիս, ինչ էլ հրամայես՝ կկատարեմ»։ Ծերը հարցրեց. «Ի՞նչ ես կամենում»։ Իշխանն ասաց. «Անքանակ գանձեր ունեմ, կշինեմ վանքեր, կտամ աղքատներին և քրիստոնյաներին կազատեմ այլադավաններից»։ Ծերն ասաց. «Այդ գանձը չարից է կուտակված. եթե բաշխես՝ այդ չարիքը կմաքրես. քո ժամանակը հասել է, քանզի քեզ տեսնում եմ սպիտակահեր։ Քո մնացած օրերը տո՛ւր Աստծուն և երկնավոր Թագավորի իշխանը եղիր»։ Իշխանն ասաց. «Ինչպես կամենում ես. ինձ մոտ վանքեր կան, կգնամ կճգնեմ»։ Ծերն ասաց. «Ամեն վանք չէ, որ ապաշխարության վայր է, որովհետև՝ ովքեր միաբաններ չեն՝ աշխարհականներ են, քանզի Աստծո գործի համար չէ, որ եկել են, այլ դու գնա՛ միաբանների մեջ, քանի որ մեղքերի բազմությունը հնազանդության մեջ հեշտությամբ է ջնջվում։ Գնա՛ դու Սուկավ կամ Սուրբ Ոսկի, Երաշխավորների կամ Մաքենացիների մոտ»։ Իշխանն ասաց. «Մնամ այստեղ՝ քեզ մոտ, և ճգնությամբ անցկացնեմ իմ օրերը»։ Ծերն ասաց. «Միաբանների մոտ հեշտությամբ կազատվես»։ Իշխանն ասաց. «Եթե շուտ վախճանվեմ, Աստծուց ողորմություն կգտնե՞մ»։ Ծերն ասաց. «Եթե թողնես քո կամքը և միաբանների մեջ հնազանդվես ու մնաս նրանց հետ քառասուն օր՝ ավել կամ պակաս, և վախճանվես, ես մեծ փառք եմ երաշխավորում քեզ՝ Քրիստոսից։ Իսկ եթե չթողնես քո կամքը, թեկուզ և հարյուր տարի խոտերով սնվես՝ հնազանդության փառքը չես կարող ստանալ»։ Եվ ծերը պարեգոտ հագցրեց նրան և ասաց. «Գնա՛ Մաքենացիների մոտ»։ Եվ իշխանը բաշխեց իր գանձերը կարոտյալներին ու գնաց Մաքենացիների մոտ, մնաց նրանց մոտ երկու տարի և մեծաջան առաքինությամբ վախճանվեց։ Ծերը երբ լսեց, աղաչեց Աստ-

ծուն հայտնել իրեն, թե այդպիսի չարիքներով լցված անձը ինչ-որ օգուտ քաղե՞ց ապաշխարությունից։ Հրեշտակն ասաց. «Չարիքներից ազատվեց և մեծ փառքի արժանացավ. այժմ ուրախ եղիր, քանզի քովաստակն ու ջանքն է, որովհետև Քրիստոսի բարերարությունը ցուցաբերեցիր գերյալի հանդեպ։ Արդ, պատրա՛ստ եղիր, որովհետև մի քանի օր հետո քեզ ընդառաջ կգան սուրբ հայրերը և կտանեն քեզ երկնային Հարսանիք, և քաղոր սրբերի հետ կփառավորվես լուսեղեն օթեաններում, որ պատրաստեց իրեն սիրողների համար մեք Քրիստոս Աստված, Ով օրհնյալ է հավիտյանս հավիտենից. ամեն»։

Պահպանված հապավածներ երկրորդ թարգմանությունից

30. Հայր Պիմենն ասաց. «Բոլոր ճգնություններից առավել՝ այս երեք գործն ունեն հայր Պամբոն. քաղցած մնալ մինչև երեկո՝ կյանքի բոլոր օրերին, անսահման լուություն և անդադար ձեռագործ»։

31. Հայր Պիմենի մասին ասում էին, թե երբ ծերերը նստում էին նրա մոտ՝ խոսելու և որևէ բան էին հիշում հայր Սիսոյից, նա ասում էր. «Թո՛ւյլ տվեք հիշել Հայր Սիսոյին, քանզի մարդկային լեզուն ի գորու է նկարագրել նրա գործերի մեծությունը»։

32. Հայր Պամբոյի մասին ասում էին, թե ինչպես որ Մովսեսի երեսուր փառավորվեց, երբ տեսավ Աստծուն, նույնպես և փայլակատակեց հայր Պամբոյի երեսը, երբ հայրերի մեջ՝ աթոռին նստած, խրատում էր նրանց։ Նույն շնորհներին հաղորդ էին նաև փայլակատեսիլ այրեր հայր Սիլովանեն և հայր Սիսոն։

33. Երբ հայր Ռոմանոսի վախճանը մոտ էր, շուրջը հավաքվեցին եղբայրներն ու ասացին. «Ինչպե՞ս պետք է ապրենք, հա՛յր»։ Եվ նա ասաց. «Չեմ հիշում, թե երբևէ ձեզնից մեկին ասած լինեմ, թե՝ արա՛ այսինչ գործը, եթե նախապես մտքումս չեմ դրել, թե՝ չպիտի բարկանամ, եթե նա չկատարի այդ գործը։ Այդպես ապրեցի ես, և դուք կանամ, եթե նա չկատարի այդ գործը։ Երբեք ժամանակ խաղաղությամբ և անխռով. այդպես էլ ինձ հետ՝ ամբողջ ժամանակ խաղաղությամբ և անխռով. այդպես էլ դուք՝ միմյանց հետ կենալով խաղաղությամբ, սիրով և հնազանդությամբ»։

34. Մի ժամանակ հայր Սիսոն հայր Անտոնի լեռանն էր բնակվում։ Եվ նրա սպասավորը տասն ամիս ուշացավ գալ իր մոտ, և այդ ընթացքում նա բնավ մարդ չտեսավ, հետո դուրս եկավ սպասավորին

ինձ»։ Ասաց նրան ծերը. «Ույ՛ որդյա՛կ, որքան ջանք թափեցի՝ ուսուցանելով քեզ չարի բոլոր խարդախությունները, դու էլի չճանաչեցիր։ Արդ, չար սատանային ճանաչելու համար բավական է՛ր միայն այն, որ քեզ ողջույն չափեց. դրա համար էլ քեզ մոտ չեկավ, այլ հեռու նստեց, որպեսզի դու գնայիր իր մոտ։ Նա ինքը սատանան է, և նրա խրատից չճանաչեցի՛ր, որ քեզ շփոթմունքով լցրեց»։ Երբ եղբայրը տեսավ, որ հայրը մեկ առ մեկ պատմեց իր հետ կատարվածը, և քանի որ ճանաչում էր իր հոր հոգեւորությունը, գոչեց՝ նրա առջև ընկնելով և ասաց. «Ողորմի՛ր մոլորյալիս և աղոթի՛ր առ Տեր Աստված, որպեսզի նենգավորի այլ փորձությունների մեջ չընկնեմ»։ Քանզի մինչև հայրը չպատմեց, չիմացավ, որ այն եպիսկոպոսը սատանա է։ Եվ հոր աղոթքից հետո միասին գնացին եղբոր խրճիթը և այրում չգտան այն եպիսկոպոս ներկայացածին, քանզի հայտնի դարձավ նրա նենգությունը, և հալածվեց այնտեղի սահմաններից սուրբ ծերի աղոթքներով, իսկ եղբայրը զգաստացավ և փրկվեց։

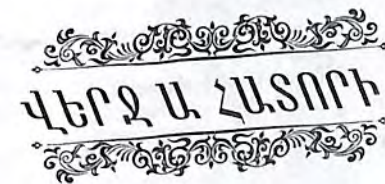
55. Սուրբ լեռանը հավաքվեցին թվով տասներկու սուրբ, իմաստուն և հոգևոր մենակյացներ, և միմյանց հետ խոսեցին առաքինությունների մասին, որոնք ի սկզբանե կային սրբերի մեջ, և թե իրենցից ով ո՛րն էր դրանցից ստացել ճգնություն, և թե ինչպես են անցկացնում իրենց օրը խցում։ Նրանցից առաջինը և ավագն ասաց. «Ես, եղբայրներ, երբվանից սկսեցի հանդարտություն ասել խցում, ամբողջովին խաչեցի իմ մարմինը՝ կտրելով ամեն տեսակ արտաքին գործերից և միշտ մտքումս ունեմ Սուրբ Գրքի խոսքերը, որ ասում է. «Քանզեք նրանց կապանքները և թոթափեք նրանց լուծը մեղանից (Սաղմ. Բ 3)»։ Եվ ամուր պարիսպ կանգնեցրի իմ հոգու և մարմնի միջև և մտքումս ասացի. «Ինչպես միմյանց չեն տեսնում պարսպի դրսում և ներսում գտնվողները, նույնպես և դո՛ւ, մի՛տք, բնավ մի՛ տես մարմնի արտաքին գործերը, այլ միայն քե՛զ նայի՛ր և սպասի՛ր քո ելքին ու Աստծո դատաստանին։ Իսկ չար խորհուրդներս այսպես եմ տեսնում՝ իբրև օձեր և իժերի ծնունդներ, և երբ զգում եմ դրանց՝ իմ մտքում գալը, բարկություն օղնչացնում եմ դրանց և երբեք չեմ դադարում բարկանալ մարմնիս և մտքերիս վրա, որպեսզի անպատշաճ բաներ չգործեմ»։ Երկրորդն ասաց. «Այն ժամանակից ի վեր, ինչ հրաժարվեցի աշխարհից, իմ անձին ասացի. «Այսօր վերստին ծնվեցիր, այսօր սկսեցիր այստեղ բնակվել և պանդխտել. ուստի բնակվի՛ր այստեղ՝ որպես օտարական՝ իբր վաղը գնալու ես այստեղից՝ թողած քո տեղը. այս խորհի՛ր օր ու գիշեր»։ Երրորդն ասաց. «Ես առավոտից վեր եմ կենում՝

մտքով Տիրոջ հետ, երկրպագում եմ նրան և ընկնելով նրա առաջ՝ խոստովանում եմ հանցանքներս, այսպես խոնարհվում և երկրպագում եմ նրա հրեշտակներին և խնդրում նրանցից, որպեսզի աղաչեն Տիրոջը ինձ և իր բոլոր արարածների համար։ Ապա իջնում եմ անդունդը և դիտում եմ այնտեղ եղողների տանջանքները։ Հիշում եմ նաև հրեաների տառապանքներն ու նրանց ողբերը՝ երբ բաբելոնյան գերությունից մեջ էին։ Նույնը և ես եմ անում՝ մտքով անցնում եմ դժոխքի բոլոր տանջանքների միջով և իմ բոլոր անգամները տեսնում եմ տանջանքների դատապարտված և այսպես օր ու գիշեր լաց եմ լինում լաց լինողների հետ»։ Չորրորդն ասաց. «Ես մտքով այսպես եմ միշտ պատկերացնում. իբր թե նստած եմ Զիթենյաց լեռանը՝ Տիրոջ և Նրա սուրբ առաքյալների հետ, և իմ անձին ասում եմ. «Այսուհետև բնավ մարմնավոր բաների մասին չխորհես, այլ սրանց հետ կմնաս մշտապես և սրանց հետ կաղոթես և սրանց կյանքին նախանձախնդիր կլինես՝ ինչպես Մարիամը, որ նստեց Տիրոջ ոտքերի մոտ և լսեց Տիրոջ խոսքերը, որ ասում էր. «Սո՛ւրբ եղեք, քանզի ես՝ ձեր Տեր Աստվածը, սուրբ եմ (Ղուկ. ԺԹ 2)», «Գթասի՛րտ եղեք, ինչպես որ ձեր Հայրը գթասիրտ է եմ (Ղուկ. Զ 36), «Իմ լուծը ձեզ վրա վերցրե՛ք և սովորեցե՛ք ինձնից, որ հեղ եմ և սրտով՝ խոնարհ, և ձեզ համար պիտի հանդիստ գտնեք (Մատթ. ԺԱ 29)»։ և այսպես եմ վարում իմ կյանքը»։ Հինգերորդն ասաց. «Ես մտքով ամեն ժամ տեսնում եմ հրեշտակներին, որոնք ելնում և իջնում են՝ կանչելու և տանելու համար հոգիս, և ես միշտ ասում եմ. «Պատրաստ է սիրտն իմ առ քեզ, Աստված իմ, պատրաստ է սիրտն իմ (Սաղմ. ԺԶ 8, ԸԷ 2)»։ Վեցերորդն ասաց. «Ես օր ու գիշեր նստած խորհում եմ իմ մտքում, թե այս եմ լսելու Տիրոջից. «Դուք չարչարվեցիք ինձ համար, և ես կհանգստացնեմ ձեզ»։ Եվ այս. «Ճգնե՛ք մի փոքր, և ես ձեզ ցույց կտամ իմ փրկությունը», նաև՝ «Իմ որդիներն եք դուք, որպես ցույց կտամ իմ փրկությունը», նաև՝ «Իմ եղբայրներն եք դուք, պատհորից՝ պատկառե՛ք ինձնից», և թե՛ «Իմ եղբայրներն եք դուք, պատվե՛ք ինձ՝ ձեզ համար բազում բաների համբերելու համար», և թե՛ «Իմ ոչխարներն եք, լսե՛ք ձեր հովվի ձայնը», նաև՝ «Ծառանե՛ր, վախեցե՛ք գանահարվելուց և հետևե՛ք ինձ»։ Յոթերորդն ասաց. «Ես այս երեքի գանահարվելուց և հետևե՛ք ինձ»։ Յոթերորդն ասաց. «Ես մտքով միշտ թռչող դեեր քիս բոլոր օրերին»։ Ութերորդն ասաց. «Ես մտքով միշտ թռչող դեեր եմ տեսնում, որ փնտրում են, թե ո՞ւմ կլանեն, և որտեղ էլ նրանք եմ տեսնում, որ փնտրում են և աղաչում Քրիստոսին, շրջում են՝ ես ներքին աչքով տեսնում եմ և աղաչում Քրիստոսին, որպեսզի խափանի նրանց հնարքները, որ Աստծո երկյուղածներից ոչ

մեկին չկարողանան հաղթել և ոչ մեկին չգայթակղեցնեն»։ Ինչեքորդն ասաց. «Ես մտքով միշտ տեսնում եմ իմանալի գորությունները և Փառաց Տիրոջը, որ նրանց մեջ է և առավել փայլում է պայծառությամբ, և երբ ձանձրանում եմ, միտքս առաքում եմ երկինք և տեսնում եմ հրեշտակների սքանչելի գեղեցկությունը, լսում նրանց անլուելի երգերը, որ անդադար մատուցում են Աստծուն, և լսելով նրանց ձայնը՝ ցնծում և քաղցրանում է հոգիս՝ հիշելով Սուրբ Գրքի խոսքերը, որ ասում է. «Երկինքները պատմում են Աստծո փառքը (Սաղմ. ԺԸ 2)», և «Երկրային ամեն ինչ հոգ ու մոխիր եմ համարում»։ Տասներորդն ասաց. «Ես միշտ տեսնում եմ իմ պահապան հրեշտակին, քանզի միշտ ինձ մոտ է և պահպանում է ինձ, և հիշում եմ Սուրբ Գրքի խոսքը, որ ասում է. «Նախապես տեսնում էի Տիրոջն իմ աջակողմում, որպեսզի չսասանվեմ (Սաղմ. ԺԵ 8, Գործք Բ 25)»։ և նրանից երկյուղելով՝ իմ անձը սուրբ եմ պահում, որովհետև նա տեսնում է իմ ճանապարհը, և տեսնում եմ, որ նա ամեն օր բարձրանում է Տիրոջ մոտ՝ պատմելու իմ գործերը»։ Տասնմեկերորդն ասաց. «Ես օր ու գիշեր խորհում եմ, թե ի՞նչ են առաքինությունները, ինչպիսի՞ն են պահքը, սրբությունը, սերը, երկայնամտությունը, և քննում եմ, թե սրանցից ո՞րի մեջ եմ պակաս, և իմ անձին ասում եմ. «Ո՛ր են քո առաքինությունները. մի՛ ձանձրացիր, մի՛ երկմտիր, ահա դրանք մոտ են քեզ. ո՛ր առաքինությունն ուզում ես՝ կատարի՛ր, և քեզ մեծապես կգովեն Աստծո մոտ և կվկայեն, թե քեզ մոտ հանգիստ են գտնում»։ Տասներկուերորդն ասաց. «Դո՛ւք, ո՛վ հայրեր և եղբայրներ, երկնային թեև ունեք, երկնային կենցաղավարություն եք ստացել, և ինչ էլ որ ասեք՝ զարմանալի է, քանզի տեսնում եմ ձեզ՝ երկրային գործերով երկինք բարձրացած, որովհետև վերին գորությամբ բարձրացած եք երկրից և օտարացած՝ մարմնավոր գործերից, և ես չգիտեմ՝ ի՞նչ ասեմ ձեզ և կամ ի՞նչ անվանեմ ձեզ։ Իսկ ես ի՞նչ անեմ՝ եղկելիս, որ պատմելու արժանի ոչ մի խորհուրդ չունեմ և նույնիսկ այս կյանքին արժանի չեմ։ Ոչ մի բարի բան չեմ տեսնում իմ մեջ՝ բացի մեղքերի բազմությունից, և ուր նայում եմ մտքով՝ դրանք եմ տեսնում՝ ծանր բեռների նման դրված իմ առջև։ Դրա համար էլ կարծում եմ՝ դժոխքի անդունդներին է արժանի իմ հոգին, և ասում եմ՝ մի փոքր ժամանակ հետո այնտեղին եմ դատապարտվելու։ Միշտ տեսնում եմ այնտեղ լացուկոծ, արտասուք անդադար ու լաց անմխիթար, տեսնում եմ ատամների կրճատում և անտանելի սարսուռ. դրա համար էլ միշտ քուրձով ու մոխիրով, զղջումով ու խոնարհուղբա համար էլ միշտ քուրձով ու մոխիրով, զղջումով ու խոնարհուղբ թյամբ ընկնում եմ Աստծո առաջ, որ դուցե ողորմելով՝ չուղարկի ինձ այնտեղ։ Քանզի տեսնում եմ այնտեղ սաստիկ եռացող հրեղեն մի ծով,

որի բոցերի ալիքները մինչ երկինք են հասնում, տեսնում եմ նաև այդ հուրն ընկած մարդկանց անթիվ բազմություն, իսկ նրանց վերևում՝ անողորմ հրեղեն հրեշտակներ, որոնք վառվում են միշտ և չեն մեռնում, որոնցից վայերի ու կոծերի միանվագ ձայներ են ելնում, որոնք ցախի պես այրվում են ու չեն բոցակիզվում։ Եվ տեսնում եմ, որ Աստծո քաղցրությունն ու ողորմածությունը այնժամ ետ է դարձած և պակասած է նրանցից։ Միշտ մտառում եմ այս ամենն ու ողբում եմ ողջ մարդկային ցեղը. և զարմանում եմ, թե ինչպես են համարձակվում երկինք նայել կամ մարմնավոր ինչ-որ բան ասել, որովհետև այսպիսի անցքեր և ահ ու դող է պատրաստված նրանց համար՝ այս աշխարհից ելնելուց հետո։ Խորհում եմ այս ամենը գիշեր ու ցերեկ և անարժան եմ համարում իմ անձը երկինքին ու երկրին, և որքան հնարավոր է՝ կատարում եմ Սուրբ Գրքի խոսքերը, որ ասում է. «Իմ արտասուքներն ինձ կերակուր եղան գիշեր ու ցերեկ (Սաղմ. ԽԱ 4)»։

Սրա՛նք են այն իմաստունների հոգևոր առաքինությունները, խորհուրդները, և ա՛յս է նրանց կենցաղավարության խոսքը։ Իսկ մենք, արժանի լինելով նրանց հիշատակին, կյանք ստանանք, որպեսզի հաճելի լինենք Տեր Հիսուս Քրիստոսին։



ՅԱՆԿԵՐ*

ԱՆՁՆԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

- Աբրահամ *հայր* – 40, 85,
118, 131, 143, 204, 239,
242, 267, 309, 323, 337,
346, 419, 440, 562
Աբրահամ *նահապետ* – 15,
30, 40, 107, 117, 247, 271,
346, 385, 409, 430, 568
Աբրահամ *հայրապետ* – 199
Ագաթոն – 309
Ադամ – 18, 103, 108, 109,
133, 138, 161, 369, 508,
548
Ադելփիոս – 282
Աթանաս Ալեքսանդրացի
– 7, 9, 28, 120, 369, 437,
533, 574, 575
Աթանասիա – 269, 270, 271,
272, 273, 274
Աթանասիոս – 519
Աթերիս – 141, 451
Ալեքսանդրոս – 86, 240, 314,
417, 418, 455, 488, 516
Ալոն, Ալոնիս – 439, 469
Ակակիոս – 432
Աղաթոնիոս – 134
Աղոն – 310
Ամաղեգե – 185
Ամոն, Ամոնաս – 10, 63, 92,
105, 116, 169, 250, 296,
297, 306, 310, 322, 344,
356, 374, 375, 380, 392,
397, 437, 449, 456, 485,
505, 508, 530, 539, 540,
574, 575
Ամոն Արաբացի – 30
Ամոն Նիտրացի – 30, 496
Ամոն Ռայիթացի – 279
Ամոն Քերենիտացի – 30
Ամովս – 319, 569
Այիոս – 91, 317
Անաստասիա – 248
Անթակեոն – 432, 433
Անդրոնիկոս – 269, 270, 271,
272, 273, 274
Անթուս – 523
Անուբ – 137, 314, 316, 334,
360, 361, 446, 456, 469
Անտոնիոս – 15, 28, 30, 84,
88, 89, 99, 100, 108,
127, 151, 225, 249, 251,
258, 275, 283, 289, 296,
305, 317, 318, 343, 373,
374, 377, 434, 454, 470,
484, 495, 496, 521, 540,
541, 575
Ապոլոն, Ապոլոնիոս – 104,
174, 449
Ապոլինարիոս – 401-403
Ատրե – 440
Արեթաս – 101
Արես – 28
Արկադիա – 441
Արմատես – 446
Արսեն – 450, 455, 491, 505,
507, 535
Ափովր – 419
Ափուա – 444
Ափրոդիտես – 28
Աքեղես – 377
Աքիլա, Աքիլաս – 84, 127,
134, 306, 344
Աքիլա Թեբայիդացի – 203
Աքիտորե – 161
Բառնաբաս – 521
Բելիար – 176, 301, 529, 537
Բենիամին – 137, 252
Բեսարիոն – 19, 29, 141,
240, 251, 335, 337, 338,
471, 509, 549
Բիկտոր – 252
Բիտիմ – 84, 306
Բոմբոս – 574
Գայիոս – 322
Գելասիոս – 231, 232, 345,
457
Գենադի – 541
Գերասիմ – 240, 521
Գերոնիոս – 571
Գրիգոր – 17, 22
Գրիգոր Աստվածաբան –
240, 370
Դանիել *մարգարե* – 15, 36,
72
Դանիել *հայր* – 26, 43, 111,
132, 137, 143, 188, 191,
203, 223, 226, 246, 247,
252, 272-274, 276-277,

- 285, 295, 307, 308, 314,
345, 375, 380, 394, 404,
441, 443, 451, 454-455,
505, 508, 522, 542
Դանիել Սկյութացի – 517
Դանիել Փարանացի – 535
Դավիթ – 15, 16, 30, 42, 44,
70, 72, 135, 170, 181,
353, 394, 479, 516
Դավիթ *ավագակ* – 515
Դեոսկորոս – 133
Դիմակրատոս – 29
Դիոս – 427
Դուլաս – 87, 89, 252, 509
Եղեմոն – 170
Ելադիոս – 130
Ելեգես – 191
Ելեթերի – 541
Ելուս – 191
Եղիա Բանիկտացի – 158
Եղիա *մարգարե* – 15, 325,
353, 531
Եղիա *մենակյաց*, Եղիաս
– 39, 69, 99, 100, 117,
178, 240, 291, 333, 370,
507, 518,
Եղիուբ – 289
Եղիսե – 546
Եղպիրոս – 111
Եղիմարոս – 444
Եպիփան Կիպրացի – 130,
131, 394, 409, 443
Եպիփան *հայր* – 30, 323,
346, 415, 416, 450
Եպրեպիոս – 30, 31
Եպրեսիոս – 232
Եսայի *հայր* – 31-32, 91, 107,
115, 129, 134, 138, 160,
255, 256, 286, 291, 315,
318, 348, 370, 380, 394,
427, 458-459, 466, 496
Եսայի *մարգարե* – 141, 330
Եսթերինոս – 284, 298
Եվագրիոս – 61, 378, 403,
404, 437, 450
Եվգենիոս – 31
Եվթիմիոս – 571
Եվոփիոս – 405
Եվսեբիոս – 514, 562
Եվսեբիոս Հռայիթացի – 541
Եվսեբիոս *պապ* – 542

- Եվսեբիոս *սարկավագ* – 561
Եվստաթես – 513
Եվստիքիոս – 264
Եվստոգրիոս – 518
Եվտիքես – 525, 544
Երենիոս – 23
Երիմ – 276
Երոնտիոս Վիմացի – 151
Եփրեմ – 157, 158, 511, 541,
542
Ջաքարիա – 31, 315, 394,
434, 439, 449, 458, 463,
464, 516, 544
Ջաքարե Կրտսեր – 246
Ջենոն – 18, 138, 308, 324,
346, 347, 348, 483, 542,
550
Ջենոն Ասորի – 449
Ջոյիլոս – 86, 134, 234, 455
Ջոսիմոս – 58, 60
Ջոսիմոս Ցիլիկացի – 514
Թալելես – 322
Թեոդոս – 132, 140, 307,
421, 512, 519, 521, 524
Թեոդոս Մեծ *կայսր* – 441,
444-445
Թեոդորա – 460
Թեոդորե *կամ* Թեոդորոս –
18, 82, 90, 102, 108, 111,
138, 257, 283, 348, 381,
392, 410, 434, 446, 460,
484, 485, 492, 513, 521
Թեոդորոս Սկյութացի – 381
Թեոդորոս Փերմացի – 17,
39, 89, 225, 237, 279,
377, 409, 410, 439, 445
Թեոպեմոս – 528
Թեոփիա, Թեոփես – 134,
261, 262, 379, 460, 471,
516
Թեոփիա Ելեմեացի – 544
Թեոփրոդիոս – 333
Թեոփանոս – 525
Թեոփիլոս – 39, 83, 89, 117,
118, 460
Թեոփիլոս Ալեքսանդրիացի
– 403, 437
Իգիլիոս – 115
Իլակրե – 256
Իլարիոն – 491
Իլիգիոս – 136, 527
Իով *տես* Հոբ
Իսահակ *հայր* – 17, 44, 104,
118, 139, 170, 227, 291,
307, 310, 333, 384, 439

- Իսահակ *աշակերտ Ապո-
ղոնի* – 383
Իսահակ *աշակերտ Մոփիի*
– 482
Իսահակ Թեբայեցի – 442
Իսահակ *նահապետ* – 161
Իսիդորե *կամ* Իսիդորոս –
18, 138, 170, 176, 179,
230, 232, 249, 257, 263,
336, 353, 383, 394, 434,
464, 490
Լեոն – 403, 513, 514
Լիա – 568
Լուկիա – 257
Լուկիոս – 318
Կայեն – 161, 352
Կապոնոս – 441
Կասիանոս – 40, 139, 173,
232
Կարիոն – 462, 463
Կյուրակոս – 187, 188, 189,
190, 191
Կյուրոն – 170, 439
Կյուրոս – 74, 175, 559
Կոզմաս – 88
Կոնոմոս – 522
Կոնոն – 140, 519
Կոպրե – 451, 595
Կոպրիոս – 258
Կոստանդիանոս Մեծ – 8,
182, 343, 365
Կոստանդին *արքա* – 520
Կրոնոս – 41, 42, 462
Հաթր – 19
Հակոբ, Հակոբոս – 104,
206, 228, 229, 353, 392,
467, 544
Հակոբ *նահապետ* – 141, 161,
264, 441, 568, 577
Հակոբ *սարկավագ* – 195,
199,
Հակոբոս *առաքյալ* – 35
Հանայիսով – 294
Հելիարոն – 130, 131
Հեսու – 382, 451, 507
Հերակլես – 416
Հերմես – 29
Հեփթայե – 568
Հիերաբոս – 41
Հիպերիքոս – 121, 145
Հիսուս, *նաև* Քրիստոս,
Գալիլեացի – 23, 29, 34,
42, 45, 61, 67, 68, 71, 73,
76, 80, 110, 118, 143,
145, 150, 157, 172, 187,

- 190, 198, 200, 201, 203,
204, 220, 240, 241, 242,
260, 288, 302, 330, 341,
361, 369, 370, 408, 426,
469, 511, 520, 523, 535,
563, 565, 568, 577, 593
Հոբ – 249, 250, 335, 536
Հոբ *երանելի* – 15, 18, 56,
57, 62, 161, 324, 353,
468
Հովար – 44
Հովհան Կասիանոս – 9
Հովհան Կրտսեր *Ամոնի
աշակերտ* – 250
Հովհան *հայրապետ* – 181,
182, 184, 407, 416, 558,
560
Հովհան Ղուկիոն *քաղաքից*
– 571
Հովհան Ողորմած – 415, 416
Հովհան Ոսկեբերան – 22,
27, 280
Հովհան *վանահայր* – 40
Հովհաննես – 90-92, 107,
139, 165, 185, 204, 269,
271, 295, 306, 309, 320,
348, 376, 382-383, 408,
445, 456, 461, 467, 509,
512, 513, 518, 527, 531,
558
Հովհաննես Առաքյալ – 35,
97, 353
Հովհաննես եպիսկոպոս –
150
Հովհաննես Թեբայեցի – 462
Հովհաննես Կարճահասակ
– 23, 90, 132, 138, 173,
204, 250, 257-258, 282,
295, 306, 309, 356,
374-377, 381-382, 452,
461, 484, 496-497, 507,
539
Հովհաննես Կիլիկեցի – 40
Հովհաննես Կոզիկեցի – 40
Հովհաննես Մկրտիչ – 68,
319, 518-519
Հոհաննես Մոփիի *աշակերտ*
– 127
Հովհաննես Պարսիկ – 228,
353
Հովհաննես Պողոսի *աշա-
կերտ* – 422-423
Հովհաննես Սաբայիտացի
– 431
Հովսեփ – 18, 41, 82, 104,
139, 280-281, 290, 315,
319, 324-325, 349, 352,

* Ցանկերը կազմեցին Ղևոնդ
ավ. քահանա Մայիլյանը
և Նանա Գրիգորյանը:

- 370, 395, 398, 454, 469, 495, 537-538
Հովսեփ Արեմաթացի - 361
Հովսեփ Թեբայեցի - 420
Հովսեփ Նահապետ - 176, 264, 461, 468
Հուդա - 36, 161, 200, 373
Հուլիանոս Անտոն, Ամբարիշտ - 145, 393, 540
Հուլիանոս վկա - 232, 269, 270
Հուստիանոս - 247, 405
Հոաքել - 568
Հոռվմինա - 199, 200, 201
Հազարոս - 263
Հնոնդիոս - 519
Հնոնդիոս երանելի - 569
Հոգինոս - 563
Հոնգիանոս - 318
Հոնգինոս - 103, 115, 180, 294, 438
Հովտ հայր - 169, 323, 386, 395, 491
Հովտ Նահապետ - 139, 359, 409
Հունկիանոս - 140, 371, 393, 485, 542, 543, 549, 550
Մաթուսաղա - 63
Մակարիոս - 17, 31, 32, 39, 42, 85, 86, 91, 119, 133, 177, 225, 229, 232, 258, 297, 316, 332, 339, 340, 393, 453, 465, 485, 521, 533, 543, 550, 555, 563, 572, 575
Մակարիոս Ալեքսանդրացի - 30
Մակարիոս Եգիպտացի - 115, 136
Մակարիոս Երանելի - 24-25, 74, 77, 104, 176
Մակարիոս Մեծ - 353-354, 436
Մակարիոս Քաղաքացի - 140, 353-354
Մանգիս - 177
Մատոյե - 43, 203, 354, 466, 467
Մարգարիտ - 200
Մարթա - 315
Մարիամ - 104, 269, 315, 420, 437, 511, 525, 540, 556, 591
Մարկել - 261, 262, 512
Մարկիանոս - 512
Մարկոս - 20, 43, 225, 343, 418, 422, 522, 533
Մարկոս առաքյալ - 522
Մարկոս Եգիպտացի - 292
Մարկոս Իսպացի, Սալոն (Հիմար) - 223, 224
Մարուգան - 424
Մաքսիմիանոս - 249, 571
Մեգերա - 427
Մեգերիոս, Մեգերոն - 232, 354
Մեթուրիոս - 523
Մելիսի - 259, 260
Մելիսիս - 533
Մելքիսեդեկ - 30, 451, 508
Մեկրիստոն - 500
Մերոյմենի - 264
Մինա - 150, 271, 272, 273, 325
Մինաս հայր - 140, 570
Միովս - 318, 563
Մոյի - 127, 239, 376
Մովսես հայր - 8, 26, 62, 69, 70, 76, 85, 88, 91, 103, 111, 119, 137, 154, 170, 173, 176, 177, 283, 284, 291, 297, 309, 353, 359, 384, 387, 392, 394, 409, 427, 434, 437, 458, 465, 466, 483, 526, 543, 562, 574, 579
Մովսես ավագակապետ - 87
Մովսես Թեբայիտացի - 30
Մովսես մարգարե - 18, 42, 325, 335, 371, 382
Մովսես Սկյութացի - 227
Մովտոյիս - 84
Մոտա, Մոտի - 279, 482
Մորիկ - 564
Նաբուգոդոնոսոր - 24, 217
Նաբուգարդան - 130
Նատիրա - 331
Նեդոս - 91, 152, 395, 468, 506, 509
Նեսթերինոս - 15
Նեստոր - 525, 544
Նիկոն - 153
Նիստեր - 399
Նոյ - 15, 87, 351
Նոնոս - 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202
Շարուհի - 245
Ոնորիս - 441
Ոնոփրիոս - 282, 531, 532
Ովր - 19, 92, 108, 295, 340, 440, 451, 563, 581
Ռոսիսիոս - 378, 468
Ռոսիսիոս Իթիզոնեցի - 30
Պայեսիոս, Պայիսիոս, Պայեստ, Պայեսիա - 17, 19, 139, 141, 205, 360, 485, 507
Պալատիոն, Պալատիոս - 141, 44, 45, 360
Պալատիոս, Պալատմեսո - 8, 46, 59, 231
Պամբո - 8, 20, 28, 46, 108, 120, 132, 141, 227, 230, 298, 359, 360, 385, 386, 410, 417, 460, 462, 493, 575, 579, 580
Պատրիկիա - 247
Պարասկևա - 187, 188, 189, 190, 191
Պափնոսիոս - 19, 92, 104, 170, 179, 205, 206, 297, 300, 365, 469, 471, 489, 490, 530, 531, 532, 533
Պափնոսիոս Կեփալա - 43
Պափնոսիոս Թեբայիդիացի՝ Նիկիայի ժողովի մասնակից - 365
Պաքմեսո - 177, 526, 533, 571, 572
Պաքմոն - 177
Պելագեա - 200, 201, 202
Պետրոս - 134, 323, 381, 386, 437, 444, 520, 521, 522, 527
Պետրոս առաքյալ - 68, 259, 353, 356, 545, 569
Պետրոս արքեպիսկոպոս - 519
Պետրոս հայրապետ Ալեքսանդրիայի - 545
Պետրոս Պիոնացի - 130
Պերգիոս - 520
Պևրե - 465
Պիլիգիոս - 202
Պիմեն - 17, 18, 19, 22, 25, 26, 43, 44, 49, 72, 77, 78, 104, 105, 111, 116, 117, 120, 129, 130, 131, 140, 152, 165, 169, 170, 173, 175, 205, 215, 221, 249, 250, 257, 258, 263, 264, 283, 284, 290, 291, 293, 297, 298, 299, 305, 306, 309, 310, 312, 314, 315, 316, 318, 319, 324, 331,

- 333, 334, 354, 355, 356, 357, 358, 360, 371, 372, 374, 377, 380, 384, 385, 395, 409, 410, 412, 418, 427, 434, 440, 446, 455, 456, 457, 462, 468, 469, 470, 483, 485, 489, 490, 496, 497, 512, 536, 538, 552, 563, 579, 580
Պիոր - 141
Պղզո - 290
Պյոտիոս - 192
Պոլիքրոնիոս - 154, 520
Պոդոս հայր - 84, 141, 276, 295, 340, 422, 437, 485, 508, 516, 523, 565, 568
Պոդոս առաքյալ - 36, 38, 148, 264, 265, 301, 328, 353, 476, 547, 569
Պոդոս Գաղատացի - 263
Պոդոս Հելենացի - 515
Պոդոս Ովրի աշակերտ - 340, 343
Պոդոս Պարզամիտ - 108, 343, 526
Պոդոս Սկյութիայի մենակա - 177
Պոդոս Փոտեցի - 30
Պոտամինեա - 249
Պորփյուրա - 185
Պրոկոպիա - 567
Պրոտոս - 537
Ռոմանոս - 579
Ռոփոս - 419
Սաբա, Սաբբա - 39, 519, 521
Սաղայել - 28
Սաղամա - 541
Սառա - 245
Սառա Աբրահամի կինը - 271
Սառա հայր - 144, 206
Սավուղ - 72
Սարիով - 307
Սարմատ, Սարմատա - 93, 580
Սեմ - 371
Սեփապիոն - 7, 10, 134
Սերգի, Սերգիոս - 75, 76, 192, 195, 223
Սերինոս, Սերենիոս - 128, 310, 317, 473
Սևերիոս - 510, 511, 544
Սիդվիանոս, Սյուդիանոս կամ Սիլովանե - 18, 20, 99, 107, 135, 233, 285, 286, 308, 314, 331, 361, 374, 387, 422, 483, 484, 498, 544, 579, 580
Սիմոն, Սիմեոն - 239, 275, 285, 345, 385, 426, 537, 583, 584
Սինեսիոս - 403, 404
Սինկլիտիկե - 144, 473
Սիստ - 46, 85, 92, 93, 122, 129, 131, 135, 143, 144, 204, 239, 265, 266, 279, 282, 314, 317, 320, 360, 371, 386, 395, 413, 417, 427, 440, 445, 471, 472, 497, 533, 538, 540, 550, 579, 580
Սողոմոն - 10, 148, 322, 353, 414
Սոպատրոս - 428
Սորոս - 580
Սուփորոն, Սուփորոնիոս - 349, 350, 515, 558, 565, 570, 571
Սպիրիդոն - 486, 552
Սրապիոն - 120, 162, 163, 233, 387, 410
Սքիրիոն - 527
Վակաստոս - 344, 345
Վիտալիոս - 181, 182, 183, 184
Վատիոն - 205
Տալիս - 239
Տիթո - 93, 144, 145, 285, 359, 396, 473
Տիթոնիոս - 132
Տիմոթեոս - 84, 165, 297, 298, 443, 485, 517, 530, 531
Փեսենթասիոս - 580
Փիլիկիոս - 108, 316
Փիլիորմոս - 580
Փիմամոն - 515, 516
Փոկաս - 206, 544
Փորտաս - 446
Փսոյիոս - 580
Քաղեր - 382
Քարիտոն - 541
Քերեմոն - 239
Քսանթոս - 468
Քրիստափոր - 524
Քրիստոսատուր - 556
Օլիմպոս - 240
Օտավ - 537
Օքսիրիստոս - 412

ՏԵՂԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

- Աթենք - 160, 481
Ալեքսանդրիա - 6, 7, 20, 21, 28, 32, 57, 97, 102, 120, 128, 129, 147, 150, 180, 181, 182, 183, 184, 187, 188, 192, 193, 217, 223, 224, 247, 248, 249, 271, 272, 284, 308, 333, 369, 401, 403, 410, 411, 415, 416, 420, 437, 441, 443, 483, 496, 508, 517, 521, 524, 530, 540, 541, 542, 545, 556, 558, 565, 572, 574, 575
Անիուշ - 560
Անտոն - 180
Ապամիա - 584
Առնիա - 124
Ասորիք - 406, 422, 491
Արաբիա - 228
Արաստ - 512
Արսենոյիտ - 129
Բաբելոն - 61, 441, 514
Բյուրիտ - 345
Գազա - 184, 559
Գեթսեմանի - 40
Գելասիմե - 77
Դադիկիա - 479
Դիոդկիոս - 494
Եգիպտոս - 6, 7, 8, 94, 105, 123, 134, 146, 151, 154, 162, 165, 176, 177, 206, 209, 212, 228, 229, 238, 264, 272, 282, 284, 291, 306, 307, 309, 316, 327, 335, 340, 355, 374, 394, 397, 409, 422, 443, 445, 447, 448, 463, 464, 482, 485, 493, 494, 496, 501, 503, 506, 507, 508, 514, 532, 533, 543, 555, 556, 562
Եղեսիա - 157
Եթովպիա - 350

Ելիոն – 98	(սուրբ) Հուլիանոսի վանք – 195, 198	409, 429, 456, 460, 463, 464, 465, 479, 485, 542, 543, 544, 545, 546, 549, 550, 551, 553, 554, 581, 584
Ելյուզո – 252		
Եղբեն – 563	Ձիթենյաց լեռ – 40, 114, 202, 560, 591	
Ենատաս – 549		
Եվթիմիայի վանք – 568		
Եվրակիա – 249	Ղուկիոն – 571	Սկյութապոլիս – 111
Երիմուպոլիս – 276		Սկյութիա – 18, 84, 85, 87, 100, 104, 128, 129, 131, 133, 134, 135, 136, 154, 170, 171, 176, 177, 188, 191, 225, 226, 239, 246, 247, 250, 280, 282, 294, 307, 308, 309, 323, 326, 339, 340, 345, 353, 374, 375, 376, 377, 419, 420, 422, 434, 435, 436, 438, 439, 441, 442, 445, 447, 451, 461, 483, 490, 494, 506, 507, 517, 518, 522, 527, 563, 572, 575
Երիքով – 124, 154, 202, 479, 520	Մակդաղա – 467	
Երմո – 515	Մասիս – 577	
Երուսաղեմ – 47, 68, 114, 150, 160, 201, 202, 226, 264, 271, 272, 319, 353, 408, 414, 423, 442, 443, 517, 518, 527, 558, 560, 569	Մեոյալ ծով – 525, 570, 571	
Եփրատ – 164	Մետեմիր – 112	
Թեբայիդա – 92, 203, 272, 276, 308, 365, 413, 463, 488, 512, 515	Նավասե – 576	
Թեբայիս – 339	Նեղոս – 6, 7, 8, 10, 152, 506, 509	
Թեսաղոնիկե – 166, 322	Նիկոպոլիս – 515	
Իլայա – 350	Նիսոկոմիոն – 520	
Իսրայել – 41, 44, 94, 109, 122, 141, 361	Նիտրիա – 6, 19, 77, 113, 123, 460, 575	
Իրակիա – 349	Նիտրիոն – 224	
Իփիմե – 570	Ոքսիրինքոս – 532	Սողոմ – 346, 359
Լիբանան – 261	Պաղեստին – 138, 285, 344, 345, 394, 507	Սուկավ – 578
Լիբանիսի – 322	Պանեփոս – 280, 398	Սուրբ Ոսկի – 578
Լիբիա – 162, 483	Պանեփուտ – 324	Վերին Թեբայիդա – 276, 365
Կանուպոն – 102	Պանփետոս – 483	
Կանուպոս – 83	Պարսկաստան – 259, 393, 560	Տաբենոս – 571
Կասիդորա – 526	Պեդիադա, Պեդիատո – 79, 75	Տամիաթիա – 234
Կեռին – 403, 404	Պեմպոյի վանք – 224	Տարա – 166, 525
Կիպրոս – 130, 415, 560	Պենթոկկա – 133, 154, 519, 522	Տետրապոլ – 421
Կյուրոս – 74, 175, 559	Պենտապոլիս – 403	Տերենուփ – 239, 295, 338, 415, 456, 506, 539
Կոլիզմա – 92, 93	Պերգամոս – 520, 521	Տյուրոս – 184, 185, 411, 556
Կոստանդնուպոլիս – 247, 280, 405, 411, 444, 513, 541, 564	Պիլուզ – 280	Տրիմիթոն – 486
Կուտելա – 523	Պիրզո – 150	Տրոյիս – 443, 444
Հայոց աշխարհ – 577	Ռայիթա – 40, 92, 106, 279, 467, 478	Ուոհա – 542
Հարոնան – 523	Ռասան – 513	Փառան – 331
Հելիոպոլիս – 200	Սափսափաս – 519	Փարոն – 524
Հերակլա – 482	Սերիդոն – 181, 184	Փերմե, Փերմիա – 18, 409, 441
Հնդկաստան – 177	Սինա – 42, 111, 114, 150, 153, 314, 331, 371, 392, 422, 427, 462, 514, 518, 524, 569	Փիլագրիոս – 226
Հորդանան – 24, 75, 150, 158, 202, 240, 436, 515, 518, 520, 521, 522, 525	Սիոն – 47, 378	Փյունիկիա – 322
Հոայիթ – 444, 514, 522, 562	Սկիտե – 57, 58, 91, 92, 119, 137, 138, 141, 146, 204, 205, 206, 209, 217, 222, 223, 224, 226, 232, 234, 256, 263, 266, 271, 272, 273, 274, 283, 297, 324, 349, 365, 371, 382, 389,	Փտեռիոն – 512
Հոոմ – 83, 84, 437, 443, 447, 448, 517		Քաղկաս – 103

ԲՈՎԸՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

15	Գլուխ Ա	– Կատարյալ առաքինության մասին
81	Գլուխ Բ	– Հանդարտության մասին
99	Գլուխ Գ	– Մտքի արթնության կամ զղջման և արտասուքների մասին
127	Գլուխ Դ	– Ժուժկալության մասին
151	Գլուխ Ե	– Օգտակար խրատներ Պոռնկությունից զգուշանալու մասին
225	Գլուխ Զ	– Անընչության մասին
237	Գլուխ Է	– Արիության և համբերության մասին
275	Գլուխ Ը	– Ոչինչ ի ցույց մարդկանց չանելու մասին
289	Գլուխ Թ	– Դատելու մասին
305	Գլուխ Ժ	– Աստվածային և ուղիղ դատաստանի մասին
373	Գլուխ ԺԱ	– Արթուն և զգաստ լինելու մասին
392	Գլուխ ԺԲ	– Աղոթքների մասին
397	Գլուխ ԺԳ	– Օտարասեր և ողորմած լինելու մասին
417	Գլուխ ԺԴ	– Հնազանդության մասին
434	Գլուխ ԺԵ	– Խոնարհության մասին
481	Գլուխ ԺԶ	– Անհիշաչարության մասին
489	Գլուխ ԺԷ	– Աստծուն և ընկերոջը սիրելու մասին
505	Գլուխ ԺԸ	– Հոգեւոյս և սքանչելագործ հայրերի մասին
555	Գլուխ ԺԹ	– Հայրերի կենցաղավարության մասին
594	Անձնանունների ցանկ	
597	Տեղանունների ցանկ	

ՎԱՐՔԱԳՐԱԿԱՆ

ՎԱՐՔ ՍՐԲՈՑ ՀԱՐԱՆՑ

(ՍՈՒՐԲ ՀԱՅՐԵՐԻ ՎԱՐՔՆ

ՈՒ

ԿԵՆՑԱՂԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ)

Թարգմանիչներ՝ Շահե Ծ. վրդ. Անանյան, Սիրանուշ (Նանա) Գրիգորյան,
 Վաղարշակ Թանգամյան
 Խմբագիրներ՝ Շահե Ծ. վրդ. Անանյան, Սիրանուշ (Նանա) Գրիգորյան
 Լեզվաոճական խմբագիր և սրբագրիչ՝ Արմինե Սահակյան

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱԾԻՆ

Ս. ԷԶՄԻԱԾԻՆ - 2016

Հրատարակչական բաժնի տնօրեն՝

Հրատարակչական խորհրդի
անդամներ՝

Ցանկերը կազմեցին՝

Էջադրումը՝

Շահե Ծ. վրդ. Անանյան

Գևորգ Եպս. Սարոյան, Գարեգին վրդ.
Համբարձումյան, Չաքարիա վրդ.
Բաղդումյան, Ա. Մադոյան,
Գ. Տեր-ՎարդանյանՂևոնդ ավ. քահանա Մայիլյան,
Նանա Գրիգորյան

Ղևոնդ ավ. քին Մայիլյանի

Թուղթ՝ օֆսեթ 80 գր., չափսը՝ 70x100 1/16,
 ծավալը՝ 600 էջ, տպաքանակը՝ 1000:



ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱԾԻՆԻ ՏՊԱՐԱՆ